

ఇంక మేము ప్రత్యేకముగా తెల్పవసినది ఏమున్నది?

నిగమకల్పతరోర్గళితం ఫలం శుకముఖాదమృతద్రవసంయుతమ్ |

పిబత భాగవతంరసమాలయం ముహురహోరసికా భువి భావుకాః ||

తెలుగువారి అభిరుచిని గమనించి, సంస్కృతమునగల శ్రీమద్భాగవతమును తెలుగులిపిలో ప్రచురించుచున్నాము. దీనిముద్రణలో సహకరించిన డాక్టర్.యన్. ఎల్. నరసింహాచార్యులవారికి మా కృతజ్ఞతలు.

సత్యలములు మీవి - సత్యేవలు మావి

- ప్రకాశకులు

శ్రీమద్భాగవత విషయానుక్రమణికా

అధ్యాయ:	పుష్ట:
* (పద్మపురాణాంతర్గత భాగవత మాహాత్మ్యమ్)	
1. భక్తిజ్ఞానవైరాగ్య వృత్తాంత:	... 9
2. భక్తేః క్లేశనివృత్తయే నారదోద్యోగ:	... 12
3. భాగవతశ్రవణేన భక్తి జ్ఞానవైరాగ్యయోః పుష్టి:	... 15
4. గోకర్ణోపాఖ్యానమ్	... 18
5. గోకర్ణోపాఖ్యానమ్	... 22
6. శ్రీమద్భాగవత సప్తాహవిది:	... 25
** శ్రీమద్భాగవతపారాయణవిధానము **	... 30

ప్రథమఃస్కంధః

1. సూతంప్రతి శౌనకాదిముసీనామ్ ప్రశ్న:	... 33
2. సూతప్రతివచనమ్, భగవత్కథాయా:	... 34
భగవద్భక్తేర్మాహాత్మ్యవర్ణనమ్ చ	
3. భగవతఃఅవతారాణామ్ సంక్షేపతో వర్ణనమ్	... 36
4. మహర్షేః వ్యాసస్యాపరితోషః,	... 38
తదాశ్రమమ్ ప్రతి నారదాగమనమ్	
5. భగవద్గుణకర్మవర్ణన మహాత్మ్యమ్, నారదేన	
పూర్వజన్మవృత్తాంత కథనమ్ చ	... 39
6. నారదపూర్వజన్మవృత్తాంతకథనమ్	... 42
7. శ్రీమద్భాగవతారంభః, తత్ర అశ్వత్థామ	
కృత ద్రౌపదీసుతవధః, అశ్వత్థామపరాభవశ్చ	... 43
8. ద్రౌణ్యవృత్తః పరీక్షితో రక్షణమ్, కుంతీకృత శ్రీకృష్ణస్తుతిః,	... 46
9. భీష్మేణ వివిధ దర్శోపదేశః, శ్రీకృష్ణస్తవనపూర్వకమ్	
భీష్మస్య మహాప్రస్థానమ్	... 49
10. శ్రీకృష్ణస్య ద్వారకాగమనమ్	... 52
11. శ్రీకృష్ణస్య ద్వారకాపురప్రవేశః	... 54

అధ్యాయ:	పుష్ట:
12. పరీక్షితః జన్మోత్సవః	... 56
13. గాంధారిధృతరాష్ట్రయోః వనప్రస్థానమ్	... 58
14. అపశకునదర్శనేన యుధిష్ఠిరస్యచింతా,	
అర్జునస్యాగమనమ్ చ	... 60
15. పాండవానాం స్వర్గారోహణమ్	... 62
16. పరీక్షితః దిగ్విజయః, భూమి ధర్మ సంవాదశ్రవణమ్ చ	... 65
17. పరీక్షిద్ధర్మసంవాదః, కలినిగ్రహణమ్ చ	... 67
18. పరీక్షితే మునికుమారణాపః	... 69
19. పరీక్షితః ప్రాయోపవేశనమ్, శుకాగమనమ్ చ	... 72

ద్వితీయఃస్కంధః

1. భగవతో విరాడ్రూపస్య వర్ణనమ్	... 75
2. యోగధారణయా ఉత్కమణాప్రకారః	... 77
3. హరిభక్తిరేవ కలౌ మోక్షమార్గః	... 80
4. సృష్టివిషయకః ప్రశ్నః, కథారంభశ్చ	... 81
5. తత్త్వానాముత్పత్తిః, బ్రహ్మాండనిర్మాణవర్ణనం చ	... 83
6. భగవతో విరాట్స్వరూపస్యవర్ణనమ్	... 84
7. సంక్షేపతః అవతారచరితవర్ణనమ్	... 87
8. పరీక్షితః ప్రశ్నాః	... 90
9. బ్రహ్మణః వైకుంఠధామదర్శనం, భగవతా	
చతుఃశ్లోకభాగవతోపదేశదానం చ	... 91
10. భాగవత పురాణ వైశిష్ట్యమ్	... 94

తృతీయః స్కంధః

1. విదురస్య ఉద్ధవేన సహ సమాగమః	... 97
2. సంక్షేపతః శ్రీకృష్ణబాలలీలావర్ణనమ్	... 100
3. శ్రీకృష్ణలీలావర్ణనమ్	... 102

శ్రీమద్భాగవత విషయానుక్రమణికా

అధ్యాయ:	పుష్ట:
4. యాదవవంశ నాశః, మైత్రేయం ప్రతి విదురస్య గమనమ్ ...	103
5. మైత్రేయకృత సృష్టిక్రమవర్ణనమ్ ...	105
6. విరాట్ విగ్రహాత్పత్తి కథనమ్ ...	108
7. విదురప్రశ్నాః ...	110
8. బ్రహ్మాత్పత్తి వర్ణనమ్ ...	112
9. బ్రహ్మణా భగవత్స్తుతిః, తస్మై వరప్రదానమ్ చ ...	114
10. దశవిధసృష్టివర్ణనమ్ ...	117
11. మన్వంతరాది కాలపరిమాణ నిరూపణమ్ ...	118
12. సనకాదిమునీనామ్ రుద్రస్య సరస్వతేః నేదాదీనామ్ ఉత్పత్తి వర్ణనమ్, ...	120
13. యజ్ఞవరాహస్య సంక్షిప్త చరితమ్ ...	122
14. దితిగర్భదారణమ్ ...	125
15. సనకాది మునిభిః జయవిజయయోః శాపదానమ్ ...	128
16. వైకుంఠాత్ జయవిజయయోః పతనమ్ చ ...	131
17. హిరణ్యక్ష హిరణ్యకశిప్యోః జన్మ, హిరణ్యక్ష దిగ్విజయశ్చ ...	133
18. యజ్ఞవరాహకృత పృథివ్యుద్ధారః, ...	135
19. హిరణ్యక్షవధః ...	136
20. బ్రహ్మదేవకృత వివిధ సృష్టివర్ణనమ్ ...	138
21. మనువంశవర్ణనమ్ కర్ణమాశ్రమే స్వాయంభువ మనోరాగమనమ్ చ ...	141
22. కర్ణమ దేవహూతి వివాహః ...	143
23. కర్ణమదేవహూత్యోః కన్యోత్పత్తిః ...	145
24. కపిలావతారః, కర్ణమస్య భగవత్పదప్రాప్తిశ్చ ...	148
25. దేవహూత్యై కపిలేన భక్తినిరూపణమ్ ...	150
26. మహాదాదిత్యానామ్ ఉత్పత్తిః సద్దర్శస్య వర్ణనమ్ చ ...	152
27. సాంఖ్యదర్శనమ్ ...	155
28. అష్టాంగయోగ వ్యాఖ్యా ...	156
29. భక్తియోగరహస్యమ్, కాలప్రభావవర్ణనమ్ చ ...	159
30. నరకయాతనాః ...	161
31. జీవస్తుతిః జీవస్య దేహప్రాప్త్యాదివర్ణనమ్ ...	162
32. కర్మాస్తక చేతసాం నిందా, భక్తియోగస్య ఉత్కర్ష కథనం చ ...	165
33. దేవహూతి కృత భగవత్స్తుతిః, ...	166

చతుర్థఃస్కంధః

1. మనుకన్యానాం వంశవర్ణనమ్, ...	169
2. దక్షశివయోః వైరకారణమ్ ...	172
3. శివేన సత్యాః పితుర్జ్ఞ గమననిషేధః ...	173
4. సతీ యజ్ఞగమనం, పితృనిందయా దేహత్యాగశ్చ ...	175
5. దక్షాధ్వరవిధ్వంసః ...	177
6. బ్రహ్మాదిదేవతా కృత రుద్ర స్తవనమ్ ...	179

అధ్యాయ:	పుష్ట:
7. రుద్రవరదానం, సర్వదేవకృత విష్ణుస్తుతిః ...	182
8. ధ్రువోపాఖ్యానమ్ ...	185
9. ధ్రువేణ భగవత్స్తుతిః రాజ్య ప్రాప్తిశ్చ ...	189
10. ధ్రువస్య యక్షైః సహ యుద్ధమ్ ...	193
11. స్వాయంభువమనోః సాంత్యనేన యుద్ధనిరామః ...	194
12. ధ్రువస్య తపశ్చరణం, భగవత్పదప్రాప్తిశ్చ ...	196
13. వేన కృత దురాచారేణ పితుః గృహత్యాగః ...	199
14. వేనస్య అధర్మవర్తనాత్ ఋషిభిర్వధః ...	201
15. పృథోః ప్రాదుర్భావః, రాజ్యాభిషేకశ్చ ...	203
16. మాగధవందికృతం పృథుస్తవనమ్ ...	204
17. పృథివీకృతం పృథుస్తవనమ్ ...	206
18. పృథివ్యాః దోహనమ్ ...	208
19. యజ్ఞవిష్ణుకారిణమింద్రం హంతుముద్యమః, బ్రహ్మసాంత్యనయా యజ్ఞనిరమణమ్ ...	209
20. భగవత్ పృథుసంవాదః ...	211
21. పృథుకృత భగవద్దర్శోపదేశః ...	213
22. పృథవే సనత్కుమారకృత జ్ఞానోపదేశః ...	216
23. పృథోః తపశ్చరణం, వైకుంఠప్రాప్తిశ్చ ...	219
24. పృథువంశః, రుద్రగీతం చ ...	221
25. పురంజనోపాఖ్యానారంభః ...	225
26. పురంజనస్య ప్రియాయాః ప్రణయకోపః ...	227
27. కాలకన్యాచరిత్ర వర్ణనం చ ...	228
28. పురంజనస్య శోకః అవిజ్ఞాత నామ్నః సఖ్యురుపదేశామ్ముక్తిః... 230	230
29. పురంజనోపాఖ్యానతాత్పర్యమ్, ...	232
30. దశప్రచేతసాం భగవద్దర్శనమ్, ...	236
31. ప్రచేతసాం నారదోపదేశాత్ ముక్తిః ...	238

పంచమఃస్కంధః

1. ప్రియవ్రత చరితమ్ ...	241
2. ఆగ్నీధ్ర చరితమ్ ...	244
3. నాభేశ్వరితమ్ ...	246
4. ఋషభదేవస్య అలౌకికం చరితమ్ ...	247
5. స్వపుత్రేభ్యః ఋషభస్య జ్ఞానోపదేశః ...	248
6. ఋషభదేవస్య దేహత్యాగః ...	251
7. భరతోపాఖ్యానమ్ - భరతస్య పులహాశ్రమ గమనం తపశ్చరణం చ ...	253
8. భరతస్య మృగయోనౌ జన్మ, శరీరోత్సర్గశ్చ ...	254
9. భరతస్య బ్రాహ్మణ జన్మ, ...	256
10. రహూగణ జడభరత సంవాదః ...	258
11. సంసారమిధ్యాత్వ వర్ణనమ్ ...	260

శ్రీమద్భాగవత విషయానుక్రమణికా

అధ్యాయ:	పుష్ట:
12. సత్సమాగమ ప్రశంసా	... 261
13. భవాటవీవర్ణనమ్	... 263
14. భవాటవీపారోక్ష్య వివరణమ్	... 265
15. భరతవంశకథనమ్	... 268
16. భూగోళవర్ణనమ్, ఇలావర్తవర్ణనమ్	... 269
17. భాగీరథీవర్ణనమ్	... 271
18. భద్రాశ్వాదిఖండవర్ణనమ్	... 273
19. కింపురుషభరతఖండయోః వర్ణనమ్	... 276
20. ప్లక్షాది ద్వీప లోకాలోకాలవర్ణనమ్	... 278
21. ఖగోళవర్ణనమ్, సూర్యమండలవర్ణనం చ	... 281
22. చంద్రాదిగ్రహవర్ణనమ్	... 283
23. విష్ణుపద, శిశుమార వర్ణనమ్	... 284
24. రాహ్నాదిస్థితి బిలస్వర్గమర్యాదానిరూపణమ్	... 285
25. శేషలోకవర్ణనమ్	... 288
26. నరకలోక వర్ణనమ్	... 289

షష్ఠః స్కంధః

1. ఆజామిశోపాఖ్యానమ్	... 293
2. నామ మాహాత్మ్యమ్	... 296
3. యమ, యమదూత సంవాదమ్	... 298
4. భగవద్దక్ష సంవాదః	... 300
5. దక్షద్వారా నారదాభిశాపః	... 303
6. దక్షకన్యావంశవిస్తరః	... 304
7. విశ్వరూపపౌరోహిత్యవరణమ్	... 306
8. విశ్వరూపేణ నారాయణవర్మకథనం	... 308
9. విశ్వరూపవధః వృతోత్పత్తిః	... 310
10. దేవదానవ సంగ్రామః	... 314
11. వృతభాషణమ్	... 315
12. వృతవధః	... 317
13. ఇంద్రకృతాశ్వమేధః, స్వర్గప్రాప్తిశ్చ	... 319
14. చిత్రకేతూపాఖ్యానమ్	... 320
15. నారదాంగిరసయోః చిత్రకేతు సంవాదః	... 323
16. చిత్రకేతోః పరమాత్మ దర్శనమ్	... 325
17. పార్వత్యా చిత్రకేతు శాపః	... 328
18. మరుదుత్పత్తి కథనమ్	... 330
19. పుంసవనవ్రత కథనమ్	... 333

సప్తమః స్కంధః

1. ప్రహ్లాదచరితోపక్రమః	... 335
2. దితిశోకాపనయనమ్	... 337
3. హిరణ్యకశిపోర్వర యాచనమ్	... 340
4. ప్రహ్లాదజన్మ	... 342

అధ్యాయ:	పుష్టః
5. ప్రహ్లాదాసుచరితమ్ - ప్రహ్లాదబంధనమ్	... 344
6. ప్రహ్లాదకృతదైత్యబాలకోపదేశః	... 347
7. స్వప్రాక్ చరిత్రకథనమ్	... 349
8. నృసింహోవిర్భావః, దైత్యవధః	... 352
9. ప్రహ్లాదకృతభగవత్స్తుతిః	... 355
10. త్రిపురాఖ్యానమ్	... 359
11. వర్ణధర్మనిర్ణయః, స్త్రీధర్మవర్ణనమ్	... 362
12. బ్రహ్మచారి, వాసప్రస్థయోః ధర్మః	... 364
13. సంన్యాసధర్మః	... 365
14. గృహస్థధర్మవర్ణనమ్	... 367
15. సర్వసదాచారనిరూపణమ్	... 369

అష్టమః స్కంధః

1. మన్వంతరానువర్ణనమ్	... 373
2. గజేంద్రోపాఖ్యానమ్ - గజనక్రయుద్ధమ్	... 374
3. గజేంద్రమోక్షణమ్	... 376
4. గజేంద్రస్య వైకుంఠప్రాప్తిః	... 378
5. రైవతాదిమన్వంతరవర్ణనమ్	... 380
6. క్షీరసాగరమథనమ్	... 382
7. హాలాహలోత్పత్తిః, భవేన విషభక్షణం చ	... 384
8. లక్ష్మ్యః అవతారః, మోహినీ అవతారశ్చ	... 387
9. దేవతానామమృతపానమ్, దైత్యవంచనం చ	... 389
10. దేవదానవయుద్ధమ్	... 391
11. బలిపరాభవః, నారదోక్త్యాయుద్ధవిరమణం చ	... 393
12. మోహిన్యా భవమోహనమ్	... 395
13. భవిష్యన్ మన్వంతరవర్ణనమ్	... 398
14. మన్వాదీనాం పృథక్పృథక్కర్మనిరూపణమ్	... 400
15. బలేః స్వర్గాభిరోహణమ్	... 400
16. కశ్యపేన పయోవ్రతవర్ణనమ్	... 402
17. ఆదితీవరప్రదానమ్	... 405
18. వామనావతారః, యజ్ఞగమనమ్	... 406
19. బలివామనసంవాదః, శుక్రోక్తిః	... 408
20. త్రిపాదభూమిదానమ్, విరాడ్రూపధారణం చ	... 410
21. బలిబంధనమ్, హర్యుక్తిః	... 412
22. బలివచనమ్, తస్మై వరప్రదానం చ	... 414
23. బలిమోక్షణం, యజ్ఞసమాప్తిః	... 416
24. మత్స్యావతార కథనమ్	... 418

నవమః స్కంధః

1. సూర్యవంశవర్ణనమ్ - ఇశోపాఖ్యానమ్	... 421
2. ఇక్ష్వాకుప్రభృతీనాముత్పత్తిః	... 423
3. సుకన్యాచరితమ్	... 424

శ్రీమద్భాగవత విషయానుక్రమణికా

అధ్యాయ:	పుష్ట:
4. అంబరీషచరితమ్	... 426
5. చక్రతాపాత్ దుర్యోససోముక్తిః,	... 430
6. మాంధాత్యచరితమ్ - సౌభర్యాఖ్యానం చ	... 431
7. హరిశ్చంద్ర చరితమ్	... 434
8. సగరచరితమ్	... 435
9. గంగావతరణమ్, కల్మాషపాదాఖ్యానమ్	... 437
10. శ్రీరామావతారః	... 439
11. శ్రీరామచరిత్రమ్	... 442
12. సూర్యవంశవర్ణనమ్	... 444
13. నిమిచరితమ్ - విదేహవంశశ్చ	... 445
14. సోమవంశః - ఐలచరితమ్	... 446
15. పరశురామావతారః - సహస్రార్జునవధశ్చ	... 448
16. తేన నిఃక్షత్రియకరణమ్ - విశ్వామిత్రాస్వయః	... 450
17. క్షత్రవృద్ధాది వంశవర్ణనమ్	... 452
18. యయాతి చరితమ్	... 453
19. యయాతినా గృహత్యాగః	... 455
20. పురువంశః	... 457
21. భరతవంశః - రంతిదేవచరితమ్	... 459
22. చంద్రవంశే సాండవాద్యుత్పత్తిః	... 460
23. అనుద్రుహ్యతుర్జసువంశః, యదువంశశ్చ	... 462
24. యదువంశవర్ణనమ్	... 464

దశమఃస్కంధః (పూర్వార్థః)

1. శ్రీకృష్ణావతారోపక్రమః	... 467
2. దేవకీ గర్భగతస్యవిష్ణోః బ్రహ్మాదికృతస్తుతిః	... 470
3. శ్రీకృష్ణజననం, వసుదేవేన గోకులం ప్రతినయనమ్	... 473
4. కంసేన గోకులస్తబాలక హింసావిచారః	... 476
5. శ్రీకృష్ణస్య జాతకర్మసంస్కారః,	... 478
6. పూతనా మోక్షః	... 479
7. శకట త్యజావర్తయోఃమోక్షః	... 481
8. శ్రీకృష్ణేన విశ్వరూపదర్శనమ్	... 483
9. యశోదయా ఉలూఖలేబంధనమ్	... 486
10. యమశార్జునభంగః	... 487
11. వత్సాసుర బకాసుర వధః	... 489
12. అఘాసురవధః	... 492
13. బ్రహ్మణా సపాల, వత్సబృందహరణమ్	... 495
14. బ్రహ్మ కృతకృష్ణస్తుతిః	... 498
15. దేనుకాసురవధః	... 501
16. కాళియమోక్షణమ్	... 504
17. దావాగ్నిమోచనమ్	... 507
18. ప్రలంబాసురవధః	... 508
19. దావాగ్నిపానమ్	... 510

అధ్యాయ:	పుష్ట:
20. వర్షర్షు, శరదృతువర్ణనమ్	... 511
21. గోపీగీతమ్, వేణుగానం చ	... 513
22. గోపీవస్త్రాపహరణమ్	... 514
23. ఋషిసత్త్వినాముద్ధరణమ్	... 516
24. ఇంద్రయజ్ఞభంగః, గోవర్ధనోత్సవః	... 518
25. గోవర్ధనోద్ధరణమ్ ఇంద్రగర్వభంగః	... 520
26. నంద, గోపసంవాదః	... 521
27. కామదేన్వింద్రాభ్యాం శ్రీకృష్ణాభిషేకః	... 522
28. నందస్య వరుణాలయాదానయనమ్	... 524
29. రాసక్రీడాయాం శ్రీకృష్ణాంతర్దానమ్	... 525
30. గోపికాభిః శ్రీకృష్ణాన్వేషణమ్	... 527
31. గోపీగీతమ్	... 529
32. గోపీసాంత్వనమ్	... 531
33. రాసక్రీడావర్ణనమ్	... 532
34. అజగరాన్నందమోచనమ్, శంఖచూడవధశ్చ	... 534
35. గోపికాయుగళగీతమ్	... 535
36. అరిష్టాసురవధః, కంసేన అక్రూరసంప్రేషణం చ	... 537
37. వ్యోమాసురవధః	... 539
38. నందవ్రజం ప్రతి అక్రూరాగమనమ్	... 541
39. అక్రూరస్య సత్కారః	... 543
40. అక్రూరస్తుతిః	... 546
41. బలరామకృష్ణయోః మథురాపురప్రవేశః	... 547
42. మల్ల రంగోపవర్ణనమ్	... 550
43. కువలయాపీడవధః	... 551
44. కంసవధః	... 553
45. మృతగురుపుత్రానయనమ్	... 556
46. నందశోకాపనయనాయ ఉద్ధవసంప్రేషణమ్	... 558
47. ఉద్ధవస్య గోపీసాంత్వనపూర్వకం తత్వకథనమ్	... 560
48. శ్రీకృష్ణస్య కుబ్జాగృహాగమనమ్	... 564
49. అక్రూరస్య హస్తినాపురగమనమ్	... 566

దశమఃస్కంధః (ఉత్తరార్థః)

50. ద్వారకా నిర్మాణమ్	... 567
51. కాలయవనస్య ముచుకుంద ద్వారా వధః	... 570
52. రుక్మిణీప్రేషిత సందేశానుమోదనమ్	... 573
53. రుక్మిణీ స్వయంవరః	... 575
54. రుక్మిణీవివాహః	... 578
55. ప్రద్యుమ్నజననం,	... 580
56. స్యమంతకోపాఖ్యానే జాంబవతీ పరిణయః	... 582
57. స్యమంతకోపాఖ్యానే ప్రాప్తదుర్యోపరిమార్జనమ్	... 584
58. కాళిందీమిత్రవిందాది మహిషీ పరిణయః	... 586
59. నరకాసురవధః, షోడశసహస్రకన్యాపరిణయః	... 588
60. రుక్మిణ్యాః ప్రేమకలహః, భగవతా సాంత్వనం చ	... 591

శ్రీమద్భాగవత విషయానుక్రమణికా

అధ్యాయ:	పుష్ట:
61. అనిరుద్ధ వివాహ:	... 594
62. బాణీన అనిరుద్ధబంధనమ్	... 596
63. బాణసంగ్రామః, అనిరుద్ధానయనమ్	... 598
64. న్యగోపాఖ్యానమ్	... 601
65. బలరామేణ యమునానదీకర్షణమ్	... 603
66. పౌండ్రక సుదక్షిణయోర్వధః	... 604
67. ద్వివిద వధః	... 606
68. బలరామేణ హస్తినాపురకర్షణమ్	... 607
69. నారదేన శ్రీకృష్ణగార్హస్థ్య దర్శనమ్	... 610
70. శ్రీకృష్ణస్యాహ్నికవర్ణనమ్, యుధిష్ఠిరాన్నారదస్య, జరాసంధ బందిభ్యో దూతస్య చ ఆగమః	... 612
71. శ్రీకృష్ణస్య ఇంద్రప్రస్థగమనమ్	... 615
72. జరాసంధవధః	... 617
73. జరాసంధరుద్ధానాం రాజ్ఞాం మోచనమ్	... 619
74. శిశుపాలవధః	... 621
75. మయసభాయాం ధర్మోధనస్య అభిమానభంగః...	... 623
76. శాల్వయుద్ధః	... 625
77. శాల్వవధః	... 627
78. దంతవక్త్రవిదూరథ వధః	... 628
79. బలరామేణ తీర్థయాత్రా, బల్వల వధశ్చ	... 630
80. కుచేలోపాఖ్యానమ్	... 632
81. కుచేలోపాఖ్యానమ్	... 634
82. వృష్ణిగోపసంగమః	... 636
83. ద్రౌపద్యై కృష్ణపత్నీనాం స్వోద్వాహవర్ణనమ్	... 638
84. తీర్థయాత్రాసువర్ణనమ్	... 640
85. మృతాగ్రజానయనమ్	... 644
86. ఆర్జునేన సుభద్రాపహరణమ్	... 646
87. వేదస్తుతిః	... 649
88. వృకాసుర (భస్మాసుర) వధః	... 652
89. మృతద్విజకుమారానయనమ్	... 654
90. శ్రీకృష్ణ చరితాసువర్ణనమ్	... 657

ఏకాదశః స్కంధః

1. ఋషీణాం యదుకుల సంహారాయ శాపః	... 661
2. భాగవత ధర్మలక్షణమ్	... 662
3. బ్రహ్మకర్మాదివర్ణనమ్	... 665
4. అవతారవర్ణనమ్	... 668
5. ప్రతియుగ పూజావిధిః	... 669
6. హరిం ప్రతి ఉద్ధవ ప్రశ్నః	... 672
7. అవధూతేతిహాసః, అష్టగురువర్ణనమ్	... 674
8. అజగరాది నవగురు వర్ణనమ్	... 678
9. అవశిష్ట గురువర్ణనమ్	... 680
10. సంసారవిషయం ప్రతి మతాంతర నిరాసః	... 681

అధ్యాయ:	పుష్ట:
11. బద్ధముక్తలక్షణమ్, భక్తేర్లక్షణమ్	... 683
12. సత్యంగ మహిమా	... 685
13. చిత్తగుణవిశ్లేష వర్ణనమ్	... 687
14. భక్తి మాహాత్మ్య, ధ్యానయోగవర్ణనమ్	... 689
15. అష్టాదశసిద్ధివర్ణనమ్	... 691
16. హరేర్విభూతి వర్ణనమ్	... 692
17. బ్రహ్మచారి, గృహస్థ ధర్మాః	... 694
18. వనస్థ, యతి ధర్మాః	... 697
19. అధ్యాత్మవిద్యా	... 699
20. జ్ఞానాది యోగత్రయాధికారః	... 701
21. కామినాం ద్రవ్యదేశాది గుణదోషవర్ణనమ్	... 702
22. తత్సనిరూపణమ్	... 704
23. భిక్షుగీతమ్	... 707
24. సాంఖ్యవర్ణనమ్	... 710
25. సత్వాది గుణవృత్తి వర్ణనమ్	... 711
26. సత్యంగేన ఆత్మప్రాప్తిః	... 713
27. సాంగక్రియాయోగవర్ణనమ్	... 715
28. సంక్షేపతో జ్ఞానయోగనిరూపణమ్	... 717
29. సంక్షేపతో భక్తియోగనిరూపణమ్	... 719
30. యదువంశక్షయః	... 722
31. భగవతః వైకుంఠగమనమ్	... 725

ద్వాదశః స్కంధః

1. భవిష్యత్ రాజవంశవర్ణనమ్	... 727
2. కల్యాణతారః	... 729
3. భూమిగీతమ్, హరిగుణప్రశంసా	... 730
4. చతుర్విధలయప్రకారః	... 733
5. బ్రహ్మోపదేశేన రాజ్ఞో భీతినివారణమ్	... 735
6. పరీక్షిన్స్కంక్షః, సర్పయాగః, వేదవిభాగశ్చ	... 736
7. అథర్వవేదవిభాగః పురాణలక్షణమ్	... 739
8. మార్కండేయ తపస్యా	... 740
9. మాయాదర్శనమ్	... 743
10. మార్కండేయస్య శివేనవరప్రదానమ్	... 745
11. మహాపురుషవర్ణనమ్, సూర్యవ్యాహవర్ణనం చ	... 747
12. భాగవతోక్త విషయాణాం సంక్షేపతో వర్ణనమ్	... 749
13. పురాణసంఖ్యా, భాగవత మాహాత్మ్యమ్	... 752

(స్కాందపురాణాంతర్గత భాగవత మాహాత్మ్యమ్)

1. ప్రజభూమి మాహాత్మ్యమ్	... 755
2. శ్రీకృష్ణ సంకీర్తనోత్సవః, తత్ర ఉద్ధవదర్శనమ్	... 757
3. శ్రీమద్భాగవత మాహాత్మ్యవర్ణనమ్	... 758
4. శ్రీమద్భాగవతస్య వక్తృశ్రోతృణాం లక్షణాని, శ్రవణస్య ఫలం, విధిశ్చ	... 761



పద్మపురాణాంతర్గత శ్రీమద్భాగవత మాహాత్మ్యమ్

కృష్ణం నారాయణం వందే కృష్ణం వందే వ్రజప్రియమ్ ।
కృష్ణం ద్వైపాయనం వందే కృష్ణం వందే పృథాసుతమ్ ॥

1 - అథ ప్రథమోఽధ్యాయః

- | | |
|---|--|
| <p>సచ్చిదానందరూపాయ విశ్వోత్పత్త్వాదిహోతవే ।
తాపత్రయ వినాశాయ శ్రీకృష్ణాయ వయం నమః ॥ 1</p> <p>యం ప్రవ్రజంతమనుపేతమపేతకృత్యమ్
ద్వైపాయనో విరహకాతర ఆజుహోవ ।
పుత్రేతి తన్మయతయా తరవోఽభినేదుః
తం సర్వభూతహృదయం మునిమానతోఽస్మి ॥ 2</p> <p>వైమిషే సూతమాసీనమభివాద్య మహామతిమ్ ।
కథామృతరసాస్వాదకుశలః శౌనకోఽబ్రవీత్ ॥ 3</p> <p style="text-align: center;">శౌనక ఉవాచ</p> <p>అజ్ఞానధ్వాంతవిధ్వంస కోటిసూర్యసమప్రభ ।
సూతాఖ్యాహి కథాసారం మమ కర్ణరసాయనమ్ ॥ 4</p> <p>భక్తిజ్ఞాన విరాగాప్తో వివేకో వర్తతే మహాన్ ।
మాయామోహనిరాసశ్చ వైష్ణవైః క్రియతే కథమ్ ॥ 5</p> <p>ఇహ ఘోరే కలౌ ప్రాయో జీవశ్చాసురతాం గతః ।
శ్లేశాక్రాంతస్య తస్మైవ శోధనే కిం పరాయణమ్ ॥ 6</p> <p>శ్రేయసాం యద్యవేచ్ఛేయః పావనానాం చ పావనమ్ ।
కృష్ణప్రాప్తికరం శశ్యత్పాదనం తద్వదాధునా ॥ 7</p> <p>చింతామణిర్లోకసుఖం సురద్రుః స్వర్గసంపదమ్ ।
ప్రయచ్ఛతి గురుః ప్రీతో వైకుంఠం యోగిదుర్లభమ్ ॥ 8</p> <p style="text-align: center;">సూత ఉవాచ</p> <p>ప్రీతిః శౌనక చిత్తే తే హ్యతో వచ్చి విచార్య చ ।
సర్వసిద్ధాంత నిష్పన్నం సంసారభయనాశనమ్ ॥ 9</p> <p>భక్త్యోఘవర్జనం యచ్ఛ కృష్ణసంతోషహోతుకమ్ ।
తదహం తేఽభిధాస్యామి సావధానతయా శ్రుణు ॥ 10</p> | <p>కాలవ్యాళముఖగ్రాసత్రాసనిర్లాశహోతవే ।
శ్రీమద్భాగవతం శాస్త్రం కలౌ కీరేణ భాషితమ్ ॥ 11</p> <p>ఏతస్మాదపరం కించిన్మనః శుద్ధ్యై న విద్యతే ।
జన్మాంతరే భవేత్పుణ్యం తదా భాగవతం లభేత్ ॥ 12</p> <p>పరీక్షితే కథాం వక్తుం సభాయాం సంస్థితే శుకే ।
సుధాకుంభం గృహీత్వైవ దేవాస్తత్ర సమాగమన్ ॥ 13</p> <p>శుకం నత్వావదన్ సర్వే స్వకార్యకుశలాః సురాః ।
కథాసుధాం ప్రయచ్ఛస్వ గృహీత్వైవ సుధామిమామ్ ॥ 14</p> <p>ఏవం వినిమయే జాతే సుధా రాజ్ఞా ప్రసీయతామ్ ।
ప్రసాస్యామో వయం సర్వే శ్రీమద్భాగవతామృతమ్ ॥ 15</p> <p>కృ సుధా కృ కథా లోకే కృ కాచః కృ మణిర్మహాన్ ।
బ్రహ్మారాతో విచార్యైవం తదా దేవాన్ జహోస హ ॥ 16</p> <p>అభక్తాంస్తాంశ్చ విజ్ఞాయ న దదౌ స కథామృతమ్ ।
శ్రీమద్భాగవతీ వార్తా సురాణామపి దుర్లభా ॥ 17</p> <p>రాజ్ఞో మోక్షం తథా వీక్ష్య పురా ధాతాపి విస్మితః ।
సత్యలోకే తులాం బద్వా తోలయత్పాదనాన్యజః ॥ 18</p> <p>లఘూన్యన్యాని జాతాని గౌరవేణ ఇదం మహాత్ ।
తదా ఋషిగణాస్సర్వే విస్మయం పరమం యయుః ॥ 19</p> <p>మేనిరే భగవద్రూపం శాస్త్రం భాగవతం కలౌ ।
పఠనాచ్ఛ్రవణాత్సద్యో వైకుంఠఫలదాయకమ్ ॥ 20</p> <p>సప్తాహేన శ్రుతం చైతత్ సర్వథా ముక్తిదాయకమ్ ।
సనకాద్వైః పురా ప్రోక్తం నారదాయ దయాపరైః ॥ 21</p> <p>యద్యపి బ్రహ్మాసంబంధాత్ శ్రుతమేతత్పురరిణా ।
సప్తాహశ్రవణవిధిః కుమారైస్తస్య భాషితః ॥ 22</p> |
|---|--|

శౌనక ఉవాచ

లోకవిగ్రహముక్తస్య నారదస్యాస్తిరస్య చ ।
విధిశ్రవే కుతః ప్రీతిః సంయోగః కుత్ర తైః సహః ॥ 23

సూత ఉవాచ

అత్ర తే కీర్తయిష్యామి భక్తియుక్తం కథానకమ్ ।
శుకేన మమ యత్ ప్రోక్తం రహః శిష్యం విచార్య చ ॥ 24

ఏకదా హి విశాలాయాం చత్వార ఋషయోఽమలాః ।
సత్యంగార్థం సమాయాతా దద్రుశుస్తత్ర నారదమ్ ॥ 25

కుమారా ఊచుః

కథం బ్రహ్మాన్ దీనముఖః కుతశ్చింతాతురో భవాన్ ।
త్వరితం గమ్యతే కుత్ర కుతశ్చాగమనం తవ ॥ 26

ఇదానీం శూన్యచిత్తోఽసి గతచిత్తో యథాజనః ।
తవేదం ముక్తసంగస్య నోచితం వద కారణమ్ ॥ 27

నారద ఉవాచ

అహం తు పృథివీం యాతో జ్ఞాత్వా సర్వోత్తమామితి ।
పుష్కరం చ ప్రయాగం చ కాశీం గోదావరీం తథా ॥ 28

హరిక్షేత్రం కురుక్షేత్రం శ్రీరంగం సేతుబంధనమ్ ।
వీనమాదిషు తీర్థేషు భ్రమమాణ ఇతస్తతః ॥ 29

నా పశ్యం కుత్రచిచ్ఛర్మ మనః సంతోషకారకమ్ ।
కలినాధర్మమిత్రేణ ధరేయం బాధితాధునా ॥ 30

సత్యం నాస్తి తపః శౌచం దయా దానం న విద్యతే ।
ఉదరంభరిణో జీవాః వరాకాః కూటభాషిణాః ॥ 31

మందాః సుమందమతయః మందభాగ్యా హ్యపద్రుతాః ।
పాషండనిరతాః సంతో విరక్తాః సపరిగ్రహాః ॥ 32

తరుణీప్రభుతా గేహో శ్యాలకో బుద్ధిదాయకః ।
కన్యావిక్రయిణో లోభాత్ దంపతీనాం చ కల్కనమ్ ॥ 33

ఆశ్రమా యవనై ఋద్ధాః తీర్థాని సరితస్తథా ।
దేవతాయతనాన్యత్ర దుష్టైర్నష్టాని భూరిశః ॥ 34

న యోగీ నైవ సిద్ధో వా న జ్ఞానీ సత్క్రియో నరః ।
కలిదావానలేనాద్య సాధనం భస్మతాం గతమ్ ॥ 35

అట్టశూలా జనపదాః శివశూలా ద్విజాతయః ।
కామిన్యః కేశశూలిన్యః సంభవంతి కలావిహా ॥ 36

వీచం పశ్యన్ కలేర్దోషాన్ పర్యటన్నవనీమహమ్ ।
యామునం తటమాపన్నో యత్ర లీలా హరేరభూత్ ॥ 37

తత్రాశ్చర్యం మయా దృష్టం శ్రూయతాం తస్మనీశ్వరాః ।
ఏకా తు తరుణీ తత్ర నిషణ్ణా భిన్నమానసా ॥ 38

వృద్ధౌ ద్వా పతితౌ పార్శ్వే నిఃశ్వసంతావచేతనా ।
శుశ్రూషంతీ ప్రబోధంతీ రుదతీ చ తయోః పురః ॥ 39

దశ దిక్షు నిరీక్షంతీ రక్షితారం నిజం వపుః ।
వీజ్యమానా శతస్త్రీభిః బోధ్యమానా ముహుర్ముహుః ॥ 40

దృష్ట్వా దూరాద్గతః సోఽహం కౌతుకేన తదంతికమ్ ।
మాం దృష్ట్వా చోత్థితా బాలా విహ్వలా చాబ్రవీద్వచః ॥ 41

బాలా ఉవాచ

భోః భోః సాధో క్షణం తిష్ఠ మచ్ఛింతామపి నాశయ ।
దర్శనం తవ లోకస్య సర్వథాఘహరం పరమ్ ॥ 42

బహుధా తవ వాక్యేన దుఃఖశాంతిర్పవిష్యతి ।
యదా భాగ్యం భవేద్భూరి భవతో దర్శనం తదా ॥ 43

నారద ఉవాచ

కాసి త్వం క్వావిమా చేమా నార్యః కా పద్మలోచనాః ।
వద దేవి సవిస్తారం స్వస్య దుఃఖస్య కారణమ్ ॥ 44

బాలా ఉవాచ

అహం భక్తిరితి ఖ్యాతా ఇమా మే తనయా మతౌ ।
జ్ఞానవైరాగ్యనామానౌ కాలయోగేన జర్జరౌ ॥ 45

గంగాద్యాః సరితశ్చేమాః మత్సేవార్థం సమాగతాః ।
తథాపి న చ మే శ్రేయః సేవితాయాః సురైరపి ॥ 46

ఇదానీం శ్రుణు మద్వార్తాం సచిత్తస్త్వం తపోధన ।
వార్తా మే వితతాప్యస్తి తాం శ్రుత్వా సుఖమావహ ॥ 47

ఉత్పన్నా ద్రవిడే చాహం వృద్ధిం కర్ణాటకే గతా ।
క్వచిత్ క్వచిన్మహారాష్ట్రే గుర్జరే జీర్ణతాం గతా ॥ 48

తత్ర ఘోరకలేర్యోగాత్ పాషండైః ఖండితాంగకా ।
దుర్బలాహం చిరం యాతా పుత్రాభ్యాం సహ మందతామ్ ॥ 49

బృందావనం పునః ప్రాప్య నవీనేవ సురూపిణీ ।
జాతాహం యువతీ సమ్యక్ ప్రేష్ఠరూపా తు సాంప్రతమ్ ॥ 50

ఇమౌ తు శయితావత్ర సుతౌ మే క్లిశ్యతః శ్రమాత్ ।
ఇదం స్థానం పరిత్యజ్య విదేశం గమ్యతే మయా ॥ 51

జరతత్వం సమాయాతౌ తేన దుఃఖేన దుఃఖితా ।
సాహం తు తరుణీ కస్మాత్ సుతౌ వృద్ధావిమౌ కుతః ॥ 52

త్రయాణాం సహచారిత్వాత్ వైపరీత్యం కుతః స్థితమ్ ।
ఘటతే జరతా మాతా తనయౌ తరుణావिति ॥ 53

అతః శోచామి చాత్మానం విస్మయావిష్టమానసా ।
వద యోగనిధే ధీమన్ కారణం చాత్ర కిం భవేత్ ॥ 54

నారద ఉవాచ

జ్ఞానేనాత్మని పశ్యామి సర్వమేతత్తవానఘే ।
న విషాదస్త్వయా కార్యో హరిః శం తే కరిష్యతి ॥ 55

సూత ఉవాచ

క్షణమాత్రేన తద్జ్ఞాత్వా వాక్యమూచే మునీశ్వరః ॥ 56

నారద ఉవాచ

శ్రుణుష్వావహితా బాలే యుగోఽయం దారుణః కలిః ।
తేన లుప్తః సదాచారో యోగమార్గస్తపాంసి చ ॥ 57

జనా అఘాసురాయంతే శాత్య దుష్కర్మకారిణః ।
ఇహ సంతో విషీదంతి ప్రహృష్యంతి హ్యసాధవః ।
ధత్తే దైర్యం తు యో ధీమాన్ సధీరః పండితోఽథవా ॥ 58

అస్పృశ్యానవలోక్యేయం శేషభారకరీ ధరా ।
వర్షే వర్షే క్రమాజ్ఞాతా మంగళం నాపి దృశ్యతే ॥ 59

న త్యామపి సుతైః సాకం కోఽపి పశ్యతి సాంప్రతమ్ ।
ఉపేక్షితానురాగాందైః జర్జరత్వేన సంస్థితా ॥ 60

బృందావనస్య సంయోగాత్ పునస్త్వం తరుణీ నవా ।
ధన్యం బృందావనం తేన భక్తిర్మృత్యుతి యత్ర చ ॥ 61

అత్రేమౌ గ్రాహకాభావాత్ న జరామపి ముంచతః ।
కించిదాత్మసుఖేనేహ ప్రసుప్తిర్మన్యతేఽనయోః ॥ 62

భక్తిరువాచ

కథం పరీక్షితా రాజ్ఞా స్థాపితో హ్యశుచిః కలిః ।
ప్రవృత్తే తు కలౌ సర్వసారః కుత్ర గతో మహాన్ ॥ 63

కరుణాపరేణ హరిణాప్యధర్మః కథమీక్ష్యతే ।
ఇమం మే సంశయం ఛింధి త్వద్వాచా సుఖితాస్త్వహమ్ ॥ 64

నారద ఉవాచ

యది పృష్టస్త్వయా బాలే ప్రేమతః శ్రవణం కురు ।
సర్వం వక్ష్యామి తే భద్రే కశ్మలం తే గమిష్యతి ॥ 65

యదా ముకుందో భగవాన్ క్షాం త్యక్త్వా స్వపదం గతః ।
తద్దినాత్కలిరాయాతః సర్వసాధన బాధకః ॥ 66

దృష్టో దిగ్విజయే రాజ్ఞా దీనవచ్చరణం గతః ।
న మయా మారణీయోఽయం సారంగ ఇవ సారభుక్ ॥ 67

యత్ఫలం నాస్తి తపసా న యోగేన సమాధినా ।
తత్ఫలం లభతే సమ్యక్ కలౌ కేశవకీర్తనాత్ ॥ 68

ఏకాకారం కలిం దృష్ట్వా సారవత్సారనీరసమ్ ।
విష్ణురాతః స్థాపితవాన్ కలిజానాం సుఖాయ చ ॥ 69

కుకర్మాచరణాత్సారః సర్వతో నిర్గతోఽధునా ।
పదార్థాః సంస్థితా భూవౌ బీజహీనాస్తుషా యథా ॥ 70

విద్రైర్భాగవతీ వార్తా గేహో గేహో జనే జనే ।
కారితా కణలోభేన కథాసారస్తతో గతః ॥ 71

అత్యుగ్రభూరికర్మాణో నాస్తికా రౌరవా జనాః ।
తేఽపి తిష్ఠంతి తీర్థేషు తీర్థసారస్తతో గతః ॥ 72

కామక్రోధమహాలోభ తృష్ణావ్యాకుల చేతసః ।
తేఽపి తిష్ఠంతి తపసి తపఃసారస్తతో గతః ॥ 73

మనసశ్చాజయాల్లోభాత్ దంభాత్పాషండ సంశ్రయాత్ ।
శాస్త్రానభ్యసనాచ్చైవ ధ్యానయోగఫలం గతమ్ ॥ 74

పండితాస్తు కళత్రేణ రమంతే మహిషా ఇవ ।
పుత్రస్యోత్పాదనే దక్షా అదక్షా ముక్తిసాధనే ॥ 75

న హి వైష్ణవతా కుత్ర సంప్రదాయపురఃసరా ।
 వీవం ప్రళయతాం ప్రాప్తా వస్తుసారః స్థలే స్థలే ॥ 76
 అయం తు యుగధర్మో హి వర్తతే కస్య దూషణమ్ ।
 అతస్తు పుండరీకాక్షః సహతే నికటే స్థితః ॥ 77

సూత ఉవాచ

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా విస్మయం పరమం గతా ।
 భక్తిరూచే వచో భూయః శ్రూయతాం తచ్చ శౌనక ॥ 78

భక్తిరువాచ

సురర్షే త్వం హి ధన్వోఽసి మద్భాగ్యేన సమాగతః ।
 సాధూనాం దర్శనం లోకే సర్వసిద్ధికరం పరమ్ ॥ 79

జయతి జగతి మాయాం యస్య కాయాధవస్తే
 వచనరచనమేకం కేవలం చాకలయ్య ।
 ధ్రువపదమపి యాతో యత్ప్రపాతో ధ్రువోఽయం
 సకల కుశలపాత్రం బ్రహ్మపుత్రం నతాఽస్మి ॥ 80

ఇతి శ్రీపద్మపురాణే ఉత్తరఖండే శ్రీమద్భాగవత మాహాత్మ్యే భక్తినారద సమాగమో నామ ప్రథమోఽధ్యాయః (1)

* * *

2 - అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః

నారద ఉవాచ

వృథా ఖేదయసే బాలే అహో చింతాతురా కథమ్ ।
 శ్రీకృష్ణచరణాంభోజం స్మర దుఃఖం గమిష్యతి ॥ 1
 ద్రౌపదీ చ పరిత్రాతా యేన కౌరవకశ్మలాత్ ।
 పాలితా గోపసుందర్యః స కృష్ణః క్వాపి నోగతః ॥ 2
 త్వం తు భక్తిః ప్రీయా తస్య సతతం ప్రాణతోఽధికా ।
 త్వయాహలాతస్తు భగవాన్ యాతి నీచగృహోష్వపి ॥ 3
 సత్యాదిత్రియుగే బోధవైరాగ్యో ముక్తి సాధకా ।
 కలౌ తు కేవలా భక్తిః బ్రహ్మసాయుజ్యకారిణీ ॥ 4
 ఇతి నిశ్చిత్య చిద్రూపః సద్రూపాం త్వాం ససర్జ హ ।
 పరమానంద చిన్మూర్తిః సుందరీం కృష్ణవల్లభామ్ ॥ 5
 బద్వాంజలిం త్వయా పృష్టం కిం కరోమీతి చైకదా ।
 త్వాం తదాజ్ఞాపయత్ కృష్ణో మద్భక్తాన్ పోషయేతి చ ॥ 6
 అంగీకృతం త్వయా తద్వై ప్రసన్నోఽభూద్ధరిస్తదా ।
 ముక్తిం దాసీం దదౌ తుభ్యం జ్ఞానవైరాగ్యకావిమౌ ॥ 7
 పోషణం స్వేన రూపేణ వైకుంఠే త్వం కరోషి చ ।
 భూమౌ భక్తివిపోషాయ ఛాయారూపం త్వయా కృతమ్ ॥ 8

ముక్తిం జ్ఞానం విరక్తిం చ సహకృత్వా గతా భువి ।
 కృతాది ద్వాపరస్యాంతం మహానందేన సంస్థితా ॥ 9
 కలౌ ముక్తిః క్షయం ప్రాప్తా పాషండామయ పీడితా ।
 త్వదాజ్ఞయా గతా శీఘ్రం వైకుంఠం పునరేవ సా ॥ 10
 స్మృతా త్వయాపి చాత్రైవ ముక్తిరాయాతి యాతి చ ।
 పుత్రీకృత్య త్వయేనౌ చ పార్శ్వే స్వస్వైవ రక్షితౌ ॥ 11
 ఉపేక్షాతః కలౌ మందౌ వృద్ధౌ జాతౌ సుతౌ తప ।
 తథాపి చింతాం ముంచ త్వముషాయం చింతయామ్యహమ్ ॥ 12
 కలినా సదృశః కోఽపి యుగో నాస్తి వరాననే ।
 తస్మిన్స్త్యాం స్థాపయిష్యామి గేహో గేహో జనే జనే ॥ 13
 అన్యధర్మాంస్తీరస్కృత్య పురస్కృత్య మహేలాత్పవాన్ ।
 తదా నాహం హరేర్దాసో లోకే త్వాం న ప్రవర్తయే ॥ 14
 త్వదన్వితాశ్చ యే జీవా భవిష్యంతి కలావిహా ।
 పాపినోఽపి గమిష్యంతి నిర్భయం కృష్ణమందిరమ్ ॥ 15
 యేషాం చిత్తే వసేద్భక్తిః సర్వదా ప్రేమరూపిణీ ।
 న తే పశ్యంతి కీనాశం స్వప్నేఽప్యమలమూర్తయః ॥ 16
 న ప్రేతో న పిశాచో వా రాక్షసో వాసురోఽపి వా ।
 భక్తియుక్త మనస్కానాం స్పృశ్యనే న ప్రభుర్భవేత్ ॥ 17

న తపోభిర్న వేదైశ్చ న జ్ఞానేనాపి కర్మణా ।
హరిర్హి సాధ్యతే భక్త్యా ప్రమాణం తత్ర గోపికాః ॥ 18

న్యణాం జన్మసహస్రేణ భక్తౌ ప్రీతిర్హి జాయతే ।
కలౌ భక్తిః కలౌ భక్తిః భక్త్యా కృష్ణః పురఃస్థితః ॥ 19

భక్తిద్రోహకరా యే చ తే సీదంతి జగత్త్రయే ।
దుర్వాసాః దుఃఖమాపన్నః పురా భక్తవినిందకః ॥ 20

అలం వ్రతైరలం తీర్థైరలం యోగైరలం మఖైః ।
అలం జ్ఞానకథాలాపైః భక్తిరేకైవ ముక్తిదా ॥ 21

సూత ఉవాచ

ఇతి నారద నిర్ణీతం స్వమాహాత్మ్యం నిశమ్య సా ।
సర్వాంగపుష్టి సంయుక్తా నారదం వాక్యమబ్రవీత్ ॥ 22

భక్తిరువాచ

అహో నారద ధన్యోఽసి ప్రీతిస్తే మయి నిశ్చలా ।
న కదాచిద్విముంచామి చిత్తే స్థాస్యామి సర్వదా ॥ 23

కృపాశునా త్వయా సాధో మద్బాధా ధ్వంసితా క్షణాత్ ।
పుత్రయోశ్చేతనా నాస్తి తతో బోధయ బోధయ ॥ 24

సూత ఉవాచ

తస్యా వచః సమాకర్ణ్య కారుణ్యం నారదో గతః ।
తయోర్చోధనమారేభే కరాగ్రేన విమర్దయన్ ॥ 25

ముఖం సంయోజ్య కర్ణాంతే శబ్దముచ్చైస్సముచ్చరన్ ।
జ్ఞాన ప్రబుధ్యతాం శీఘ్రం రే వైరాగ్య ప్రబుధ్యతామ్ ॥ 26

వేదవేదాంత ఘోషైశ్చ గీతాపాఠైర్ముహుర్ముహుః ।
బోధ్యమానా తదా తేన కథంచిచ్ఛ్రోత్థితౌ బలాత్ ॥ 27

నేత్రైరనవలోకంతౌ జృంభంతౌ సాలసాపుభౌ ।
బకవత్పలితౌ ప్రాయః శుష్కకాష్ఠసమాంగకౌ ॥ 28

క్షుల్జ్ఞామౌ తౌ నీరీక్ష్ణైవ పునః స్వాపపరాయణౌ ।
ఋషిశ్చింతాపరో జాతః కిం విధేయం మయేతి చ ॥ 29

అహో నిద్రా కథం యాతి వృద్ధత్వం చ మహత్తరమ్ ।
చింతయన్నితి గోవిందం స్మారయామాస భార్గవ ॥ 30

వ్యోమవాణీ తదైవాభూత్ మా ఋషే భిద్యతామితి ।
ఉద్యమః సఫలస్తేఽయం భవిష్యతి న సంశయః ॥ 31

వీతదర్థం తు సత్కర్మ సురర్షే త్వం సమాచర ।
తత్తే కర్మాభిధాస్యంతి సాధవః సాధుభూషణాః ॥ 32

సత్కర్మణి కృతే తస్మిన్ సనిద్రావృద్ధతానయోః ।
గమిష్యతి క్షణాద్భక్తిః సర్వతః ప్రసరిష్యతి ॥ 33

ఇత్యాకాశవచః స్పష్టం తత్సర్వైరపి విశ్రుతమ్ ।
నారదో విస్మయం లేభే నేదం జ్ఞాతమితి బ్రువన్ ॥ 34

నారద ఉవాచ

అనయాకాశవాణ్యాపి గోప్యత్వేన నిరూపితమ్ ।
కిం వా తత్పాధనం కార్యం యేన కార్యం భవేత్తయోః ॥ 35

కృ భవిష్యంతి సంతస్తే కథం దాస్యంతి సాధనమ్ ।
మయాత్ర కిం ప్రకర్తవ్యం యదుక్తం వ్యోమభాషయా ॥ 36

సూత ఉవాచ

తత్ర ద్వావపి సంస్థాప్య నిర్గతో నారదో మునిః ।
తీర్థం తీర్థం వినిష్క్రమ్య పృచ్ఛన్మార్గే మునీశ్వరాన్ ॥ 37

వృత్తాంతః శ్రూయతే సర్వైః కించిన్నిశ్చిత్య నోచ్యతే ।
అసాధ్యం కేచన ప్రోచుర్దుర్జ్ఞేయమితి చాపరే ।

మూకీభూతాస్తథాన్యే తు కీయంతస్తు పలాయితాః ॥ 38

హాహాకారో మహానాసీత్ త్రైలోక్యే విస్మయావహః ।
వేదవేదాంతఘోషైశ్చ గీతాపాఠైర్విబోధితమ్ ॥ 39

భక్తిజ్ఞానవిరాగాణాం నోదతిష్ఠత్ త్రికం యదా ।
ఉపాయో నాపరోఽస్తితి కర్ణే కర్ణేఽజపన్జనాః ॥ 40

యోగినా నారదేనాపి స్వయం న జ్ఞాయతే తు యత్ ।
తత్కథం శక్యతే వక్తుం ఇతరైరిహ మానుషైః ॥ 41

ఏవమృషిగణైః పృష్టైః నిర్ణీయోక్తం దురాసదమ్ ॥ 42

తతశ్చింతాతురః సోఽథ బదరీవనమాగతః ।
తపశ్చరామి చాత్రేతి తదర్థం కృతనిశ్చయః ॥ 43

తావద్దదర్శ పురతః సనకాదీన్ మునీశ్వరాన్ ।
కోటి సూర్య సమాభాసాన్ ఉవాచ మునిసత్తమః ॥ 44

నారద ఉవాచ

ఇదానీం భూరిభాగ్యేన భవద్భిః సంగమోఽభవత్ ।
 కుమారా బ్రువతాం శీఘ్రం కృపాం కృత్వా మమోపరి ॥ 45
 భవంతో యోగినః సర్వే బుద్ధిమంతో బహుశ్రుతాః ।
 సంచాహాయన సంయుక్తాః పూర్వేషామపి పూర్వజాః ॥ 46
 సదా వైకుంఠనిలయా హరికీర్తన తత్పరాః ।
 లీలామృతరసోన్మత్తాః కథామాత్రైక జీవినః ॥ 47
 హరిః శరణమేవం హి నిత్యం యేషాం ముఖేనచః ।
 అతః కాలసమాదిష్టా జరాయుష్మాన్న బాధతే ॥ 48
 యేషాం భూభంగమాత్రేణ ద్వారపాలౌ హరేః పురా ।
 భూమౌ నిపతితౌ సద్యో యత్కృపాతః పురం గతౌ ॥ 49
 అహెలా భాగ్యస్య యోగేన దర్శనం భవతామిహ ।
 అనుగ్రహస్తు కర్తవ్యో మయి దీనే దయాపరైః ॥ 50
 అశరీర గిరోక్తం యత్తత్కిం సాధనముచ్యతామ్ ।
 అనుష్ఠేయం కథం తావత్ ప్రబ్రువంతు సవిస్తరమ్ ॥ 51
 భక్తిజ్ఞాన విరాగాణాం సుఖముత్పద్యతే కథమ్ ।
 స్థాపనం సర్వవర్ణేషు ప్రేమపూర్వం ప్రయత్నతః ॥ 52
 కుమారా ఊచుః
 మా చింతాం కురుదేవర్షే హర్షం చిత్తే సమావహా ।
 ఉపాయః సుఖసాధ్యోఽత్ర వర్తతే పూర్వ ఏవ హి ॥ 53
 అహెలా నారద ధన్యోఽసి విరక్తానాం శిరోమణిః ।
 సదా శ్రీకృష్ణదాసానాం అగ్రణీర్యోగభాస్కరః ॥ 54
 త్వయి చిత్రం న మంతవ్యం భక్త్యర్థమనువర్తిని ।
 ఘటతే కృష్ణదాసస్య భక్తేః సంస్థాపనా సదా ॥ 55
 ఋషిభిర్బహవో లోకే పంథానః ప్రకటికృతాః ।
 శ్రమసాధ్యాశ్చ తే సర్వే ప్రాయః స్వర్గఫలప్రదాః ॥ 56
 వైకుంఠసాధకః పంథాః స తు గోప్యోహి వర్తతే ।
 తస్యోపదేష్టా పురుషః ప్రాయో భాగ్యేన లభ్యతే ॥ 57
 సత్కర్మ తవ నిర్దిష్టం వ్యోమనాచా తు యత్పరా ।
 తదుచ్యతే శ్రుణుష్వాద్య స్థిరచిత్తః ప్రసన్నధీః ॥ 58

ద్రవ్య యజ్ఞాస్తపోయజ్ఞాః యోగయజ్ఞాస్తథాపరే ।
 స్వాధ్యాయజ్ఞానయజ్ఞాశ్చ తే తు కర్మవిసూచకాః ॥ 59
 సత్కర్మ సూచకో నూనం జ్ఞానయజ్ఞః స్మృతోబుధైః ।
 శ్రీమద్భాగవతాలాపః స తు గీతః శుకాదిభిః ॥ 60
 భక్తిజ్ఞానవిరాగాణాం తద్దోషేణ బలం మహత్ ।
 ప్రజిష్యతి ద్వయోః కష్టం సుఖం భక్తేర్భవిష్యతి ॥ 61
 ప్రళయం హి గమిష్యంతి శ్రీమద్భాగవత ధ్వనేః ।
 కలేర్దోషా ఇమే సర్వే సింహశబ్దాత్ వృకా ఇవ ॥ 62
 జ్ఞానవైరాగ్య సంయుక్తా భక్తిః ప్రేమరసావహా ।
 ప్రతిగేహం ప్రతిజనం తతః క్రీడాం కరిష్యతి ॥ 63

నారద ఉవాచ

వేదవేదాంతఘోషైశ్చ గీతాపాతైః ప్రబోధితమ్ ।
 భక్తిజ్ఞాన విరాగాణాం నోదతిష్ఠత్త్రికం యదా ॥ 64
 శ్రీమద్భాగవతాలాపాత్ తత్కథం బోధమేష్యతి ।
 తత్కథాసు తు వేదార్థః శ్లోకే శ్లోకే పదే పదే ॥ 65
 ఛిందంతు సంశయం హ్యేనం భవంతోఽమోఘదర్శనాః ।
 విలంబో నాత్ర కర్తవ్యః శరణాగతవత్సలాః ॥ 66

కుమారా ఊచుః

వేదోపనిషదాం సారాజ్ఞాతా భాగవతీ కథా ।
 అత్యుత్తమా తతో భాతి పృథగ్భూతా ఫలాకృతిః ॥ 67
 ఆమూలాగ్రం రసస్తిష్ఠన్నాస్తే న స్వాద్యతే యథా ।
 స భూయః సంపృథగ్భూతః ఫలే విశ్వమనోహరః ॥ 68
 యథా దుగ్ధే స్థితం సర్పిః న స్వాదాయోపకల్పతే ।
 పృథగ్భూతం హి తద్గవ్యం దేవానాం రసవర్ధనమ్ ॥ 69
 ఇక్షూణామపి మధ్యాంతం శర్కరా వ్యాప్య తిష్ఠతి ।
 పృథగ్భూతా చ సా మిష్టా తథా భాగవతీ కథా ॥ 70
 ఇదం భాగవతం నామ పురాణం బ్రహ్మసమ్మితమ్ ।
 భక్తిజ్ఞాన విరాగాణాం స్థాపనాయ ప్రకాశితమ్ ॥ 71

వేదాంతవేదసుస్సాతే గీతాయా అపి కర్తరి ।
పరితాపవతి వ్యాసే ముహ్యత్యజ్ఞాన సాగరే ॥ 72

తదా త్వయా పురా ప్రోక్తం చతుఃశ్లోకసమన్వితమ్ ।
తదీయశ్రవణాత్సద్యో నిర్చాధో బాదరాయణః ॥ 73

తత్ర తే విస్మయః కేన యతః ప్రశ్నకరో భవాన్ ।
శ్రీమద్భాగవతం శ్రావ్యం శోకదుఃఖవినాశనమ్ ॥ 74

ఇతి శ్రీపద్మపురాణే ఉత్తరఖండే శ్రీమద్భాగవత మాహాత్మ్యే కుమారనారద సమాగమో నామ ద్వితీయో ధ్యాయః (2)

* * *

3 - అథ తృతీయో ధ్యాయః

నారద ఉవాచ

జ్ఞానయజ్ఞం కరిష్యామి శుకశాస్త్ర కథోజ్జ్వలమ్ ।
భక్తిజ్ఞాన విరాగాణాం స్థాపనార్థం ప్రయత్నతః ॥ 1

కుత్ర కార్యో మయా యజ్ఞః స్థలం తద్వాచ్యతామిహ ।
మహిమా శుకశాస్త్రస్య వక్తవ్యో వేదపారగైః ॥ 2

కియద్భిర్దివసైః శ్రావ్యా శ్రీమద్భాగవతీ కథా ।
కో విధిస్తత్ర కర్తవ్యో మమేదం బ్రువతామితః ॥ 3

కుమారా ఉవాచః

శ్రుణు నారద వక్ష్యామో వినవ్రూయ వివేకినే ।
గంగాద్వారసమీపే తు తటమానందనామకమ్ ॥ 4

నానాఋషిగణైర్బ్రుష్టం దేవసిద్ధ నిషేవితమ్ ।
నానా తరులతాకీర్ణం నవకోమలవాలుకమ్ ॥ 5

రమ్యమేకాంత దేశస్థం హేమపద్మసుసౌరభమ్ ।
యత్యమీపస్థ జీవానాం వైరం చేతసి న స్థితమ్ ॥ 6

జ్ఞానయజ్ఞస్త్వయా తత్ర కర్తవ్యో హ్యప్రయత్నతః ।
అపూర్వ రసరూపా చ కథా తత్ర భవిష్యతి ॥ 7

పురః స్థం నిర్మలం చైవ జరాజీర్ణ కళేబరమ్ ।
తద్వయం చ పురస్కృత్య భక్తిస్తత్రాగమిష్యతి ॥ 8

నారద ఉవాచ

యద్దర్శనం చ వినిహంత్యశుభాని సద్యః
శ్రేయస్తనోతి భవదుఃఖదవార్ధితానామ్ ।

నిఃశేష శేష ముఖగీత కథైక పానాః
ప్రేమప్రకాశకృతయే శరణం గతోఽస్మి ॥ 75

భాగ్యోదయేన బహుజన్మసమార్జితేన
సత్సంగమం చ లభతే పురుషో యదా వై ।

అజ్ఞానహోతుకృత మోహమదాంధకార-
నాశం విధాయ హి తదోదయతే వివేకః ॥ 76

యత్ర భాగవతీ వార్తా తత్ర భక్త్యాదికం వ్రజేత్ ।
కథాశబ్దం సమాకర్ల్య తత్త్రికం తరుణాయతే ॥ 9

సూత ఉవాచ

ఏవముక్త్యా కుమారాస్తే నారదేన సమం తతః ।
గంగాతటం సమాజగ్ముః కథాపానాయ సత్వరాః ॥ 10

యదా యాతాస్తటం తే తు తదా కోలాహలోఽప్యభూత్ ।
భూర్లోకే దేవలోకే చ బ్రహ్మలోకే తదైవ చ ॥ 11

శ్రీభాగవత పీయూషపానాయ రసలంపటాః ।
ధావంతోఽప్యాయయుః సర్వే ప్రథమం యే చ నైష్ఠవాః ॥ 12

భృగుర్వసిష్ఠశ్చవనశ్చ గౌతమో
మేధాతిథిర్దేవల దేవరాతా ।

రామస్తథా గాధిసుతశ్చ శాకలో
మృకండు పుత్రాత్రిజపిప్పలాదాః ॥ 13

యోగేశ్వరో వ్యాసపరాశరో చ
ఛాయాశుకో జాజలి జహ్నుముఖ్యాః ।

సర్వేఽప్యమీ మునిగణాః సహపుత్రశిష్యాః
స్వస్తీభిరాయయురతిప్రణయేన యుక్తాః ॥ 14

వేదాంతాని చ వేదాశ్చ మంత్రాస్తంత్రాః సమూర్తయః ।
 దశసప్తపురాణాని షట్శాస్త్రాణి తథాఽఽ యయుః ॥ 15

గంగాద్యాః సరితస్తత్ర పుష్కరాది సరాంసి చ ।
 క్షేత్రాణి చ దిశః సర్వా దండకాదివనాని చ ॥ 16

నగాదయో యయుస్తత్ర దేవగంధర్వదానవాః ।
 గురుత్వాత్తత్ర నాయాతాన్ భృగుః సంబోధ్య చానయత్ ॥ 17

దీక్షితా నారదేనాథ దత్తమాసనముత్తమమ్ ।
 కుమారా వందితాస్సర్వైః నిషేదుః కృష్ణతత్పరాః ॥ 18

వైష్ణవాశ్చ విరక్తాశ్చ న్యాసిన్ బ్రహ్మచారిణః ।
 ముఖభాగే స్థితాస్తే చ తదగ్రే నారదః స్థితః ॥ 19

ఏకభాగే ఋషిగణాస్తదన్యత్ర దివౌకసః ।
 వేదోపనిషదోఽన్యత్ర తీర్థాన్యత్ర స్త్రియోఽన్యతః ॥ 20

జయశబ్దో నమః శబ్దః శంఖశబ్దస్తథైవ చ ।
 చూర్ణలాజాప్రసూనానాం నిక్షేపః సుమహానభూత్ ॥ 21

విమానాని సమారుహ్య కియంతో దేవనాయకాః ।
 కల్పవృక్షప్రసూనైస్తాన్ సర్వాంస్తత్ర సమాకిరన్ ॥ 22

సూత ఉవాచ

ఏవం తేష్యేకచిత్తేషు శ్రీమద్భాగవతస్య చ ।
 మాహాత్మ్యమూచిరే స్పష్టం నారదాయ మహాత్మనే ॥ 23

కుమారా ఉవాచః

అథ తే వర్ణ్యతేఽస్మాభిర్మహిమా శుకశాస్త్రజః ।
 యస్య శ్రవణమాత్రేణ ముక్తిః కరతలే స్థితా ॥ 24

సదా సేవ్యా సదా సేవ్యా శ్రీమద్భాగవతీ కథా ।
 యస్యాః శ్రవణమాత్రేణ హరిశ్చిత్తం సమాశ్రయేత్ ॥ 25

గ్రంథోఽష్టాదశసాహస్రో ద్వాదశస్కంధసమ్మితః ।
 పరీక్షిచ్ఛుక సంవాదః శ్రుణు భాగవతం చ తత్ ॥ 26

తావత్సంసార చక్రేఽస్మిన్ భ్రమతేఽఽ జ్ఞానతః పుమాన్ ।
 యావత్కర్ణగతా నాస్తి శుకశాస్త్ర కథా క్షణమ్ ॥ 27

కిం శ్రుతైర్పహుభిః శాస్త్రైః పురాణైశ్చ భ్రమావహైః ।
 ఏకం భాగవతం శాస్త్రం ముక్తిదానేన గర్జతి ॥ 28

కథా భాగవతస్యాపి నిత్యం భవతి యద్గృహే ।
 తద్గృహం తీర్థరూపం హి వసతాం పాపనాశనమ్ ॥ 29

అశ్వమేధ సహస్రాణి వాజపేయశతాని చ ।
 శుకశాస్త్రకథాయాశ్చ కళాం నార్హంతి షోడశీమ్ ॥ 30

తావత్పాపాని దేహోఽస్మిన్ నివసంతి తపోధనాః ।
 యావన్న శ్రూయతే సమ్యక్ శ్రీమద్భాగవతం నరైః ॥ 31

న గంగా న గయా కాశీ పుష్కరం న ప్రయాగకమ్ ।
 శుకశాస్త్ర కథాయాశ్చ ఫలేన సమతాం నయేత్ ॥ 32

శ్లోకార్థం శ్లోకపాదం వా నిత్యం భాగవతోద్భవమ్ ।
 పఠస్య స్వముఖేనైవ యదీచ్ఛసి పరాంగతిమ్ ॥ 33

వేదాదిర్వేదమాతా చ పౌరుషం సూక్తమేవ చ ।
 త్రయీ భాగవతం చైవ ద్వాదశాక్షర ఏవ చ ॥ 34

ద్వాదశాత్మా ప్రయాగశ్చ కాలః సంవత్సరాత్మకః ।
 బ్రాహ్మణాశ్చాగ్నిహోత్రం చ సురభిర్వాదశీ తథా ॥ 35

తులసీ చ వసంతశ్చ పురుషోత్తమ ఏవ చ ।
 వీలేషాం తత్వతః ప్రాజ్ఞైః న పృథగ్భావ ఇష్యతే ॥ 36

యశ్చ భాగవతం శాస్త్రం వాచయేదర్థతోఽనిశమ్ ।
 జన్మకోటికృతం పాపం నశ్యతే నాత్ర సంశయః ॥ 37

శ్లోకార్థం శ్లోకపాదం వా పఠేద్భాగవతం చ యః ।
 నిత్యం పుణ్యమవాప్నోతి రాజసూయాశ్వమేధయోః ॥ 38

ఉక్తం భాగవతం నిత్యం కృతం చ హరిచింతనమ్ ।
 తులసీపోషణం చైవ ధేనూనాం సేవనం సమమ్ ॥ 39

అంతకాలే తు యేనైవ శ్రూయతే శుకశాస్త్రవాక్ ।
 ప్రీత్యా తస్వైవ వైకుంఠం గోవిందోఽపి ప్రయచ్ఛతి ॥ 40

హేమసింహాయుతం చైతద్వైష్ణవాయ దదాతి చ ।
 కృష్ణేన సహసాయుజ్యం న పుమాంలభతే ధ్రువమ్ ॥ 41

అజన్మమాత్రమపి యేన శలేన కించిత్
 చిత్తం విధాయ శుకశాస్త్రకథా న పీతా ।
 చాండాలవచ్చ భరవద్భృత తేన నీతం
 మిథ్యా స్వజన్మ జననీజనిదుఃఖభాజా ॥ 42

జీవచ్ఛవో నిగదితః స తు పాపకర్మా
 యేన శ్రుతం శుకకథావచనం న కించిత్ ।
 ధిక్ తం నరం పశుసమం భువి భారరూపమ్
 వీవం వదంతి దివి దేవసమాజముఖ్యాః ॥ 43

దుర్లభైవ కథా లోకే శ్రీమద్భాగవతోద్భవా ।
 కోటిజన్మసముత్థేన పుణ్యేనైవ తు లభ్యతే ॥ 44

తేన యోగనిధే ధీమన్ శ్రోతవ్యా సా ప్రయత్నతః ।
 దినానాం నియమో నాస్తి సర్వదా శ్రవణం మతమ్ ॥ 45

సత్యేన బ్రహ్మచర్యేణ సర్వదా శ్రవణం మతమ్ ।
 అశక్యత్వాత్కలౌ బోధ్యో విశేషోఽత్ర శుకాజ్ఞయా ॥ 46

మనోవృత్తిజయశ్చైవ నియమాచరణం తథా ।
 దీక్షాం కర్తుమశక్యత్వాత్ సప్తాహశ్రవణం మతమ్ ॥ 47

శ్రద్ధాతః శ్రవణే నిత్యం మాఘే తావద్ది యత్ఫలమ్ ।
 తత్ఫలం శుకదేవేన సప్తాహశ్రవణే కృతమ్ ॥ 48

మనసశ్చాజయాద్రోగాత్ పుంసాం చైవాయుషః క్షయాత్ ।
 కలేర్దోషబహుత్వాచ్చ సప్తాహశ్రవణం మతమ్ ॥ 49

యత్ఫలం నాస్తి తపసా న యోగేన సమాధినా ।
 అనాయాసేన తత్సర్వం సప్తాహశ్రవణే లభేత్ ॥ 50

యజ్ఞాద్గర్జతి సప్తాహః సప్తాహేలా గర్జతి వ్రతాత్ ।
 తపసో గర్జతి ప్రోచ్చైః తీర్థాన్నిత్యం హి గర్జతి ॥ 51

యోగాద్గర్జతి సప్తాహేలా ధ్యానాత్ జ్ఞానాచ్చ గర్జతి ।
 కిం బ్రూమో గర్జనం తస్య రేరే గర్జతి గర్జతి ॥ 52

శౌనక ఉవాచ

సాశ్చర్యమేతత్కథితం కథానకం
 జ్ఞానాదిధర్మాన్ విగణయ్య సాంప్రతమ్ ।
 నిఃశ్రేయసే భాగవతం పురాణం
 జాతం కుతో యోగవిదాదిసూచకమ్ ॥ 53

సూత ఉవాచ

యదా కృష్ణో ధరాం త్యక్త్యా స్వపదం గంతుముద్యతః ।
 వీకాదశం పరిశ్రుత్యాప్యుద్ధవో వాక్యమబ్రవీత్ ॥ 54

ఉద్ధవ ఉవాచ

త్వం తు యాస్యసి గోవింద భక్తకార్యం విధాయ చ ।
 మచ్చిత్తే మహతీ చింతా తాం శ్రుత్వా సుఖమావహా ॥ 55

ఆగతోఽయం కలిర్హోరో భవిష్యంతి పునః ఖలాః ।
 తత్సంగేనైవ సంతోఽపి గమిష్యంత్యుగ్రతాం యదా ॥ 56

తదా భారవతీ భూమిః గోరూపేయం కమాశ్రయేత్ ।
 అన్యో న దృశ్యతే త్రాతా త్వత్తః కమలలోచన ॥ 57

అతః సత్సు దయాం కృత్వా భక్తవత్సల మా వ్రజ ।
 భక్తార్థం సగుణో జాతో నిరాకారోఽపి చిన్మయః ॥ 58

త్వద్వియోగేన తే భక్తాః కథం స్థాస్యంతి భూతలే ।
 నిర్గుణోపాసనే కష్టమతః కించిద్విచారయ ॥ 59

ఇత్యుద్ధవవచః శ్రుత్వా ప్రభాసేఽచింతయద్దరిః ।
 భక్తావలంబనార్థాయ కిం విధేయం మయేతి చ ॥ 60

స్వకీయం యద్భవేత్తేజః తచ్చ భాగవతేఽదధాత్ ।
 తిరోధాయ ప్రవిష్టోఽయం శ్రీమద్భాగవతార్లవమ్ ॥ 61

తేనేయం వాఙ్మయీ మూర్తిః ప్రత్యక్షా వర్తతే హరేః ।
 సేవనాచ్చవణాత్పాతాత్ దర్శనాత్పాపనాశినీ ॥ 62

సప్తాహశ్రవణం తేన సర్వేభ్యోఽప్యధికం కృతమ్ ।
 సాధనాని తిరస్కృత్య కలౌ ధర్మోఽయమీరితః ॥ 63

దుఃఖదారిద్ర్య దౌర్భాగ్య పాపప్రక్షాళనాయ చ ।
 కామక్రోధజయార్థం హి కలౌ ధర్మోఽయమీరితః ॥ 64

అన్యథా వైష్ణవీ మాయా దేవైరపి సుదుస్త్వజా ।
 కథం త్యాజ్యా భవేత్పుంభిః సప్తాహేఽతః ప్రకీర్తితః ॥ 65

సూత ఉవాచ

వీవం నగాహశ్రవణోరుధర్మే
 ప్రకాశ్యమానే ఋషిభిః సభాయామ్ ।
 అశ్చర్యమేకం సమభూత్తదానీం
 తదుచ్యతే సంశ్రుణు శౌనక త్వమ్ ॥ 66

భక్తిః సుతా తౌ తరుణౌ గృహీత్వా
 ప్రేమైకరూపా సహసావిరాసీత్ ।
 శ్రీకృష్ణ గోవింద హరే మురారే
 నాథేతి నామాని ముహుర్వదంతీ ॥ 67

తాం చాగతాం భాగవతార్థభూషాం
 సుచారువేషాం దదృశుః సదస్యాః ।
 కథం ప్రవిష్టా కథమాగతేయం
 మధ్యే మునీనామితి తర్కయంతః ॥ 68

ఊచుః కుమారా వచనం తదానీం
 కథార్థతో నిష్ప్రతితాధునేయమ్ ।
 ఏవం గిరః సౌ ససుతా నిశమ్య
 సనత్కుమారం నిజగాద నన్రూ ॥ 69

భక్తిరువాచ

భవద్విరద్వైవ కృతాస్మి పుష్టా
 కలిప్రణష్టాపి కథారసేన ।
 క్వాహం తు తిష్టామ్యధునా బ్రువంతు
 బ్రాహ్మో ఇదం తాం గిరమూచిరే తే ॥ 70

కుమారా ఊచుః

భక్తేషు గోవింద సరూపకర్త్రీ
 ప్రేమైక ధర్త్రీ భవరోగహంత్రీ ।
 సౌ త్వం చ తిష్ఠస్య సుదైర్య సంశ్రయా
 నిరంతరం వైష్ణవమానసాని ॥ 71

తతోఽపి దోషాః కలిజా ఇమే త్వాం
 ద్రష్టుం న శక్తాః ప్రభవోఽపి లోకే ।
 ఏవం తదాజ్ఞావసరేఽపి భక్తిః
 తదా నిషణ్ణా హరిదాస చిత్తే ॥ 72

సకల భువనమధ్యే నిర్దనాస్తేఽపి ధన్యాః
 నివసతి హృది యేషాం శ్రీహరేర్భక్తిరేకా ।
 హరిరపి నిజలోకం సర్వథాతో విహాయ
 ప్రవిశతి హృది తేషాం భక్తిసూత్రోపనద్యః ॥ 73

బ్రూమోఽద్య తే కిమధికం మహిమానమేవం
 బ్రహ్మాత్మకస్య భువి భాగవతాభిధస్య ।
 యత్సంశ్రయాన్నిగదితే లభతే సువక్తా
 శ్రోతాపి కృష్ణసమతామలమన్యధర్మైః ॥ 74

ఇతి శ్రీపద్మపురాణే ఉత్తరఖండే శ్రీమద్భాగవత మాహాత్మ్యే భక్తికష్టనివర్తనం నామ తృతీయోఽధ్యాయః (3)

* * *

4 - అథ చతుర్థోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ

అథ వైష్ణవ చిత్తేషు దృష్ట్వా భక్తిమలాకికీమ్ ।
 నిజలోకం పరిత్యజ్య భగవాన్ భక్తవత్సలః ॥ 1

వనమాలీ ఘనశ్యామః పీతవాసా మనోహరః ।
 కాంచీకలాపరుచిరో లసన్ముకుటకుండలః ॥ 2

త్రిభంగలలితశ్చారుకౌస్తుభేన విరాజితః ।
 కోటి మన్మథలావణ్యో హరిచందన చర్చితః ॥ 3

పరమానందచిన్మూర్తిర్మధురో మురళీధరః ।
 ఆవివేశ స్వభక్తానాం హృదయాన్యమలాని చ ॥ 4

వైకుంఠవాసినో యే చ వైష్ణవా ఉద్ధవాదయః ।
 తత్కథాశ్రవణార్థం తే గూఢరూపేణ సంస్థితాః ॥ 5

తదా జయజయారావో రసపుష్టిరలాకికీ ।
 చూర్లప్రసూనపృష్టిశ్చ ముహుః శంఖరవోఽవ్యభూత్ ॥ 6

తత్సభాసంస్థితానాం చ దేహగేహాత్మ విస్మృతిః ।
 దృష్ట్వా చ తన్మయావస్థాం నారదో వాక్యమబ్రవీత్ ॥ 7

అలాకికోఽయం మహిమా మునీశ్వరాః
 సప్తాహజన్యోఽద్య విలోకితో మయా ।

మూఢాః శతా యే పశుపక్షిణోఽత్ర
 సర్వేఽపి నిష్పాపతమా భవంతి ॥ 8

అతో నృలోకే నను నాస్తి కించిత్
 చిత్తస్య శోధాయ కలౌ పవిత్రమ్ |
 అఘౌఘవిధ్వంసకరం తత్రైవ
 కథా సమానం భువి నాస్తి చాన్యత్ || 9

కే కే విశుధ్యంతి వదంతు మహ్యామ్
 సప్తాహయజ్ఞేన కథామయేన |
 కృపాశుభిర్లోకహితం విచార్య
 ప్రకాశితః కోఽపి నవీనమార్గః || 10

కుమారా ఊచుః

యే మానవాః పాపకృతస్తు సర్వదా
 సదా దురాచారతా విమార్గగాః |
 క్రోధాగ్ని దగ్ధాః కుటిలాశ్చ కామినః
 సప్తాహయజ్ఞేన కలౌ పునంతి తే || 11

సత్యేన హీనా పితృమాతృదూషకాః
 తృష్ణాకులాశ్చాశ్రమధర్మవర్జితాః |
 యే దాంభికా మత్సరిణోఽపి హింసకాః
 సప్తాహయజ్ఞేన కలౌ పునంతి తే || 12

పంచోగ్ర పాపాశ్చల ఛద్మ కారిణః
 క్రూరా పిశాచా ఇవ నిర్దయాశ్చ యే |
 బ్రహ్మస్వపుష్టాః వ్యభిచారకారిణః
 సప్తాహయజ్ఞేన కలౌ పునంతి తే || 13

కాయేన వాచా మనసాపి పాతకమ్
 నిత్యం ప్రకుర్వంతి శతా హతేన యే |
 పరస్వపుష్టా మలినా దురాశయాః
 సప్తాహయజ్ఞేన కలౌ పునంతి తే || 14

అత్ర తే కీర్తయిష్యామి ఇతిహాసం పురాతనమ్ |
 యస్య శ్రవణమాత్రేణ పాపహానిః ప్రజాయతే || 15
 తుంగభద్రా తదే పూర్వమభూత్పత్తనముత్తమమ్ |
 యత్ర వర్ణాః స్వధర్మేణ సత్యసత్కర్మతత్పరాః || 16

ఆత్మదేవః పురే తస్మిన్ సర్వవేదవిశారదః |
 శ్రౌతస్మార్తేషు నిష్ణాతో ద్వితీయ ఇవ భాస్కరః || 17

భిక్షుకో విత్తవాన్లోకే తత్త్రియా ధుంధులీ స్మృతా |
 స్వవాక్యస్థాపికా నిత్యం సుందరీ సుకులోద్భవా || 18

లోకవార్తారతా క్రూరా ప్రాయశో బహుజల్పికా |
 శూరా చ గృహకృత్యేషు కృపణా కలహప్రియా || 19

వీచం నివసతోః ప్రేక్ష్య దంపత్యో రమమాణయోః |
 అర్థా కామాస్తయోరాసన్న సుఖాయ గృహాదికమ్ || 20

పశ్చాద్దర్మాస్సమారబ్ధాః తాభ్యాం సంతానహోతవే |
 గో భూహిరణ్యవాసాంసి దీనేభ్యో యచ్ఛతః సదా || 21

ధనార్థం ధర్మమార్గేణ తాభ్యాం నీతం తథాపి చ |
 న పుత్రో నాపి వా పుత్రీ తతశ్చింతాతురో భృశమ్ || 22

వీకదా స ద్విజో దుఃఖాద్ గృహం త్యక్త్వా వనం గతః |
 మధ్యాహ్నే తృషితో జాతస్తదాగం సముపేయినాన్ || 23

పీత్వా జలం నిషణ్ణస్తు ప్రజాదుఃఖేన కర్మితః |
 ముహూర్తాదపి తత్రైవ సన్యాసీ కశ్చిదాగతః || 24

దృష్ట్వా పీతజలం తం తు విప్రో యాతస్తదంతికమ్ |
 నత్వా చ పాదయోస్తస్య నిఃశ్వసన్ సంస్థితః పురః || 25

యతిరువాచ

కథం రోదిషి విప్ర త్వం కా తే చింతా బలీయసీ |
 వద త్వం సత్వరం మహ్యం స్వస్య దుఃఖస్య కారణమ్ || 26

బ్రాహ్మణ ఉవాచ

కిం బ్రవీమి ఋషే దుఃఖం పూర్వపాపేన సంచితమ్ |
 మదీయాః పూర్వజాస్తోయం కవోష్ణముపభుంజతే || 27

మద్గత్తం నైవ గృహ్లాంతి ప్రీత్యా దేవా ద్విజాతయః |
 ప్రజా దుఃఖేన శూన్యోఽహం ప్రాణాంస్త్యక్తుమిహోగతః || 28

ధిగ్జీవితం ప్రజాహీనం ధిక్ గృహం చ ప్రజాం వినా |
 ధిక్ ధనం చానపత్యస్య ధిక్కులం సంతతిం వినా || 29

పాల్యతే యా మయా ధేనుః సా వంధ్యా సర్వథా భవేత్ |
 యో మయాఽరోపితో వృక్షః సోఽపి వంధ్యత్వమాశ్రయేత్ || 30

యత్పలం మద్గృహాయాతం తచ్చ శీఘ్రం వినశ్యతి |
 నిర్భాగ్యస్యానపత్యస్య కిమతో జీవితేన మే || 31

ఇత్యుక్త్యా సరురోదోచ్చైః తత్పార్శ్వం దుఃఖపీడితః ।
తదా తస్య యతేశ్చిత్రై కరుణాఽభూద్గరీయసీ ॥ 32

తత్పాలాక్షరమాలాం చ వాచయామాస యోగవాన్ ।
సర్వం జ్ఞాత్వా యతిః పశ్యాత్ విప్రమూచే సవిస్తరమ్ ॥ 33

యతిరువాచ

ముంచాజ్ఞానం ప్రజారూపం బలిష్ఠా కర్మణో గతిః ।
వివేకం తు సమాసాద్య త్యజ సంసారవాసనామ్ ॥ 34

శ్రుణు విప్ర మయా తేఽద్య ప్రారబ్ధం తు విలోకితమ్ ।
సప్తజన్మావధి తవ పుత్రో నైవ చ నైవ చ ॥ 35

సంతతేః సగరో దుఃఖమ్ అవాపాంగః పురా తథా ।
రే ముంచాద్య కుటుంబాశామ్ సన్యాసే సర్వథా సుఖమ్ ॥ 36

బ్రాహ్మణ ఉవాచ

వివేకేన భవేత్కిం మే పుత్రం దేహి బలాదపి ।
నో చేత్స్వజామ్యహం ప్రాణాన్ త్వదగ్రే శోకమూర్చితః ॥ 37

పుత్రాది సుఖహీనోఽయమ్ సంన్యాసః శుష్క ఏవ చ ।
గృహస్థః సరసో లోకే పుత్రపౌత్ర సమన్వితః ॥ 38

ఇతి విప్రాగ్రహం దృష్ట్వా ప్రాబ్రవీత్స తపోధనః ।
చిత్రకేతుర్గతః కష్టమ్ విధిలేఖ విమార్జనాత్ ॥ 39

న యాస్యసి సుఖం పుత్రాత్ యథా దైవహతోద్యమః ।
అతో హతేన యుక్తోఽసి హ్యర్థినం కిం వదామ్యహమ్ ॥ 40

తస్యాగ్రహం సమాలోక్య ఫలమేకం స దత్తవాన్ ।
ఇదం భక్షయ స్త్వా త్వమ్ తతః పుత్రో భవిష్యతి ॥ 41

సత్యం శౌచం దయాదానమ్ ఏకభక్తం తు భోజనమ్ ।
వర్షావధిస్త్రియా కార్యమ్ తేన పుత్రోఽతి నిర్మలః ॥ 42

ఏవముక్త్యా యయౌ యోగీ విప్రస్తు గృహమాగతః ।
సత్ప్యాః పాణో ఫలం దత్వా స్వయం యాతస్తు కుత్రచిత్ ॥ 43

తరుణీ కుటిలా తస్య సఖ్యగ్రీ చ రురోద హ ।
అహౌ చింతా మమోత్పన్నా ఫలం చాహం న భక్షయే ॥ 44

ఫలభక్షేణ గర్భః స్యాత్ గర్భేణోదరవృద్ధితా ।
స్వల్పభక్షం తతోఽశక్తిః గృహకార్యం కథం భవేత్ ॥ 45

దైవాద్దాటీ ప్రజేద్ద్రామే పలాయేద్గర్భిణీ కథమ్ ।
శుకవన్నివసేద్గర్భః తం కుక్షేః కథముత్పజేత్ ॥ 46

తిర్యక్చేదాగతో గర్భః తదా మే మరణం భవేత్ ।
ప్రసూతౌ దారుణం దుఃఖమ్ సుకుమారీ కథం సహో ॥ 47

మందాయాం మయి సర్వస్వమ్ ననాందా సంహరేత్తదా ।
సత్యశౌచాది నియమో దురారాధ్యః సద్భుశ్యతే ॥ 48

లాలనే పాలనే దుఃఖమ్ ప్రసూతాయాశ్చ వర్తతే ।
వంధ్యా వా విధవా నారీ సుఖినీ చేతి మే మతిః ॥ 49

ఏవం కుతర్కయోగేన తత్ఫలం నైవ భక్షితమ్ ।
పత్యా పృష్ఠం ఫలం భుక్తమ్ భుక్తం చేతి తయేరితమ్ ॥ 50

ఏకదా భగినీ తస్యాః తద్భహం స్వేచ్ఛయాగతా ।
తదగ్రే కథితం సర్వమ్ చింతేయం మహతీ హి మే ॥ 51

దుర్బలా తేన దుఃఖేన హ్యనుజే కరవాణి కిమ్ ।
సాఽబ్రవీన్మమ గర్భోఽస్తి తం దాస్యామి ప్రసూతితః ॥ 52

తావత్కాలం సగర్భేవ గుప్తా తిష్ఠ గృహే సుఖమ్ ।
విత్తం త్వం మత్పతేర్యచ్చ స తే దాస్యతి బాలకమ్ ॥ 53

షాణ్మాసికో మృతో బాల ఇతి లోకో వదిష్యతి ।
తం బాలం పోషయిష్యామి నిత్యమాగత్య తే గృహే ॥ 54

ఫలమర్చయ ధేన్వై త్వమ్ పరీక్షార్థం తు సాంప్రతమ్ ।
తత్తదాచరితం సర్వమ్ తథైవ స్త్రీస్వభావతః ॥ 55

అథ కాలేన సా నారీ ప్రసూతా బాలకం తదా ।
ఆనీయ జనకో బాలమ్ రహస్యే ధుంధులీం దదౌ ॥ 56

తయా చ కథితం భర్తే ప్రసూతః సుఖమర్చకః ।
లోకస్య సుఖముత్పన్నమ్ ఆత్మదేవప్రజోదయాత్ ॥ 57

దదౌ దానం ద్విజాతిభ్యో జాతకర్మ విధాయ చ ।
గీతవాదిత్రఘోషోఽభూత్ తద్వారే మంగళం బహు ॥ 58

భర్తురగ్రేఽబ్రవీద్వాక్యమ్ స్తన్యం నాస్తి కుచే మమ ।
అన్యస్తన్యేన నిర్దుగ్ధా కథం పుష్ణామి బాలకమ్ ॥ 59

మత్స్రుసుశ్చ ప్రసూతాయా మృతో బాలస్తు వర్తతే ।
తామాకార్య గృహే రక్ష సా తేఽర్చం పోషయిష్యతి ॥ 60

పతినా తత్కృతం సర్వమ్ పుత్రరక్షణహేతవే ।
 పుత్రస్య ధుంధుకారీతి నామ మాత్రా ప్రతిష్ఠితమ్ ॥ 61

త్రిమాసే నిర్గతే చాథ సా ధేనుః సుషువేఽర్చకమ్ ।
 సర్వాంగసుందరం దివ్యమ్ నిర్మలం కనకప్రభమ్ ॥ 62

దృష్ట్వా ప్రసన్నో విప్రస్తు సంస్కారాన్ స్వయమాదధే ।
 మత్వాశ్చర్యం జనాః సర్వే దిదృక్షార్థం సమాగతాః ॥ 63

భాగ్యోదయోఽధునా జాత ఆత్మదేవస్య పశ్యత ।
 ధేన్వా బాలః ప్రసూతస్తు దేవరూపీతి కౌతుకమ్ ॥ 64

న జ్ఞాతం తద్రహస్యం తు కేనాపి విధియోగతః ।
 గోకర్ణం తం సుతం దృష్ట్వా గోకర్ణం నామ చాకరోత్ ॥ 65

కియత్కాలేన తా జాతా తరుణౌ తనయాపుభౌ ।
 గోకర్ణః పండితో జ్ఞానీ ధుంధుకారీ మహాఘలః ॥ 66

స్నానశాచక్రియాహీనో దుర్బక్షీ క్రోధవర్తితః ।
 దుష్పరిగ్రహకర్తా చ శవహస్తేన భోజనమ్ ॥ 67

చౌరః సర్వజనద్వేషీ పరవేశ్మప్రదీపకః ।
 లాలనాయార్చకాన్ ధృత్వా సద్యః కూపే న్యపాతయత్ ॥ 68

హింసకః శస్త్రధారీ చ దీనాంధానాం ప్రపీడకః ।
 చాండాలాభిరతో నిత్యమ్ పాశహస్తః శ్వసంగతః ॥ 69

తేన వేశ్యాకుసంగేన పిత్ర్యం విత్తం తు నాశితమ్ ।
 ఏకదా పితరౌ తాడ్య పాత్రాణి స్వయమాహరత్ ॥ 70

తత్ప్రితా కృపణః ప్రోచ్చైః ధనహీనో రురోద హ ।
 వంధ్యత్వం తు సమీచీనమ్ కుపుత్రో దుఃఖదాయకః ॥ 71

కృ తిష్ఠామి కృ గచ్ఛామి కో మే దుఃఖం వ్యపోహయేత్ ।
 ప్రాణాంస్త్యజామి దుఃఖేన హా కష్టం మమ సంస్థితమ్ ॥ 72

తదానీం తు సమాగత్య గోకర్ణో జ్ఞానసంయుతః ।
 బోధయామాస జనకమ్ వైరాగ్యం పరిదర్శయన్ ॥ 73

అసారః ఖలు సంసారో దుఃఖరూపీ విమోహకః ।
 సుతః కస్య ధనం కస్య స్నేహవాన్ జ్వలతేఽనిశమ్ ॥ 74

న చేంద్రస్య సుఖం కించిత్ న సుఖం చక్రవర్తినః ।
 సుఖమస్తి విరక్తస్య మునేరేకాంతజీవినః ॥ 75

ముంచాజ్ఞానం ప్రజారూపమ్ మోహతో నరకే గతిః ।
 నిపతిష్యతి దేవాలాఽయమ్ సర్వం త్యక్త్యా వనం వ్రజ ॥ 76

తద్వాక్యం తు సమాకర్ణ్య గంతుకామః పితాఽబ్రవీత్ ।
 కిం కర్తవ్యం వనే తాత తత్త్వం వద సవిస్తరమ్ ॥ 77

అంధకూపే స్నేహపాశే బద్ధః పంగురహం శతః ।
 కర్మణా పతితో నూనమ్ మాముద్ధర దయానిధే ॥ 78

గోకర్ణ ఉవాచ

దేహోఽస్తిమాంసరుధిరేఽభిమతిం త్యజ త్వమ్
 జాయాసుతాదిషు సదా మమతాం విముంచ ।
 పశ్యానిశం జగదిదం క్షణభంగనిష్ఠమ్
 వైరాగ్యరాగరసికో భవభక్తినిష్ఠః ॥ 79

ధర్మం భజస్వ సతతం త్యజ లోకధర్మాన్
 సేవస్వ సాధుపురుషాన్ జహి కామత్పస్లామ్ ।
 అన్యస్య దోషగుణచింతనమాశు ముక్త్యా
 సేవాకథారసమహేలా నితరాం పిబ త్వమ్ ॥ 80

ఏవం సుతోక్తివశతోఽపి గృహం విహాయ
 యాతో వనం స్థిరమతిర్గతషష్టివర్షః ।
 యుక్తో హరేరనుదినం పరిచర్యయాఽసౌ
 శ్రీకృష్ణమాప నియతం దశమస్య పాతాత్ ॥ 81

ఇతి శ్రీపద్మపురాణే ఉత్తరఖండే శ్రీమద్భాగవత మాహాత్మ్యే విప్రమోక్షో నామ చతుర్థోఽధ్యాయః (4)



5 - అథ పంచమోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ

పితర్భువరతే తేన జననీ తాడితా భృశమ్ |
 క్వ విత్తం తిష్ఠతి బ్రూహి హనిష్యే లత్తయా న చేత్ || 1
 ఇతి తద్వాక్యసంత్రాసాత్ జనన్యా పుత్ర దుఃఖతః |
 కూపే పాతః కృతో రాత్రా తేన సా నిధనం గతా || 2
 గోకర్ణస్తీర్థయాత్రార్థం నిర్గతో యోగసంస్థితః |
 న దుఃఖం న సుఖం తస్య న వైరీ నాపి బాంధవః || 3
 ధుంధుకారీ గృహోఽతిష్ఠత్ పంచపణ్యవధూవృతః |
 అత్యుగ్రకర్మకర్తా చ తతోషణవిమూఢధీః || 4
 ఏకదా కులటాస్తాస్తు భూషణాన్యభిలిప్పవః |
 తదర్థం నిర్గతో గేహాత్ కామాంధో మృత్యుమస్మరన్ || 5
 యతస్తతశ్చ సంహృత్య విత్తం వేశ్మ పునర్గతః |
 తాభ్యోఽయచ్ఛత్యువస్త్రాణి భూషణాని కియంతి చ || 6
 బహువిత్తచయం దృష్ట్వా రాత్రా నార్యో వ్యవారయన్ |
 చార్యం కరోత్యసా నిత్యమ్ అతో రాజా గ్రహీష్యతి || 7
 విత్తం హృత్వా పునశ్చైనమ్ మారయిష్యతి నిశ్చితమ్ |
 అతోఽర్థ గుప్తయే గూఢమ్ అస్మాభిః కిం న హన్యతే || 8
 నిహత్యేనం గృహీత్వార్థమ్ యాస్యామో యత్ర కుత్రచిత్ |
 ఇతి తా నిశ్చయం కృత్వా సుప్తం సంబధ్య రశ్మిభిః || 9
 పాశం కంఠే నిధాయాస్య తన్మృత్యుముపచక్రముః |
 త్వరితం న మమారాసా చింతాయుక్తాస్తదాఽభవన్ || 10
 తప్తాంగార సమూహాంశ్చ తన్ముఖే హి విచిక్షిపుః |
 అగ్నిజ్వాలాతిదుఃఖేన వ్యాకులో నిధనం గతః || 11
 తం దేహం ముముచుర్గర్తే ప్రాయః సాహసికాః స్త్రియః |
 న జ్ఞాతం తద్రహస్యం తు కేనాపీదం తథైవ చ || 12
 తోకైః పృష్టా వదంతి స్మ దూరం యాతః ప్రియో హి నః |
 ఆగమిష్యతి వర్షేఽస్మిన్ విత్తలోభవికర్షితః || 13

స్త్రీణాం నైవ తు విశ్వాసమ్ దుష్టానాం కారయేద్భుధః |
 విశ్వాసే యః స్థితో మూఢః సదుఃఖైః పరిభూయతే || 14
 సుధామయం వచో యాసామ్ కామినాం రసవర్ధనమ్ |
 హృదయం క్షురధారాభమ్ ప్రియః కో నామ యోషితామ్ || 15
 సంహృత్య విత్తం తా యాతాః కులటా బహుభర్తృకాః |
 ధుంధుకారీ బభూవాథ మహాన్ ప్రేతః కుకర్మతః || 16
 వాత్యారూపధరో నిత్యమ్ ధావన్తశ దిశోఽంతరమ్ |
 శీతాతపపరిక్లిష్టో నిరాహారః పిపాసితః || 17
 న లేభే శరణం క్వాపి హా దైవేతి ముహుర్వదన్ |
 కియత్కాలేన గోకర్ణో మృతం లోకాదబుధ్యత || 18
 అనాథం తం విదిత్వైవ గయాశ్రాద్ధమచీకరత్ |
 యస్మింస్తీర్థే తు సంయాతి తత్ర శ్రాద్ధమవర్తయత్ || 19
 ఏవం భ్రమన్ స గోకర్ణః స్వపురం సముపేయివాన్ |
 రాత్రా గృహాంగణే స్వప్నుమ్ ఆగతోఽలక్షితః పరైః || 20
 తత్ర సుప్తం స విజ్ఞాయ ధుంధుకారీ స్వబాంధవమ్ |
 నిశీధే దర్శయామాస మహారౌద్రతరం వపుః || 21
 సకృన్నేషః సకృద్దస్తీ సకృచ్ఛ మహిషోఽభవత్ |
 సకృదింద్రః సకృచ్ఛాగ్నిః పునశ్చ పురుషోఽభవత్ || 22
 వైపరీత్యమిదం దృష్ట్వా గోకర్ణో ధైర్యసంయుతః |
 అయం దుర్గతికః కోఽపి నిశ్చిత్వాథ తమబ్రవీత్ || 23

గోకర్ణ ఉవాచ

కస్తముగ్రతరో రాత్రా కుతో యాతో దశామిమామ్ |
 కిం వాప్రేతః పిశాచో వా రాక్షసోఽసీతి శంస నః || 24

సూత ఉవాచ

ఏవం పృష్టస్తదా తేన రురోదోచ్ఛైః పునః పునః |
 అశక్తో వచనోచ్ఛారే సంజ్ఞామాత్రం చకార హ || 25
 తతోంజలౌ జలం కృత్వా గోకర్ణస్తముదైరయత్ |
 తత్సేక హతపాపోఽసౌ ప్రవక్తుముపచక్రమే || 26

ప్రేత ఉవాచ

అహం భ్రాతా త్వదీయోఽస్మి ధుంధుకారీతి నామతః ।
 స్వకీయేనైవ దోషేణ బ్రహ్మత్వం నాశితం మయా ॥ 27

కర్మణో నాస్తి సంఖ్యా మే మహాజ్ఞానే వివర్తినః ।
 లోకానాం హింసకః సోఽహం స్త్రీభిర్దుఃఖేన మారితః ॥ 28

అతః ప్రేతత్వమాపన్నో దుర్మతాం చ వహామ్యహమ్ ।
 వాతాహారేణ జీవామి దైవాధీనఫలోదయాత్ ॥ 29

అహో బంధో కృపాసింధో భ్రాతర్మామాశు మోచయ ।
 గోకర్ణో వచనం శ్రుత్వా తస్మై వాక్యమథాబ్రవీత్ ॥ 30

గోకర్ణ ఉవాచ

త్వదర్థం తు గయాపిండో మాయా దత్తో విధానతః ।
 తత్కథం నైవముక్తోఽసి మమాశ్చర్యమిదం మహాత్ ॥ 31

గయాశ్రాద్ధాన్న ముక్తిశ్చేత్ ఉపాయో నాపరస్త్విహ ।
 కిం విధేయం మయా ప్రేత తత్వం వద సవిస్తరమ్ ॥ 32

ప్రేత ఉవాచ

గయాశ్రాద్ధశతేనాపి ముక్తిర్మే న భవిష్యతి ।
 ఉపాయమపరం కంచిత్ త్వం విచారయ సాంప్రతమ్ ॥ 33

ఇతి తద్వాక్యమాకర్ణ్య గోకర్ణో విస్మయం గతః ।
 శతశ్రాద్దైర్న ముక్తిశ్చేత్ అసాధ్యం మోచనం తవ ॥ 34

ఇదానీం తు నిజం స్థానమ్ ఆతిష్ఠ ప్రేతనిర్భయః ।
 త్వన్ముక్తిసాధకం కించిత్ ఆచరిష్యే విచార్య చ ॥ 35

ధుంధుకారీ నిజస్థానం తేనాదిష్టస్తతో గతః ।
 గోకర్ణశ్చింతయామాస తాం రాత్రిం స తదధ్యగాత్ ॥ 36

ప్రాతస్తమాగతం దృష్ట్వా లోకాః ప్రీత్యా సమాగతాః ।
 తత్సర్వం కథితం తేన యజ్ఞాతం చ యథా నిశి ॥ 37

విద్వాంసో యోగనిష్ఠాశ్చ జ్ఞానినోబ్రహ్మవాదినః ।
 తస్ముక్తిం నైవ తేఽపశ్యన్ పశ్యంతః శాస్త్ర సంచయాన్ ॥ 38

తతః సర్వైః సూర్యవాక్యమ్ తస్ముక్తౌ స్థాపితం పరమ్ ।
 గోకర్ణః స్తంభనం చక్రే సూర్యవేగస్య వై తదా ॥ 39

తుభ్యం నమో జగత్సాక్షిన్ బ్రూహి మే ముక్తి హేతుకమ్ ।
 తచ్చుత్వా దూరతః సూర్యః సుభటమిత్యభ్యభాషత ॥ 40

శ్రీమద్భాగవతాస్ముక్తిః సప్తాహం వాచనం కురు ।
 ఇతి సూర్యవచః సర్వైః ధర్మరూపం తు విశ్రుతమ్ ॥ 41

సర్వేఽబ్రువన్ ప్రయత్నేన కర్తవ్యం సుకరం త్విదమ్ ।
 గోకర్ణో నిశ్చయం కృత్వా వాచనార్థం ప్రవర్తితః ॥ 42

తత్ర సంశ్రవణార్థాయ దేశగ్రామాజ్ఞానా యయుః ।
 పంగ్వంధవృద్ధమందాశ్చ తేఽపి పాపక్షయాయ వై ॥ 43

సమాజస్తు మహాన్జాతో దేవవిస్మయ కారకః ।
 యదైవాసనమాస్థాయ గోకర్ణోఽకథయత్కథామ్ ॥ 44

స ప్రేతోఽపి తదాఽహి యాతః స్థానం పశ్యన్నితస్తతః ।
 సప్తగ్రంథియుతం తత్రాపశ్యత్కీచకముచ్చితమ్ ॥ 45

తస్మాల్లచ్చిద్రమావిశ్య శ్రవణార్థం స్థితోఽహ్యసా ।
 వాతరూపీ స్థితిమ్ కర్తుమ్ అశక్తో వంశమావిశత్ ॥ 46

వైష్ణవం బ్రాహ్మణం ముఖ్యమ్ శ్రోతారం పరికల్ప్య సః ।
 ప్రథమస్కంధతః స్పష్టమ్ ఆఖ్యానం ధేనుజోఽకరోత్ ॥ 47

దినాంతే రక్షితా గాథా తదా చిత్రం బభూవ హ ।
 వంశైకగ్రంథిభేదోఽభూత్ సశబ్దం పశ్యతాం సతామ్ ॥ 48

ద్వితీయేఽహ్ని తథా సాయం ద్వితీయగ్రంథి భేదనమ్ ।
 తృతీయేఽహ్ని తథా సాయం తృతీయ గ్రంథిభేదనమ్ ॥ 49

ఏవం సప్తదినైశ్చైవ సప్తగ్రంథి విభేదనమ్ ।
 కృత్వాస ద్వాదశస్కంధశ్రవణాత్ప్రేతతాం జహౌ ॥ 50

దివ్యరూపధరో జాతః తులసీదామమండితః ।
 పీతవాసా ఘనశ్యామో ముకుటీ కుండలాన్వితః ॥ 51

ననామ భ్రాతరం సద్యో గోకర్ణమితి చాబ్రవీత్ ।
 త్వయాఽహం మోచితో బంధో కృపయా ప్రేతకశ్మలాత్ ॥ 52

ధన్యా భాగవతీ వార్తా ప్రేతపీడావినాశినీ ।
 సప్తాహాలాఽపి తథా ధన్యః కృష్ణలోకఫలప్రదః ॥ 53

కంపంతే సర్వపాపాని సప్తాహశ్రవణే స్థితే ।
 అస్మాకం ప్రళయం సద్యః కథా చేయం కరిష్యతి ॥ 54

ఆర్ద్రం శుష్కం లఘు స్థూలమ్ వాఙ్మనః కర్మభిః కృతమ్ ।
 శ్రవణం విదహోత్పాపమ్ పావకః సమిధో యథా ॥ 55

అస్మిన్ వై భారతే వర్షే సూరిభిర్దేవ సంసది ।
 అకథా శ్రావిణాం పుంసామ్ నిష్ఫలం జన్మ కీర్తితమ్ ॥ 56

కిం మోహతో రక్షితేన సుపుష్టేన బలీయసా ।
 అధ్రువేణ శరీరేణ శుకశాస్త్రకథాం వినా ॥ 57

అస్తి స్తంభం స్నాయుబద్ధమ్ మాంసశోణిత తేపితమ్ ।
 చర్మావనద్ధం దుర్గంధమ్ పాత్రం మూత్రపురీషయోః ॥ 58

జరాశోకవిపాకార్తమ్ రోగమందిరమాతురమ్ ।
 దుష్పూరం దుర్గరం దుష్టమ్ సదోషం క్షణభంగురమ్ ॥ 59

కృమి విద్యుస్మనంజ్ఞాంతమ్ శరీరమితి వర్ణితమ్ ।
 అస్థిరేణ స్థిరం కర్మ కులోఽయం సాధయేన్న హి ॥ 60

యత్రాతః సంస్కృతం చాన్నమ్ సాయం తచ్చ వినశ్యతి ।
 తదీయ రస సంపుష్టే కాయే కా నామ నిత్యతా ॥ 61

సప్తాహశ్రవణాల్లోకే ప్రాప్యతే నికటే హరిః ।
 అతో దోషనివృత్త్యర్థమ్ వీతదేవ హి సాధనమ్ ॥ 62

బుద్బుదా ఇవ తోయేషు మశకా ఇవ జంతుషు ।
 జాయంతే మరణాయైవ కథాశ్రవణవర్జితాః ॥ 63

జడస్య శుష్కవంశస్య యత్ర గ్రంథి విభేదనమ్ ।
 చిత్రం కిము తదా చిత్తగ్రంథిభేదః కథాశ్రవాత్ ॥ 64

భిద్యతే హృదయగ్రంథిః భిద్యంతే సర్వసంశయాః ।
 క్షీయంతే చాస్యకర్మాణి సప్తాహశ్రవణేకృతే ॥ 65

సంసారకర్మమాలేప ప్రక్షాళన పటీయసి ।
 కథాతీర్థే స్థితే చిత్తే ముక్తిరేవ బుధైః స్మృతా ॥ 66

వీవం బృవతి వై తస్మిన్ విమానం ఆగమత్తదా ।
 వైకుంఠవాసిభిర్భుక్తమ్ ప్రస్ఫురద్దీప్తి మండలమ్ ॥ 67

సర్వేషాం పశ్యతాం భేజే విమానం ధుంధులీసుతః ।
 విమానే వైష్ణవాన్ వీక్ష్య గోకర్ణో వాక్యమబ్రవీత్ ॥ 68

గోకర్ణ ఉవాచ

అత్రైవ బహవః సంతి శ్రోతారో మమ నిర్మలాః ।
 ఆనీతాని వినూనాని న తేషాం యుగపత్కుతః ॥ 69

శ్రవణం సమభాగేన సర్వేషామిహ దృశ్యతే ।
 ఫలభేదః కులో జాతః ప్రబ్రువంతు హరిప్రియాః ॥ 70

హరిదాసా ఊచుః

శ్రవణస్య విభేదేన ఫలభేదోఽత్ర సంస్థితః ।
 శ్రవణం తు కృతం సర్వైః న తథా మనసం కృతమ్ ॥
 ఫలభేదస్తతో జాతో భజనాదపి మానద ॥ 71

సస్తరాత్రముపోష్టవ ప్రేతేన శ్రవణం కృతమ్ ।
 మననాది తథా తేన స్థిరచిత్తే కృతం భృశమ్ ॥ 72

అదృఢం చ హతం జ్ఞానమ్ ప్రమాదేన హతం శ్రుతమ్ ।
 సందిగ్ధో హి హతో మంత్రో వ్యగ్రచిత్తో హతో జపః ॥ 73

అవైష్ణవో హతో దేశః హతం శ్రాద్ధమపాత్రకమ్ ।
 హతమశ్రోత్రియే దానమ్ అనాచారం హతం కులమ్ ॥ 74

విశ్వాసో గురువాక్యేషు స్వస్మిన్నీనత్వ భావనా ।
 మనోదోషజయశ్చైవ కథాయాం నిశ్చలా మతిః ॥ 75

వీవమాదికృతం చేత్యూత్ తదా వై శ్రవణే ఫలమ్ ।
 పునః శ్రవాంతే సర్వేషామ్ వైకుంఠే వసతిర్ద్రువమ్ ॥ 76

గోకర్ణ తవ గోవిందో గోలోకం దాస్యతి స్వయమ్ ।
 వీవముక్త్యా యయుః సర్వే వైకుంఠం హరికీర్తనాః ॥ 77

శ్రావణే మాసి గోకర్ణః కథామూచే తథా పునః ।
 సస్తరాత్రవతీం భూయః శ్రవణం తైః కృతం పునః ॥ 78

కథా సమాప్తా యజ్ఞాతం శ్రూయతాం తచ్చ నారద ॥ 79

నిమానైః సహభక్తైశ్చ హరిరావిర్భూవ హా ।
 జయశబ్దా నమఃశబ్దా తత్రాసన్ బహవస్తదా ॥ 80

పాంచజన్య ధ్వనిం చక్రే హర్షాత్తత్ర స్వయం హరిః ।
 గోకర్ణం తు సమాలింగ్య అకరోత్ స్వసదృశం హరిః ॥ 81

శ్రోత్రానన్యాన్ ఘనశ్యామాన్ పీతకౌశేయ వాససః ।
 కిరీటినః కుండలినః తథా చక్రే హరిః క్షణాత్ ॥ 82

తద్గ్రామే యే స్థితా జీవా ఆశ్చచాండాలజాతయః ।
 విమానే స్థాపితాస్తేఽపి గోకర్ణకృపయా తదా ॥ 83

ప్రేషితా హరిలోకే తే యత్ర గచ్ఛంతి యోగినః ।
 గోకర్ణేన సగోపాలో గోలోకం గోపవల్లభమ్ ।
 కథాశ్రవణతః ప్రీతో నిర్యయౌ భక్తవత్సలః ॥ 84

అయోధ్యావాసినః సర్వే యథా రామేణ సంగతాః ।
 తథా కృష్ణేన తే నీతాః గోలోకం యోగిదుర్లభమ్ ॥ 85

యత్ర సూర్యస్య సోమస్య సిద్ధానాం న గతిః కదా ।
 తం లోకం హి గతాస్తే తు శ్రీమద్భాగవత శ్రవాత్ ॥ 86

బ్రూమోఽత్ర తే కిం ఫలవృందముజ్జ్వలమ్
 సప్తాహయజ్ఞేన కథాసు సంచితమ్ ।
 కర్ణేన గోకర్ణకథాక్షరో యైః
 పీతశ్చ తే గర్భగతా న భూయః ॥ 87

వాతాంబుపర్ణాశన దేహాశోషణైః
 తపోభిరుగ్రైశ్చిరకాలసంచితైః ।
 యోగైశ్చ సంయాంతి న తాం గతిం వై
 సప్తాహ గాథాశ్రవణేన యాంతి యామ్ ॥ 88

ఇతిహాసమిమం పుణ్యం శాండిల్యోఽపి మునీశ్వరః ।
 సతతే చిత్రకూటస్థో బ్రహ్మానందపరిప్లుతః ॥ 89

అఖ్యానమేతత్పరమం పవిత్రమ్
 శ్రుతం సకృద్వై విదహోదఘౌఘమ్ ।
 శ్రాద్ధే ప్రయుక్తం పితృత్పత్తిమావహోత్
 నిత్యం సుపాతాదపునర్యవం చ ॥ 90

ఇతి శ్రీపద్మపురాణే ఉత్తరఖండే శ్రీమద్భాగవత మాహాత్మ్యే గోకర్ణమోక్ష వర్ణనం నామ పంచమోఽధ్యాయః (5)

* * *

6 - అథ షష్ఠోఽధ్యాయః

కుమారా ఊచుః

అథ తే సంప్రవక్ష్యామః సప్తాహాశ్రవణే విధిమ్ ।
 సహాయైర్వసుభిశ్చైవ ప్రాయః సాధ్యో విధిః స్మృతః ॥ 1

దైవజ్ఞం తు సమాహూయ ముహూర్తం పృచ్ఛ్య యత్నతః ।
 వివాహో యాదృశం విత్తం తాదృశం పరికల్పయేత్ ॥ 2

నభస్య ఆశ్వినోర్థా చ మార్గశీర్షః శుచిర్నభాః ।
 వీతే మాసాః కథారంభే శ్రోత్యాణాం మోక్షసూచకాః ॥ 3

మాసానాం విప్రహోయాని తాని త్యాజ్యాని సర్వథా ।
 సహాయాశ్చేతరే తత్ర కర్తవ్యాః సోద్యమాశ్చ యే ॥ 4

దేశే దేశే తథా సేయం వార్తా ప్రేష్యా ప్రయత్నతః ।
 భవిష్యతి కథా చాత్ర ఆగంతవ్యం కుటుంబిభిః ॥ 5

దూరే హరికథాః కేచిత్ దూరే చాచ్యుత కీర్తనాః ।
 స్త్రీయః ఊద్రాదయో యే చ తేషాం బోధో యతో భవేత్ ॥ 6

దేశే దేశే విరక్తా యే వైష్ణవాః కీర్తనోత్సుకాః ।
 తేష్యేవ పత్రం ప్రేష్యం చ తల్లేఖనమితీరితమ్ ॥ 7

సతాం సమాజో భవితా సప్తరాత్రం సుదుర్లభః ।
 అపూర్వ రసరూపైవ కథాచాత్ర భవిష్యతి ॥ 8

శ్రీభాగవత పీయూషపానాయ రసలంపటాః ।
 భవంతశ్చ తథా శీఘ్రమ్ ఆయాత ప్రేమతత్పరాః ॥ 9

నావకాశః కదాచిచ్ఛేత్ దినమాత్రం తథాపి తు ।
 సర్వథాఽఽగమనం కార్యమ్ క్షణోఽత్రైవ సుదుర్లభః ॥ 10

ఏవమాకారణం తేషామ్ కర్తవ్యం వినయేన చ ।
 ఆగంతుకానాం సర్వేషామ్ వాసస్థానాని కల్పయేత్ ॥ 11

తీర్థే వాపి వనే వాపి గృహే వా శ్రవణం మతమ్ ।
 విశాలా వసుథా యత్ర కర్తవ్యం తత్కథాస్తలమ్ ॥ 12

శోధనం మార్జనం భూమేః లేపనం ధాతుమండనమ్ ।
 గృహాలాపస్కరముద్భృత్య గృహాకోణే నివేశయేత్ ॥ 13

అర్చ్యాకృంచాహలో యత్నాదాస్తీర్లాని ప్రమేలయేత్ ।
 కర్తవ్యో మండపః ప్రోచ్ఛైః కదళీషండమండితః ॥ 14

ఫలపుష్పదళైర్విష్వగ్ విలానేన విరాజితః ।
 చతుర్దిక్షు ధ్వజారోపో బహు సంపద్విరాజితః ॥ 15
 ఊర్ధ్వం సప్తైవ లోకాశ్చ కల్పనీయాః సవిస్తరమ్ ।
 తేషు విప్రా విరక్తాశ్చ స్థాపనీయాః ప్రబోధ్య చ ॥ 16
 పూర్వం తేషామాసనాని కర్తవ్యాని యథోత్తరమ్ ।
 వక్తుశ్చాపి తదా దివ్యమ్ ఆసనం పరికల్పయేత్ ॥ 17
 ఉదఙ్ముఖో భవేద్వక్తా శ్రోతా వై ప్రాఙ్ముఖస్తదా ।
 ప్రాఙ్ముఖశ్చేద్యవేద్వక్తా శ్రోతా చోదఙ్ముఖస్తదా ॥ 18
 అథవా పూర్వదిక్జేయీ పూజ్యపూజకమధ్యతః ।
 శ్రోత్యాణామాగమే ప్రోక్తా దేశకాలాది కోవిదైః ॥ 19
 విరక్తో వైష్ణవో విప్రో వేదశాస్త్రవిశుద్ధికృత్ ।
 దృష్టాంతకుశలో ధీరో వక్తా కార్యోఽతినిస్పృహః ॥ 20
 అనేక ధర్మవిభ్రాంతాః స్త్రీణాః పాషండవాదినః ।
 శుకశాస్త్రకథోచ్ఛారే త్యాజ్యాస్తే యది పండితాః ॥ 21
 వక్తుః పార్శ్వే సహాయార్థమ్ అన్యః స్థాప్యః తథావిధః ।
 పండితః సంశయచ్ఛేత్తా లోకబోధన తత్పరః ॥ 22
 వక్త్రా క్షౌరం ప్రకర్తవ్యమ్ దినాదర్వాగ్ర్యతాస్తయే ।
 అరుణోదయేఽసౌ నిర్వర్ష్య శౌచం స్నానం సమాచరేత్ ॥ 23
 నిత్యం సంక్షేపతః కృత్వా సంధ్యాద్యం స్వం ప్రయత్నతః ।
 కథా విఘ్నవిఘాతాయ గణనాథం ప్రపూజయేత్ ॥ 24
 పితౄన్ సంతర్ష్య శుద్ధ్యర్థం ప్రాయశ్చిత్తం సమాచరేత్ ।
 మండలం చ ప్రకర్తవ్యం తత్ర స్థాప్యో హరిస్తథా ॥ 25
 కృష్ణముద్గిశ్య మంత్రేణ చరేత్పూజావిధిం క్రమాత్ ।
 ప్రదక్షిణనమస్కారాన్ పూజాంతే స్తుతిమాచరేత్ ॥ 26
 సంసార సాగరే మగ్నమ్ దీనం మాం కరుణానిధే ।
 కర్మమోహగృహీతాంగమ్ మాముద్ధర భవార్లవాత్ ॥ 27
 శ్రీమద్భాగవతస్యాపి తతః పూజా ప్రయత్నతః ।
 కర్తవ్యా విధినా ప్రీత్యా ధూపదీపసమన్వితా ॥ 28
 తతస్తు శ్రీఫలం ధృత్వా నమస్కారం సమాచరేత్ ।
 స్తుతిః ప్రసన్న చిత్తేన కర్తవ్యా కేవలం తదా ॥ 29

శ్రీమద్భాగవతాభ్యోఽయం ప్రత్యక్షః కృష్ణ వీవ హి ।
 స్వీకృతోఽసి మయా నాథ ముక్త్యర్థం భవసాగరే ॥ 30
 మనోరథో మదీయోఽయమ్ సఫలః సర్వథా త్వయా ।
 నిర్విఘ్నైవ కర్తవ్యో దాసోఽహం తవ కేశవ ॥ 31
 వీవం దీనవచః ప్రోచ్య వక్తారం చాథ పూజయేత్ ।
 సంభూష్య వస్త్రభూషాభిః పూజాంతే తం చ సంస్తవేత్ ॥ 32
 శుకరూపప్రబోధజ్ఞ సర్వశాస్త్రవిశారద ।
 వీతత్కథాప్రకాశేన మదజ్ఞానం వినాశయ ॥ 33
 తదగ్రే నియమః పశ్యాత్ కర్తవ్యః శ్రేయసే ముదా ।
 సప్తరాత్రం యథాశక్త్యా ధారణీయః స వీవ హి ॥ 34
 వరణం పంచ విప్రాణామ్ కథాభంగనివృత్తయే ।
 కర్తవ్యం తైర్లరేర్ణాప్యం ద్వాదశాక్షరవిద్యయా ॥ 35
 బ్రాహ్మణాన్ వైష్ణవాంచ్ఛాన్యాన్ తథా కీర్తన కారిణః ।
 సత్వా సంపూజ్య దత్తాజ్ఞః స్వయమాసనమావిశేత్ ॥ 36
 లోకవిత్తధనాగార పుత్రచింతాం ప్యుదస్య చ ।
 కథాచిత్తః శుద్ధమతిః స లభేత్ఫలముత్తమమ్ ॥ 37
 అసూర్యోదయమారభ్య సార్దత్రిప్రహారాంతకమ్ ।
 వాచనీయా కథా సమ్యక్ ధీరకంఠం సుధీమతా ॥ 38
 కథా విరామః కర్తవ్యో మధ్యాహ్నే ఘటికాద్వయమ్ ।
 తత్కథామను కార్యం వై కీర్తనం వైష్ణవైస్తదా ॥ 39
 మలమూత్ర జయార్థం హి లఘ్వాహారః సుఖావహః ।
 హవిష్యాన్నేన కర్తవ్యో హ్యేకవారం కథార్థినా ॥ 40
 ఉపోష్య సప్తరాత్రం వై శక్తిశ్చేచ్ఛ్రుణుయాత్తదా ।
 ఘృతపానం పయఃపానమ్ కృత్వా వై శ్రుణుయాత్పుణమ్ ॥ 41
 ఫలాహారేణ వా భావ్యమ్ ఏక భుక్తేన వా పునః ।
 సుఖసాధ్యం భవేద్వత్తు కర్తవ్యం శ్రవణాయ తత్ ॥ 42
 భోజనం తు వరం మన్యే కథాశ్రవణకారకమ్ ।
 నోపవాసో వరః ప్రోక్తః కథావిఘ్నకరోయది ॥ 43
 సప్తాహవ్రతినాం పుంసామ్ నియమాన్ శ్రుణు నారద ।
 విష్ణుదీక్షా విహీనానాం నాధికారః కథాశ్రవే ॥ 44

బ్రహ్మచర్యమధః సుప్తిః పత్రావళ్యాం చ భోజనమ్ ।
 కథా సమాప్తా భుక్తిం చ కుర్యాన్నిత్యం కథావ్రతీ ॥ 45

ద్విదళం మధు తైలం చ గరిష్ఠాన్నం తథైవ చ ।
 భావదుష్టం పర్యుషితమ్ జహ్యోన్నిత్యం కథావ్రతీ ॥ 46

కామం క్రోధం మదం మానమ్ మత్సరం లోభమేవ చ ।
 దంభం మోహం తథా ద్వేషమ్ దూరయేచ్చ కథావ్రతీ ॥ 47

వేదవైష్ణవ విప్రాణాం గురుగోవ్రతినాం తథా ।
 స్త్రీరాజమహతాం నిందామ్ వర్జయేద్యః కథావ్రతీ ॥ 48

రజస్వలాంత్యజ మ్లేచ్ఛపతితవ్రాత్యకై స్తథా ।
 ద్విజద్విట్ వేదబాహ్యైశ్చ న వదేద్యః కథావ్రతీ ॥ 49

సత్యం శౌచం దయాం మౌనమ్ ఆర్జవం వినయం తథా ।
 ఉదారమానసం తద్వత్ ఏవం కుర్యాత్కథావ్రతీ ॥ 50

దరిద్రశ్చ క్షయీరోగీ నిర్భాగ్యః పాపకర్మవాన్ ।
 అసపత్యో మోక్షకామః శ్రుణుయాచ్చ కథామిమామ్ ॥ 51

అపుష్పో కాకపంథ్యా చ పంథ్యా యా చ మృతార్చకా ।
 ప్రవర్గర్చా చ యా నారీ తయా శ్రావ్యా ప్రయత్నతః ॥ 52

వీతేషు విధినా శ్రావే తదక్షయతరం భవేత్ ।
 అత్యుత్తమా కథా దివ్యా కోటియజ్జఫలప్రదా ॥ 53

ఏవం కృత్వా వ్రతవిధిమ్ ఉద్యాపనమథాచరేత్ ।
 జన్మాష్టమీవ్రతమివ కర్తవ్యం ఫలకాంక్షిభిః ॥ 54

అకించనేషు భక్తేషు ప్రాయో నోద్యాపనాగ్రహః ।
 శ్రవణేనైవ పూతాస్తే నిష్కామా వైష్ణవా యతః ॥ 55

ఏవం నగాహ యజ్ఞేఽస్మిన్ సమాప్తే శ్రోతృభిస్తదా ।
 పుస్తకస్య చ వక్తుశ్చ పూజాకార్యాతిభక్తితః ॥ 56

ప్రసాదతులసీమాలా శ్రోతృభ్యశ్చాథ దీయతామ్ ।
 మృదంగతాళలలితమ్ కర్తవ్యం కీర్తనం తతః ॥ 57

జయశబ్దం నమఃశబ్దమ్ శంఖశబ్దం చ కారయేత్ ।
 విప్రేభ్యో యాచకేభ్యశ్చ విత్తమన్నం చ దీయతామ్ ॥ 58

విరక్తశ్చేద్యవేత్ శ్రోతా గీతా వాచ్యాపరేఽహని ।
 గృహస్థశ్చేత్తదా హెలామః కర్తవ్యః కర్మశాంతయే ॥ 59

వ్రతిశ్లోకం తు జుహుయాద్విధినా దశమస్య తు ।
 పాయసం మధు సర్పిశ్చ తిలాన్నాదిక సంయుతమ్ ॥ 60

అథవా హవనం కుర్యాత్ గాయత్ర్యా సుసమాహితః ।
 తన్మయత్వాత్పురాణస్య పరమస్య చ తత్వతః ॥ 61

హెలామాశక్తో బుధో హామ్యమ్ దద్యాత్తత్ఫలసిద్ధయే ।
 నానాచిద్రనిరోధార్థమ్ న్యూనతాధికతానయోః ॥ 62

దోషయోః ప్రశమార్థం చ పఠేన్నామసహస్రకమ్ ।
 తేన స్యాత్ఫలం సర్వమ్ నాస్త్వస్మాదధికం యతః ॥ 63

ద్వాదశ బ్రాహ్మణాన్ పశ్యాత్ భోజయేన్మధుపాయసైః ।
 దద్యాత్పువర్గం ధేనుం చ వ్రతపూర్ణత్వ హేతవే ॥ 64

శక్తౌ పలత్రయమితమ్ స్వర్గసింహం విధాయ చ ।
 తత్రాస్య పుస్తకం స్థాప్యమ్ లిఖితం లలితాక్షరమ్ ॥ 65

సంపూజ్యావాహనాద్వైస్తదుపచారైః సదక్షిణమ్ ।
 వస్త్రభూషణగంధాద్వైః పూజితాయ యతాత్మనే ॥ 66

అచార్యాయ సుధీర్ఘత్వా ముక్తః స్యాద్భవబంధనైః ।
 ఏవం కృతే విధానే చ సర్వపాపనివారణే ॥ 67

ఫలదం స్యాత్పురాణం తు శ్రీమద్భాగవతం శుభమ్ ।
 ధర్మకామార్థమోక్షాణామ్ సాధనం స్యాన్నసంశయః ॥ 68

కుమారా డీఃచుః

ఇతి తే కథితం సర్వమ్ కిం భూయః శ్రోతుమిచ్ఛసి ।
 శ్రీమద్భాగవతేనైవ భుక్తిముక్తి కరే స్థితే ॥ 69

సూత ఉవాచ

ఇత్యుక్త్యా తే మహాత్మానః ప్రోచుర్భాగవతీం కథామ్ ।
 సర్వపాపహరాం పుణ్యామ్ భుక్తిముక్తి ప్రదాయినీమ్ ॥ 70

శృణ్వతాం సర్వభూతానామ్ సప్తాహం నియతాత్మనామ్ ।
 యథావిధి తతో దేవమ్ తుష్టుపుః పురుషోత్తమమ్ ॥ 71

తదంతే జ్ఞానవైరాగ్య భక్తీనాం పుష్టతా పరా ।
 తారుణ్యం పరమం చాభూత్ సర్వభూతమనోహరమ్ ॥ 72

నారదశ్చ కృతార్థోఽభూత్ సిద్ధే స్వీయే మనోరథే ।
 పులకీకృత సర్వాంగః పరమానందసంభృతః ॥ 73

వీవం కథాం సమాకర్ణ్య నారదో భగవత్ప్రియః ।
ప్రేమగద్గయా వాచా తానువాచ కృతాంజలిః ॥ 74

నారద ఉవాచ

ధన్వోఽస్త్వనుగృహీతోఽస్మి భవద్భిః కరుణాపరైః ।
అద్య మే భగవాన్ లబ్ధః సర్వపాపహరో హరిః ॥ 75

శ్రవణం సర్వధర్మేభ్యో వరం మన్యే తపోధనాః ।
వైకుంఠస్థో యతః కృష్ణః శ్రవణాదస్య లభ్యతే ॥ 76

సూత ఉవాచ

వీవం బ్రువతి వై తత్ర నారదే వైష్ణవోత్తమే ।
పరిభ్రమన్ సమాయాతః శుకో యోగేశ్వరస్తదా ॥ 77

తత్రాయయౌ షోడశవార్షికస్తదా
వ్యాసాత్మజో జ్ఞాన మహాబ్ధి చంద్రమాః ।
కథావసానే నిజలాభపూర్ణః
ప్రేమ్లా పతన్ భాగవతం శనైః శనైః ॥ 78

దృష్ట్వా సదస్యాః పరమోరు తేజసమ్
సద్యః సముత్థాయ దదుర్మహాసనమ్ ।
ప్రీత్యా సురర్షిస్తమపూజయత్సుఖమ్
స్థితోఽవదత్సం శృణుతామలాం గిరమ్ ॥ 79

శ్రీశుక ఉవాచ

నిగమకల్పతరోర్గలితం ఫలమ్
శుకముఖాదమృత ద్రవసంయుతమ్ ।
పిబత భాగవతం రసమాలయమ్
ముహురౌహలా రసికా భువి భావుకాః ॥ 80

ధర్మః షోఙ్గితకైతవోఽత్ర పరమో
నిర్మత్సరాణాం సతామ్
వేద్యం వాస్తవమత్ర వస్తు శివదమ్
తాపత్రయోన్మూలనమ్ ।

శ్రీమద్భాగవతే మహాముని కృతే
కిం వా పరైరీశ్వరః
సద్యో హృద్యవరుధ్యతేఽత్ర కృతిభిః
శుశ్రూషుభిస్తత్ క్షణాత్ ॥ 81

శ్రీమద్భాగవతం పురాణతిలకం
యద్వైష్ణవానాం ధనమ్
యస్మిన్ పారమహంస్యమేవమమలం
జ్ఞానం పరం గీయతే ।
యత్ర జ్ఞాన విరాగ భక్తి సహితం
నైష్కర్మ్యమావిష్కృతమ్
తచ్ఛృణ్వన్ ప్రపతన్ విచారణపరో
భక్త్యా విముచ్యేన్నరః ॥ 82

స్వర్గే సత్యే చ కైలాసే వైకుంఠే నాస్త్వయం రసః ।
అతః పిబంతు సద్భాగ్యా మామా ముంచత కర్షిచిత్ ॥ 83

సూత ఉవాచ

వీవం బ్రువాణే సతి బాదరాయణౌ
మధ్యే సభాయాం హరిరావిరాసీత్ ।
ప్రహ్లాదబల్యుద్దవ ఫాల్గునాదిభిః
వృతః సురర్షిస్తమపూజయచ్ఛ తాన్ ॥ 84

దృష్ట్వా ప్రసన్నం మహదాసనే హరిమ్
తే చక్రిరే కీర్తనమగ్రతస్తదా ।
భవో భవాన్యా కమలాసనస్తు
తత్రాగమత్కీర్తనదర్శనాయ ॥ 85

ప్రహ్లాదస్తాశధారీ తరళగతితయా
చోద్ధవః కాంస్యధారీ
వీణాధారీ సురర్షిః స్వరకుశలతయా
రాగకర్తార్జునోఽభూత్ ।
ఇంద్రోఽవాదీన్బ్రుదంగం జయజయసుకరాః
కీర్తనే తే కుమారాః
యత్రాగ్రే భావవక్తా సరసరచనయా
వ్యాసపుత్రో బభూవ ॥ 86

ననర్త మధ్యే త్రికమేవ తత్ర
భక్త్యాదికానాం నటవత్సుతేజసామ్ ।
అలౌకికం కీర్తనమేతదీక్ష్య
హరిః ప్రసన్నోఽపి వచోఽబ్రవీత్ ॥ 87

మత్తో వరం భావవృతాద్వృణుధ్వమ్
 ప్రీతః కథాకీర్తనతోఽస్మి సాంప్రతమ్ ।
 శ్రుత్యేతి తద్వాక్యమతి ప్రసన్నాః
 ప్రేమార్ద్రచిత్తా హరిమూచిరే తే ॥ 88

నగాహగాథాసు చ సర్వభక్తైః
 విభిస్తయా భావ్యమితి ప్రయత్నాత్ ।
 మనోరథోఽయం పరిపూరణీయః
 తథేతి చోక్త్యాంతరథీయతాచ్యుతః ॥ 89

తతోఽనమత్తచ్చరణేషు నారదః
 తథా శుకాదీనపి తాపసాంశ్చ ।
 అథ ప్రహృష్టాః పరినష్టమోహాః
 సర్వే యయుః పీతకథామృతాస్తే ॥ 90

భక్తిః సుతాభ్యాం సహ రక్షితా సా
 శాస్త్రే స్వకీయేఽపి తదా శుకేన ।
 అతో హరిర్భాగవతస్య సేవనాత్
 చిత్తం సమాయాతి హి వైష్ణవానామ్ ॥ 91

దారిద్ర్య దుఃఖజ్వరదాహితానామ్
 మాయాపిశాచీ పరిమర్దితానామ్ ।
 సంసారసింధౌ పరిపాతితానామ్
 క్షేమాయ వై భాగవతం ప్రగర్జతి ॥ 92

శౌనక ఉవాచ

శుకేనోక్తం కదా రాజ్ఞే గోకర్ణేన కదా పునః ।
 సురర్షయే కదా బ్రాహ్మీః ఛింధి మే సంశయం త్విమమ్ ॥ 93

సూత ఉవాచ

అకృష్ణనిర్గమాత్రింశద్వర్షాధిక గతే కలౌ ।
 నవమీలో నభ్యస్యేచ కథారంభం శుకోఽకరోత్ ॥ 94
 పరీక్షీచ్ఛ్రవణాంతే చ కలౌ వర్షశతద్వయే ।
 శుద్ధే శుచౌ నవమ్యాం చ ధేనుజోఽకథయత్కథామ్ ॥ 95

తస్మాదపి కలౌ ప్రాప్తే త్రింశద్వర్షగతే సతి ।
 ఊచురూర్షే సితే పక్షే నవమ్యాం బ్రహ్మణః సుతాః ॥ 96

ఇత్యేతత్తే సమాఖ్యాతం యత్ప్రృష్టోఽహం త్వయానఘ ।
 కలౌ భాగవతీ వార్తా భవరోగవినాశినీ ॥ 97

కృష్ణప్రియం సకలకల్మషనాశనం చ
 ముక్త్యేకహోతుమిహ భక్తివిలాసకారి ।
 సంతః కథానకమిదం పిబతాదరేణ
 లోకే హి తీర్థ పరిశీలనసేవయా కిమ్ ॥ 98

స్వ పురుషమపి వీక్ష్య పాశహస్తం
 వదతి యమః కిల తస్య కర్ణమూలే ।
 పరిహర భగవత్కథాసు మత్తాన్
 ప్రభురహమన్యన్పణాం న వైష్ణవానామ్ ॥ 99

అసారే సంసారే విషయ విషసంగాకులధియః
 క్షణార్థం క్షేమార్థం పిబత శుకగాథాతులసుధామ్ ।
 కిమర్థం వ్యర్థం భో వ్రజత కుపథే కుత్పితకథే
 పరీక్షీత్సాక్షీ యచ్ఛ్రవణగత ముక్తుక్తికథనే ॥ 100

రసప్రవాహసంస్థేన శ్రీశుకేనేరితా కథా ।
 కంతే సంబధ్యతే యేన స వైకుంఠప్రభుర్భవేత్ ॥ 101

ఇతి చ పరమగుహ్యం సర్వసిద్ధాంతసిద్ధమ్
 సపది నిగదితం తే శాస్త్రపుంజం విలోక్య ।
 జగతి శుకకథాలో నిర్మలం నాస్తి కించిత్
 పిబ పరసుఖహేతోః ద్వాదశస్కంధసారమ్ ॥ 102

వీతాం యో నియతయా శృణోతి భక్త్యా
 యశ్చైనాం కథయతి శుద్ధవైష్ణవాగ్రే ।
 తా సమ్యగ్విధికరణాత్ఫలం లభేతే
 యాధార్వస్న హి భువనే కిమప్య సాధ్యమ్ ॥ 103

ఇతి శ్రీపద్మపురాణే ఉత్తరఖండే శ్రీమద్భాగవత మాహాత్మ్యే శ్రవణవిధి కథనం నామ షష్ఠోఽధ్యాయః (6)

సమాప్తమిదం శ్రీమద్భాగవత మాహాత్మ్యమ్

హరిః ఓం తత్సత్

* * *

శ్రీ మద్భాగవతము

పారాయణము చేయవలసిన పద్ధతి

ఉదయకాలముందే లేచి త్వరగా కాలకృత్యములు పూర్తిచేసికొని శిరఃస్నానముచేసి మడిబట్టలు ధరించి భగవంతునికి మూడు సార్లు సాష్టాంగ దండ ప్రణామము చేసి తమ తమ కులాచారపద్ధతిననుసరించి భగవంతునికి ఆరాధనచేసి తమతమ గురుసరంపరను అనుసంధానము చేస్తూ శ్రీమద్భాగవత గురుసరంపరను ఈ విధంగా అనుసంధానము చేయవలెను.

శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్బుజమ్ । ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్ సర్వ విఘ్నోపశాంతయే ॥
యస్య ద్విరదవక్త్రాద్యాః పారిషద్యాః పరశ్చతమ్ । విఘ్నం నిఘ్నంతి సతతం విష్యక్సేనం సమాశ్రయే ॥
వ్యాసం వసిష్ఠనప్తారం శక్తేః పాత్రమకల్మషమ్ । పరాశరాత్మజం వందే శుకతాతం తపోనిధిమ్ ॥
వ్యాసాయ విష్ణురూపాయ వ్యాస రూపాయ విష్ణవే । నమో వై బ్రహ్మనిధయే వాసిష్ఠాయ నమో నమః ॥
అచతుర్వదనో బ్రహ్మో ద్విబాహురపరో హరిః । అఫాలలోచనశ్శంభుః భగవాన్ బాదరాయణః ॥

కస్మై యేన విభాసితోఽయమతులో జ్ఞానప్రదీపః పురా
తద్రూపేణ చ నారదాయ మునయే కృష్ణాయ తద్రూపిణా ।
యోగీంద్రాయ తదాత్మనాథ భగవద్రాతాయ కారుణ్యతః
తచ్చుద్ధం విమలం విశోకమమృతం సత్యం పరం ధీమహి ॥

నమస్తస్మై భగవతే వాసుదేవాయ సాక్షిణే । య ఇదం కృపయా కస్మై వ్యాచచక్షే ముముక్షవే ॥

యం ప్రవ్రజంతమనుపేతమపేత కృత్యం ద్వైపాయనో విరహకాతర ఆజుహోవ ।
పుత్రేతి తన్మయతయా తరవోఽభినేదుః తం సర్వ భూతహృదయం మునిమానతోఽస్మి ॥

యోగీంద్రాయ నమస్తస్మై శుకాయ బ్రహ్మరూపిణే । సంసారసర్పదష్టం యో విష్ణురాతమమూముచత్ ॥

కాలవ్యాళ ముఖగ్రాస త్రాసనిర్లాశోహతవే । శ్రీమద్భాగవతం శాస్త్రం కలౌ కీరేణ భాషితమ్ ॥

నిగమ కల్పతరోర్గలితం ఫలం శుకముఖాదమృతద్రవ సంయుతమ్ ।
పిబత భాగవతం రసమాలయం ముహురహో భువి భాపుకాః ॥

శ్రీమద్భాగవతం పురాణ తిలకం యద్వైష్ణవనాం ధనం
యస్మిన్ పారమహంస్యమేవమమలం జ్ఞానం పరం గీయతే ।
యత్ర జ్ఞాన విరాగభక్తి సహితం నైష్కర్మ్య మావిష్కృతం
తత్ శ్రుణ్వన్ ప్రపఠన్ విచారణపరో భక్త్యా విముచ్యేన్నరః ॥

ధర్మః ప్రోజ్జితకైతవోఽత్ర పరమో నిర్మత్సరాణాం సతాం
వేద్యం వాస్తవమత్ర వస్తు శివదం తాపత్రయోన్మూలనమ్ ।
శ్రీమద్భాగవతే మహామునికృతే కిం వాపరైరీశ్వరః
సద్యో హృద్యవరుధ్యతేఽత్ర కృతిభిః శుశ్రూషుభిస్తత్క్షణాత్ ॥

స్వర్గే సత్యే చ కైలాసే వైకుంఠే నాస్త్వయం రసః । అతః పిబంతు సద్భాగ్యాః మా మా ముంచత కర్షిచిత్ ॥

కృష్ణప్రియం సకలకల్మషనాశనం చ ముక్ష్యేకోహితుమిహ భక్తివిలాసకారి ।
సంతః కథానకమిదం పిబతాదరేణ లోకే హి తీర్థపరిశీలనసేవయా కిమ్ ॥

స్వపురుషమపి వీక్ష్య పాశహస్తం వదతి యమః కిల తస్య కర్ణమూలే ।
పరిహర భగవత్కథాసుమత్తాన్ ప్రభురహమన్యస్సణాం న వైష్ణవానామ్ ॥

రసప్రవాహ సంస్థేన శ్రీ శుకేనేరితా కథా । కంఠే సంబధ్యతే యేన స వైకుంఠప్రభుర్భవేత్ ॥

కలిమలసంహతికారణోఽఖిలేశో హరిరితరత్ర న గీయతేహ్యభీక్షణం ।
ఇహ తు పునర్భగవానశేషమూర్తిః పరిపఠితోఽనుపదం కథాప్రసంగైః ॥

తరువాత భాగవతగ్రంథాన్ని ధూపదీప పుష్పాక్షతలచే అర్పించి, తరువాత ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ అనే ద్వాదశాక్షరమంత్రాన్ని యథాశక్తి జపించి ఈ విధంగా అంగన్యాస కరన్యాసాదికాన్ని చేయవలెను.

ఓం అస్య శ్రీమద్భాగవతాఖ్య మహామంత్రస్య శ్రీనారద ఋషిః, బృహతీ ఛందః, శ్రీకృష్ణపరమాత్మా దేవతా, బ్రహ్మ బీజం, భక్తిః శక్తిః, జ్ఞానవైరాగ్యే కిలకం, శ్రీమన్నారాయణ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థం శ్రీభాగవత పారాయణే వినియోగః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ	అంగుష్ఠాభ్యాం నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ	తర్జనీభ్యాం నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ	మధ్యమాభ్యాం నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ	అనామికాభ్యాం నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ	కనిష్ఠికాభ్యాం నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ	కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ	హృదయాయ నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ	శిరసే స్వాహా
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ	శిఖాయై వషట్
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ	కవచాయ హుం
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ	నేత్రత్రయాయవౌషట్
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ	అస్త్రాయ ఫట్
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ	ఇతి దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

యం బ్రహ్మో వరుణేంద్ర రుద్రమరుతస్తున్వంతి దివ్యైః స్తవైః
వేదైః సాంగపదక్రమోపనిషదైః గాయంతి యం సామగాః ।
ధ్యానావస్థిత తద్గతేన మనసా పశ్యంతి యం యోగినో
యస్యాంతం న విదుస్సురా సురగణాః దేవాయ తస్మై నమః ॥

కస్తూరీ తిలకం లలాటఫలకే వక్షఃస్థలే కౌస్తుభం
నాసాగ్రే వరమౌక్తికం కరతలే వేణుం కరే కంకణమ్ ।
సర్వాంగే హరిచందనం సులలితం కంఠే చ ముక్తావళీ
గోపస్త్రీపరివేష్టితో విజయతే గోపాల చూడామణిః ॥

త్రిభువనకమనం తమాలవర్ణం రవికరగౌరవరాంబరం దధానే ।
వపురలకకులావృతాననాబ్జం విజయశఖే రతిరస్తు మేఽనవద్యా ॥

ఇట్లు ప్రార్థించి శ్రీమద్భాగవతపారాయణమారంభింపవలెను



శ్రీమద్భాగవత పారాయణము ముగించిన తరువాత

ఈ క్రింది శ్లోకములు చదువవలెను

ఏవమేతత్పురావృత్తం ఆఖ్యాతం భద్రమస్తు వః ।

ప్రవ్యాహరత విస్రబ్దం బలం విష్ణోః ప్రవర్తతామ్ ॥

లాభస్తేషాం జయస్తేషాం కుతస్తేషాం పరాభవః ।

యేషామిందివరశ్యామో హృదయే సుప్రతిష్ఠితః ॥

స్వస్తి ప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం న్యాయ్యేన మార్గేణ మహీం మహీశాః ।

గోబ్రాహ్మణేభ్యః శుభమస్తు నిత్యం లోకాః సమస్తాః సుఖినో భవంతు ॥

ఇదం భగవతా పూర్వం బ్రహ్మణే నాభిపంకజే ।

స్థితాయ భవభీతాయ కారుణ్యాత్ సంప్రకాశితమ్ ॥

య ఏనం శ్రావయేన్నిత్యం యామక్షణమనన్యధీః ।

శ్రద్ధావాన్ యోఽనుశ్రుణుయాత్ పునాత్యాత్మానమేవ సః ॥

ఏతాం యో నియతయా శ్రుణోతి భక్త్యా యశ్చైనాం కథయతి శుద్ధవైష్ణవాగ్రే ।

తౌ సమ్యగ్విధికరణాత్పలం లభేతే యాథార్థ్యాన్న హి భువనే కిమప్యసాధ్యమ్ ॥

సర్వవేదాంతసారం హి శ్రీభాగవతమిష్యతే ।

తద్రసామృతతృప్తస్య నాన్యత్ర స్యాద్రతిః క్వచిత్ ॥

భవే భవే యథా భక్తిః పాదయోస్తవ జాయతే ।

తథా కురుష్వ దేవేశ నాథస్త్వం నో యతః ప్రభుః ॥

నామ సంకీర్తనం యస్య సర్వపాపప్రణాశనం ।

ప్రణామో దుఃఖశమనః తం నమామి హరిం పరమ్ ॥

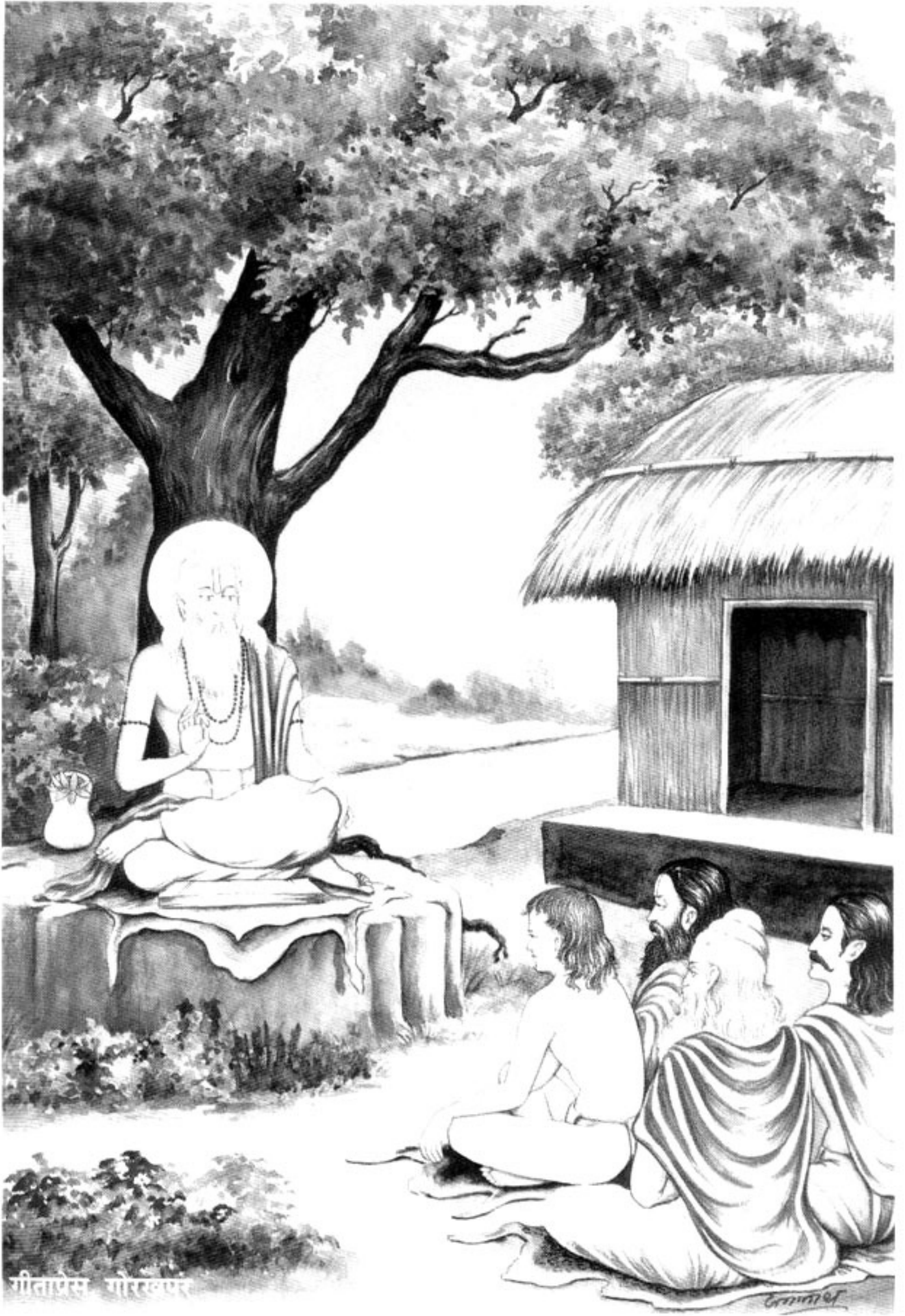
యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యదృవేత్ ।

తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేః స్వభావాత్ ।

కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

॥ శ్రీమన్నారాయణ చరణారవిందార్పణమస్తు ॥



गीताप्रेस गोरखपुर

भगवान् व्यासका पुराण-प्रवचन
Vyāsa discourses on Purāṇas



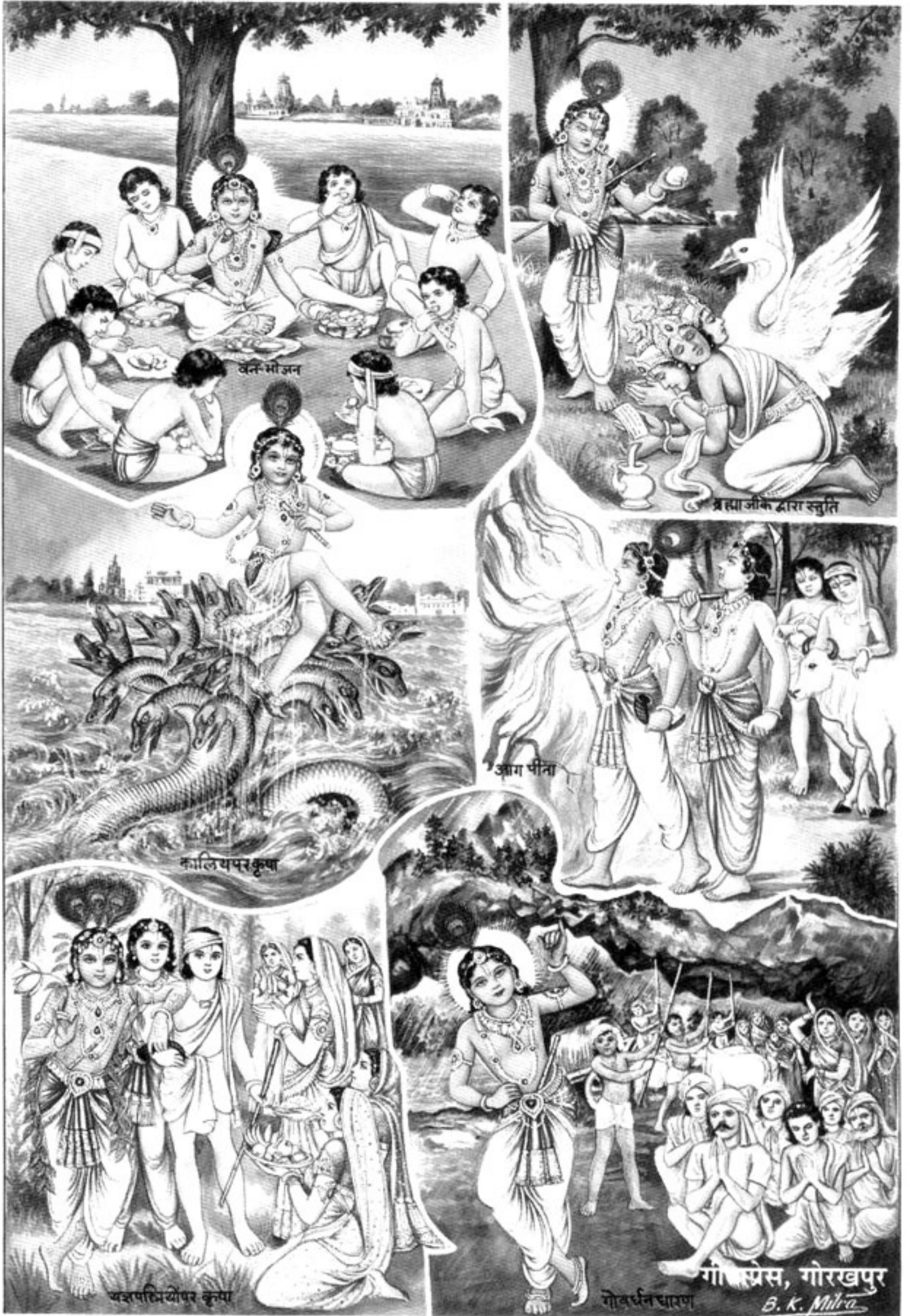
भगवान् नारायणके नाभि-कमलसे लोकपितामह ब्रह्माकी उत्पत्ति
Brahmā emanates from the navel-lotus of Nārāyaṇa



देवों तथा ऋषिगणोंको भगवान् वराहके दिव्य दर्शन
Vision of Lord Varāha to Gods and Ṛṣis



भगवान् श्रीकृष्णके बालचरित्र (क)
 Childly pranks of Lord Śrī Kṛṣṇa (A)



भगवान् श्रीकृष्णके बालचरित्र (ख)
 Childly pranks of Lord Śrī Kṛṣṇa (B)

गोवर्धन धारण
 B. K. Mitra



जरासन्धके कारागारसे राजाओंकी मुक्ति
The release of kings from the prison of Jarāsandha



शाल्व-संग्राम

Battle with Śālva

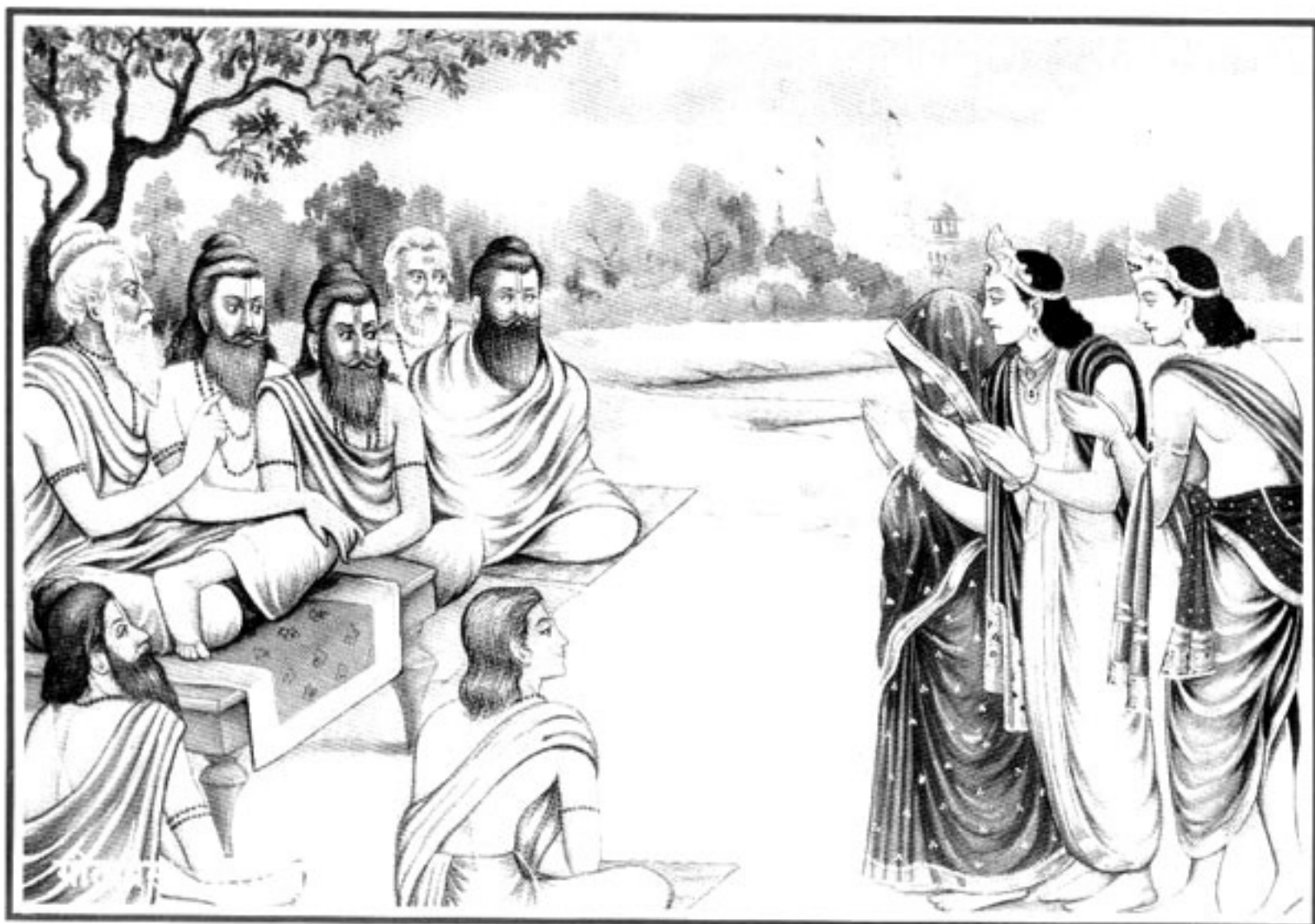


दन्तवक्त्र और विदूरथका उद्धार
Liberation of Dantavakra and Vidūratha



माता देवकीके मृत पुत्रोंको वापस लाना

Restoration of dead sons of Devaki



यदुकुलके विनाशका शाप

Curse for the annihilation of Yadu dynasty

శ్రీమద్భాగవతమ్

ప్రథమః స్కంధః

1 - అథ ప్రథమోఽధ్యాయః

జన్మాద్యస్య యతోఽన్వయాదితరత-
 శ్చార్థేష్యభిజ్ఞః స్వరాట్
 తేనే బ్రహ్మ హృదా య ఆదికవయే
 ముహ్యంతి యత్సారయః ।
 తేజోవారిమృదాం యథా వినిమయో
 యత్ర త్రిసర్గోఽమృషా
 ధామ్నా స్వేన సదా నిరస్తకుహకం
 సత్యం పరం ధీమహి । 1

ధర్మః ప్రోజ్ఞితకైతవోఽత్ర పరమో
 నిర్మత్సరాణాం సతాం
 వేద్యం వాస్తవమత్ర వస్తు శివదం
 తాపత్రయోన్మూలనమ్ ।
 శ్రీమద్భాగవతే మహామునికృతే
 కిం వా పరైరీశ్వరః
 సద్యో హృద్యవరుధ్యతేఽత్ర కృతిభిః
 శుశ్రూషుభిస్తత్క్షణాత్ । 2

నిగమకల్పతర్కర్గళితం ఫలం
 శుకముఖాదమృతద్రవ సంయుతమ్ ।
 పిబత భాగవతం రసమాలయం
 ముహురహో రసికా భువి భావుకాః । 3

(ఓం) నైమిశేఽనిమిషక్షేత్రే ఋషయః శౌనకాదయః ।
 సత్రం స్వర్గాయ లోకాయ సహస్రసమమాసత । 4

త ఏకదా తు మునయః ప్రాతర్మృతహుతాగ్నయః ।
 సత్కృతం సూతమాసీనం పప్రచ్ఛురిదమాదరాత్ । 5

ఋషయః ఊచుః
 త్వయా ఖలు పురాణాని సేతిహాసాని చానఘ ।
 ఆఖ్యాతాన్యప్యథీతాని ధర్మశాస్త్రాణి యాన్యుత । 6
 యాని వేదవిదాం శ్రేష్ఠో భగవాన్ బాదరాయణః ।
 అన్యే చ మునయస్సూత పరావరవిదో విదుః । 7
 వేత్త త్వం సౌమ్య తత్సర్వం తత్త్వతస్తదనుగ్రహాత్ ।
 బ్రూయుః సిద్ధిగస్య శిష్యస్య గురవో గుహ్యమప్యత । 8
 తత్ర తత్రాంజసాఽఽ యుష్మన్ భవతా యద్వినిశ్చితమ్ ।
 పుంసామేకాంతతః శ్రేయస్తన్నః శంసితమర్హసి । 9
 ప్రాయేణాల్పాయుషః సభ్య కలావస్మిన్ యుగే జనాః ।
 మందాః సుమన్దమతయో మందభాగ్యా హ్యుపద్రుతాః । 10
 భూరీణి భూరికర్మాణి శ్రోతవ్యాని విభాగశః ।
 అతః సాధోఽత్ర యత్సారం సముద్భృత్య మనీషయా ।
 బ్రూహి నః శ్రద్ధధానానాం యేనాత్మా సంప్రసీదతి । 11
 సూత జానాసి భద్రం తే భగవాన్ సాత్వతాం పతిః ।
 దేవక్యం వసుదేవస్య జాతో యస్య చికిర్షయా । 12
 తన్నః శుశ్రూషమాణానామర్హస్యంగానువర్ణితుమ్ ।
 యస్యావతారో భూతానాం క్షేమాయ చ భవాయ చ । 13
 ఆపన్నః సంస్కృతిం ఘోరాం యన్నామ వివశో గృణాన్ ।
 తతః సద్యో విముచ్యేత యద్భిభేతి స్వయం భయమ్ । 14
 యత్పాద సంశ్రయాః సూత మునయః ప్రశమాయనాః ।
 సద్యః పునంతు్యపస్పృష్టాః స్వర్తున్యాపోఽనుసేవయా । 15

కో వా భగవతస్తస్య పుణ్యశ్లోకేడ్యకర్మణః । శుద్ధికామో న శృణుయాద్యశః కలిమలాపహమ్ । 16	కృతవాన్ కిల వీర్యాణి సహ రామేణ కేశవః । అతిమర్త్యాని భగవాన్ గూఢః కపటమానుషః । 20
తస్య కర్మాణ్యుదారాణి పరిగీతాని సూరిభిః । బ్రూహి నః శ్రద్ధధానానాం లీలయా దధతః కలాః । 17	కలిమాగతమాజ్ఞాయ క్షేత్రేఽస్మిన్ వైష్ణవే వయమ్ । ఆసీనా దీర్ఘసత్రేణ కథాయాం సక్షణా హరేః । 21
అథాభ్యాహి హరేర్దీమన్నవతారకథాః శుభాః । లీలావిదధతః స్వైరమీశ్వరస్యాత్మమాయయా । 18	త్వం నః సందర్శితో ధాత్రా దుస్తరం నిస్తిత్రితామ్ । కలిం సత్త్వహరం పుంసాం కర్లధార ఇవార్లవమ్ । 22
వయం తు న వితృప్యామ ఉత్తమశ్లోకవిక్రమే । యచ్ఛృణ్వతాం రసజ్ఞానాం స్వాదు స్వాదు పదే పదే । 19	బ్రూహి యోగేశ్వరే కృష్ణే బ్రహ్మణ్యే ధర్మవర్మణి । స్వాం కాప్యమధునోపేతే ధర్మః కం శరణం గతః । 23

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ప్రథమస్కంధే ప్రథమోఽధ్యాయః (1)



2 - అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ

ఇతి సంప్రశ్న సంహృష్టో విప్రాణాం రామహర్షణః ।
ప్రతిపూజ్య వచస్తేషాం ప్రవక్తుముపచక్రమే । 1

సూత ఉవాచ

యం ప్రవ్రజన్తమనుపేతమపేతకృత్యమ్
ద్వైపాయనో విరహకాతర ఆజుహోవ
పుత్రేతి తన్మయతయా తరవోఽభినేదుః
తం సర్వభూతహృదయం మునిమానతోఽస్మి । 2

యస్స్వానుభావమఖిలశ్రుతిసారమేకమ్
అధ్యాత్మదీపమతితిత్రితాం తమోన్తమ్ ।
సంసారిణాం కరుణయాహ పురాణగుహ్యం
తం వ్యాససూనుముపయామి గురుం మునీనామ్ । 3

నారాయణం నమస్కృత్య నరం చైవ నరోత్తమమ్ ।
దేవీం సరస్వతీం వ్యాసం తతో జయముదీరయేత్ । 4

మునయస్సాధు పృష్టోఽహం భవద్విర్లోకమంగళమ్ ।
యత్కృతః కృష్ణసంప్రశ్నో యేనాత్మా సుప్రసీదతి । 5

స వై పుంసాం పరో ధర్మో యతో భక్తిరథోక్షజే ।
అహైతుక్యప్రతిహతా యయాత్మా సంప్రసీదతి । 6

వాసుదేవే భగవతి భక్తియోగః ప్రయోజితః ।
జనయత్యాశు వైరాగ్యం జ్ఞానం చ యదహైతుకమ్ । 7

ధర్మః స్వనుష్ఠితః పుంసాం విష్యక్సేనకథాసు యః ।
నోత్పాదయేద్యది రతిం శ్రమ ఏవ హి కేవలమ్ । 8

ధర్మస్య హ్యోపవర్గ్యస్య నార్థోఽర్థాయోపకల్పతే ।
నార్థస్య ధర్మైకాన్తస్య కామో లాభాయ హి స్మృతః । 9

కామస్య నేంద్రియప్రీతిర్లాభో జీవేత యావతా ।
జీవస్య తత్త్వజిజ్ఞాసా నార్థో యశ్చేహ కర్మభిః । 10

వదన్తి తత్తత్త్వవిదస్తత్త్వం యద్జ్ఞానమద్వయమ్ ।
బ్రహ్మేతి పరమాత్మేతి భగవానితి శబ్ద్యతే । 11

తచ్ఛ్రద్ధధానా మునయో జ్ఞానవైరాగ్యయుక్తయా ।
పశ్యన్త్యాత్మని చాత్మానం భక్త్యా శ్రుతగృహీతయా । 12

అతః పుంభిర్విజశ్రేష్ఠా వర్ణాశ్రమవిభాగశః ।
స్వనుష్ఠితస్య ధర్మస్య సంసిద్ధిర్వర్తితోషణమ్ ॥ 13

తస్మాదేకేన మనసా భగవాన్ సాత్యతాం పతిః ।
శ్రోతవ్యః కీర్తితవ్యశ్చ ధ్యేయః పూజ్యశ్చ నిత్యదా ॥ 14

యదనుధ్యాసినా యుక్తాః కర్మగ్రంథినిబంధనమ్ ।
ఛిందన్తి కోవిదాస్తస్య కో న కుర్యాత్కథారతిమ్ ॥ 15

శుశ్రూషోః శ్రద్ధధానస్య వాసుదేవకథారుచిః ।
స్యాన్మహాత్మేవయా విప్రాః పుణ్యతీర్థనిషేవణాత్ ॥ 16

శృణ్వతాం స్వకథాః కృష్ణః పుణ్యశ్రవణకీర్తనః ।
హృద్యస్తఃస్తో హ్యభద్రాణి విధునోతి సుహృత్సతామ్ ॥ 17

నష్టప్రాయేష్వభద్రేషు నిత్యం భాగవతోవయా ।
భగవత్సత్త్వమశ్లోకే భక్తిర్భవతి నైష్ఠికీ ॥ 18

తదా రజస్తమోభావాః కామలోభాదయశ్చ యే ।
చేత ఏలైరనావిద్ధం స్థితం సత్యే ప్రసీదతి ॥ 19

ఏవం ప్రసన్నమనసో భగవద్భక్తియోగతః ।
భగవత్సత్త్వవిజ్ఞానం ముక్తసంగస్య జాయతే ॥ 20

భిద్యతే హృదయగ్రంథిశ్చిద్యంతే సర్వసంశయాః ।
క్షీయంతే చాస్య కర్మాణి దృష్ట ఏవాత్మనీశ్వరే ॥ 21

అతో వై కవయో నిత్యం భక్తిం పరమయా ముదా ।
వాసుదేవే భగవతి కుర్వన్త్యాత్మప్రసాదనీమ్ ॥ 22

సత్యం రజస్తమ ఇతి ప్రకృతేర్గుణాస్తైః
యుక్తః పరః పురుష ఏక ఇహోస్య ధర్మే ।
స్థిత్యాదయే హరివిరించిహరేతి సంజ్ఞాః
శ్రేయాంసి తత్ర ఖలు సత్త్వతనోర్భుణాం స్యుః ॥ 23

పార్థివాద్దారుణో ధూమ స్తస్మాదగ్ని స్త్రయీమయః ।
తమసస్తు రజస్తస్మాత్సత్త్వం యద్రుహ్మాదర్శనమ్ ॥ 24

భేజిరే మునయోఽథాగ్రే భగవన్తమధోక్షజమ్ ।
సత్త్వం విశుద్ధం క్షేమాయ కల్పన్తే యేఽను తానిహ ॥ 25

ముముక్షువో ఘోరరూపాన్ హిత్వా భూతపతీనథ ।
నారాయణకలాః శాన్తా భజన్తి హ్యనసూయవః ॥ 26

రజస్తమఃప్రకృతయః సమశీలా భజన్తి వై ।
పితృభూతప్రజేశాదీన్ శ్రియైశ్వర్య ప్రజేష్వవః ॥ 27

వాసుదేవపరా వేదా వాసుదేవపరా మఖాః ।
వాసుదేవపరా యోగా వాసుదేవపరాః క్రియాః ॥ 28

వాసుదేవపరం జ్ఞానం వాసుదేవపరం తపః ।
వాసుదేవపరో ధర్మో వాసుదేవపరా గతిః ॥ 29

స ఏవేదం ససర్వాగ్రే భగవానాత్మమాయయా ।
సదసద్రూపయా చాసౌ గుణమయ్యాఽగుణో విభుః ॥ 30

తయా విలసితేష్వేషు గుణేషు గుణవానివ ।
అస్తఃప్రవిష్ట ఆభాతి విజ్ఞానేన విజృంభితః ॥ 31

యథా హ్యవహితో వహ్నిర్దారుష్వేకః స్వయోనిషు ।
నానేవ భాతి విశ్వాత్మా భూతేషు చ తథా పుమాన్ ॥ 32

అసౌ గుణమయైర్పావైర్భూతసూక్ష్మేంద్రియాత్మభిః ।
స్వనిర్మితేషు నిర్విష్టో భుంక్తే భూతేషు తద్గుణాన్ ॥ 33

భావయత్యేష సత్యేన లోకాన్ వై లోకభావనః ।
లీలావతారానురతో దేవతిర్యజ్జరాదిషు ॥ 34

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ప్రథమస్కంధే ద్వితీయోఽధ్యాయః (2)



3 - అథ తృతీయోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ

జగృహే పారుషం రూపం భగవాన్ మహదాదిభిః |
సంభూతం షోడశకలమాదౌ లోకసిన్ధుక్షయా | 1

యస్యాంభసి శయానస్య యోగనిద్రాం వితన్వతః |
నాభిప్రదాంబుజాదాసీద్రుహ్మా విశ్వస్సజాం పతిః | 2

యస్యావయవసంస్థానైః కల్పితో లోకవిస్తరః |
తద్వై భగవతో రూపం విశుద్ధం సత్త్వమూర్జితమ్ | 3

పశ్యంత్యదో రూపమదభ్రచక్షుషా
సహస్రపాదోరుభుజాననాద్భుతమ్ |
సహస్రమూర్తశ్రవణాక్షినాసికమ్
సహస్రమౌల్యంబరకుండలోల్లసత్ | 4

వీతన్నానావతారాణాం నిధానం బీజమవ్యయమ్ |
యస్యాంశాంశేన సృజ్యంతే దేవతిర్యజ్జీనరాదయః | 5

స ఏవ ప్రథమం దేవః కౌమారం సర్గమాశ్రితః |
చచార దుశ్చరం బ్రహ్మ బ్రహ్మచర్యమణండితమ్ | 6

ద్వితీయం తు భవాయాస్య రసాతలగతాం మహీమ్ |
ఉద్ధరిష్యన్నుపాదత్త యజ్ఞేశః సౌకరం వపుః | 7

తృతీయమృషిసర్గం చ దేవర్షిత్వముపేత్య సః |
తంత్రం సాతత్వమాచష్ట నైష్కర్మ్యం కర్మణాం యతః | 8

తుర్యే ధర్మకలాసర్గే నరనారాయణావృషీ |
భూత్వాత్మోపశమోపేతమకరోద్దుశ్చరం తపః | 9

పంచమః కపిలో నామ సిద్ధేశః కాలవిఘ్నతమ్ |
ప్రోవాచాసురయే సాంఖ్యం తత్త్వ గ్రామవినిర్ణయమ్ | 10

షష్ఠే అత్రేరపత్యత్వం పృతః ప్రాప్తోఽనసూయయా |
అన్వీక్షికిమలర్కాయ ప్రహ్లాదాదిభ్య ఊచివాన్ | 11

తతస్సప్తమ అకూత్యాం రుచేర్యజ్ఞోఽభ్యజాయత |
స యామాద్వైః సురగణైరపాత్ప్వాయంభువాంతరమ్ | 12

అష్టమే మేరుదేవ్యాం తు నాభేర్జాత ఉరుక్రమః |
దర్శయన్ వర్తన్త ధీరాణాం సర్వాశ్రమ నమస్కృతమ్ | 13

ఋషిభిర్యాచితో భేజే నవమం పార్థివం వపుః |
దుగ్ధేమామోషధీర్విప్రాస్తేనాయం స ఉశత్తమః | 14

రూపం స జగృహే మాత్స్యం చాక్షుషోదధిసంప్లవే |
నావ్యారోప్య మహీమయ్యామపాద్వైవస్వతం మనుమ్ | 15

సురాసురాణాముదధిం మథ్నతాం మందరాచలమ్ |
దధ్రే కమతరూపేణ పృష్ఠ ఏకాదశే విభుః | 16

ధాన్వంతరం ద్వాదశమం త్రయోదశమమేవ చ |
అపాయయత్పురానన్యాన్మోహిన్యా మోహయన్ స్త్రియా | 17

చతుర్దశం నారసింహం బిభ్రద్దైత్యేన్ద్రమూర్జితమ్ |
దదార కరణైర్వక్షస్యేరకాం కటకృద్యథా | 18

పంచదశం వామనకం కృత్వాగాదధ్వరం బలేః |
పదత్రయం యాచమానః ప్రత్యాదిత్సుస్త్రివిష్టపమ్ | 19

అవతారే షోడశమే పశ్యన్ బ్రహ్మద్రుహో నృపాన్ |
త్రిస్సప్తకృత్వః కుపితో నిఃక్షత్రామకరోన్మహీమ్ | 20

తతస్సప్తదశే జాతః సత్యవత్యాం పరాశరాత్ |
చక్రే వేదతరోః శాఖా దృష్ట్వా పుంసోఽల్పమేధసః | 21

నరదేవత్వమాపన్నః సురకార్యచికిర్షయా |
సముద్ర నిగ్రహాదీని చక్రే వీర్యాణ్యతః పరమ్ | 22

ఏకోనవింశే వింశతిమే వృష్టిషు ప్రాప్య జన్మనీ |
రామకృష్ణావితి భువో భగవానహరద్భరమ్ | 23

తతః కలౌ సంప్రవృత్తే సంమోహోయ సురద్విషామ్ ।
బుద్ధో నామ్నాజననుతః కీకటేషు భవిష్యతి । 24

అథాసౌ యుగసంధ్యాయాం దస్యప్రాప్యేషు రాజసు ।
జనితా విష్ణుయశసో నామ్నా కల్కిర్జగత్పతిః । 25

అవతారాహ్యసంఖ్యేయా హరేః సత్త్వనిధేర్ద్విజాః ।
యథావిదాసినః కుల్యాః సరసః స్యుః సహస్రశః । 26

ఋషయో మనవో దేవా మనుపుత్రా మహాజనః ।
కలాః సర్వే హరేరేవ సప్రజాపతయస్తథా । 27

ఏతే చాంశకలాః పుంసః కృష్ణస్తు భగవాన్ స్వయమ్ ।
ఇంద్రాదివ్యాకులం లోకం మృడయంతి యుగే యుగే । 28

జన్మ గుహ్యం భగవతో య ఏతత్ప్రయతో నరః ।
సాయం ప్రాతర్భణన్ భక్త్యా దుఃఖగ్రామాద్విముచ్యతే । 29

ఏతద్రూపం భగవతో హ్యరూపస్య చిదాత్మనః ।
మాయాగుణైర్విరచితం మహదాదిభిరాత్మని । 30

యథా నభసి మేఘకౌఠో రేణుర్వా పార్తివోఽనిలే ।
ఏవం ద్రష్టరి దృశ్యత్వమారోపితమబుద్ధిభిః । 31

అతః పరం యదవ్యక్తమవ్యూఢగుణవ్యాహితమ్ ।
అదృష్టాశ్రుతవస్తుత్వాత్సజీవో యత్పునర్భవః । 32

యత్రేమే సదసద్రూపే స్రతిషిద్ధే స్వసంవిదా ।
అవిద్యయాత్మని కృతే ఇతి తద్బ్రహ్మాదర్శనమ్ । 33

యద్యేషోపరతా దేవీ మాయా వైశారదీ మతిః ।
సంపన్న ఏవేతి విదుర్మహిమ్ని స్వే మహీయతే । 34

ఏవం జన్మాని కర్మాణి హ్యకర్తురజనస్య చ ।
వర్ణయంతి స్మ కవయో వేదగుహ్యని హృత్పతేః । 35

స వా ఇదం విశ్వమమోఘులీలః
సృజత్యవత్యత్తి న సజ్జతేఽస్మిన్ ।
భూతేషు చాంతర్జిత ఆత్మతన్త్రః
షాడ్వర్గికం జిఘ్రుతి షడ్గుణేశః । 36

స చాస్య కశ్చిన్నిపుణేన ధాతుః
అవైతి జంతుః కుమనీష ఊతీః ।
నామాని రూపాణి మనో వచోభిః
సంతన్వతో నటచర్యామివాజ్జుః । 37

స వేద ధాతుః పదవీం పరస్య
దురంతవీర్యస్య రథాంగపాణేః ।
యోఽమాయయా సంతతయానువృత్త్యా
భజేత తత్పాదసరోజగంధమ్ । 38

అథేహ ధన్యా భగవంత ఇత్థమ్
యద్వాసుదేవేఽఖిలలోకనాథే ।
కుర్వన్తి సర్వాత్మకమాత్మభావమ్
న యత్ర భూయః పరివర్త ఉగ్రః । 39

ఇదం భాగవతం నామ పురాణం బ్రహ్మసమ్మితమ్ ।
ఉత్తమశ్లోకచరితం చకార భగవాన్పషిః । 40

నిశ్చేయసాయ లోకస్య ధన్యం స్వస్త్వయనం మహాత్ ।
తదిదం గ్రాహయామాస సుతమాత్మవతాం వరమ్ । 41

సర్వవేదేతిహాసానాం సారం సారం సముద్భృతమ్ ।
స తు సంశ్రావయామాస మహారాజం పరీక్షితమ్ । 42

ప్రాయోపవిష్టం గంగాయాం పరీతం పరమర్షిభిః ।
కృష్ణే న్యథామోపగతే ధర్మజ్ఞానాదిభిః సహ । 43

కలౌ నష్టదృశామేషః పురాణార్కోఽధునోదితః ।
తత్ర కీర్తయతో విప్రా విప్రర్షేర్చూరి తేజసః । 44

అహం చాధ్యగమం తత్ర నివిష్టస్తదనుగ్రహాత్ ।
సోఽహం పః శ్రావయిష్యామి యథాధీతం యథామతి । 45

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ప్రథమస్కంధే తృతీయోఽధ్యాయః (3)



4 - అథ చతుర్థోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ

ఇతి బ్రువాణం సంస్తాయ మునీనాం దీర్ఘసత్రిణామ్ |
వృద్ధః కులపతిస్సూతం బహ్నుచః శౌనకోఽబ్రవీత్ | 1

శౌనక ఉవాచ

సూత సూత మహాభాగ వద నో వదతాం వర |
కథాం భాగవతీం పుణ్యాం యదాహ భగవాన్ శుకః | 2

కస్మిన్యగే ప్రవృత్తేయం స్థానే వా కేన హేతునా |
కుతః సంచోదితః కృష్ణః కృతవాన్ సంహితాం మునిః | 3

తస్య పుత్రో మహాయోగీ సమదృష్టిర్వికల్పకః |
ఏకాంతమతిరున్నిద్రో గూఢో మూఢ ఇవేయతే | 4

దృష్ట్వాఽనుయాంతమ్పి మాతృజమప్యనగ్నమ్ |
దేవ్యో హియా పరిదధుర్న సుతస్య చిత్రమ్ |
తద్వీక్ష్య పృచ్ఛతి మునౌ జగదుస్తవాస్తి |
స్త్రీపుంభిదా న తు సుతస్య వివిక్తదృష్టేః | 5

కథమాలక్ష్మితః పౌరైః సంప్రాప్తః కురుజాంగలాన్ |
ఉన్మత్తమూకజడవద్విచరన్ గజసాహ్వయే | 6

కథం వా పాండవేయస్య రాజర్షేర్మునినా సహ |
సంవాదః సమభూతాత యత్రైషో సాత్వతీ శ్రుతిః | 7

స గోదోహనమాత్రం హి గృహేషు గృహమేధినామ్ |
అవేక్షతే మహాభాగస్తీర్థీకుర్వంస్తదాశ్రమమ్ | 8

అభిమన్యుసుతం సూత ప్రాహుర్భాగవతోత్తమమ్ |
తస్య జన్మ మహాశ్చర్యం కర్మాణి చ గృణీహి నః | 9

స సమ్రాట్ కస్య వా హేతోః పాండూనాం మానవర్తనః |
ప్రాయోపవిష్టో గంగాయామనాదృత్యాధిరాట్ శ్రియమ్ | 10

నమంతి యత్పాదనికేతమాత్మనః |
శివాయ హానీయ ధనాని శత్రవః |
కథం స వీరః శ్రియమంగ దుస్త్వజాం |
యువైషతోత్రప్లుమహో సహసుభిః | 11

శివాయ లోకస్య భవాయ భూతయే |
య ఉత్తమః శ్లోకపరాయణాః జనాః |
జీవంతి నాత్మార్థమసౌ పరాశ్రయమ్ |
ముమోచ నిర్విద్య కుతః కలేబరమ్ | 12

తత్సర్వం నః సమాచక్ష్య పృష్టో యదిహ కించన |
మన్యే త్వాం విషయే వాచాం స్నాతమన్యత్ర ఛాందసాత్ | 13

సూత ఉవాచ

ద్వాపరే సమసుప్రాప్తే తృతీయే యుగపర్యయే |
జాతః పరాశరాద్యోగీ వాసవ్యాం కలయా హరేః | 14

స కదాచిత్ సరస్వత్యా ఉపస్సృశ్య జలం శుచిః |
వివిక్త ఏక ఆసీన ఉదితే రవిమండలే | 15

పరావరజ్ఞః స ఋషిః కాలేనావ్యక్తరంహసా |
యుగధర్మవ్యతికరం ప్రాప్తం భువి యుగే యుగే | 16

భౌతికానాం చ భావానాం శక్తిప్రోసం చ తత్కృతమ్ |
అశ్రద్ధధానాన్ నిస్సత్త్వాన్ దుర్మేధాన్ ప్రాసితాయుషః | 17

దుర్బగాంశ్చ జనాన్ వీక్ష్య మునిర్దివ్యేన చక్షుషా |
సర్వవర్ణాశ్రమాణాం యద్దధ్యో హితమమోఘదృక్ | 18

చాతుర్థోత్రం కర్మశుద్ధం ప్రజానాం వీక్ష్య వైదికమ్ |
వ్యదధాద్యజ్ఞసంతల్యై వేదమేకం చతుర్విధమ్ | 19

ఋగ్యజుస్సామాధర్వాభ్యా వేదాశ్చత్వార ఉద్భుతాః |
ఇతిహాసపురాణం చ పంచమో వేద ఉచ్యతే | 20

తత్రర్షేదధరః పైలః సామగో జైమినిః కవిః ।
వైశంపాయన ఏవైకో నిష్ఠాలో యజుషాముతః । 21

అథర్వాంగిరసామాసీత్ సుమంతుర్దారుణో మునిః ।
ఇతిహాసపురాణానాం పితా మే రోమహర్షణః । 22

త ఏత ఋషయో వేదం స్వం స్వం వ్యస్యన్ననేకథా ।
శిష్యైః ప్రశిష్యైస్తచ్చిష్యైర్వేదాస్తే శాఖినోఽభవన్ । 23

త ఏవ వేదా దుర్మేధైర్దార్యంతే పురుషైర్యథా ।
ఏవం చకార భగవాన్ వ్యాసః కృపణవత్సలః । 24

స్త్రీశూద్రద్విజబంధూనాం త్రయీ న శ్రుతిగోచరా ।
కర్మశ్రేయసి మూఢానాం శ్రేయ ఏవం భవేదిహ ।
ఇతి భారతమాఖ్యానం కృపయా మునినా కృతమ్ । 25

ఏవం ప్రవృత్తస్య సదా భూతానాం శ్రేయసి ద్విజాః ।
సర్వాత్మకేనాపి యదా నాతుష్యద్భద్రదయం తతః । 26

నాతిప్రసీదద్భద్రదయః సరస్వత్యాస్తటే శుచౌ ।
వితర్కయన్ వివిక్తస్త ఇదం ప్రోవాచ ధర్మవిత్ । 27

ధృతవ్రతేన హి మయా ఛందాంసి గురవోఽగ్నయః ।
మానితా నిర్వ్యలీకేన గృహీతం చానుశాసనమ్ । 28

భారతవ్యపదేశేన హ్యమ్నూయార్థశ్చ దర్శితః ।
దృశ్యతే యత్ర ధర్మాది స్త్రీశూద్రాదిభిరప్యత । 29

తథాపి బత మే దైహ్యో హ్యేత్మా చైవాత్మనా విభుః ।
అసంపన్న ఇవాభాతి బ్రహ్మవర్చస్యసత్తమః । 30

కిం వా భాగవతా ధర్మా న ప్రాయేణ నిరూపితాః ।
ప్రియాః పరమహంసానాం త ఏవ హ్యచ్యుతప్రియాః । 31

తస్యైవం ఖిలమాత్మానం మన్యమానస్య ఖిద్యతః ।
కృష్ణస్య నారదోఽఖ్యాగాదాశ్రమం ప్రాగుదాహృతమ్ । 32

తమభిజ్ఞాయ సహసా ప్రత్యుత్తాయాగతం మునిః ।
పూజయామాస విధివన్నారదం సురపూజితమ్ । 33

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ప్రథమస్కంధే చతుర్థోఽధ్యాయః (4)



5 - అథ పంచమోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ

అథ తం సుఖమాసీన ఉపాసీనం బృహచ్చ్రవాః ।
దేవర్షిః ప్రాహ విప్రర్షిం వీణాపాణిః స్మయన్నివ । 1

నారద ఉవాచ

పారాశర్య మహాభాగ భవతః కచ్చిదాత్మనా ।
పరితుష్యతి శారీర ఆత్మా మానస ఏవ వా । 2

జిజ్ఞాసితం సుసంపన్నమపి తే మహదద్భుతమ్ ।
కృతవాన్ భారతం యస్త్యం సర్వార్థపరిబృంహితమ్ । 3

జిజ్ఞాసితమధీతం చ యత్తత్ బ్రహ్మ సనాతనమ్ ।

తథాపి శోచస్యాత్మానమకృతార్థ ఇవ ప్రభో ॥ 4

వ్యాస ఉవాచ

అస్త్యైవ మే సర్వమిదం త్వయోక్తమ్
తథాపి నాత్మా పరితుష్యతే మే ।

తస్మాలమవ్యక్తమగాధబోధం
పృచ్ఛామహే త్వాత్మభవాత్మభూతమ్ । 5

స వై భవాన్ వేద సమస్తగుహ్యమ్
ఉపాసితో యత్పురుషః పురాణః ।

పరావరేశో మనసైవ విశ్వమ్
సృజత్యవత్యత్తి గుణైరసంగః । 6

త్వం పర్యటన్నర్క ఇవ త్రిలోకీమ్
అంతశ్చరో వాయురివాత్మసాక్షీ ।
పరావరే బ్రహ్మణీ ధర్మలో వ్రతైః
స్నాతస్య మే న్యూనమలం విచక్ష్య । 7

నారద ఉవాచ

భవతానుదితప్రాయం యశో భగవతోఽమలమ్ ।
యేనైవాసా న తుష్యేత మన్యే తద్దర్శనం ఖిలమ్ । 8

యథా ధర్మాదయశ్చార్థా మునివర్యానుకీర్తితాః ।
న తథా వాసుదేవస్య మహిమా హ్యనువర్ణితః । 9

న యద్వచశ్చిత్రపదం హరేర్యశో
జగత్పవిత్రం ప్రగృణీత కర్త్విచిత్ ।
తద్వాయసం తీర్థముశంతి మానసా
న యత్ర హంసా నిరమంతుశిక్ష్కయాః । 10

తద్వ్యాగ్విసర్గో జనతాఘవిప్లవో
యస్మిన్ ప్రతిశ్లోకమబద్ధవత్యపి ।
నామాన్యసంతస్య యశోఽఙ్కీతాని యత్
శృణ్వంతి గాయంతి గృణంతి సాధవః । 11

నైష్కర్మ్యమప్యచ్యుతభావవర్జితమ్
న శోభతే జ్ఞానమలం నిరంజనమ్ ।
కుతః పునః శశ్వదభద్రమీశ్వరే
న చార్చితం కర్మ యదప్యకారణమ్ । 12

అతో మహాభాగ భవానమోఘద్యుక్
శుచిశ్రవాః సత్యరతో ధృతవ్రతః ।
ఉరుక్రమస్యాఖిలబంధముక్తయే
సమాధినానుస్మర తద్విచేష్టితమ్ । 13

తతోఽన్యథా కించన యద్వివక్షతః
పృథగ్మౌళస్తత్కృతరూపనామభిః ।
న కుత్రచిత్ క్వాపి చ దుఃస్థితా మతిః
లభేత వాతాహతనౌరివాస్పదమ్ । 14

జుగుప్సితం ధర్మకృతేఽనుశాసతః
స్వభావరక్తస్య మహాన్ వ్యతిక్రమః ।
యద్వాక్యతో ధర్మ ఇతీతరః స్థితో
న మన్యతే తస్య నివారణం జనః । 15

విచక్షణోఽస్యార్జుతి వేదితుం విభోః
అనంతపారస్య నివృత్తితః సుఖమ్ ।
ప్రవర్తమానస్య గుణైరనాత్మనః
తతో భవాన్దర్శయ చేష్టితం విభోః । 16

త్యక్త్వా స్వధర్మం చరణాంబుజం హరేః
భజన్నపక్వోఽథ పతేత్తతో యది ।
యత్ర క్వ వా భద్రమభూదముష్య కిమ్
కో వార్థ ఆప్తోఽ భజతాం స్వధర్మతః । 17

తస్యైవ హేతోః ప్రయతేత కోవిదో
న లభ్యతే యద్రుమతాముపర్యధః ।
తల్లభ్యతే దుఃఖవదస్యతః సుఖమ్
కాలేన సర్వత్ర గభీరరంహసా । 18

న వై జనో జాతు కథంచనావ్రజేత్
ముకున్దసేవ్యన్యవదంగ సంస్సృతిమ్ ।
స్మరన్ముకున్దాఙ్ఘ్రిపగూహానం పునః
విహాతుమిచ్ఛేన్న రసగ్రహో యతః । 19

ఇదం హి విశ్వం భగవానివేతరో
యతో జగత్ స్థాననిరోధసంభవాః ।
తద్ది స్వయం వేద భవాన్స్తథాపి వై
ప్రాదేశమాత్రం భవతః ప్రదర్శితమ్ । 20

త్వమాత్మనాఽఽత్మానమవేహ్యమోఘద్యుక్
పరస్య పుంసః పరమాత్మనః కలామ్ ।
అజం ప్రజాతం జగతః శివాయ తత్
మహానుభావాభ్యుదయోఽ ధిగణ్యతామ్ । 21

ఇదం హి పుంసస్తపసః శ్రుతస్య వా
స్విష్టస్య సూక్తస్య చ బుద్ధిదత్తయోః ।
అవిచ్యుతోఽర్థః కవిభిర్నిరూపితో
యదుత్తమశ్లోకగుణానువర్ణనమ్ । 22

అహం పురాతీతభవేఽ భవం మునే
 దాస్యాస్తు కస్యాశ్చన వేదవాదినామ్ ।
 నిరూపిత్ బాలక ఏవ యోగినాం
 శుశ్రూషణే ప్రావృషి నిర్వివిక్షతామ్ । 23

తే మయ్యపేతాఖిలచాపలేఽ ర్భకే
 దాంతేఽ ధృతక్రీడనకేఽ నువర్తిని ।
 చక్రుః కృపాం యద్యపి తుల్యదర్శనాః
 శుశ్రూషమాణే మునయోఽ ల్పభాషిణి । 24

ఉచ్చిష్టలేపాననుమోదిత్ ద్విజైః
 సకృత్స్మ భుంజే తదపాస్తకిల్పిషః ।
 ఏవం ప్రవృత్తస్య విశుద్ధచేతసః
 తద్దర్మ ఏవాత్మరుచిః ప్రజాయతే । 25

తత్రాన్వహం కృష్ణకథాః ప్రగాయతాం
 అనుగ్రహేణాశృణవం మనోహరాః ।
 తాః శ్రద్ధయా మేఽ నుపదం విశృణ్వతః
 ప్రీయశ్రవస్యంగ మమాభవద్రుచిః । 26

తస్మింస్తదా లబ్ధరుచేర్మహామునే
 ప్రీయశ్రవస్యస్థలితా మతిర్మమ ।
 యయాహమేతత్సదసత్స్వమాయయా
 పశ్యే మయి బ్రహ్మణి కల్పితం పరే । 27

ఇత్థం శరత్రావృషికావృతా హరేః
 విశృణ్వత్ మేఽ నుసవం యశోఽ మలమ్ ।
 సంకీర్త్యమానం మునిభిర్మహాత్మభిః
 భక్తిః ప్రవృత్తాఽ ఽ త్మరజస్తమోఽ పహా । 28

తస్యైవం మేఽ నురక్తస్య ప్రశ్రితస్య హతైనసః ।
 శ్రద్ధధానస్య బాలస్య దాంతస్యానుచరస్య చ । 29

జ్ఞానం గుహ్యతమం యత్తత్ సాక్షాదృగవతోదితమ్ ।
 అన్వవోచన్ గమిష్యంతః కృపయా దీనవత్సలాః । 30

యేనైవాహం భగవతో వాసుదేవస్య వేధసః ।
 మాయానుభావమవిదం యేన గచ్ఛంతి తత్పదమ్ । 31

ఏతత్సంసూచితం బ్రహ్మాంస్తాపత్రయచికిత్సితమ్ ।
 యదీశ్వరే భగవతి కర్మబ్రహ్మణి భావితమ్ । 32

ఆమయో యశ్చ భూతానాం జాయతే యేన సువ్రత ।
 తదేవ హ్యేమయం ద్రవ్యం న పునాతి చికిత్సితమ్ । 33

ఏవం న్యూణాం క్రియాయోగాః సర్వే సంస్కృతిహేతవః ।
 త ఏవాత్మ వినాశాయ కల్పంతే కల్పితాః పరే । 34

యదత్ర క్రియతే కర్మ భగవత్పరితోషణమ్ ।
 జ్ఞానం యత్తదధీనం హి భక్తియోగసమన్వితమ్ । 35

కుర్వాణా యత్ర కర్మాణి భగవచ్చిక్షయాఽ సకృత్ ।
 గృణంతి గుణనామాని కృష్ణస్యానుస్మరంతి చ । 36

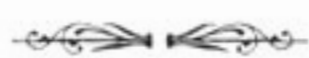
నమో భగవతే తుభ్యం వాసుదేవాయ ధీమహి ।
 ప్రద్యుమ్నాయానిరుద్దాయ నమస్సంకర్షణాయ చ । 37

ఇతి మూర్త్యభిధానేన మంత్రమూర్తిమమూర్తికమ్ ।
 యజతే యజ్జపురుషం స సమ్యగ్దర్శనః పుమాన్ । 38

ఇమం స్వనిగమం బ్రహ్మాన్నవేత్య మదనుష్ఠితమ్ ।
 అదాన్మే జ్ఞానమైశ్వర్యం స్వస్మిన్ భావం చ కేశవః । 39

త్వమప్యదభ్రశ్రుత విశ్రుతం విభోః
 సమాప్యతే యేన విదాం ఋభుత్పితమ్ ।
 ఆఖ్యాహి దుఃఖైర్ముహురర్దితాత్మనాం
 సంక్లేశనిర్వాణముశంతి నాన్యథా । 40

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ప్రథమస్కంధే సంచమోఽ ధ్యాయః (5)



6 - అథ షష్ఠోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ

ఏవం నిశమ్య భగవాన్ దేవర్షేర్ణన్మ కర్మ చ ।
భూయః పశ్యతం బ్రహ్మాన్ వ్యాసః సత్యవతీసుతః । 1

వ్యాస ఉవాచ

భిక్షుభిర్విప్రవసితే విజ్ఞానాదేష్టుభిస్తవ ।
వర్తమానో వయస్యాద్యే తతః కిమకరోద్భవాన్ । 2

స్వాయంభువ కయా వృత్త్వా వర్తితం తే పరం వయః ।
కథం చేదముదస్రాక్షీః కాలే ప్రాప్తే కలేవరమ్ । 3

ప్రాక్కల్పవిషయామేలాం స్మృతిం తే సురసత్తమ ।
స హ్యేష వ్యవధాత్కాల ఏష సర్వ నిరాకృతిః । 4

నారద ఉవాచ

భిక్షుభిర్విప్రవసితే విజ్ఞానాదేష్టుభిర్మమ ।
వర్తమానో వయస్యాద్యే తత ఏతదకారషమ్ । 5

ఏకాత్మజా మే జననీ యోషిన్మాథా చ కింకరీ ।
మయ్యాత్మజేనన్యగతా చక్రే స్నేహానుబంధనమ్ । 6

సాస్వతంత్రా న కల్పాః సీద్యోగక్షేమం మమేచ్ఛతి ।
రశస్య హి వశే లోకో యోషా దారుమయీ యథా । 7

అహం చ తద్బ్రహ్మకులే ఊషివాంస్తదపేక్షయా ।
దిగ్దేశకాలావ్యుత్పన్నో బాలకః పంచహాయసః । 8

ఏకదా నిర్గతాం గేహోద్దుహంతీం నిశి గాం పథి ।
సర్వోదశత్పదా స్పృష్టః కృపణాం కాలచోదితః । 9

తదా తదహమీశస్య భక్తానాం శమభీష్పతః ।
అనుగ్రహం మన్యమానః ప్రాతిష్ఠం దిశముత్తరామ్ । 10

స్వీతాన్ జనపదాంస్తత్ర పురగ్రామవ్రజాకరాన్ ।
భేటఖర్వటవాటీశ్చ వనాన్యుపవనాని చ । 11

చిత్రధాతు విచిత్రాద్రీనిభభగ్నుభుజద్రుమాన్ ।
జలాశయాన్ శివజలాన్నలినీః సురసేవితాః । 12

చిత్రస్వనైః పత్రరథైర్విభ్రమద్రుమరశ్రియః ।
నలవేణుశరస్తంబకుశకీచకగహ్వరమ్ । 13

ఏక ఏవతియాలోఽహమద్రాక్షం విపినం మహత్ ।
ఘోరం ప్రతిభయాకారం వ్యాలోలూకశివాజిరమ్ । 14

పరిశ్రాంతేంద్రియాత్మాహం తృప్తురీతో బుభుక్షితః ।
స్నాత్వా పీత్వా హ్రదే నద్యా ఉపస్పృష్టో గతశ్రమః । 15

తస్మిన్నిర్మనుజేఽరణ్యే పిప్పలోపస్త్ర అశ్రితః ।
అత్మనాఽఽత్మానమాత్మస్తం యథాశ్రుతమచింతయమ్ । 16

ధ్యాయతశ్చరణాంభోజం భావనిర్జితచేతసా ।
ఔత్కంఠ్యాశ్రుకలాక్షస్య హృద్యాసీనే శనైర్లరిః । 17

ప్రేమాతిభరనిర్చిన్న పులకాంగోఽతినిర్వృతః ।
ఆనందసంప్లవే లీనో నాపశ్యముభయం మునే । 18

రూపం భగవతో యత్తన్మనః కాంతం శుచాపహమ్ ।
అపశ్యన్ సహసోత్తస్థే వైక్లబ్యాద్దుర్మనా ఇవ । 19

దిదృక్షుస్తదహం భూయః ప్రణిధాయ మనో హృది ।
వీక్షమాణోఽపి నాపశ్యమవిత్పస్త ఇవాతురః । 20

ఏవం యతంతం విజనే మామాహోగోచరో గిరామ్ ।
గంభీరశ్లక్షణయా వాచా శుచః ప్రశమయన్నివ । 21

హంతాస్మిన్ జన్మని భవాన్ మా మాం ద్రష్టుమిహోర్హతి ।
అవిపక్వకషాయాణాం దుర్లభ్యోఽహం కుయోగినామ్ । 22

సకృద్యద్ధర్మితం రూపమేతత్ కామాయ తేనఘః ।
మత్కామః శనకైః సాధుః సర్వాన్ ముంచతి హృచ్చయాన్ । 23

సత్యేవయాఽదీర్ఘయా తే జాతా మయి దృఢా మతిః ।
హిత్వావద్యమిమం లోకం గంతా మజ్జనతామసి । 24

మతిర్మయి నిబద్ధేయం న విపద్యేత కర్త్తిచిత్ ।
ప్రజాసర్గనిరోధేఽపి స్మృతిశ్చ మదనుగ్రహాత్ । 25

వీతావదుక్త్యోపరరామ తన్మహాత్
భూతం నభో లింగమలింగమీశ్వరమ్ ।
అహం చ తస్మై మహతాం మహీయసే
శీర్ణావనామం విదధేఽనుకంపితః । 26

నామాన్యనంతస్య హతత్రపః పతన్
గుహ్యని భద్రాణి కృతాని చ స్మరన్ ।
గాం పర్యటంస్తుష్టమనా గతస్పృహః
కాలం ప్రతీక్షన్ విమదో విమత్సరః । 27

వీవం కృష్ణమతేర్బ్రహ్మన్నసక్తస్యామలాత్మనః ।
కాలః ప్రాదురభూత్కాలే తడిత్సాదామనీ యథా । 28

ప్రయుజ్యమానే మయి తాం శుద్ధాం భాగవతీం తనుమ్ ।
ఆరబ్ధకర్మనిర్వాణో న్యపతత్ప్రాంచభౌతికః । 29

కల్పాంత ఇదమాదాయ శయానేఽమృత్యుదన్వతః ।
శిశయిషోరనుప్రాణం వివిశేఽంతరహం విభోః । 30

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ప్రథమస్కంధే షష్ఠోఽధ్యాయః (6)



7 - అథ సప్తమోఽధ్యాయః

శౌనక ఉవాచ

నిర్గతే నారదే సూత భగవాన్ బాదరాయణః ।
శ్రుతవాంస్తదభిప్రేతం తతః కిమకరోద్విభుః । 1

సూత ఉవాచ

బ్రహ్మనద్యాం సరస్వత్యామాశ్రమః పశ్చిమే తటే ।
శమ్యాప్రాస ఇతిప్రోక్త ఋషీణాం సత్రవర్ణనః । 2

తస్మిన్ స్వ ఆశ్రమే వ్యాసో బదరీషండమండితే ।
ఆసీనోఽప ఉపస్సుశ్య ప్రణీదధ్యౌ మనః స్వయమ్ । 3

భక్తియోగేన మనసి సమ్యక్ప్రణిహితేఽమలే ।
అపశ్యత్పురుషం పూర్ణం మాయాం చ తదుపాశ్రయామ్ । 4

యయా సమ్మోహితో జీవ ఆత్మానం త్రిగుణాత్మకమ్ ।
పరోఽపి మనులేఽనర్థం తత్కృతం చాభిపద్యతే । 5

అనర్థోపశమం సాక్షాద్భక్తియోగమధోక్షజే ।
లోకస్యాజానతో విద్వాంశ్చక్రే సాత్వత సంహితామ్ । 6

యస్యాం వై శ్రూయమాణాయాం కృష్ణే పరమపూరుషే ।
భక్తిరుత్పద్యతే పుంసః శోకమోహభయాపహా । 7

స సంహితాం భాగవతీం కృత్వానుక్రమ్య చాత్మజమ్ ।
శుకమధ్యాపయామాస నివృత్తినిరతం మునిః । 8

శౌనక ఉవాచ

స వై నివృత్తినిరతః సర్వత్రోపేక్షకో మునిః ।
కస్య వా బృహతీమేతామాత్మారామః సమభ్యసత్ । 9

సూత ఉవాచ

ఆత్మారామాశ్చ మునయో నిర్గుంథా అప్యురుక్రమే ।
కుర్వంత్యహైతుకీం భక్తిమిత్తంభూతగుణో హరిః । 10

హరేర్గుణాక్షిప్తమతిర్చగవాన్ బాదరాయణిః ।
అధ్యగాన్మహాదాభ్యానం నిత్యం విష్ణుజనప్రియః । 11

పరీక్షితోఽథ రాజర్షేర్జన్మ కర్మవిలాపనమ్ ।
సంస్థాం చ పాండుపుత్రాణాం వక్ష్యే కృష్ణకథోదయమ్ । 12

యదా మృధే కౌరవసృంజయానాం
వీరేష్యథో వీరగతిం గతేషు ।
వృకోదరావిద్ధగదాభిమర్ష
భగ్నోరుదండే ధృతరాష్ట్రపుత్రే । 13

భర్తుః ప్రియం ద్రోణిరితి స్మ పశ్యన్
కృష్ణాసుతానాం స్వపతాం శిరాంసి ।

ఉపాహరద్విప్రియమేవ తస్య తత్
జుగుప్సితం కర్మ విగర్జయంతి । 14

మాతా శిశూనాం నిధనమ్ సుతానాం
నిశమ్య ఘోరం పరితప్యమానా ।
తదారుదత్ బాష్పకలాకులాక్షీ
తాం సాంత్యయన్నాహ కిరీటమాలీ । 15

తదా శుచస్తే ప్రమృజామి భద్రే
యద్రృహ్మబంధోః శిర ఆతతాయినః ।
గాండివముక్తైర్విశిఖైరుపాహరే
త్వాఽఽక్రమ్య యత్స్నాస్యసి దగ్ధపుత్రా । 16

ఇతి ప్రియాం వల్గువిచిత్రజల్తైః
సః సాంత్యయిత్వాచ్యుతమిత్రసూతః ।
అన్వాద్రవద్దంశిత ఉగ్రధన్వా
కపిధ్వజో గురుపుత్రం రథేన । 17

తమాపతంతం స విలోక్య దూరాత్
కుమారహోద్విగ్నమనా రథేన ।
పరాద్రవత్రాణపరీపురుర్వామ్
యావద్గమం రుద్రభయాద్యథార్కః । 18

యదాశరణమాత్మానమ్ ఐక్షత శ్రాంతవాజినమ్ ।
అస్త్రం బ్రహ్మశిరో మేనే ఆత్మత్రాణం ద్విజాత్మజః । 19

అథోపస్సుశ్య సలిలం సందధే తత్సమాహితః ।
అజానస్నుపసంహారం ప్రాణకృచ్ఛ ఉపస్థితే । 20

తతః ప్రాదుష్కృతం తేజః ప్రచండం సర్వతో దిశమ్ ।
ప్రాణాపదమభిప్రేక్ష్య విష్ణుం జిష్ణురువాచ హ । 21

అర్జున ఉవాచ

కృష్ణ కృష్ణ మహాబాహో భక్తానామభయంకర ।
త్వమేకో దహ్యామానానామపవరోఽసి సంసృతేః । 22

త్వమాద్యః పురుషః సాక్షాదీశ్వరః ప్రకృతేః పరః ।
మాయాం వ్యుదస్య చిచ్ఛక్వా కైవల్యే స్థిత ఆత్మని । 23

స వీవ జీవలోకస్య మాయామోహితచేతనః |
విధత్సే స్వేన వీర్యేణ శ్రేయో ధర్మాదిలక్షణమ్ | 24

తథాయం చావతారస్తే భువో భారజిహీర్షయా |
స్యానాం చానన్యభావానామనుధ్యానాయ చాసకృత్ | 25

కిమిదంస్యిత్ కుతో వేతి దేవదేవ న వేద్యుహమ్ |
సర్వలోముఖమాయాతి తేజః పరమదారుణమ్ | 26

శ్రీ భగవానువాచ

వేత్థేదం ద్రోణపుత్రస్య బ్రాహ్మమస్త్రం ప్రదర్శితమ్ |
నైవాసౌ వేద సంహారం ప్రాణబాధ ఉపస్థితే | 27

న హ్యస్యాన్యతమం కించిదస్త్రం ప్రత్యవకర్షనమ్ |
జహ్యస్త్రతేజ ఉన్నద్దమస్త్రజ్ఞోఽహ్యస్త్రతేజసా | 28

సూత ఉవాచ

శ్రుత్వా భగవతా ప్రోక్తం ఫాల్గునః పరవీరహా |
స్పృష్ట్వాపస్తం పరిక్రమ్య బ్రాహ్మం బ్రాహ్మాయ సందధే | 29

సంహత్యాన్యోన్యముఖయోస్తేజసీ శరసంవృతే |
అవృత్య రోదసీ ఖం చ వవృధాతేఽర్క వహ్నివత్ | 30

దృష్ట్వాస్త్రతేజస్తు తయోస్త్రీంల్లోకాన్ ప్రదహన్మహత్ |
దహ్యామానాః ప్రజాః సర్వాః సాంవర్తకమమంసత | 31

ప్రజోపస్లవమాలక్ష్య లోకవ్యతికరం చ తమ్ |
మతం చ వాసుదేవస్య సంజహారార్జునో ద్వయమ్ | 32

తత ఆసాద్య తరసా దారుణం గౌతమీసుతమ్ |
బబంధామర్షతాన్రూక్షః పశుం రశనయా యథా | 33

శిబిరాయ నినీషంతం రజ్ఞ్య బధ్వా రిపుం బలాత్ |
ప్రాహోర్జునం ప్రకుపితో భగవానంబుజేక్షణః | 34

మైనం పార్థార్జుని త్రాతుం బ్రహ్మబంధుమిమం జహి |
యోఽసావనాగసః సుప్తానవధీన్నిశి బాలకాన్ | 35

మత్తం ప్రమత్తమున్మత్తం సుప్తం బాలం స్త్రీయం జడమ్ |
ప్రపన్నం విరథం భీతం న రిపుం హంతి ధర్మవిత్ | 36

స్వప్రాణాన్ యః పరప్రాణైః ప్రపుష్టాత్యఘ్నణః ఖలః |
తద్వధస్తస్య హి శ్రేయో యద్దోషాద్యాత్యధః పుమాన్ | 37

ప్రతిశ్రుతం చ భవతా పాంచాల్యై శృణ్వతో మమ |
అహరిష్యే శిరస్తస్య యస్తే మానిని పుత్రహా | 38

తదసౌ వధ్యతాం పాప ఆతతాయ్యాత్మబంధుహా |
భర్తుశ్చ విప్రియం వీర కృతవాన్ కులపాంసనః | 39

వీవం పరీక్షతా ధర్మం పార్థః కృష్ణేన చోదితః |
నైచ్ఛద్దంతుం గురుసుతం యద్యప్యాత్మహానం మహాన్ | 40

అథోపేత్య స్వశిబిరం గోవిందప్రియసారథిః |
న్యవేదయత్తం ప్రియాయై శోచంత్యా ఆత్మజాన్ హతాన్ | 41

తథాఽఽహృతం పశువత్ప్రాశబద్ధమ్
అవాబ్ముఖం కర్మజుగుప్సితేన |
నిరీక్ష్య కృష్ణాపకృతం గురోస్సుతమ్
వామస్వభావా కృపయా ననామ చ | 42

ఉవాచ చాసహంత్యస్య బంధనానయనం సతీ |
ముచ్యతాం ముచ్యతామేష బ్రాహ్మణో నితరాం గురుః | 43

సరహస్యో ధనుర్వేదః సవిసర్గోపనంయమః |
అస్త్రగ్రామశ్చ భవతా శిక్షితో యదనుగ్రహాత్ | 44

స వీష భగవాన్ ద్రోణః ప్రజారూపేణ వర్తతే |
తస్యాత్మనోఽర్థం పత్న్యాస్తే నాన్వగాద్వీరసూః కృపీ | 45

తద్దర్మజ్ఞ మహాభాగ భవద్భిర్గౌరవం కులమ్ |
వృజినం నార్హతి ప్రాప్తుం పూజ్యం వంద్యమభీక్షణః | 46

మా రోదీదస్య జననీ గౌతమీ పతిదేవతా |
యథాహం మృతవత్ప్యాఽఽర్తా రోదిమ్యశ్రుముఖీ ముహుః | 47

యైః కోపితం బ్రహ్మకులం రాజన్వైరజితాత్మభిః |
తత్కులం ప్రదహత్యాశు సానుబంధం శుచార్చితమ్ | 48

సూత ఉవాచ

ధర్మం స్యాయ్యం సకరుణం నిర్వ్యలీకం సమం మహత్ ।
రాజా ధర్మసుతో రాజ్ఞ్యాః ప్రత్యనందద్వచో ద్విజాః । 49

నకులస్సహదేవశ్చ యుయుధానో ధనంజయః ।
భగవాన్ దేవకీపుత్రో యే చాన్యే యాశ్చ యోషితః । 50

తత్రాహమర్షితో భీమస్తస్య శ్రేయాన్ వధః స్మృతః ।
న భర్తుర్నాత్మనశ్చార్థే యోహాన్ సుప్తాన్ శిశున్ వృధా । 51

నిశమ్య భీమగదితం ద్రౌపద్యాశ్చ చతుర్బుజః ।
ఆలోక్య వదనం సఖ్యురిదమాహ హసన్నివ । 52

శ్రీ కృష్ణ ఉవాచ

బ్రహ్మబంధుర్న హంతవ్య ఆతతాయీ వధార్హణః ।
మయైవోభయమామ్నాతం పరిపాహ్యనుశాసనమ్ । 53

కురు ప్రతిశ్రుతం సత్యం యత్తత్సాంత్యయతా ప్రియామ్ ।
ప్రియం చ భీమసేనస్య పాంచాల్యా మహ్యమేవ చ । 54

సూత ఉవాచ

అర్జునః సహసాఽఽఞ్జాయ హరేర్నార్హమథాసినా ।
మణిం జహోర మూర్ధన్యం ద్విజస్య సహమూర్ధజమ్ । 55

విముచ్య రశనాబద్ధం బాలహత్యాహతప్రభమ్ ।
లేజసా మణినా హీనం శిబిరాన్నిరయాపయత్ । 56

వపనం ద్రవిణాదానం స్థానాన్నిర్యాపణం తథా ।
వీష హి బ్రహ్మబంధూనాం వధో నాన్యోఽస్తి దైహికః । 57

పుత్రశోకాతురాస్సర్వే సాండవాః సహ కృష్ణయా ।
స్వానాం మృతానాం యత్కృత్యం చక్రుర్నిర్హరణాదికమ్ । 58

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే సుహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ప్రథమస్కంధే సప్తమోఽధ్యాయః (7)



8 - అథ అష్టమోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ

అథ తే సంపరేతానాం స్వానాముదకమిచ్ఛతామ్ ।
దాతుం సకృష్ణా గంగాయాం పురస్కృత్య యయుః స్త్రియః । 1

తే నినీయోదకం సర్వే విలప్య చ భృశం పునః ।
అష్లుతా హరిపాదాబ్జరజఃపూతసరిజ్జలే । 2

తత్రాసీనం కురుపతిం ధృతరాష్ట్రం సహానుజమ్ ।
గాంధారీం పుత్రశోకార్తాం పృథాం కృష్ణాం చ మాధవః । 3

సాంత్వయామాస మునిభిర్చతబంధూన్ శుచార్చితాన్ ।
భూలేషు కాలస్య గతిం దర్శయన్నప్రతిక్రియామ్ । 4

సాధయిత్వాజాతశత్రోః స్వరాజ్యం కిలవైర్న్వతమ్ ।
ఘాతయిత్వాసతో రాజ్ఞః కచస్పర్శక్షతాయుషః । 5

యాజయిత్వాఽశ్వమేధైస్తం త్రిభిరుత్తమకల్పకైః ।
తద్యశః పావనం దిక్షు శతమన్యోరివాతనోత్ । 6

ఆమంత్రి్య పాండుపుత్రాంశ్చ శైనేయోద్దవసంయుతః ।
ద్వైపాయనాదిభిర్విస్త్రైః పూజితైః ప్రతిపూజితః । 7

గంతుం కృతమతిర్బ్రహ్మన్ ద్వారకాం రథమాస్థితః ।
ఉపలేభేఽభిధావంతీముత్తరాం భయవిహ్వలామ్ । 8

ఉత్తరోవాచ

పాహి పాహి మహాయోగిన్ దేవదేవ జగత్పతే ।
నాన్యం త్వదభయం పశ్యే యత్ర మృత్యుః పరస్పరమ్ । 9

అభిద్రవతి మామీశ శరస్తప్తాయసో విభో ।
కామం దహతు మాం నాథ మా మే గర్భో నిపాత్యతామ్ । 10

నూత ఉవాచ

ఉపధార్య వచస్తస్యా భగవాన్ భక్తవత్సలః |
అపాండవమిదం కర్తుం ద్రోణేరస్త్రమబుధ్యత | 11

తర్హ్యేవాథ మునిశ్రేష్ఠ పాండవాః పంచసాయకాన్ |
ఆత్మనోఽభిముఖాన్ దీప్తానాలక్ష్మ్యాస్త్రాణ్యుపాదదుః | 12

వ్యసనం వీక్ష్య తత్రేషామనన్యవిషయాత్మనామ్ |
సుదర్శనేన స్వాస్త్రైణ స్వానాం రక్షాం వ్యధాద్విభుః | 13

అంతస్తః సర్వభూతానామాత్మా యోగేశ్వరో హరిః |
స్వమాయయాఽఽవృణోద్గర్భం వైరాట్యాః కురుతంతవే | 14

యద్యస్యస్త్రం బ్రహ్మశిర స్త్వమోఘం చాస్రతి క్రియమ్ |
వైష్ణవం తేజ ఆసాద్య సమశామ్యద్భుగూర్వహ | 15

మా మంస్తా హ్యేతదాశ్చర్యం సర్వాశ్చర్యమయేఽచ్యుతే |
య ఇదం మాయయా దేవ్యా సృజత్యవతి హంత్యజః | 16

బ్రహ్మతేజో వినిర్ముక్తైరాత్మజైః సహ కృష్ణయా |
ప్రయాణాభిముఖం కృష్ణమిదమాహ పృథా సతీ | 17

కుంతువచ

నమస్యే పురుషం త్వాఽఽద్యమీశ్వరం ప్రకృతేః పరమ్ |
అలక్ష్యం సర్వభూతానామంతర్వహిరవస్థితమ్ | 18

మాయాజవనికాచ్ఛన్నమజ్ఞాథోక్షజమవ్యయమ్ |
న లక్ష్మసే మూఢదృశా నతో నాట్యధరో యథా | 19

తథా పరమహంసానాం మునీనామమలాత్మనామ్ |
భక్తియోగవిధానార్థం కథం పశ్యేమ హి స్త్రియః | 20

కృష్ణాయ వాసుదేవాయ దేవకీనందనాయ చ |
నందగోపకుమారాయ గోవిందాయ నమో నమః | 21

సమః పంకజనాభాయ నమః పంకజమాలినే |
నమః పంకజనేత్రాయ నమస్తే పంకజాంఘ్రయే | 22

యథా హృషీకేశ ఖలేన దేవకీ
కంసేన రుద్ధాతిచిరం శుచార్పితా |

విమోచితాహం చ సహాత్మజా విభో
త్వయైవ నాథేన ముహుర్విపద్గణాత్ | 23

విషాన్మహాగ్నోః పురుషాదదర్శనాత్
అసత్పభాయా వనవాసకృచ్ఛ్రుతః |
మృధే మృధేఽనేకమహారథాస్త్రతో
ద్రోణ్యస్త్రతశ్చాస్మ హరేఽభిరక్షితాః | 24

విషదః సంతు నః శశ్యత్తత్ర తత్ర జగద్గురో |
భవతో దర్శనం యత్ప్యాదపునర్భవదర్శనమ్ | 25

జన్మైశ్వర్యశ్రుతశ్రీభిరేధమానమదః పుమాన్ |
వైవార్హత్యభిధాతుం వై త్వామకించనగోచరమ్ | 26

నమోఽకించననితాయ నివృత్తగుణవృత్తయే |
ఆత్మారామాయ శాంతాయ కైవల్యపతయే నమః | 27

మన్యే త్వాం కాలమీశానమనాదినిధనం విభుమ్ |
సమం చరన్తం సర్వత్ర భూతానాం యన్మిథః కలిః | 28

న వేద కశ్చిద్భగవంశ్చిక్రీర్షితం
తథేహమానస్య నృణాం విడంబనమ్ |
న యస్య కశ్చిద్దయితోఽస్తి కర్షిచిత్
ద్వేష్యశ్చ యస్మిన్ విషమా మతిర్పుణామ్ | 29

జన్మ కర్మ చ విశ్వాత్మన్నజస్యాకర్తురాత్మనః |
తిర్యజ్ నృషిషు యాదస్సు తదత్యంతవిడంబనమ్ | 30

గోప్యాదదే త్వయి కృతాగసి దామ తావత్
యా తే దశాఽశ్రుకలిలాంజనసంభ్రమాక్షమ్ |
వక్త్రం నినీయ భయభావనయా స్థితస్య
సా మాం విమోహాయతి భీరపి యద్భిభేతి | 31

కేచిదాహురజం జాతం పుణ్యశ్లోకస్య కీర్తయే |
యదోః ప్రీయస్యాస్వవాయే మలయస్యేవ చందనమ్ | 32

అపరే వసుదేవస్య దేవక్యాం యాచితోఽభ్యగాత్ |
అజస్త్వమస్య క్షేమాయ వధాయ చ సురద్విషామ్ | 33

భారావతరణాయాన్యే భువో నావ ఇవోదథా ।
 సీదంత్యా భూరిభారేణ జాతో హ్యత్మభువార్జితః । 34

భవేఽస్మిన్ క్లిశ్యమానానామవిద్యాకామకర్మభిః ।
 శ్రవణస్మరణార్థాణి కరిష్యన్నితి కేచన । 35

శృణ్వంతి గాయంతి గృణంత్యభీక్షశః
 స్మరంతి నందంతి తవేహితం జనాః ।
 త వీవ పశ్యంత్యచిరేణ తావకమ్
 భవ ప్రవాహోపరమం పదాంబుజమ్ । 36

అప్యద్య నస్త్యం స్వకృతే హిత ప్రభో
 జిహ్వాససి స్వీత్సుహృదోఽనుజీవినః ।
 యేషాం న చాన్యద్భవతః పదాంబుజాత్
 పరాయణం రాజసు యోజితాంహసామ్ । 37

కే వయం నామరూపాభ్యాం యదుభిః సహ పాండవాః ।
 భవతో దర్శనం యర్హి హృషీకాణామివేశితుః । 38

నేయం శోభిష్యతే తత్ర యథేదానీం గదాధర ।
 త్వత్ప్రచైరంకితా భాతి స్వలక్షణ విలక్షితైః । 39

ఇమే జనపదాః స్ప్రుద్ధాః సువక్ష్వాషధి వీరుధః ।
 వనాద్రినద్యుదన్వంతో హ్యేథంతే తవ వీక్షితైః । 40

అథ విశ్వేశ విశ్వాత్మన్ విశ్వమూర్తే స్వకేషు మే ।
 స్నేహపాశమిమం ఛిన్తి దృఢం పాండుషు వృష్టిషు । 41

త్వయి మేఽనన్యవిషయా మతిర్మధుపతేఽసకృత్ ।
 రతిముద్వహతాదద్ధా గంగేవౌఘముదన్వతి । 42

శ్రీకృష్ణ! కృష్ణసఖ! వృష్ణ్యషభావనిధ్రుగ్
 రాజన్యవంశదహనానపవర్గవీర్య ।
 గోవింద! గోద్విజసురార్తిహారావతార!
 యోగీశ్వరాఖిలగురో! భగవన్నమస్తే । 43
 సూత ఉవాచ

పృథయేత్తం కలవదైః పరిణూతాఖిలోదయః ।
 మందం జహాస వైకుంఠో మోహయన్నివ మాయయా । 44

తాం బాధమిత్యుపామంత్ర్య ప్రవిశ్య గజసాహ్వయమ్ ।
 స్త్రియశ్చ స్వపురం యాన్యన్ ప్రేమ్లా రాజ్ఞా నివారితః । 45

వ్యాసాద్వైరీశ్వరేహజ్జైః కృష్ణేనాద్భుతకర్మణా ।
 ప్రబోధితోఽపీతిహోసైర్నాబుధ్యత శుచార్చితః । 46

ఆహ రాజా ధర్మసుతశ్చింతయన్ సుహృదాం వధమ్ ।
 ప్రాకృతేనాత్మనా విప్రాః స్నేహమోహవశంగతః । 47

అహో మే పశ్యతాజ్ఞానం హృది రూఢం దురాత్మనః ।
 పారక్యస్యైవ దేహస్య బహోవ్య మేఽక్షాహిణీర్లతాః । 48

బాలద్విజసుహృన్నిత్రపితృభ్రాతృగురుద్రుహః ।
 న మే స్యాన్నిరయానోక్ష్కో హ్యపి వర్షాయుతాయుతైః । 49

నైనో రాజ్ఞః ప్రజాభర్తుర్తర్మయుద్దే వధో ద్విషామ్ ।
 ఇతి మే న తు బోధాయ కల్పతే శాసనం వచః । 50

స్త్రీణాం మద్దతబంధూనాం ద్రోహో యోఽసావిహోత్తితః ।
 కర్మభిర్బహమేధీయైర్నాహం కల్పో వ్యపోహితుమ్ । 51

యథా పంకేన పంకాంభః సురయా వా సురాకృతమ్ ।
 భూతహత్యాం తథైవైకాం న యజ్ఞైర్మార్జ్యమర్హతి । 52

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ప్రథమస్కంధే అష్టమోఽధ్యాయః (8)



9 - అథ నవమోఽధ్యాయః

నూత ఉవాచ

ఇతి భీతః ప్రజాద్రోహాత్ సర్వధర్మవివిత్సయా ।
 తతో వినశనం ప్రాగాద్యత్ర దేవవ్రతోఽపతత్ ॥ 1

తదా తే భ్రాతరః సర్వే సదృశ్యైః స్వర్ణభూషితైః ।
 అన్యగచ్ఛన్ రథైర్విప్రా వ్యాసథామ్యాదయస్తథా ॥ 2

భగవానపి విప్రర్షే రథేన సథనంజయః ।
 స తైర్వ్యరోచత నృపః కుబేర ఇవ గుహ్యకైః ॥ 3

దృష్ట్వా నిపతితం భూమౌ దివశ్చ్యుతమివామరమ్ ।
 ప్రణేముః పాండవా భీష్మం సానుగాః సహ చక్రిణాః ॥ 4

తత్ర బ్రహ్మార్షయస్సర్వే దేవర్షయశ్చ సత్తమ ।
 రాజర్షయశ్చ తత్రాసన్ ద్రష్టుం భరతపుంగవమ్ ॥ 5

పర్వతో నారదో ధామ్యో భగవాన్ బాదరాయణః ।
 బృహదశ్వో భరద్వాజః సశిష్యో రేణుకాసుతః ॥ 6

వశిష్ఠ ఇంద్రప్రమదస్త్రితో గృత్సమదోఽసితః ।
 కక్షీవాన్ గౌతమోఽత్రిశ్చ కౌశికోఽథ సుదర్శనః ॥ 7

అన్యే చ మునయో బ్రహ్మన్ బ్రహ్మరాతాదయోఽమలాః ।
 శిష్యైరుపేతా ఆజగ్ముః కశ్యపాంగిరసాదయః ॥ 8

తాన్ సమేతాన్మహాభాగానుపలభ్య వసూత్తమః ।
 పూజయామాస ధర్మజ్ఞో దేశకాలవిభాగవిత్ ॥ 9

కృష్ణం చ తత్రభ్రావణ్ణ ఆసీనం జగదీశ్వరమ్ ।
 హృదిస్తం పూజయామాస మాయయోపాత్త విగ్రహమ్ ॥ 10

పాండుపుత్రానుపాసీనాన్ ప్రశ్రయ ప్రేమసంగతాన్ ।
 అభ్యాచష్టానురాగాస్సైరంధీభూతేన చక్షుషా ॥ 11

అహో కష్టమహోఽన్యాయ్యం యద్యాయం ధర్మనందనాః ।
 జీవితం నార్హథ క్లిష్టం విప్రధర్మాచ్యుతాశ్రయాః ॥ 12

సంస్థితే ఽతిరథే పాండౌ పృథా బాలప్రజావధూః ।
 యుష్మత్కృతే బహూన్ క్షేణాన్ ప్రాప్తా లోకవలీ ముహుః ॥ 13

సర్వం కాలకృతం మన్యే భవతాం చ యదప్రియమ్ ।
 సపాలో యద్యశే లోకో వాయోరివ ఘనావలిః ॥ 14

యత్ర ధర్మసుతో రాజా గదాపాణిర్బుకోదరః ।
 కృష్ణోఽస్త్రీ గాండివం చాపం సుహృత్కృష్ణస్తతో విపత్ ॥ 15

స హ్యస్య కర్షిచిద్రాజన్ పుమాన్ వేద విధిత్పితమ్ ।
 యద్విజిజ్ఞాసయా యుక్తా ముహ్యంతి కవయోఽపి హి ॥ 16

తస్మాదిదం దైవతంత్రం వ్యవస్య భరతర్షభ ।
 తస్యానువిహితో ఽనాథా నాథ పాహి ప్రజాః ప్రభో ॥ 17

ఏష వై భగవాన్ సాక్షాదాద్యో నారాయణః పుమాన్ ।
 మోహాయన్మాయయా లోకం గూఢశ్చరతి వృష్టిషు ॥ 18

అస్యానుభావం భగవాన్ వేద గుహ్యతమం శివః ।
 దేవర్షిర్నారదః సాక్షాద్భగవాన్ కపిలో నృప ॥ 19

యం మన్యసే మాతులేయం ప్రియం మిత్రం సుహృత్తమమ్ ।
 అకరోః సచివం దూతం సాహృదాదథ సారథిమ్ ॥ 20

సర్వాత్మనః సమదృశో హ్యద్వయస్యానహంకృతేః ।
 తత్కృతం మతివైషమ్యం నిరవద్యస్య న క్వచిత్ ॥ 21

తథాప్యేకాంతభక్తేషు పశ్య భూపానుకంపితమ్ ।
 యన్మేఽసూంస్త్యజతః సాక్షాత్ కృష్ణో దర్శనమాగతః ॥ 22

భక్త్యాఽవేళ్య మనో యస్మిన్ వాచా యన్నామ కీర్తయన్ ।
 త్యజన్ కళేబరం యోగీ ముచ్యతే కామకర్మభిః ॥ 23

స దేవదేవో భగవాన్ ప్రతీక్షతాం
 కలేవరం యావదిదం హి నోమ్యహమ్ ।
 ప్రసన్నహాసారుణలోచనోల్లసత్
 ముఖాంబుజో ధ్యానపథశ్చతుర్బుజః ॥ 24

(మహాకవి పోతన భాగవతంనుండి)

భక్తుఁడు శ్రీకృష్ణుని స్తుతించుట

- మ. త్రిజగన్మోహన నీలకాంతితను వుద్ధీపింపఁ బ్రాభాత నీ
రజబంధు ప్రభవైన చేలము పయిన్ రంజిల్ల నీలాలక
ప్రజ సంయుక్త ముఖారవింద మతిసేవ్యంబై విజృంభింప మా
విజయుం జేరెడు వన్నెలాఁడు మది నావేశించు నెల్లప్పుడున్ 217
- మ. హయ రింఖాముఖ ధూళిదూసర పరిన్యస్తాలకోపేతమై
రయజాత శ్రమతోయ బిందుయుతమై రాజిల్లు నెమ్మోముతో
జయముం బార్జున కిచ్చువేడ్క నని నా శస్త్రాహతిం జాల నొ
చ్చియుఁ బోరించు మహాసుభావు మదిలోఁ జింతింతు నశ్రాంతమున్ 218
- మ. నరుమాట ల్విని నప్పుతో నుభయ సేనా మధ్యమక్షోణిలోఁ
బరు లీక్షింప రథంబు నిల్చి పర భూపాలావళిం జూపుచుం
బర భూపాయువు లెల్లఁ జూపులన శుంభత్రేళి వచించు నీ
పరమేశుండు వెలుంగుచుండెడు మనః పద్మాసనాసీనుఁడై 219
- క. తనవారిఁ జంపఁ జాలక, వెనుకకుఁ బో నిచ్చగించు విజయుని శంకన్
ఘన యోగవిద్య బాపిన, మునివంద్యుని పాదభక్తి మొనయున్ నాకున్ 220
- సీ. కుప్పించి యెగసినఁ గుండలంబుల కాంతి, గగనభాగం బెల్లఁ గప్పికొనఁగ
సుటికిన నోర్వక యుదరంబులో నున్న, జగముల వ్రేఁగున జగతి గదలఁ
జక్రంబుఁ జేపట్టి చనుదెంచు రయమునఁ బైనున్న పచ్చని పటము జాట
నమ్మితి నాలావు నగుఁబాటు సేయక, మన్నింపు మని క్రీడి మఱలఁ దిగువఁ 221
- తే. గరికి లంఘించు సింహంబుకరణి మెఱసి, నేఁడు భీష్మునిఁ జంపుదు నిన్నుఁ గాతు
విడుపు మర్జున! యనుచు మద్విశిఖవృష్టిఁ, దెరలి చనుదెంచుదేవుండు దిక్కునాకు. 221
- మ. తనకున్ భృత్యుఁడు వీనిఁ గాచుట మహాధర్మంబు వొమ్మంచు న
ర్జునసారధ్యము పూని పగ్గములు చేఁజోద్యంబుగాఁ బట్టుచున్
మునికోల న్వడిఁ జూపి ఘోటకముల నోడించి తాటింపుచున్
జనుల నోహము నొందఁజేయు పరమోత్సాహులం బ్రశంసించెదన్. 222
- క. పలుకుల నగవుల నడుపుల, నలుకల నవలోకనముల నాభీరవధూ
కులముల మనముల తాలిమి, కొలుకులు వదలించు ఘనునిఁ గొలిచెద మదిలోన్ 223
- ఆ. మునులు నృపులు సూడ మును ధర్మజుని సభా, మందిరమున యాగమండపమునఁ
జిత్రమహిమతోడఁ జెలువొందు జగదాది, దేవుఁ డమరు నాడు దృష్టియందు. 224
- మ. ఒక సూర్యుండు సమస్తజీవులకుఁ దా నొకొక్కఁడై తోఁచు పో
లిక నే దేవుఁడు సర్వకాలము మహాలీలన్ నిజోత్పన్న జ
న్యకదంబంబుల హృత్పరోరుహములన్ నానా విధానూన రూ
పకుఁడై యొప్పుచునుండు నట్టి హరి నేఁ బ్రార్థింతు శుద్ధుండనై. 225

సూత ఉవాచ

యుధిష్ఠిరస్తదాకర్ణ్య శయానం శరపంజరే ।
అపృచ్ఛద్వివిధాన్ ధర్మాన్ ఋషీణామనుశృణ్వతామ్ । 25

పురుషస్వభావవిహితాన్ యథావర్ణం యథాశ్రమమ్ ।
వైరాగ్యరాగోపాధిభ్యామామ్నాతోభయలక్షణాన్ । 26

దానధర్మాన్ రాజధర్మాన్ మోక్షధర్మాన్ విభాగశః ।
స్త్రీధర్మాన్ భగవద్ధర్మాన్ సమాసవ్యాసయోగతః । 27

ధర్మార్థకామమోక్షాంశ్చ సహోపాయాన్ యథా మునే ।
నానాభ్యానేతిహోసేషు వర్ణయామాస తత్త్వవిత్ । 28

ధర్మం ప్రవదతస్తస్య స కాలః ప్రత్యుపస్థితః ।
యో యోగినశ్చందమృత్యోర్వాంఛితస్తూత్తరాయణః । 29

తదోపసంహృత్య గిరః సహస్రణీః
విముక్తసంగం మన ఆదిపూరుషే ।
కృష్ణే లసత్ప్రీతపటే చతుర్భుజే
పురస్థితేఽమీలిత దృగ్వ్యధారయత్ । 30

విశుద్ధయా ధారణయా హతాశుభః
తదీక్షయైవాశు గతాయుధవ్యథః ।
నివృత్త సర్వేంద్రియవృత్తి విభ్రమః
తుష్టావ జన్యం విస్మజన్ జనార్దనమ్ । 31

శ్రీ భీష్మ ఉవాచ

ఇతి మతిరుపకల్పితా విత్పష్టా
భగవతి సాత్వతపుంగవే విభూమ్ని ।
స్వసుఖముపగతే క్వచిద్విహర్తుం
ప్రకృతిముపేయుషి యద్భవప్రవాహః । 32

త్రిభువనకమనం తమాలవర్ణం
రవికరగౌరవరాంబరం దధానే ।
వపురలకకులావృతాననాబ్జం
విజయసఖే రతిరస్తు మేఽనవద్యా । 33

యుధి తురగరజో విధూన్రువిష్వక్
కచలులితశ్రమవార్యలంకృతాస్యే ।
మమ నిశితశరైర్విభిద్యమాన
త్వచి విలసత్కవచేఽస్తు కృష్ణ ఆత్మా । 34

సపది సఖివచో నిశమ్య మధ్యే
నిజపరయోర్బలయో రథం నివేశ్య ।
స్థితవతి పరస్థైనికాయురక్షా
హృతవతి పార్థ సఖేరతిర్మమాస్తు । 35

వ్యవహితప్పతనాముఖం నిరీక్ష్య
స్వజనవధాద్విముఖస్య దోషబుద్ధ్యా ।
కుమతిమహారదాత్మవిద్యయా యః
చరణరతిః పరమస్య తస్య మేఽస్తు । 36

స్వనిగమమపహాయ మత్ప్రతిజ్ఞామ్
ఋతమధికర్తుమవఘ్నతో రథస్తః ।
ధృతరథచరణోఽభ్యయాచ్ఛలద్గుః
హారిరివ హంతుమిభం గతోత్తరీయః । 37

శితవిశిఖహతో విశీర్ణదంశః
క్షతజపరిఘ్నత ఆతతాయినో మే ।
ప్రసభమభిససార మద్వధార్థం
స భవతు మే భగవాన్ గతిర్ముకుందః । 38

విజయరథకుటుంబ ఆత్తతోత్రే
ధృతహాయరశ్మిని తచ్చ్రియేక్షణీయే ।
భగవతి రతిరస్తు మే ముమూర్షోః
యమిహ నిరీక్ష్య హతా గతాః సరూపమ్ । 39

లలితగతివిలాసవల్గుహోస
ప్రణయ నిరీక్షణ కల్పితోరుమానాః ।

<p>కృతమనుకృతవత్య ఉన్మదాంధాః ప్రకృతిమగన్ కిల యస్య గోపవధ్యః । 40</p> <p>మునిగణ నృపవర్య సంకులేఽంతః - సదసి యుధిష్ఠిరరాజసూయ ఏషామ్ । అర్హణముపపేద ఈక్షణీయో మమ దృశి గోచర ఏష ఆవిరాత్మా । 41</p> <p>తమిమమహమజం శరీరభాజాం హృది హృది ధిష్ఠితమాత్మకల్పితానామ్ । ప్రతిదృశమివ నైకధార్మమేకం సమధిగతోఽస్మి విధూతభేదమోహః । 42</p> <p>నూత ఉవాచ</p> <p>కృష్ణ ఏవం భగవతి మనోవాగ్ద్విష్టివృత్తిభిః । ఆత్మన్యాత్మానమావేశ్య సోఽంతఃశ్వాస ఉపారమత్ । 43</p>	<p>సంపద్యమానమాజ్ఞాయ భీష్మం బ్రహ్మణి నిష్కలే । సర్వే బభూవుస్తే తూష్ణీం వయాంసీవ దినాత్యయే । 44</p> <p>తత్ర దుందుభయో నేదుర్దేవమానవవాదితాః । శశంసుః సాధవో రాజ్ఞాం ఖాత్రేతుః పుష్పవృష్టయః । 45</p> <p>తస్య నిర్హరణాదీని సంపరేతస్య భార్గవ । యుధిష్ఠిరః కారయిత్వా మహూర్తం దుఃఖితోఽభవత్ । 46</p> <p>తుష్టుపుర్మునయో హృష్యాః కృష్ణం తద్గుహ్యనామభిః । తతస్తే కృష్ణ హృదయాః స్వాశ్రమాన్ ప్రయయుః పునః । 47</p> <p>తతో యుధిష్ఠిరో గత్వా సహకృష్టో గజాహ్వయమ్ । పితరం సాంత్యయామాస గాంధారీం చ తపస్వినీమ్ । 48</p> <p>పిత్రా చానుమతో రాజా వాసుదేవానుమోదితః । చకార రాజ్యం ధర్మేణ పితృపైతామహం విభుః । 49</p>
---	---

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ప్రథమస్కంధే నవమోఽధ్యాయః (9)



10 - అథ దశమోఽధ్యాయః

<p>శౌనక ఉవాచ</p> <p>హత్వా స్వరిక్తస్పృధ ఆతతాయినో యుధిష్ఠిరో ధర్మభృతాం వరిష్ఠః । సహానుజైః ప్రత్యవరుద్ధభోజనః కథం ప్రవృత్తః కిమకారుషీత్తతః । 1</p> <p>నూత ఉవాచ</p> <p>వంశం కురోర్వంశదవాగ్నినిర్హతం సంరోహయిత్వా భవభావనో హరిః । నివేశయిత్వా నిజరాజ్య ఈశ్వరో యుధిష్ఠిరం ప్రీతమనా బభూవ హ । 2</p> <p>నిశమ్య భీష్మోక్తమథాచ్యుతోక్తం ప్రవృత్త విజ్ఞాన విధూతవిభ్రమః ।</p>	<p>శశాస గామింద్ర ఇవాజితాశ్రయః పరిధ్యుపాంతామనుజానువర్తితః । 3</p> <p>కామం వవర్ష పర్జన్యః సర్వకామదుఘా మహీ । సిషిచుః స్మ ప్రజాన్ గావః పయసోధస్వతీర్ముదా । 4</p> <p>నద్యః సముద్రా గిరయః నవనస్పతివీరుధః । ఫలంత్యోషధయః సర్వాః కామమన్వృతు తస్య వై । 5</p> <p>నాథయో వ్యాధయః క్లేశా దైవభూతాత్మహేతవః । అజాతశత్రావభవన్ జంతూనాం రాజ్ఞి కర్షిచిత్ । 6</p> <p>ఉషిత్వా హస్తినపురే మాసాన్ కతిపయాన్ హరిః । సుహృదాం చ విశోకాయ స్వసుశ్చ ప్రియకామ్యయా । 7</p>
--	--

అమంత్యచాభ్యనుజ్ఞాతః పరిష్వజ్యాభివాద్య తమ్ ।
ఆరురోహ రథం కైశ్చిత్పరిష్వక్తోఽభివాదితః । 8

సుభద్రా ద్రౌపదీ కుంతీ విరాటతనయా తథా ।
గాంధారీ ధృతరాష్ట్రశ్చ యుయుత్సృగ్గౌతమో యమౌ । 9

వృకోదరశ్చ ధౌమ్యశ్చ స్త్రియో మత్యుసుతాదయః ।
స సేహిరే విముహ్యంతో విరహం శార్ఙ్గధన్వనః । 10

సత్సంగాన్ముక్తదుస్సంగా హోతుం నోత్సహతే బుధః ।
కీర్త్యమానం యశో యస్య సకృదాకర్ణ్య రోచనమ్ । 11

తస్మిన్స్వస్తధియః పార్థాః సహేరన్ విరహం కథమ్ ।
దర్శనస్పర్శనాలాపశయనాసనభోజనైః । 12

సర్వే తేఽనిమిషైరకైస్తమనుద్రుతచేతనః ।
వీక్షంతః స్నేహసంబద్ధా విచేలుస్తత్ర తత్ర హ । 13

న్యరుంధన్నుద్గలద్యాష్టమౌత్కంత్యాద్దేవకీసుతే ।
నిర్యాత్యగారాన్నోఽభద్రమితి స్యాద్భాంధవస్త్రియః । 14

మృదంగశంఖభేర్యశ్చ వీణాపణవగోముఖాః ।
ధుంధుర్యానకఘంటాద్యా నేదుర్తుండుభయస్తదా । 15

ప్రాసాదశిఖరారూఢాః కురునార్యో దిదృక్షయా ।
వవృషుః కుసుమైః కృష్ణం ప్రేమప్రీడాస్మితేక్షణాః । 16

సితాతపత్రం జగ్రాహ ముక్తాదామవిభూషితమ్ ।
రత్నదండం గుడాకేశః ప్రియః ప్రియతమస్య హ । 17

ఉద్దవః సాత్యకిశ్చైవ వ్యజనే పరమాద్భుతే ।
వికీర్యమాణః కుసుమైః రేజే మధుపతిః పథి । 18

అశ్రూయంతాశిషః సత్యాస్త్రత్ర తత్ర ద్విజేరితాః ।
నానురూపానురూపాశ్చ నిర్గుణస్య గుణాత్మనః । 19

అన్యోన్యమాసీత్సంజల్ప ఉత్తమశ్లోకచేతసామ్ ।
కౌరవేంద్రపురస్త్రిణాం సర్వశ్రుతిమనోహరః । 20

స వై కిలాయం పురుషః పురాతనో
య ఏక ఆసీదవిశేష ఆత్మని ।

అగ్రే గుణేభ్యో జగదాత్మనీశ్వరే
నిమీలితాత్మన్ నిశి సుప్తశక్తిషు । 21

స ఏవ భూయో నిజవీర్య చోదితాం
స్వజీవమాయాం ప్రకృతిం సిస్సృక్షతీమ్ ।

అనామరూపాత్మని రూపనామనీ
విధిత్సమానోఽనుససార శాస్త్రకృత్ । 22

స వా అయం యత్పదమత్ర సూరయో
జితేంద్రియా నిర్జితమాతరిశ్వనః ।

పశ్యంతి భక్తుత్కలితామలాత్మనా
నన్వేష సత్త్వం పరిమార్జుమర్హతి । 23

స వా అయం సఖ్యనుగీతసత్కథో
వేదేషు గుహ్యేషు చ గుహ్యవాదిభిః ।

య ఏక ఈశో జగదాత్మలీలయా
సృజత్యవత్యత్తి న తత్ర సజ్జితే । 24

యదా హ్యధర్మేణ తమోధియో నృపా
జీవంతి తత్రైష హి సత్త్వతః కిల ।

ధర్మే భగం సత్యమృతం దయాం యశో
భవాయ రూపాణి దధద్యుగే యుగే । 25

అహో అలం శ్లాఘ్యతమం యదోఃకులమ్
అహో అలం పుణ్యతమం మధోర్వనమ్ ।

యదేష పుంసామృషభః శ్రియః పతిః
స్వజన్మనా చంక్రమణేన చాంచతి । 26

అహో బత స్వర్యశసస్తిరస్కరీ
కుశస్థలీ పుణ్యయశస్కరీ భువః ।

పశ్యంతి నిత్యం యదనుగ్రోహషితం
స్మితావలోకం స్వపతిం స్మ యత్ప్రజాః । 27

నూనం వ్రతస్నానహుతాదినేశ్వరః
సమర్చితో హ్యస్య గృహీతపాణిభిః ।

పిబంతి యాః సఖ్యధరామృతం ముహుః
 ప్రజస్త్రియః సమ్ముముహుర్యదాశయాః । 28

యా వీర్యశుల్కేన హృతాః స్వయంవరే
 ప్రమథ్య చైద్యప్రముఖాన్ హి శుష్మిణః ।
 ప్రద్యుమ్నసాంబాంబసుతాదయోఽపరా
 యాశ్చాహృతా భౌమవధే సహస్రశః । 29

వీతాః పరం స్త్రీత్వమపాస్తపేశలం
 నిరస్తశౌచం బత సాధు కుర్వతే ।
 యాసాం గృహోత్పుష్కరలోచనః పతిః
 న జాత్వపైత్యాహృతిభిర్త్వది స్పృశన్ । 30
 సూత ఉవాచ

వీవంవిధా వదంతీనాం స గిరః పురయోషితామ్ ।
 నిరీక్షణేనాభినందన్ సస్మితేన యయౌ హరిః । 31

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ప్రథమస్కంధే దశమోఽధ్యాయః (10)



11 - అథ ఏకాదశోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ

ఆనర్తాన్ స ఉపవ్రజ్య స్పృహ్మాన్ జానపదాన్ స్వకాన్ ।
 దధ్మా దరవరం తేషాం విషాదం శమయన్నివ । 1

స ఉచ్చకాశే ధవలోదరో దరో
 ఖ్యురుక్రమస్యాధరశోణశోణిమా ।
 దాధ్మాయమానః కరకంజసంపుటే
 యథాబ్జషండే కలహంస ఉత్పనః । 2

తముపశ్రుత్య నినదం జగద్భయభయావహమ్ ।
 ప్రత్యుద్యయుః ప్రజాః సర్వా భర్తృదర్శనలాలసాః । 3

తత్రోపనీతవలయో రవేర్దీపమివాదృతాః ।
 ఆత్మారామం పూర్ణకామం నిజలాభేన నిత్యదా । 4

ప్రీత్యుత్ఫుల్లముఖాః ప్రోచుర్తర్కగద్గదయా గిరా ।
 పితరం సర్వసుహృదమవితారమివార్చకాః । 5

అజాతశత్రుః పృతనాం గోపీథాయ మధుద్విషః ।
 పరేభ్యః శంకిత స్నేహోత్ ప్రాయుజ్జు చతురంగిణీమ్ । 32

అథ దూరాగతాన్ శౌరిః కౌరవాన్ విరహాతురాన్ ।
 సన్నివర్త్య దృఢం స్నిగ్ధాన్ ప్రాయాత్ స్వనగరీం ప్రియైః । 33

కురుజాంగలపాంచాలాన్ శూరసేనాన్ సయామునాన్ ।
 బ్రహ్మోవర్తం కురుక్షేత్రం మత్స్యాన్ సారస్వతానథ । 34

మరుధన్వమతిక్రమ్య సావీరాభీరయోః పరాన్ ।
 ఆనర్తాన్ భార్గవోపాగ్రాప్రాంతవాహో మనాగ్విభుః । 35

తత్ర తత్ర హి తత్రత్యైర్లరిః ప్రత్యుద్యతార్తణః ।
 సాయం భేజే దిశం పశ్చాద్గవిష్టో గాం గతస్తదా । 36

నతాః స్మ తే నాథ సదాంఘ్రిపంకజం
 విరించివైరించ్యసురేంద్రవందితమ్ ।
 పరాయణం క్షేమమిహేచ్ఛతాం పరం
 న యత్ర కాలః ప్రభవేత్ పరః ప్రభుః । 6

భవాయ నస్త్యం భవ విశ్వభావన
 త్వమేవ మాతాథ సుహృత్పతిః పితా ।
 త్వం సద్గురుర్నః పరమం చ దైవతం
 యస్యానువృత్త్యా కృతినో బభూవిమ । 7

అహో సనాథా భవతా స్మ యద్వయం
 త్రైవిష్టపానామపి దూరదర్శనమ్ ।
 ప్రేమస్మిత స్నిగ్ధనిరీక్షణాననం
 పశ్యేమ రూపం తవ సర్వసౌభగమ్ । 8

యర్హంబుజాక్షాపససార భో భవాన్
 కురూన్ మధూన్ వాథ సుహృద్దిద్భక్షయా ।

తత్రాబ్జకోటిప్రతిమః క్షణో భవేత్
రవిం వినాక్షోరివ నస్తవాచ్యుత 9

ఇతి చోదీరితా వాచః ప్రజానాం భక్తవత్సలః |
శృణ్వానోఽనుగ్రహం దృష్ట్వా వితన్వన్ ప్రావిశత్పురీమ్ | 10

మధుభోజ దశార్ధార్థ కుకురాంధకవృష్టిభిః |
ఆత్మతుల్యబలైర్గుప్తాం నాగైర్భోగవతీమివ | 11

సర్వర్తుసర్వవిభవపుణ్యవృక్షలతాశ్రమైః |
ఉద్యానోపవనారామైర్వృతపద్మాకర శ్రీయమ్ | 12

గోపురద్వారమార్గేషు కృతకౌతుకతోరణామ్ |
చిత్రధ్వజపతాకాగైరంతఃప్రతిహతాతపామ్ | 13

సమ్మార్జిత మహామార్గరథ్యాపణక చత్వరామ్ |
సిక్తాం గంధజలైరుప్తాం ఫలపుష్పాక్షతాంకురైః | 14

ద్వారి ద్వారి గృహాణాం చ దధ్యక్షతఫలేక్షుభిః |
అలంకృతాం పూర్ణకుంభైర్చలిభిర్మాపదీపకైః | 15

నిశమ్య ప్రేష్టమాయాంతం వసుదేవో మహామనాః |
అక్రూరశ్చోగ్రసేనశ్చ రామశ్చాద్భృతవిక్రమః | 16

ప్రద్యుమ్నశ్చారుదేష్టశ్చ సాంబో జాంబవతీసుతః |
ప్రహర్షవేగోచ్ఛ్విసిత శయనాననభోజనాః | 17

వారణేంద్రం పురస్కృత్య బ్రాహ్మణైః ససుమంగళైః |
శంఖతూర్యనినాదేన బ్రహ్మఘోషేణ చాదృతాః |
ప్రత్యుజ్జగ్మా రథైర్చ్యష్టాః ప్రణయాగత సాధ్వసాః | 18

వారముఖ్యాశ్చ శతశో యానైస్తద్దర్శనోత్సుకాః |
అనత్కుండల నిర్భాత కపోలవదనశ్రీయః | 19

నటనర్తకగంధర్వాః సూతమాగధవందినః |
గాయంతి చోత్తమశ్లోకచరితాన్యద్భృతాని చ | 20

భగవాంస్తత్ర బంధూనాం పౌరాణామనువర్తినామ్ |
యథావిధ్యుపసంగమ్య సర్వేషాం మానమాదధే | 21

ప్రహ్యోభివాదనాశ్లేషకరస్పర్శస్మితేక్షణైః |
అశ్వాస్య చాశ్వపాకేభ్యో వరైశ్చాభిమతైర్విభుః | 22

స్వయం చ గురుభిర్విశ్రైః సదారైః స్థవిరైరపి |
అశీర్చిర్యుజ్యమానోఽన్వైర్వందిభిశ్చావిశత్పురమ్ | 23

రాజమార్గం గతే కృష్ణే ద్వారకాయాః కులస్త్రియః |
హర్షాణ్యారురుహుర్విప్ర తదీక్షణమహోత్సవాః | 24

నిత్యం నిరీక్షమాణానాం యదపి ద్వారకాకసామ్ |
నైవ తృప్యంతి హి దృశః శ్రీయో ధామాంగమచ్యుతమ్ | 25

శ్రీయో నివాసో యస్యోరః పానపాత్రం ముఖం దృశామ్ |
బాహవో లోకపాలానాం సారంగాణాం పదాంబుజమ్ | 26

సితాతపత్రవ్యజనైరుపస్కృతః
ప్రసూనవరైరభివర్షితః పథి |
పిశంగవాసా వనమోలయా బభౌ
ఘనో యథార్కోడుపచాపవైద్యుతైః | 27

ప్రవిష్టస్తు గృహం పిత్రోః పరిష్వక్తః స్వమాతృభిః |
వవందే శిరసా సప్త దేవకీప్రముఖా ముదా | 28

తాః పుత్రమంకమారోప్య స్నేహస్నుతపయోధరాః |
హర్ష విహ్వలితాత్మానః సిషిచుర్నేత్రజైర్జలైః | 29

అథావిశత్ స్వభవనం సర్వకామమనుత్తమమ్ |
ప్రాసాదా యత్ర పత్నీనాం సహస్రాణి చ షోడశ | 30

పత్న్యః పతిం ప్రోష్య గృహానుపాగతం
విలోక్య సంజాతమనోమహోత్సవాః |
ఉత్తస్థురారాత్ సహసాఽఽ సనాశయాత్
సాకం వ్రతై ర్వ్రీడితలోచనాననాః | 31

తమాత్మజైర్చ్యష్టిభిరంతరాత్మనా
దురంతభావాః పరిరేభిరే పతిమ్ |

నిరుద్ధమప్యస్రవదంబు నేత్రయోః
 విలజ్జతీనాం భృగువర్య వైక్లబాత్ | 32

యద్యప్యసౌ పార్శ్వగతో రహోగతః
 తథాపి తస్యాంఘ్రియుగం నవం నవమ్ |
 పదే పదే కా విరమేత తత్పదాత్
 చలాపి యచ్ఛ్రీర్ష జహాతి కర్ణిచిత్ | 33

ఏవం నృపాణాం క్షితిభారజన్మనామ్
 అక్షౌహిణీభిః పరివృత్త తేజసామ్ |
 విధాయ వైరం శ్వసనో యథానలమ్
 మిథో వధేనోపరతో నిరాయుధః | 34

స ఏష నరలోకేఽస్మిన్నవతీర్ణః స్వమాయయా |
 రేమే స్త్రీరత్న కూటస్తో భగవాన్ ప్రాకృతో యథా | 35

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ప్రథమస్కంధే ఏకాదశోఽధ్యాయః (11)

ఉద్దామభావపిశునామలవల్గుహాస -
 వ్రీదావలోకనిహతో మదనోఽపి యాసామ్ |
 సముహ్య చాపమజహాత్ప్రమదోత్తమాస్తాః
 యస్యేంద్రియం విమథితుం కుహకైర్ష శేకుః | 36

తమయం మన్యతే లోకో హ్యసంగమపి సంగినమ్ |
 అతౌఽపమ్యేన మనుజం వ్యాప్సృణ్వానం యతోఽబుధః | 37

ఏతదీశనమీశస్య ప్రకృతిస్తోఽపి తద్గుణైః |
 న యుజ్యతే సదాఽత్యస్తైర్యథా బుద్ధిస్తదాశ్రయా | 38

తం మేనిరేఽబలా మూఢాః స్త్రైణం చానువ్రతం రహః |
 అప్రమాణవిదో భర్తురీశ్వరం మతయో యథా | 39

12 - అథ ద్వాదశోఽధ్యాయః

శౌనక ఉవాచ

అశ్వత్థామ్నోపస్యష్టేన బ్రహ్మశీర్షోరుతేజసా |
 ఉత్తరాయా హలో గర్భః రాశేనాజీవీతః పునః | 1

తస్య జన్మ మహాబుద్ధేః కర్మాణి చ మహాత్మనః |
 నిధనం చ యథైవాసీత్ స ప్రేత్య గతవాన్ యథా | 2

తదిదం శ్రోతుమిచ్ఛామో గదితుం యది మన్యసే |
 బ్రూహి నః శ్రద్ధధానానాం యస్య జ్ఞానమదాచ్ఛుకః | 3

సూత ఉవాచ

అపీపలద్ధర్మరాజః పితృవద్రంజయన్ ప్రజాః |
 నిస్సృహః సర్వకామేభ్యః కృష్ణపాదాబ్జసేవయా | 4

సంపదః క్రతవో లోకాః మహిషీ భ్రాతరో మహీ |
 జంబూద్వీపాధిపత్యం చ యశశ్చ త్రిదివం గతమ్ | 5

కిం తే కామాః సురస్సార్థా ముకుందమనసో ద్విజాః |
 అధిజహ్రూర్ముదం రాజ్ఞః క్షుధితస్య యథేతరే | 6

మాతుర్గర్భగతో వీరః స తదా భృగునందన |
 దదర్శ పురుషం కంచిత్ దహ్యామానోఽస్త్ర తేజసా | 7

అంగుష్ఠమాత్రమమలం స్ఫురత్పురటమౌళినమ్ |
 అపీచ్యదర్శనం శ్యామం తటిద్వాససమచ్యుతమ్ | 8

శ్రీమద్దీర్ఘ చతుర్బాహుం తప్త కాంచనకుండలమ్ |
 క్షతజాక్షం గదాపాణిమాత్మనః సర్వతో దిశమ్ |
 పరిభ్రమంతముల్కాభాం భ్రామయంతం గదాం ముహుః | 9

అస్త్రతేజః స్వగదయా నీహారమివ గోపతిః |
 విధమంతం సన్నికర్షే పర్యైక్షత క ఇత్యసౌ | 10

విధూయ తదమేయాత్మా భగవాన్ ధర్మగుబ్ధిభుః |
 మిషతో దశమాస్యస్య తత్రైవాంతర్దధే హరిః | 11

తతః సర్వగుణోదర్శ్యే సానుకూలగ్రహోదయే ।
జణ్ణే వంశధరః పాండోర్భూయః పాండురివౌజసా । 12

తస్య ప్రీతమనా రాజా విఘ్నేర్దౌమ్యకృపాదిభిః ।
జాతకం కారయామాస వాచయిత్వా చ మంగళమ్ । 13

హిరణ్యం గాం మహీం గ్రామాన్ హస్త్యాశ్వాన్ నృపతిర్వరాన్ ।
ప్రాదాత్ స్వన్నం చ విప్రేభ్యః ప్రజాతీర్థే స తీర్థవిత్ । 14

తమూచుర్రాహ్మణాస్తుష్టా రాజానం ప్రశ్రయాన్వితమ్ ।
ఏష హ్యస్మిన్ ప్రజాతంతా పురూణాం పౌరవర్షభ । 15

దైవేనాప్రతిఘాతేన శుక్లే సంస్థాముపేయుషి ।
రాతో వోఽనుగ్రహోర్దాయ విష్ణునా ప్రభవిష్ణునా । 16

తస్మాన్నామ్నా విష్ణురాత ఇతి లోకే బృహచ్చ్రవాః ।
భవిష్యతి న సన్దేహో మహాభాగవతో మహాన్ । 17

యుధిష్ఠిర ఉవాచ

అప్యేష వంశ్యాన్ రాజర్షీన్ పుణ్యశ్లోకాన్ మహాత్మనః ।
అనువర్తితా స్విద్యశసా సాధువాదేన సత్తమాః । 18

బ్రాహ్మణా ఉవాచః

పార్థ ప్రజావితా సాక్షాదిక్ష్యాకురివ మానవః ।
బ్రహ్మణ్యః సత్యసంధశ్చ రామో దాశరథిర్యథా । 19

ఏష దాతా శరణ్యశ్చ యథా హ్యశీనరశ్శిబిః ।
యశో వితనితా స్వానాం దౌష్యంతిరివ యజ్వనామ్ । 20

ధన్వినామగ్రణీరేష తుల్యశ్చార్జునయోర్జ్వయోః ।
హుతాశ ఇవ దుర్దర్శః సముద్ర ఇవ దుస్తరః । 21

మృగేంద్ర ఇవ విక్రాంతో నిషేవ్యో హిమవానివ ।
తితిక్షుర్వసుధేవాసౌ సహిష్ణుః పితరావివ । 22

పితామహాసమః సామ్యే ప్రసాదే గిరిశోపమః ।
ఆశ్రయః సర్వభూతానాం యథా దేవో రమాశ్రయః । 23

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే సారమహాంస్యాం సంహితాయాం ప్రథమస్కంధే ద్వాదశోఽధ్యాయః (12)

సర్వనద్గుణమాహాత్మ్య ఏష కృష్ణమనువ్రతః ।
రంతిదేవ ఇవోదారో యయాతిరివ ధార్మికః । 24

ధృత్యా బలిసమః కృష్ణే ప్రహ్లాద ఇవ సద్రహః ।
అహర్తైషోఽశ్వమేధానాం వృద్ధానాం పర్యుపాసకః । 25

రాజర్షీణాం జనయితా శాస్తా చోత్పథగామినామ్ ।
నిగ్రహీతా కలేరేష భువో ధర్మస్య కారణాత్ । 26

తక్షకాదాత్మనో మృత్యుం ద్విజపుత్రోపసర్జితాత్ ।
ప్రపత్స్వత ఉపశ్రుత్య ముక్తసంగః పదం హరేః । 27

జిజ్ఞాసితాత్మ యాథాలోక్య మునేర్వ్యాససుతాదసౌ ।
హిత్యేదం నృప గంగాయాం యాస్యత్యద్దాఽ కుతోభయమ్ । 28

ఇతి రాజు ఉపాదిశ్య విప్రా జాతకకోవిదాః ।
లబ్ధాపచితయః సర్వే ప్రతిజగ్ముః స్వకాన్ గృహాన్ । 29

స ఏష లోకే విఖ్యాతః పరీక్షిదితి యత్రభుః ।
గర్భే దృష్టమనుధ్యాయన్ పరీక్షేత నరేష్యహా । 30

స రాజపుత్రో వవృధే ఆశు శుక్ల ఇవోడుపః ।
అపూర్యమాణః పితృభిః కాష్ఠ్యాభిరివ సోఽన్వహమ్ । 31

యక్ష్యమాణోఽశ్వమేధేన జ్ఞాతిద్రోహజిహాసయా ।
రాజా లబ్ధధనో దధ్యావన్యత్ర కరదండయోః । 32

తదభిప్రీతమాలక్ష్య భ్రాతరోఽచ్యుత చోదితాః ।
ధనం ప్రహీణమాజవ్రురుదీచ్యాం దిశి భూరిశః । 33

తేన సంభృత సంభారో ధర్మపుత్రో యుధిష్ఠిరః ।
వాజిమేఢైస్త్రిభిర్భీతో యజ్ఞేశమయజద్దరిమ్ । 34

అహలాతో భగవాన్ రాజ్ఞా యాచయిత్వా ద్విజైర్బృపమ్ ।
ఉవాస కతిచిన్నాసాన్ సుహృదాం ప్రయకామ్యయా । 35

తతో రాజ్ఞాభ్యనుజ్ఞాతః కృష్ణయా సహ బంధుభిః ।
యయౌ ద్వారవతీం బ్రహ్మాన్ సార్జునో యదుభిర్యతః । 36



13 - అథ త్రయోదశోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ

విదురస్తీర్థయాత్రాయాం మైత్రేయాదాత్యనోగతిమ్ |
జ్ఞాత్వాగాద్ధాస్తిసపురం తయావాప్తవివిత్పితః | 1

యావతః కృతవాన్ ప్రశ్నాన్ క్షత్వా కౌషాఠవాగ్రతః |
జాతైకభక్తిర్గోవిందే తేభ్యశ్చోపరరామ హ | 2

తం బంధుమాగతం దృష్ట్వా ధర్మపుత్రః సహాసుజః |
ధృతరాష్ట్రో యుయుత్సుశ్చ సూతః శారద్యతః పృథా | 3

గాంధారీ ద్రౌపదీ బ్రహ్మీన్ సుభద్రా చోత్తరా కృపీ |
అన్యాశ్చ జామయః పాండోర్జ్ఞాతయః ససుతాః స్త్రియః | 4

ప్రత్యుజ్జగ్ముః ప్రహర్షేణ ప్రాణం తన్వ ఇవాగతమ్ |
అభిసంగమ్య విధివత్ పరిష్వంగాభివాదనైః | 5

ముముచుః ప్రేమబాష్పాఘం విరహౌత్కంఠ్యకాతరాః |
రాజా తమర్తయాంచక్రే కృతాసనపరిగ్రహమ్ | 6

తం భుక్తవంతం విశ్రాంతమాసీనం సుఖమాసనే |
ప్రశ్నయావనలో రాజా ప్రాహ తేషాం చ శృణ్వతామ్ | 7

యుధిష్ఠిర ఉవాచ

అపి స్మరథ నో యుష్మత్పక్షచ్ఛాయా సమేధితాన్ |
విపద్గణాద్విషాగ్భ్యోదేర్మోచితా యత్సమాత్మకాః | 8

కయా వృత్త్వా వర్జితం వశ్రరద్భిః క్షితిమండలమ్ |
తీర్థాని క్షేత్రముఖ్యాని సేవితానీహ భూతలే | 9

భవద్విధా భాగవతాస్తీర్థభూతాః స్వయం విభో |
తీర్థీకుర్వంతి తీర్థాని స్వాంతఃస్థేన గదాభృతా | 10

అపి నః సుహృదస్తాత బాంధవాః కృష్ణదైవతాః |
దృష్టాః శ్రుతా వా యదవః స్వపుర్యాం సుఖమాసలే | 11

ఇత్యుక్తో ధర్మరాజేన సర్వం తత్సమవర్ణయత్ |
యథాసుభూతం క్రమశో వినా యదుకులక్షయమ్ | 12

నన్యప్రియం దుర్విషహం నృణాం స్వయముపస్థితమ్ |
నావేదయత్ సకరుణో దుఃఖితాన్ ద్రష్టుమక్షమః | 13

కంచితకాలమథావాత్పీత్ సత్కృతో దేవవత్ సుఖమ్ |
భ్రాతుర్జ్యేష్ఠస్య శ్రేయస్కృత్ సర్వేషాం ప్రీతిమావహాన్ | 14

అభిభ్రదర్యమా దండం యథావదఘకారిషు |
యావద్దధార శూద్రత్వం శాపాద్వర్షశతం యమః | 15

యుధిష్ఠిరో లబ్ధరాజ్యో దృష్ట్వా పాత్రం కులంధరమ్ |
భ్రాతృభిర్లోకపాలాభైర్ముముదే పరయా శ్రియా | 16

వీవం గృహేషు సక్తానాం ప్రమత్తానాం తదీహయా |
అత్యక్రామదవిజ్ఞాతః కాలః పరమదుస్తరః | 17

విదురస్తదభిప్రేత్య ధృతరాష్ట్రమభాషత |
రాజన్ నిర్గమ్యతాం శీఘ్రం పశ్యేదం భయమాగతమ్ | 18

ప్రతిక్రియా న యస్యేహ కుతశ్చిత్ కర్త్విచిత్రభో |
స వీవ భగవాన్ కాలః సర్వేషాం నః సమాగతః | 19

యేన చైవాభిపన్నోఽయం ప్రాణైః ప్రియతమైరపి |
జనః సద్యో వియుజ్యేత కిముతాన్వైర్తనాదిభిః | 20

పితృభ్రాతృసుహృత్పుత్రా హతాస్తే విగతం వయః |
అత్మా చ జరయా గ్రస్తః పరగేహముపాససే | 21

అహో మహీయసీ జంఠోర్జీవితాశా యయా భవాన్ |
భీమాపవర్జితం పిండమాదత్తే గృహపాలవత్ | 22

అగ్నిర్నిస్సృష్టో దత్తశ్చ గరో దారాశ్చ దూషితాః ।
హృతం క్షేత్రం ధనం యేషాం తద్దత్తైరసుభిః కియత్ ॥ 23

తస్యాపి తవ దేహోఽయం కృపణస్య జిజీవిషోః ।
పరైత్యనిచ్ఛతో జీర్ణో జరయా వాససీ ఇవ ॥ 24

గతస్వార్థమిమం దేహం విరక్తో ముక్తబంధనః ।
అవిజ్ఞాతగతిర్జహ్యత్ స వై ధీర ఉదాహృతః ॥ 25

యః స్వకాత్పరతో వేహ జాతనిర్వేద ఆత్మవాన్ ।
హృది కృత్వా హరిం గేహాత్ ప్రప్రజేత్య నరోత్తమః ॥ 26

అథోదీచీం దిశం యాతు స్వైరజ్ఞాతగతిర్భవాన్ ।
ఇతోఽర్వాక్రాయశః కాలః పుంసాం గుణవికర్షణః ॥ 27

వీవం రాజా విదురేణానుజేన
ప్రజ్ఞాచక్షుర్భోదిత ఆజమీధః ।
ఛిత్త్వా స్వేషు స్నేహపాశాన్ ద్రుఢిమ్నుః
నిశ్చక్రామ భ్రాతృసందర్శితాధ్వా ॥ 28

పతిం ప్రయాంతం సుబలస్య పుత్రీ
పతివ్రతా చానుజగామ సాధ్వీ ।
హిమాలయం న్యస్తదండప్రహర్షం
మనస్వినామివ సత్ సుప్రహారః ॥ 29

అజాతశత్రుః కృతమైత్రో హుతాగ్నిః
విప్రాన్ నత్వా తిలగోభూమిరుక్త్యైః ।
గృహం ప్రవిష్టో గురువందనాయ
న చాపశ్యత్పితరౌ సౌబలీం చ ॥ 30

తత్ర సంజయమాసీనం పప్రచ్ఛోద్విగ్నమానసః ।
గావల్గణే క్వ నస్తాతో వృద్ధో హీనశ్చ నేత్రయోః ॥ 31

అంబా చ హతపుత్రాఽఽర్తా పితృవ్యః క్వ గతః సుహృత్ ।
అపి మయ్యకృతప్రజ్ఞే హతబంధుః సభార్యయా ।
అశంసమానః శమలం గంగాయాం దుఃఖితోఽపతత్ ॥ 32

పితర్యుపరతే పాండౌ సర్వాన్నః సుహృదః శిశూన్ ।
అరక్షతాం వ్యసనతః పితృవ్యౌ క్వ గతావితః ॥ 33

సూత ఉవాచ

కృపయా స్నేహవైక్లబ్యాత్ సూతో విరహకర్పితః ।
ఆత్మేశ్వరమచక్షాణో న ప్రత్యాహోతిపీడితః ॥ 34

విమృజ్యాశ్రూణి పాణిభ్యాం విష్టభ్యాత్మానమాత్మనా ।
అజాతశత్రుం ప్రత్యూచే ప్రభోః పాదావనుస్మరన్ ॥ 35

సంజయ ఉవాచ

నాహం వేద వ్యవసితం పిత్రోర్వ్యః కులనందన ।
గాంధార్యా వా మహాబాహో ముషిలోఽస్మి మహాత్మభిః ॥ 36

అథాజగామ భగవాన్ నారదః సహతుంబురుః ।
ప్రత్యుత్తాయాభివాద్యాహ సానుజోఽభ్యర్చయన్నివ ॥ 37

యుధిష్ఠిర ఉవాచ

నాహం వేద గతిం పిత్రోర్భగవన్ క్వ గతావితః ।
అంబా వా హతపుత్రార్తా క్వ గతా చ తపస్వినీ ॥ 38

కర్లధార ఇవాపారే భగవాన్ పారదర్శకః ।
అథాబభాషే భగవాన్ నారదో మునిసత్తమః ॥ 39

నారద ఉవాచ

మా కంచన శుచో రాజన్ యదీశ్వరవశం జగత్ ।
లోకాః సపాలా యస్యేమే వహంతి బలిమీశితుః ।
స సంయునక్తి భూతాని స వీవ వియునక్తి చ ॥ 40

యథా గావో నసి ప్రోతాస్తంత్యాం బద్ధాః స్వదామభిః ।
వాక్తంత్యాం నామభిర్బద్ధాః వహంతి బలిమీశితుః ॥ 41

యథా క్రీడోపస్కరాణాం సంయోగ విగమావిహా ।
ఇచ్ఛయా క్రీడితుః స్యాతాం తథైవేశేచ్ఛయా నృణామ్ ॥ 42

యన్మన్యసే ధ్రువం లోకమధ్రువం వా న చోభయమ్ ।
సర్వథా న హి శోచ్యాస్తే స్నేహోదన్యత్ర మోహజాత్ ॥ 43

తస్మాజ్జహ్యంగ వైక్లబ్యమజ్ఞానకృతమాత్మనః ।
కథం త్వనాథాః కృపణా వర్తేరంస్తే చ మాం వినా । 44

కాలకర్మగుణాధీనో దేహోఽయం పాంచభౌతికః ।
కథమన్యంస్తు గోపాయేత్ సర్వగ్రస్తో యథా పరమ్ । 45

అహస్తాని సహస్తానామపదాని చతుష్పదామ్ ।
ఫల్గాని తత్ర మహతాం జీవో జీవస్య జీవనమ్ । 46

తదిదం భగవాన్ రాజన్నేక ఆత్మాఽత్మనాం స్వద్భక్ ।
అంతరోఽనంతరో భాతి పశ్య త్వం మాయయోరుథా । 47

సోఽయమద్య మహారాజ భగవాన్ భూతభావనః ।
కాలరూపోఽవతీర్ణోఽస్యామభవాయ సురద్విషామ్ । 48

నిష్ప్రాదితం దేవకృత్యమవశేషం ప్రతీక్షతే ।
తావద్యాయమవేక్షధ్వం భవేద్యావదిహేశ్వరః । 49

ధృతరాష్ట్రః సహ భ్రాత్రా గాంధార్యా చ స్వభార్యయా ।
దక్షిణేన హిమవత ఋషీణామాశ్రమం గతః । 50

స్రోతోభిః సప్తభిర్యా వై స్వర్తునీ సప్తథా వ్యధాత్ ।
సప్తానాం ప్రీతయే నానా సప్తస్రోతః ప్రచక్షతే । 51

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ప్రథమస్కంధే త్రయోదశోఽధ్యాయః (13)

స్నాత్వానుసవనం తస్మిన్ ముత్వా చాగ్నిన్ యథావిధి ।
అబృక్ష ఉపశాంతాత్మా స ఆస్తే విగలైషణః । 52

జితాసనో జితశ్వాసః ప్రత్యాహృతషడింద్రియః ।
హరిభావనయా ధ్వస్తరజస్సత్వతమోమలః । 53

విజ్ఞానాత్మని సంయోజ్య క్షేత్రజ్ఞే ప్రవిలాప్య తమ్ ।
బ్రహ్మణ్యాత్మానమాధారే ఘటాంబరమివాంబరే । 54

ధ్వస్తమాయా గుణోదర్శో నిరుద్దకరణాశయః ।
నివర్తితాశిలాహార ఆస్తే స్థాణురివాచలః । 55

తస్యాంతరా యో మైవాభూః సంస్యస్తాశ్శిల కర్మణః ।
స వా అద్యతనాద్రాజన్ సరతః పంచమేఽహని ।
కళేబరం హాస్యతి స్వం తచ్చ భస్మీభవిష్యతి । 56

దహ్యామానేగ్నిభిర్దేహీ పత్యుః పత్నీ సహోటజే ।
బహిఃస్థితా పతిం సాధ్వీ తమగ్నిమనువేక్ష్యతి । 57

విదురస్తు తదాశ్చర్యం నిశామ్య కురునందన ।
హర్షశోకయుతస్తస్మాద్గంథా తీర్థనిషేవకః । 58

ఇత్యుక్త్యాథారుహాత్ స్వర్గం నారదః సహతుంబురుః ।
యుధిష్ఠిరో వచస్తస్య హృది కృత్వా జహోచ్చుచః । 59

14 - అథ చతుర్దశోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ

సంప్రస్థితే ద్వారకాయాం జిష్ణో బంధుదిదృక్షయా ।
జ్ఞాతుం చ పుణ్యశ్లోకస్య కృష్ణస్య చ విచేష్ఠితమ్ । 1

వ్యతీతాః కతిచిన్మాసాస్తదా నాయాత్ తతోఽర్జునః ।
దదర్శ ఘోరరూపాణి నిమిత్తాని కురూద్యహః । 2

కాలస్య చ గతిం రౌద్రాం విపర్యస్తర్తుధర్మిణః ।
ఫాపీయసీం నృణాం వార్తాం క్రోధలోభాన్యతాత్మనామ్ । 3

జిహ్వాప్రాయం వ్యవహృతం శాత్యమిశ్రం చ సౌహృదమ్ ।
పితృమాతృసుహృద్భ్రాతృదంపతీనాం చ కల్మషమ్ । 4

నిమిత్తాన్యత్యరిష్టాని కాలే త్వనుగతే నృణామ్ ।
లోభాద్యధర్మప్రభృతిం దృష్ట్వైవాచానుజం నృపః । 5

యుధిష్ఠిర ఉవాచ

సంప్రేషితో ద్వారకాయాం జిష్ణుర్బంధుదిదృక్షయా ।
జ్ఞాతుం చ పుణ్యశ్లోకస్య కృష్ణస్య చ విచేష్టితమ్ । 6

గతాః సప్తాధునా మాసా భీమసేన తవానుజః ।
నాయాతి కస్య వా హేలోర్నాహం వేదేదమంజసా । 7

అపి దేవర్షిణాదిష్టః స కాలోఽయముపస్థితః ।
యదాఽఽ త్మనోఽంగమాక్రీడం భగవానుత్సిస్పక్షతి । 8

యస్మాన్మః సంపదో రాజ్యం దారాః ప్రాణాః కులం ప్రజాః ।
ఆసన్ సపత్నవిజయో లోకాశ్చ యదనుగ్రహాత్ । 9

సశ్యోత్పాతాన్ నరవ్యాఘ్రు దివ్యాన్ భామాన్ సదైహికాన్ ।
ధారుణాన్ శంసతోఽదూరాద్యయం నో బుద్ధిమోహనమ్ । 10

ఊర్వక్షిబాహవో మహ్యాం స్ఫురంత్యంగ పునః పునః ।
వేపథుశ్చాపి హృదయే ఆరాద్ధాస్యంతి విప్రియమ్ । 11

శివైషోద్యంతమాదిత్యమభిరౌత్యనలాననా ।
మామంగ సారమేయోఽయమభిరేభత్యభీరువత్ । 12

శస్త్రాః కుర్వంతి మాం సవ్యం దక్షిణం పశవోఽపరే ।
వాహోశ్చ పురుషవ్యాఘ్రు లక్షయే రుదతో మమ । 13

మృత్యుదూతః కపోతోఽయములూకః కంపయన్మనః ।
ప్రత్యులూకశ్చ కుహ్యోనైరనిద్రౌ శూన్యమిచ్ఛతః । 14

ధూమ్రా దిశః పరిధయః కంపలే భూః సహోద్రిభిః ।
నిర్జాతశ్చ మహాంస్తాత సాకం చ స్తనయిత్సుభిః । 15

వాయుర్వాతి ఖరస్పర్శో రజసా విస్ఫుజంస్తమః ।
అస్యగ్వర్జంతి జలదా బీభత్సమివ సర్వతః । 16

సూర్యం హతప్రభం పశ్య గ్రహమర్జం మిథో దివి ।
స సంకులైర్భూతగణైర్జ్వలితే ఇవ రోదసీ । 17

నద్యో నదాశ్చ క్షుభితాః సరాంసి చ మనాంసి చ ।
న జ్వలత్యగ్నిరాజ్యేన కాలోఽయం కిం విధాస్యతి । 18

న పిబంతి స్తనం వత్సా న దుహ్యంతి చ మాతరః ।
రుదంత్యశ్రుముఖా గావో న హృష్యంత్యృషభా వ్రజే । 19

దైవతాని రుదంతీవ స్విద్యంతి ప్రచలంతి చ ।
ఇమే జనపదా గ్రామాః పురోద్యానాకరాశ్రమాః ।
భ్రష్టశ్రియో నిరానందాః కిమఘం దర్శయంతి సః । 20

మన్యే వీలైర్మహోత్పాలైర్నూనం భగవతః పదైః ।
అనన్యపురుషశ్రీభిర్ద్రినా భూర్జాతసౌభగా । 21

ఇతి చింతయతస్తస్య దృష్టాఃశ్చేన చేతసా ।
రాజ్ఞః ప్రత్యాగమద్రుహ్మాన్ యదుపుర్యాః కపిధ్వజః । 22

తం పాదయోర్నిపతితమయథాపూర్వమాతురమ్ ।
అథోవదనమబ్బిందూన్ స్ఫుజంతం నయనాజ్జయోః । 23

విలోక్యోద్విగ్నహృదయో విచ్ఛాయమనుజం నృపః ।
ప్రచ్ఛతిస్మ సుహృన్మథ్యే సంస్మరన్నారదేరితమ్ । 24

యుధిష్ఠిర ఉవాచ

కచ్చిదానర్తపుర్యాం నః స్వజనాః సుఖమాసతే ।
మధుభోజదశార్దారా సౌత్వతాంధకవృష్ణయః । 25

శూరో మాతామహః కచ్చిత్స్వస్త్వాస్తే వాఽథ మారిషః ।
మాతులస్సానుజః కచ్చిత్కుశల్యానకదుందుభిః । 26

సప్తస్వసారస్తత్పత్వో మాతులాన్యః సహాత్మజాః ।
 ఆసతే సస్సుషాః క్షేమం దేవకీప్రముఖాః స్వయమ్ ।
 కచ్చిద్రాజాః ౨౨ హుకో జీవత్యసత్పుత్రో ౨స్య చానుజః । 27

హృదీకః స సుతో ౨ క్రూరో జయంతగదసారణాః ।
 ఆసతే కుశలం కచ్చిద్యే చ శత్రుజిదాదయః । 28

కచ్చిదాస్తే సుఖం రామో భగవాన్ సాత్వతాం ప్రభుః ।
 ప్రద్యుమ్నః సర్వవృష్టీనాం సుఖమాస్తే మహారథః । 29

గంభీరరయో ౨ నిరుద్ధో వర్తతే భగవానుత ।
 సుషేణశ్చారుదేష్టశ్చ సాంబో జాంబవతీసుతః । 30

అన్యే చ కార్ణిప్రవరాః సపుత్రా ఋషభాదయః ।
 తథైవానుచరాశ్చారేః శ్రుతదేవోద్ధవాదయః । 31

సునందనందశీర్షణ్యా యే చాన్యే సాత్వతర్షభాః ।
 అపి స్వస్త్వాసతే సర్వే రామకృష్ణభుజాశ్రయాః । 32

అపి స్మరంతి కుశలమస్మాకం బద్ధసాహృదాః ।
 భగవానపి గోవిందో బ్రహ్మణ్యో భక్తవత్సలః । 33

పురే కచ్చిత్సుధర్మాయాం సుఖమాస్తే సుహృద్వృతః ।
 మంగళాయ హి లోకానాం క్షేమాయ చ భవాయ చ । 34

ఆస్తే యదుకులాంభోధావాద్యో ౨ నంతసఖః పుమాన్ ।
 యద్భాహుదండగుప్తాయాం స్వపుర్యాం యదవో ౨ ర్చితాః । 35

క్రీడంతి పరమానందం మహాపౌరుషికా ఇవ । 36

యత్ప్రాదశుశ్రూషణముఖ్యకర్మణా
 సత్యాదయో ద్వ్యష్టసహస్రయోషితః ।
 నిర్జిత్య సంఖ్యే త్రిదశాంస్తదాశిషో
 హరంతి వజ్రాయుధవల్లభోచితాః । 37

యద్భాహుదండాభ్యుదయానుజీవినో
 యదుప్రవీరా హ్యకుతోభయా ముహుః ।
 అభిక్రమంత్యంఘ్రిభిరాహృతాం బలాత్
 సఖాం సుధర్మాం సురసత్తమోచితామ్ । 38

కచ్చిత్రే ౨ నామయం తాత భ్రష్టతేజా విభాసి మే ।
 అలబ్ధమానో ౨ వజ్జాతః కిం వా తాత చిరోషితః । 39

కచ్చిన్నాభిహతో ౨ భావైః శబ్దాదిభిరమంగలైః ।
 స దత్తముక్తమర్దిభ్యః ఆశయా యత్రప్రతిశ్రుతమ్ । 40

కచ్చిత్త్వం బ్రాహ్మణం బాలం గాం వృద్ధం రోగిణం స్త్రియమ్ ।
 శరణోపస్పృతం సత్త్వం నాత్యాక్షీః శరణప్రదః । 41

కచ్చిత్త్వం నాగమో ౨ గమ్యాం గమ్యాం వా సత్ప్రతాం స్త్రియమ్ ।
 పరాజితో వాథ భవాన్ నోత్తమైర్నాసమైః పథి । 42

అపిస్విత్ర్యభుంక్తాస్త్యం సంభోజ్యాన్ వృద్ధబాలకాన్ ।
 జుగుప్సితం కర్మ కించిత్ కృతవాన్న యదక్షమమ్ । 43

కచ్చిత్రేష్టతమేనాథ హృదయేనాత్మబంధునా ।
 శూన్యో ౨ స్మి రహితో నిత్యం మన్యసే తే ౨ న్యథా న ఋక్ । 44

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ప్రథమస్కంధే చతుర్దశో ౨ ధ్యాయః (14)



15 - అథ పంచదశో ౨ ధ్యాయః

సూత ఉవాచ

వీవం కృష్ణసఖః కృష్ణో భ్రాత్రా రాజ్ఞా ౨౨ వికల్పితః ।
 నానాశంకాస్పదం రూపం కృష్ణవిశ్లేషకర్పితః । 1

శోకేన శుష్యద్వదనహృత్పరోజో హతప్రభః ।
 విభుం తమేవానుధ్యాయన్నాశక్నోత్ప్రతిభాషితుమ్ । 2

కృచ్ఛేణ సంస్తభ్య శుచః పాణినాఽఽమృజ్య నేత్రయోః |
పరోక్షేణ సమున్నద్దప్రణయకౌత్కంఠ్యకాతరః | 3

సఖ్యం మైత్రీం సాహృదం చ సారథ్యాదిషు సంస్మరన్ |
స్వపమగ్రజమిత్యాహ బాష్పగద్గదయా గిరా | 4

అర్జున ఉవాచ

వంచితోఽహం మహారాజ హరిణా బంధురూపిణా |
యేన మేఽపహృతం తేజో దేవ విస్మాపనం మహత్ | 5

యస్య క్షణవియోగేన లోకో హ్యప్రియదర్శనః |
ఉక్తేన రహితో హ్యేష మృతకః ప్రోచ్యతే యథా | 6

యత్సంశ్రయాద్ద్రుపదగేహముపాగతానాం
రాజ్ఞాం స్వయంవరముఖే స్మరదుర్మదానామ్ |
తేజో హృతం ఖలు మయాభిహతశ్చ మత్స్యః
సజ్జీకృతేన ధనుషాధిగతా చ కృష్ణా | 7

యత్సన్నిధావహము ఖాండవమగ్నయేఽదామ్
ఇద్రం చ సామరగణం తరసా విజిత్య |
లబ్ధా సభా మయకృతాద్భుతశిల్పమాయా
దిగ్భ్యోఽహరన్ప్రపతయో బలిమధ్వరే తే | 8

యత్తేజాసా స్వపశిరోఽఽజ్ఞిమహాన్మఖార్థే
ఆర్యోఽనుజస్తవ గజాయుతసత్త్వవీర్యః |
తేనాహృతాః ప్రమథనాథ మఖాయ భూపాః
యన్మోచితాస్తదనయన్ బలిమధ్వరే తే | 9

పత్వ్యాస్తవాధిమఖ క్లుప్తమహాభిషేక
శ్లాఘిష్ఠచారుకబరం కితవైః సభాయామ్ |
స్పృష్టం వికీర్య పదయోః పతితాశ్రుముఖ్యాః
యస్తత్ స్త్రీయోఽకృతహలేశవిముక్త కేశాః | 10

యో నో జుగోప వనమేత్య దురన్తకృచ్ఛ్రాత్
దుర్వాససోఽఽరిరచితాదయుతాగ్రభుగ్యః |
శాకాన్నశిష్టముపయుజ్య యతస్త్రిలోకీం
తృప్తామమంస్త సలిలే వినిమగ్నసంఘః | 11

యత్తేజసాథ భగవాన్ యుధి శూలపాణిః
విస్మాపితః సగిరిజోఽస్త్రమదాన్నిజం మే |
అన్యేఽపి చాహమమునైవ కలేవరేణ
ప్రాప్తో మహేంద్ర భవనే మహదాసనార్దమ్ | 12

తత్రైవ మే విహరతో భుజదండయుగ్మం
గాండీవలక్షణమరాతివధాయ దేవాః |
సేంద్రాః శ్రీతా యదనుభావితమాజమీధ
తేనాహమద్యముషితః పురుషేణ భూమ్నా | 13

యద్బాంధవః కురుబలాబ్ధిమనన్తపారమ్
ఏకో రథేన తతరేఽహమతార్యసత్త్వమ్ |
ప్రత్యాహృతం బహుధనం చ మయా పరేషామ్
తేజాస్పదం మణిమయం చ హృతం శిరోభ్యః | 14

యో భీష్మకర్ణగురుశల్యచమూష్యద్ర
రాజన్యవర్య రథమండలమండితాసు |
అగ్రేచరో మమ విభో రథయూథపానాం
ఆయుర్మనాంసి చ దృశా సహ ఓజ ఆర్యత్ | 15

యద్దోష్టు మా ప్రణిహితం గురుభీష్మకర్ణ
సప్తృత్రిగర్తశలసైన్తవబాహ్లికాద్యైః |
అస్త్రాణ్యమోఘమహిమాని నిరూపితాని
నోపస్పృశుర్పుహరిదాసమివాసురాణి | 16

సౌత్యే వృతః కుమతినాఽఽత్మద రశ్వరో మే
యత్పాదపద్మమభవాయ భజన్తి భవ్యాః |
మాం శ్రాన్తవాహమరయో రథినో భువిష్టం
న ప్రాహరన్ యదనుభావనిరస్తచిత్తాః | 17

నర్మాణ్యుదారరుచిరస్మితశోభితాని
హే పార్థ హేఽర్జున సఖే కురునన్తనేతి |
సంజల్పితాని నరదేవ హృదిస్పృశాని
స్మర్తుర్లుఠంతి హృదయం మమ మాధవస్య | 18

శయ్యాసనాటనవికత్తనభోజనాది-
ష్యైక్యాద్వయస్య ఋతవానితి విప్రలబ్ధః |

సఖ్యః సఖేవ పితృవత్తనయస్య సర్వం
సేహే మహాన్ మహితయా కుమతేరఘం మే । 19

సోఽహం నృపేంద్ర రహితః పురుషోత్తమేన
సఖ్యా ప్రియేణ సుహృదా హృదయేన శూన్యః ।
అధ్వన్యరుక్రమపరిగ్రహమంగ రక్షన్
గోపైరసద్భిరబలేవ వినిర్జితోఽస్మి । 20

తద్వై ధనుస్త ఇషవః స రథో హయాస్తే
సోఽహం రథీ నృపతయో యత ఆనమన్తి ।
సర్వం క్షణేన తదభూదసదీశరిక్తం
భస్మన్ హుతం కుహకరాద్దమివోప్తమూష్యామ్ । 21

రాజంస్త్వయాభిషృష్టానాం సుహృదాం నః సుహృత్పురే ।
విశ్రాంతవిముఢానాం నిఘ్నతాం ముష్టిభిర్మిథః । 22
వారుణీం మదిరాం పీత్వా మదోన్మథితచేతసామ్ ।
అజానతామివాన్యోన్యం చతుఃపంచావశేషితాః । 23

ప్రాయేణైతద్భగవత ఈశ్వరస్య విచేష్టితమ్ ।
మిథో నిఘ్నన్తి భూతాని భావయంతి చ యన్మిథః । 24
జలౌకసాం జలే యద్వన్మహాంతోఽదంత్యణీయసః ।
దుర్బలాన్ బలిన్ రాజన్ మహాన్తో బలిన్ మిథః । 25

ఏవం బలిష్ఠైర్యదుభిర్మహద్భిరితరాన్ విభుః ।
యదూన్ యదుభిరన్యోన్యం భూభారాన్ సంజహార హ । 26
దేశకాలార్తయుక్తాని హృత్తాపోపశమాని చ ।
హరన్తి స్మరతశ్చిత్తం గోవిందాభిహితాని మే । 27

సూత ఉవాచ

ఏవం చింతయతో జిష్ణోః కృష్ణపాదసరోరుహమ్ ।
సాహార్దేనాతిగాఢేన శాంతాఽఽసీద్విమలా మతిః । 28
వాసుదేవాఙ్మనుష్యానపరిబృంహితరంహసా ।
భక్త్యా నిర్మూఢితాశేషకషాయధిషణోఽర్జునః । 29

గీతం భగవతా జ్ఞానం యత్తత్సంగ్రామమూర్ధని ।
కాలకర్మతమోరుద్దం పునరధ్యగమద్విభుః । 30

విశోకో బ్రహ్మాసంపత్త్వా సంఘిన్నద్వైతసంశయః ।
లీనప్రకృతినైర్గుణ్యాదలింగత్వాదసంభవః । 31

నిశమ్య భగవన్మార్గం సంస్థాం యదుకులస్య చ ।
స్వఃపథాయ మతిం చక్రే నిభృతాత్మా యుధిష్ఠిరః । 32

పృథాప్యనుశ్రుత్య ధనంజయోదితం
నాశం యదూనాం భగవద్గతిం చ తామ్ ।
వీకాంతభక్త్యా భగవత్యథోక్షజే
నివేశితాత్మోపరరామ సంస్పృతేః । 33

యయా హరద్భువో భారం తాం తనుం విజహావజః ।
కంటకం కంటకేనేవ ద్వయం చాపీశితుః సమమ్ । 34

యథా మత్స్యాదిరూపాణి ధత్తే జహ్యోద్యథా నటః ।
భూభారః క్షపితో యేన జహౌ తచ్చ కలేవరమ్ । 35

యదా ముకుందో భగవానిమాం మహీం
జహౌ స్వతన్వా శ్రవణీయసత్కథః ।
తదాహరేవాప్రతిబుద్ధచేతసామ్
అధర్మహేతుః కలిరన్వవర్తత । 36

యుధిష్ఠిర స్తత్పరిసర్పణం బుధః
పురే చ రాష్ట్రే చ గృహే తథాఽఽత్మని ।
విభావ్య లోభాన్పతజిహ్మిహింసనా-
ద్యధర్మచక్రం గమనాయ పర్యథాత్ । 37

స్వరాట్ పాత్రం వినయినమాత్మనః సుసమం గుణైః ।
లోయనీవ్యాః పతిం భూమేరభ్యషించద్గజాహ్వయే । 38

మథురాయాం తథా వజ్రం శూరసేనపతిం తతః ।
ప్రాజాపత్యాం నిరూప్యేష్టిమగ్నీనపిబదీశ్వరః । 39

విస్యజ్య తత్ర తత్సర్వం దుకూలవలయాదికమ్ ।
నిర్మమో నిరహంకారః సంఘ్నిన్నాశేషబంధనః । 40

వాచం జుహోవ మనసి తత్రాణ ఇతరే చ తమ్ ।
మృత్యావపానం సోత్సర్గం తం పంచత్వే హ్యజోహవీత్ । 41

త్రిత్యే హుత్వాఽథ పంచత్వం తచ్చైకత్వేఽజహోస్మునిః ।
సర్వమాత్మన్యజుహవీద్రుహ్మణ్యాత్మానమవ్యయే । 42

వీరవాసా నిరాహారో బద్ధవాఙ్ముక్త మూర్తజః ।
దర్శయన్నాత్మనో రూపం జడోన్మత్తపిశాచవత్ ।
అనపేక్షమాణో నిరగాదశ్చణ్వాన్ బధిరో యథా । 43

ఉదీచీం ప్రవివేశాశాం గతపూర్వాం మహాత్మభిః ।
హృది బ్రహ్మ పరం ధ్యాయన్ నావర్తేత యతో గతః । 44

సర్వే తమనునిర్జగ్ముర్భ్రాతరః కృతనిశ్చయాః ।
కలినాఽధర్మమిత్రేణ దృష్ట్వా స్పృష్టాః ప్రజా భువి । 45

తే సాధు కృతసర్వార్థా జ్ఞాత్వాఽఽత్వన్తికమాత్మనః ।
మనసా ధారయామాసుర్వైకుంఠచరణాంబుజమ్ । 46

తద్ధ్యానోద్రిక్తయా భక్త్యా విశుద్ధధిషణాః పరే ।
తస్మిన్నారాయణపదే ఏకాంతమతయో గతిమ్ । 47

అవాపుర్గురవాపాం తే అసద్భిర్విషయాత్మభిః ।
విధూతకల్మషాస్తానే విరజేనాత్మనైవ హి । 48

విదురోఽపి పరిత్యజ్య ప్రభాసే దేహమాత్మవాన్ ।
కృష్ణావేశేన తచ్చిత్తః పితృభిః స్వక్షయం యయౌ । 49

ద్రౌపదీ చ తదాఽఽజ్ఞాయ పతీనామనపేక్షతామ్ ।
వాసుదేవే భగవతి హ్యేకాంతమతిరాప తమ్ । 50

యః శ్రద్ధయైతద్భగవత్ప్రియాణాం
పాండోః సుతానామితి సంప్రయాణమ్ ।
శృణోత్యలం స్వస్త్వయనం పవిత్రం
లబ్ధ్వా హరౌ భక్తిముపైతి సిద్ధిమ్ । 51

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ప్రథమస్కంధే పంచదశోఽధ్యాయః (15)



16 - అథ షోడశోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ

తతః పరీక్షిద్ద్విజవర్యశిక్షయా
మహీం మహాభాగవతః శశాస హా ।
యథా హి సూత్యామభిజాతకోవిదాః
సమాదిశన్ విప్ర మహద్గుణస్తథా । 1

స ఉత్తరస్య తనయాముపయేమ ఇరావతీమ్ ।
జనమేజయాదీంశ్చతురస్తస్యాముత్పాదయత్ సుతాన్ । 2

అజహరాశ్వమేధాంస్త్రీన్ గంగాయాం భూరిదక్షిణాన్ ।
శారద్యతం గురుం కృత్వా దేవా యత్రాక్షిగోచరాః । 3

నిజగ్రాహజసా వీరః కలిం దిగ్విజయే క్వచిత్ ।
స్పసలింగధరం శూద్రం ఘ్నంతం గోమిథునం పదా । 4

శౌనక ఉవాచ

కస్య హేతోర్నిజగ్రాహ కలిం దిగ్విజయే నృపః ।
నృదేవచిహ్నాద్భక్ శూద్రః కోఽసౌ గాం యః పదాహనత్ ।
తత్కథ్యతాం మహాభాగ యది కృష్ణకథాశ్రయమ్ । 5

అథవాస్య పదాంభోజమకరందలిహం సతామ్ ।
కిమన్వైరసదాలాపైరాయుషో యదసద్వ్యయః । 6

క్షుద్రాయుషాం నృణామంగ మర్త్యానామృతమిచ్ఛతామ్ ।
ఇహోపహలాతో భగవాన్ మృత్యుః శామిత్రకర్మణి । 7

న కశ్చిన్ మ్రియతే తావద్యావదాస్త ఇహాంతకః ।
వీతదర్థం హి భగవానాహలాతః పరమర్షిభిః ।
అహో నృలోకే పీయేత హరిలీలామృతం వచః । 8

మందస్య మందప్రజ్ఞస్య వయో మందాయుషశ్చ వై ।
నిద్రయా హ్రీయతే నక్తం దివా చ వ్యర్థకర్మభిః । 9

సూత ఉవాచ

యదా పరీక్షిత్కురుజాంగలేవసన్
కలిం ప్రవిష్టం నిజచక్రవర్తితే ।
నిశమ్య వార్తామనతిప్రియాం తతః
శరాసనం సంయుగశౌండిరాదదే । 10

స్వలంకృతం శ్యామతురంగయోజితమ్
రథం మృగేంద్రధ్వజమాశ్రితః పురాత్ ।
వృతో రథాశ్వద్విపపత్తియుక్తయా
స్వసేనయా దిగ్విజయాయ నిర్గతః । 11

భద్రాశ్వం కేతుమాలం చ భారతం చోత్తరాన్ కురూన్ ।
కింపురుషాదీని వర్షాణి విజిత్య జగృహే బలిమ్ । 12

తత్ర తత్రోపశ్యణ్యానః స్వపూర్వేషాం మహాత్మనామ్ ।
ప్రగీయమానం చ యశః కృష్ణమాహాత్మ్యసూచకమ్ । 13

ఆత్మానం చ పరిత్రాతమశ్వత్థామ్నోఽస్త్ర తేజసః ।
స్నేహం చ వృష్ణిపార్థానాం తేషాం భక్తిం చ కేశవే । 14

తేభ్యః పరమసంతుష్టః ప్రీత్యుజ్జంభితలోచనః ।
మహాధనాని వాసాంసి దదౌ హారాన్ మహామనాః । 15

సారథ్యపారషదసేవనసఖ్య దౌత్య-
వీరాసనానుగమనస్తవనప్రణామాన్ ।
స్మిగ్దేషు పాండుషు జగత్ప్రణతిం చ విష్ణోః
భక్తిం కరోతి నృపతిశ్చరణారవిందే । 16

తస్యైవం వర్తమానస్య పూర్వేషాం వృత్తిమన్వహమ్ ।
నాతిదూరే కిలాశ్చర్యం యదాసీత్ తన్నిబోధ మే । 17

ధర్మః పదైకేన చరన్ విచ్ఛాయాముపలభ్య గామ్ ।
పృచ్ఛతి స్మృత్రువదనాం వివత్సామివ మాతరమ్ । 18

ధర్మ ఉవాచ

కచ్ఛిద్భద్రేఽనామయమాత్మనస్తే
విచ్ఛాయాసి మ్లాయతేషణ్ముఖేన ।
అలక్షయే భవతీమంతరాధిమ్
దూరే బంధుం శోచసి కంచనాంబ । 19

పాదైర్వ్యానం శోచసి మైకపాదమ్
ఆత్మానం వా వృషలైర్వృక్ష్యమాణమ్ ।
అహో సురాదీన్ హృతయజ్జభాగాన్
ప్రజా ఉతస్విన్మఘవత్యవర్షతి । 20

అరక్ష్యమాణాః స్త్రియః ఉర్వి బాలాన్
శోచస్యథో పురుషాదైరివార్తాన్ ।
వాచం దేవీం బ్రహ్మకులే కుకర్మ-
ణ్యబ్రహ్మణ్యే రాజకులే కులాగ్ర్యాన్ । 21

కిం క్షత్రబంధూన్ కలినోపస్పృష్టాన్
రాష్ట్రాణి వా తైరవరోపితాని ।
ఇత స్తతో వాశనపానవాసః -
స్నానవ్యవాయోన్ముఖజీవలోకమ్ । 22

యద్వాంబ తే భూరి భారావతార-
కృతావతారస్య హరేర్ధరిత్రి ।
అంతర్ధితస్య స్మరతీ విస్పృష్టా
కర్మాణి నిర్వాణవిలంబితాని । 23

ఇదం మమాచక్ష్య తవాధిమూలమ్
వసుంధరే యేన వికర్మితాసి ।
కాలేన వా తే బలినాం బలీయసా
సురార్చితం కిం హృతమంబ సౌభగమ్ । 24

ధర్మణ్యువాచ

భవాన్ హి వేద తత్సర్వం యన్మాం ధర్మానుప్యచ్ఛసి ।
చతుర్విర్వర్తసే యేన పాదైర్లోకసుఖావహైః । 25

సత్యం శౌచం దయాశాంతిస్యాగః సంలోష ఆర్జవమ్ ।
శమో దమస్తపస్సామ్యం తితిక్షోపరతిః శ్రుతమ్ । 26

జ్ఞానం విరక్తిరైశ్వర్యం శౌర్యం తేజో బలం స్మృతిః ।
స్వాతంత్ర్యం కౌశలం కాంతిరైర్యం మార్దవమేవ చ । 27

ప్రాగల్భ్యం ప్రశ్రయః శీలం సహ ఓజో బలం భగః ।
గాంభీర్యం స్థైర్యమాస్తిక్యం కీర్తిర్మానోఽనహంకృతిః । 28

ఏతే చాన్యే చ భగవన్ నిత్యా యత్ర మహాగుణాః ।
ప్రార్థ్యా మహత్ప్రమిచ్చద్భిర్న వియంతిస్మ కర్త్విచిత్ । 29

తేనాహం గుణపాత్రేణ శ్రీనివాసేన సాంప్రతమ్ ।
శోచామి రహితం లోకం పాపమనా కలినేక్షితమ్ । 30

ఆత్మానం చానుశోచామి భవంతం చామరోత్తమమ్ ।
దేవాన్ ఋషీన్ పితౄన్ సాధూన్ సర్వాన్ వర్ణాన్స్తథాఽఽశ్రమాన్ । 31

బ్రహ్మాదయో బహుతిథం యదపాంగమోక్ష-
కామాస్తపః సమచరన్ భగవత్ప్రపన్నాః ।

సా శ్రీః స్వవాసమరవిందవనం విహాయ
యత్పాద సౌభగమలం భజతేఽనురక్తా । 32

తస్యాహమబ్జకులిశాంకుశకేతుకేతైః
శ్రీమత్పదైర్భగవతః సమలంకృతాంగీ ।
త్రీనత్యరోచ ఉపలభ్య తతో విభూతిం
లోకాన్ స మాం వ్యస్పజదుత్స్మయతీం తదంతే । 33

యో వై మమాతిభరమాసురవంశరాజ్ఞాం
అక్షౌహిణీ శతమపానుదదాత్మతంత్రః ।
త్వాం దుఃస్థమూనపదమాత్మని పౌరుషేణ
సంపాదయన్ యదుషు రమ్యమభిభదంగమ్ । 34

కా వా సహేత విరహం పురుషోత్తమస్య
ప్రేమావలోకరుచిరస్మితవల్గుజల్పైః ।
స్థైర్యం సమానమహరన్మధుమానినీనాం
రోమోత్సవో మమ యదంఘ్రివిటంకితాయాః । 35

తయోరేవం కథయతోః పృథివీధర్మయోస్తదా ।
పరీక్షిన్నామ రాజర్షిః ప్రాప్తః ప్రాచీం సరస్వతీమ్ । 36

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ప్రథమస్కంధే షోడశోఽధ్యాయః (16)



17 - అథ సప్తదశోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ

రాజోవాచ

తత్ర గోమిథునం రాజా హన్యమానమనాథవత్ ।
దండహస్తం చ వృషలం దదృశే నృపలాంఛనమ్ । 1

కస్త్యం మచ్ఛరణే లోకే బలాద్దంస్యబలాన్ బలీ ।
నరదేవోఽసి వేషేణ నటవత్ కర్మణాఽద్విజః । 5

వృషం మృణాళధవళం మేహంతమివ బిభ్యతమ్ ।
వేపమానం పదైకేన సీదంతం శూద్రతాడితమ్ । 2

యస్త్వం కృష్ణే గతే దూరం సహ గాండీవధన్వనా ।
శోచ్యోఽస్యశోచ్యాన్ రహసి ప్రహరన్ వధమర్హసి । 6

గాం చ ధర్మదుఘాం దీనాం భృశం శూద్రపదాహతామ్ ।
వివత్సాం సాశ్రువదనాం క్షామాం యవసమిచ్చతీమ్ । 3

త్వం వా మృణాళధవళః పాదైర్భూయః పదా చరన్ ।
వృషరూపేణ కిం కశ్చిద్దేవో నః పరిభేదయన్ । 7

వప్రచ్ఛ రథమారూఢః కార్తస్యరపరిచ్చదమ్ ।
మేఘగంభీరయా వాచా సమారోపితకార్ముకః । 4

న జాతు పౌరవేంద్రాణాం దోర్లండ పరిరంభితే ।
భూతలేఽనుపతంత్యస్మిన్ వినా తే ప్రాణీనాం శుచః । 8

మా సౌరభేయానుశుచో వ్యేతు తే వృషలాద్యయమ్ ।
మా రోదీరంబ భద్రం తే ఖలానాం మయి శాస్తరి । 9

యస్య రాష్ట్రే ప్రజాః సర్వాస్త్రస్యంతే సాధ్యసాధుభిః ।
తస్య మత్తస్య నశ్యంతి కీర్తిరాయుర్భగో గతిః । 10

వీష రాజ్ఞః పరో ధర్మో హ్యర్తానామార్తినిగ్రహః ।
అత వీనం వధిష్యామి భూతద్రుహమసత్తమమ్ । 11

కోఽవృశ్చత్తవ పాదాంస్త్రీన్ సౌరభేయ చతుష్పద ।
మాభూవంస్త్యాదృశా రాష్ట్రే రాజ్ఞాం కృష్ణానువర్తినామ్ । 12

అభ్యాహి వృష భద్రం వః సాధూనామకృతాగసామ్ ।
అత్మవైరూప్యకర్తారం పార్థానాం కీర్తిదూషణమ్ । 13

జనేఽనాగస్యఘం యుంజన్ సర్వతోఽస్య చ మద్యయమ్ ।
సాధూనాం భద్రమేవ స్యాదసాధుదమనే కృతే । 14

అనాగస్ప్రిహా భూతేషు య ఆగస్త్పన్నిరంకుశః ।
అహర్తాస్మి భుజం సాక్షాదమర్త్యస్యాపి సాంగదమ్ । 15

రాజ్ఞో హి పరమో ధర్మః స్వధర్మస్థానుపాలనమ్ ।
శాసతోఽన్యాన్ యథాశాస్త్రమనాపద్యుత్పథానిహ । 16

ధర్మ ఉవాచ

వీతద్యః పాండవేయానాం యుక్తమార్తాభయం వచః ।
యేషాం గుణగణైః కృష్ణో దౌత్యాదౌ భగవాన్ కృతః । 17

స వయం క్లేశబీజాని యతస్స్యుః పురుషర్షభ ।
పురుషం తం విజానీమో వాక్యభేదవిమోహితాః । 18

కేచిద్వికల్పవసనా ఆహురాత్మానమాత్మనః ।
దైవమన్యేఽపరే కర్మ స్వభావమపరే ప్రభుమ్ । 19

అప్రతర్క్యాదనిర్దేశ్యాదితి కేష్వపి నిశ్చయః ।
అత్రానురూపం రాజర్షే విమృశ స్వమనీషయా । 20

సూత ఉవాచ

వీవం ధర్మే ప్రవదతి స సమ్రాడ్వైజసత్తమ ।
సమాహితేన మనసా విభేదః పర్యచష్ట తమ్ । 21

రాజోవాచ

ధర్మం బ్రవీషి ధర్మజ్ఞ ధర్మోఽసి వృషరూపధృక్ ।
యదధర్మకృతః స్థానం సూచకస్యాపి తద్యవేత్ । 22

అథవా దేవమాయాయా నూనం గతిరగోచరా ।
చేతసో వచసశ్చాపి భూతానామితి నిశ్చయః । 23

తపః శౌచం దయా సత్యమితి పాదాః కృతే కృతాః ।
అధర్మాంశైస్త్రయో భగ్నా స్మయసంగమదైస్తవ । 24

ఇదానీం ధర్మ పాదస్తే సత్యం నిర్వర్తయేద్యతః ।
తం జిఘృక్షత్యధర్మోఽయమన్యతేనైధితః కలిః । 25

ఇయం చ భూర్భగవతా న్యాసితోరుభరా సతీ ।
శ్రీమద్భిస్తత్పదన్యాసైః సర్వతః కృతకౌతుకా । 26

శౌచత్యశ్రుకలా సాధ్వీ దుర్భగేవోజ్జితాఽధునా ।
అబ్రహ్మణ్యా సృపవ్యాజాః శూద్రా భోక్ష్యంతి మామితి । 27

ఇతి ధర్మం మహీం చైవ సాంత్యయిత్వా మహారథః ।
నిశాతమాదదే ఖడ్గం కలయేఽధర్మహేతవే । 28

తం జిఘాంసుమభిప్రేత్య విహాయ నృపలాంఛనమ్ ।
తత్పాదమూలం శిరసా సమగాద్భయవిహ్వలః । 29

పతితం పాదయోర్వీక్ష్య కృపయా దీనవత్సలః ।
శరణ్యో నావధీత్ శ్లోక్య అహ చేదం హసన్నివ । 30

రాజోవాచ

స తే గుడాకేశయశోధరాణామ్
బద్ధాంజలేర్వై భయమస్తి కించిత్ ।
స వర్తితస్యం భవతా కథంచన
క్షేత్రే మదీయే త్వమధర్మబంధుః । 31

త్వాం వర్తమానం నరదేవదేహీ-
ష్వనుప్రవృత్తోఽయమధర్మపూగః ।

లోభోఽన్యతం చౌర్యమనార్యమంహో
 జ్యేష్ఠా చ మాయా కలహశ్చ దంభః । 32
 న వర్తితవ్యం తదధర్మబంధో
 ధర్మేణ సత్యేన చ వర్తితవ్యే ।
 బ్రహ్మోవర్తే యత్ర యజంతి యజ్ఞైః
 యజ్ఞేశ్వరం యజ్ఞ వితానవిజ్ఞాః । 33
 యస్మిన్ హరిర్భగవానిజ్యమాన
 ఇజ్యామూర్తిర్యజతాం శం తనోతి ।
 కామానమోఘాన్ స్థిరజంగమానామ్
 అంతర్బహిర్వాయురివైష ఆత్మా । 34

సూత ఉవాచ

పరీక్షితైవమాదిష్టః స కలిర్ణాతవేషధుః ।
 తముద్యతాసిమాహేదం దండపాణిమివోద్యతమ్ । 35

కలిరువాచ

యత్ర క్వచన వత్స్యామి సౌర్యభౌమ తవాజ్ఞయా ।
 లక్షయే తత్ర తత్రాపి త్వామాత్మేషుశరాసనమ్ । 36
 తన్నే ధర్మభృతాం శ్రేష్ఠ స్థానం నిర్దేష్టుమర్హసి ।
 యత్రైవ నియతో వత్స్యే ఆతిష్ఠంస్తేఽనుశాసనమ్ । 37

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ప్రథమస్కంధే సప్తదశోఽధ్యాయః (17)



18 - అథ అష్టాదశోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ

యో నై ద్రౌణ్యస్త్రవిఘ్నో న మాతురుదరే మృతః ।
 అనుగ్రహోద్భగవతః కృష్ణస్యాద్భుతకర్మణః । 1

బ్రహ్మకోపోత్థితాద్యస్తు తక్షకాత్ప్రాణవిప్లవాత్ ।
 న సంముమోహోరుభయాద్భగవత్యర్చితాశయః । 2

ఉత్పృజ్య సర్వతః సంగం విజ్ఞాతాజితసంస్థితిః ।
 వైయాసకేర్లహౌ శిష్యో గంగాయాం స్వం కలేబరమ్ । 3

నోత్తమశ్లోకవార్తానాం జుషతాం తత్కథామృతమ్ ।
 స్యాత్సంభ్రమోఽంతకాలేఽపి స్మరతాం తత్పదాంబుజమ్ । 4

సూత ఉవాచ

అభ్యర్థితస్తదా తస్మై స్థానాని కలయే దదౌ ।
 ద్యూతం పానం స్త్రియః సూనా యత్రాధర్మశ్చతుర్విధః । 38

పునశ్చ యాచమానాయ జాతరూపమదాత్ ప్రభుః ।
 తతోఽన్యతం మదం కామం రజో వైరం చ పంచమమ్ । 39

అమూని పంచ స్థానాని హ్యధర్మప్రభవః కలిః ।
 బైత్తరేయేణ దత్తాని న్యవసత్తన్నిదేశకృత్ । 40

అథైతాని న సేవేత బుభూషుః పురుషః క్వచిత్ ।
 విశేషతో ధర్మశీలో రాజా లోకపతిర్గురుః । 41

వృషస్య నష్టాంస్త్రీన్ పాదాంస్తపః శౌచం దయామితి ।
 ప్రతిసందధ ఆశ్వాస్య మహీం చ సమవర్తయత్ । 42

స విష వితర్క్యధ్యాస్తే ఆసనం పార్థివోచితమ్ ।
 పితామహీనోపన్యస్తం రాజ్ఞారణ్యం వివిక్షతా । 43

ఆస్తేఽధునా స రాజర్షిః కౌరవేంద్రశ్రియోల్లాసన్ ।
 గజాహ్వయే మహాభాగశ్చక్రవర్తీ బృహచ్చ్రవాః । 44

ఇత్తం భూతానుభావోఽయమభిమన్యుసుతో నృపః ।
 యస్య పాలయతః క్షోణీం యూయం సత్రాయ దీక్షితాః । 45

తావత్కలిర్న ప్రభవేత్ప్రవిష్టోఽపీహ సర్వతః ।
 యావదీశో మహానుర్యాయమాభిమన్యవ ఏకరాట్ । 5

యస్మిన్నహని యర్చ్యేవ భగవానుత్ససర్జ గామ్ ।
 తదైవేహానువృత్తోఽసావధర్మప్రభవః కలిః । 6

నానుద్వేష్టి కలిం సన్మాట్ సారంగ ఇవ సారభుక్ ।
 కుశలాన్యాశు సిద్ధ్యంతి నేతరాణి కృతాని యత్ । 7

కిన్ను బాలేషు శూరేణ కలినా ధీరభీరుణా ।
 అప్రమత్తః ప్రమత్తేషు యో వృకో నృషు వర్తతే । 8

ఉపవర్ణితమేతద్యః పుణ్యం పారీక్షితం మయా ।
వాసుదేవకథోపేతమాఖ్యానం యదప్యచ్ఛత । 9

యాః యాః కథా భగవతః కథనీయోరుకర్మణః ।
గుణకర్మాశ్రయాః పుంభిః సంసేవ్యాస్తా బుభూషిభిః । 10

ఋషయః ఊహుః

సూత జీవ సమాః సౌమ్య శాశ్వతీర్విశదం యశః ।
యస్త్యం శంససి కృష్ణస్య మర్త్యానామమృతం హి సః । 11

కర్మణ్యస్మిన్ననాశ్వాసే ధూమధూమ్రాత్మనాం భవాన్ ।
ఆపాయయతి గోవిందపాదపద్మాసవం మధు । 12

తులయామ లవేనాపి న స్వర్గం నాపునర్భవమ్ ।
భగవత్సంగిసంగస్య మర్త్యానాం కిముతాశిషః । 13

కో నామ తృప్యేద్రసవిత్కథాయాం
మహత్తమైకాంత పరాయణస్య ।
నాంతం గుణానామగుణస్య జగ్ముః
యోగేశ్వరా యే భవపాద్మముఖ్యాః । 14

తన్నో భవాన్ వై భగవత్ప్రధానో
మహత్తమైకాంత పరాయణస్య ।
హరేరుదారం చరితం విశుద్ధం
శుశ్రూషతాం నో వితనోతు విద్వన్ । 15

స వై మహాభాగవతః పరీక్షిత్
యేనాపవర్గాఖ్యమదభ్రబుద్ధిః ।
జ్ఞానేన వైయాసకిశబ్దితేన
భేజే ఖగేంద్రధ్వజ పాదమూలమ్ । 16

తన్నః పరం పుణ్యమసంవృతార్థమ్
అఖ్యానమత్యద్భుతయోగనిష్ఠమ్ ।
అఖ్యాప్యానంతాచరితోపపన్నమ్
పారీక్షితం భాగవతాభిరామమ్ । 17

సూత ఉవాచ

అహో వయం జన్మభృతో ఓద్య హాస్మ
వృద్ధానువృత్వాపి విలోమజాతాః ।

దౌష్కుల్యమాధిం విధునోతి శీఘ్రం
మహత్తమానామభిధానయోగః । 18

కుతః పునర్గుణతో నామ తస్య
మహత్తమైకాంత పరాయణస్య ।
యోఽనంత శక్తిర్భగవాననంతో
మహద్గుణత్వాద్యమనంతమాహుః । 19

వీతావతాలం నను సూచితేన
గుణైరసామ్యానతిశాయనస్య ।
హిత్యేతరాన్ ప్రార్థయతో విభూతిః
యస్యాంఘ్రిరేణుం జుషతేఽనభీష్టోః । 20

అథాపి యత్పాదనభావస్పృష్టం
జగద్విరించోఽపహృతార్హణామ్భుః ।
సేశం పునాత్యన్యతమో ముకుందాత్
కో నామ లోకే భగవత్పదార్థః । 21

యత్రానురక్తాః సహసైవ ధీరాః
వ్యపోహ్య దేహోదిషు సంగమూఢమ్ ।
వ్రజంతి తత్పారమహంస్యమంత్యం
యస్మిన్నహింసోపశమః స్వధర్మః । 22

అహం హి పృష్టోఽర్యమణో భవద్భిః
ఆచక్ష ఆత్మావగమోఽత్ర యావాన్ ।
నభః పతంత్యాత్మసమం పతత్రిణః
తథా సమం విష్ణుగతిం విపశ్చితః । 23

ఏకదా ధనురుద్యమ్య విచరన్ మృగయాం వనే ।
మృగాననుగతః శ్రాంతః క్షుధితస్త్పషితో భృశమ్ । 24
జలాశయమచక్షాణః ప్రవివేశ తమాశ్రమమ్ ।
దదర్శ మునిమాసీనం శాంతం మీలితలోచనమ్ । 25

ప్రతిరుద్ధేంద్రియప్రాణమనోబుద్ధిముపారతమ్ ।
స్తానత్రయాత్పరం ప్రాప్తం బ్రహ్మభూతమవిక్రియమ్ । 26

విప్రకీర్ణజటాచ్ఛన్నం రౌరవేణాజినేన చ ।
విశుష్యత్తాలురుదకం తథాభూతమయాచత । 27

అలబ్ధతృణభూమ్యాదిరసంప్రాప్తార్హస్యానృతః ।
అవజ్ఞాతమివాత్మానం మన్యమానశ్చుకోప హ । 28

అభూతపూర్వః సహసా క్షుత్తృణ్ణ్యమర్దితాత్మనః ।
బ్రాహ్మణం ప్రత్యభూద్బ్రహ్మన్ మత్సరో మన్యురేవ చ । 29

స తు బ్రహ్మణుషేరంసే గతాసుమురగం రుషా ।
వినిర్గచ్ఛన్ ధనుష్కోట్యా నిధాయ పురమాగమత్ । 30

ఏష కిం నిభృతాశేషకరణో మీలితేక్షణః ।
మృషా సమాధిరాహోస్విత్కిం ను స్యాత్ క్షత్రబంధుభిః । 31

తస్య పుత్రోఽతితేజస్వీ విహరన్ బాలకోఽర్చకైః ।
రాజ్ఞాఘం ప్రాపితం తాతం శ్రుత్వా తత్రేదమబ్రవీత్ । 32

అహో అధర్మః పాలానాం పీన్నాం బలిభుజామివ ।
స్వామిన్యఘం యద్దాసానాం ద్వారపానాం శునామివ । 33

బ్రాహ్మణైః క్షత్రబంధుర్హి ద్వారపాలో నిరూపితః ।
స కథం తద్భూహే ద్వాఃస్థః సభాండం భోక్తుమర్హతి । 34

కృష్ణే గతే భగవతి శాస్త్రర్యుత్పథగామినామ్ ।
తద్భిన్నసేతూనద్యాహం శాస్మి పశ్యత మే బలమ్ । 35

ఇత్యుక్త్వా రోషతామ్రాక్షో వయస్యాన్యషిబాలకః ।
కౌశిక్యాప ఉపస్పృశ్య వాగ్వజ్రం విససర్జ హ । 36

ఇతి లంఘితమర్యాదం తక్షకః సప్తమేఽహని ।
దంక్ష్యతిస్మ కులాంగారం చోదితో మే తతద్రుహమ్ । 37

తతోఽభ్యేత్యాశ్రమం బాలో గళే సర్పకళేబరమ్ ।
పితరం వీక్ష్య దుఃఖార్తో ముక్తకంఠో రురోద హ । 38

స వా ఆంగిరసో బ్రహ్మన్ శ్రుత్వా సుతవిలాపనమ్ ।
ఉన్మీల్య శనకైర్నేత్రే దృష్ట్వా స్వాంసే మృతోరగమ్ । 39

విసృజ్య పుత్రం పప్రచ్ఛ వత్స కస్మాద్ధి రోదిషి ।
కేన వా తేఽప్యపకృతమితుక్తః స న్యవేదయత్ । 40

నిశమ్య శస్తమతదర్శం నరేంద్రం
స బ్రాహ్మణో నాత్మజమభ్యనందత్ ।
అహో బతాంహో మహదద్య తే కృతమ్
అల్పీయసి ద్రోహ ఉరుర్దమో ధృతః । 41

న వై నృభిర్నరదేవం పరాఖ్యం
సమ్మాతుమర్హస్యవిపక్వబుద్ధే ।
యత్తేజసా దుర్విషహేణ గుప్తా
విందంతి భద్రాణ్యకుతోభయాః ప్రజాః । 42

అలక్ష్మమాణే నరదేవనామ్ని
రథాంగపాణావయమంగ లోకః ।
తదా హి చౌరప్రచురో వినంక్ష్య-
త్యరక్ష్యమాణో ఽవివరూఢవత్ క్షణాత్ । 43

తదద్య నః పాపముపైత్యనన్వయం
యన్నష్టనాథస్య వసోర్విలుంపకాత్ ।
పరస్పరం ఘ్నంతి శపంతి వృంజతే
పశూన్ స్త్రియోఽర్థాన్ పురుదస్యవో జనాః । 44

తదార్యధర్మశ్చ విలీయతే నృణాం
వర్ణాశ్రమాచారయుతస్త్రయీమయః ।
తతోఽర్థకామాభినివేశితాత్మనాం
శునాం కపీనామివ వర్ణసంకరః । 45

ధర్మపాలో నరపతిః స తు సనూఢ్బుహాచ్ఛ్రవాః ।
సాక్షాన్మహాభాగవతో రాజర్షిర్లయమేధయాట్ ।
క్షుత్తృట్ శ్రమయుతో దీనో వైవాస్మచ్ఛాపమర్హతి । 46

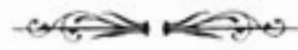
అపాపేషు స్వభృత్యేషు బాలేనాపక్వబుద్ధినా ।
పాపం కృతం తద్భగవాన్ సర్వాత్మా క్షంతుమర్హతి । 47

తిరస్కృతా విప్రలబ్ధాః శప్తాః క్షిప్తా హతా అపి ।
నాస్య తత్రుతికుర్వంతి తద్భక్తాః ప్రభవోఽపి హి । 48

ఇతి పుత్రకృతాఘన సోఽనుతస్తో మహామునిః ।
స్వయం విప్రకృతో రాజ్ఞా నైవాఘం తదచింతయత్ ॥ 49

ప్రాయశః సాధవో లోకే పరైర్వంద్యేషు యోజితాః ।
న వ్యథంతి న హ్యష్యంతి యత ఆత్మాఽగుణాశ్రయః ॥ 50

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ప్రథమస్కంధే అష్టాదశోఽధ్యాయః (18)



19 - అథ ఏకోనవింశో ఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ

మహీపతిస్త్వథ తత్కర్మ గర్హ్యం
విచింతయన్నాత్మకృతం సుదుర్మనాః ।
అహో మయా నీచమనార్యవత్ కృతం
నిరాగసి బ్రహ్మణి గూఢతేజసి ॥ 1

ధ్రువం తతో మే కృత దేవహీలనాత్
దురత్యయం వ్యసనం నాతిదీర్ఘాత్ ।
తదస్తు కామం హ్యఘనిష్కృతాయ మే
యథా న కుర్యాం పునరేవమద్ధా ॥ 2

అద్యైవ రాజ్యం బలమృద్ధకోశమ్
ప్రకోపితబ్రహ్మకులానలో మే ।
దహత్యభద్రస్య పునర్న మేఽభూత్
పాపీయసీ ధీర్విజదేవగోభ్యః ॥ 3

స చింతయన్నిత్యమథాశృణోధ్యథా
మునేః సుతోక్తో నిర్మతిస్తక్షకాఘ్యః ।
స సాధు మేనే నచిరేణ తక్షకా-
సలం ప్రసక్తస్య విరక్తికారణమ్ ॥ 4

అథో విహాయేమమముం చ లోకమ్
విమర్శితౌ హేయతయా పురస్తాత్ ।
కృష్ణాంఘ్రిసేవామధిమన్యమాన
ఉపావిశత్ ప్రాయమమర్చనద్యామ్ ॥ 5

యా వై లసచ్ఛ్రీతులసీవిమిశ్ర-
కృష్ణాంఘ్రిరేణ్యభ్యధికాంబునేత్రీ ।
పునాతి లోకానుభయత్ర సేశాన్
కస్తాం న సేవేత మరిష్యమాణః ॥ 6

ఇతి వ్యవచ్ఛిద్య స పాండవేయః
ప్రాయోపవేశం ప్రతివిష్ణుపద్యామ్ ।
దధ్యౌ ముకుందాంఘ్రిమనన్యభావో
మునివ్రతో ముక్తసమస్తసంగః ॥ 7

తత్రోపజగ్మర్చువనం పునానా
మహాసుభావా మునయః సశిష్యాః ।
ప్రాయేణ తీర్థాభిగమాపదేశైః
స్వయం హి తీర్థాని పునంతి సంతః ॥ 8

అత్రిర్వసిష్ఠశ్చ్యవనః శరద్వాన్
అరిష్టనేమిర్భుగురంగిరాశ్చ ।
పరాశరో గాధిసుతోఽథ రామ
ఉతథ్య ఇంద్రప్రమదేధ్మవాహా ॥ 9

మేథాతిథిరేవల ఆర్జిషేణో
భారద్వాజో గౌతమః పిప్పలాదః ।
మైత్రేయ ఔర్వః కవషః కుంభయోనిః
ద్వైపాయనో భగవాన్ నారదశ్చ ॥ 10

అన్యే చ దేవర్షి బ్రహ్మర్షి వర్యా
 రాజర్షి వర్యా అరుణాదయశ్చ ।
 నానార్షేయప్రవరాన్ సమేతాన్
 అభ్యర్చ్య రాజా శిరసా వవందే । 11

సుభోపవిష్టేష్వథ తేషు భూయః
 కృతప్రణామః స్వచికిర్షితం యత్ ।
 విజ్ఞాపయామాస వివిక్త చేతా
 ఉపస్థితోఽగ్రేఽభిగృహీతపాణిః । 12

రాజోవాచ

అహో వయం ధన్యతమా నృపాణాం
 మహాత్తమానుగ్రహణీయశీలాః ।
 రాజ్ఞాం కులం బ్రాహ్మణపాదశౌచాత్
 దూరాద్విస్సృష్టం బత గర్హ్యకర్మ । 13

తస్యైవ మేఽఘస్య పరావరేశో
 వ్యాసక్తచిత్తస్య గృహేష్వభీక్షమ్ ।
 నిర్వేదమూలో ద్విజశాపరూపో
 యత్ర ప్రసక్తో భయమాశు ధత్తే । 14

తం మోపయాతం ప్రతియంతు విప్రా
 గంగా చ దేవీ ధృతచిత్తమీశే ।
 ద్విజోపసృష్టః కుహకస్తక్షకో వా
 దశత్వలం గాయత విష్ణుగాథాః । 15

పునశ్చ భూయాద్భగవత్యనంతే
 రతిః ప్రసంగశ్చ తదాశ్రయేషు ।
 మహాత్పు యాం యాముపయామి సృష్టిం
 మైత్ర్యస్తు సర్వత్ర నమో ద్విజేభ్యః । 16

ఇతి స్మ రాజాధ్యవసాయయుక్తః
 ప్రాచీనమూలేషు కుశేషు ధీరః ।
 ఉదబ్ముఖో దక్షిణకూల ఆస్తే
 సముద్రపత్వ్యాః స్వసుతన్యస్తభారః । 17

ఏవం చ తస్మిన్నరదేవదేవే
 ప్రాయోపవిష్టే దివి దేవసంఘాః ।
 ప్రశస్య భూమౌ వ్యకిరన్ ప్రసూనైః
 ముదా ముహుర్దుందుభయశ్చ నేదుః । 18

మహార్షయో వై సముపాగతా యే
 ప్రశస్య సాధ్విత్యనుమోదమానాః ।
 ఊచుః ప్రజానుగ్రహశీలసారాః
 యదుత్తమశ్లోకగుణాభిరూపమ్ । 19

స వా ఇదం రాజర్షివర్య చిత్రం
 భవత్సు కృష్ణం సమనువ్రతేషు ।
 యేఽధ్యాసనం రాజకిరీటజుష్టం
 సద్యో జహుర్భగవత్పార్శ్వ కామాః । 20

సర్వే వయం తావదిహోస్మ హేఽద్య
 కలేవరం యావదసౌ విహాయ ।
 లోకం పరం విరజస్కం విశోకం
 యాస్యత్యయం భాగవతప్రధానః । 21

ఆశ్రుత్య తదృషి గణవచః పరీక్షిత్
 సమం మధుచ్యుద్గురు చావ్యలీకమ్ ।
 అభాషతైనానభినంద్యయుక్తాన్
 శుశ్రూషమాణశ్చరితాని విష్ణోః । 22

సమాగతాః సర్వత ఏవ సర్వే
 వేదా యథా మూర్తిధరా స్త్రిపుష్ఠే ।
 నేహోధవాముత్ర చ కశ్చనార్థ -
 ఋతే పరానుగ్రహమాత్మశీలమ్ । 23

తతశ్చ వః పృచ్ఛ్యమిమం విప్యచ్చే
 విశ్రభ్య విప్రా ఇతికృత్యతాయామ్ ।
 సర్వాత్మనా మ్రియమాణైశ్చ కృత్యం
 శుద్ధం చ తత్రామృతతాభియుక్తాః । 24

తత్రాగమద్భగవాన్ వ్యాసపుత్రో
 యదృచ్ఛయా గామటమానోఽనపేక్షః ।
 అలక్ష్మలింగో నిజలాభతుష్టో
 వృతశ్చ బాలైరవధూతవేషః । 25

తం ద్వ్యష్టవర్షం సుకుమారపాద-
 కరోరుబాహ్వాంసకపోలగాత్రమ్ ।
 చార్వాయతాక్షోన్నసతుల్యకర్ణ-
 సుభ్రాహ్మణసం కంబుసుజాతకంఠమ్ । 26

నిగూఢజత్రుం పృథుతుంగవక్షసం
 ఆవర్తనాభిం వలివల్గూదరం చ ।
 దిగంబరం వక్త్ర వికీర్ణ కేశం
 ప్రలంబబాహుం న్యమరోత్తమాభమ్ । 27

శ్యామం సదాపీచ్యవయోఽంగలక్ష్మ్యా
 స్త్రీణాం మనోజ్ఞం రుచిరస్మితేన ।
 ప్రత్యుత్థితాస్తే మునయః స్వాసనేభ్యః
 తల్లక్ష్మణజ్ఞా అపి గూఢవర్చసమ్ । 28

స విష్ణురాతోఽతిథయ ఆగతాయ
 తస్మై సపర్యాం శిరసాఽఽఽ జహార ।
 తతో నివృత్తా హ్యబుధాః స్త్రియోఽర్చకాః
 మహాసనే సోపవివేశ పూజితః । 29

స సంవృతస్తత్ర మహాన్ మహీయసాం
 బ్రహ్మర్షి రాజర్షి సురర్షి సంఘైః ।
 వ్యరోచతాలం భగవాన్ యథేందుః
 గ్రహార్క్ష తారానికరైః పరీతః । 30

ప్రశాంతమాసీనమకుంఠమేధసమ్
 మునిం నృపో భాగవతోఽభ్యుపేత్య ।

ప్రణమ్య మూర్ధ్నావహితః కృతాంజలిః
 నత్వా గిరా సూన్యతయాన్వప్సచ్ఛత్ । 31
 పరీక్షిదువాచ

అహో అద్య వయం బ్రహ్మాన్ సత్యేవ్యాః క్షత్రబంధవః ।
 కృపయాతిథిరూపేణ భవద్భిస్తీర్తకాః కృతాః । 32

యేషాం సంస్మరణాత్పుంసాం నద్యశ్చుద్ద్యంతి వై గృహాః ।
 కిం పునర్దర్శనస్పర్శపాదశౌచాసనాదిభిః । 33

సాన్నిధ్యాత్తే మహాయోగిన్ పాతకాని మహాంత్యపి ।
 సద్యో నశ్యంతి వై పుంసాం విష్ణోరివ సురేతరాః । 34

అపి మే భగవాన్ ప్రీతః కృష్ణః పాండుసుతప్రియః ।
 పైతృష్వసేయప్రీత్యర్థం తద్గోత్రస్యాత్తబాంధవః । 35

అన్యథా తేఽవ్యక్తగతేర్దర్శనం నః కథం నృణామ్ ।
 నితరాం మ్రియమాణానాం సంసిద్ధస్య వనీయసః । 36

అతః పృచ్ఛామి సంసిద్ధిం యోగినాం పరమం గురుమ్ ।
 పురుషస్యేహ యత్కార్యం మ్రియమాణస్య సర్వథా । 37

యచ్ఛ్రోతవ్యమథో జప్యం యత్కర్తవ్యం నృభిః ప్రభో ।
 స్మర్తవ్యం భజనీయం వా బ్రూహి యద్వా విపర్యయమ్ । 38

నూనం భగవతో బ్రహ్మాన్ గృహేషు గృహమేధినామ్ ।
 న లక్ష్మతే హ్యవస్థానమపి గోదోహనం క్వచిత్ । 39
 సూత ఉవాచ

ఏవమాభాషితః పృష్టః స రాజ్ఞా శ్లక్షయా గిరా ।
 ప్రత్యభాషత ధర్మజ్ఞో భగవాన్ బోదరాయణిః । 40

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే వైయాసిక్యాం అష్టాదశసహస్రికాయాం పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 ప్రథమస్కంధే శుకాగమనం నామ ఏకోనవింశోఽధ్యాయః. (19)

ఇతి ప్రథమ స్కంధః



శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణమ్

ద్వితీయః స్కంధః

1 - అథ ప్రథమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

వరీయానేష తే ప్రశ్నః కృతో లోకహితం నృప |
ఆత్మవిత్సమ్మతః పుంసాం శ్రోతవ్యాదిషు యః పరః | 1

శ్రోతవ్యాదీని రాజేంద్ర నృణాం సంతి సహస్రశః |
అపశ్యతామాత్మతత్త్వం గృహేషు గృహమేధినామ్ | 2

నిద్రయా హ్రీయతే నక్తం వ్యవాయేన చ వా వయః |
దివా చార్దేహయా రాజన్ కుటుంబభరణేన వా | 3

దేహోపత్యకలత్రాదిష్వాత్మనైన్యేష్యసత్స్వపి |
తేషాం ప్రమత్తో నిధనం పశ్యన్నపి న పశ్యతి | 4

తస్మాద్భారత సర్వాత్మా భగవానీశ్వరో హరిః |
శ్రోతవ్యః కీర్తితవ్యశ్చ స్మర్తవ్యశ్చేచ్ఛతాఽభయమ్ | 5

ఏతావాన్ సాంఖ్యయోగాభ్యాం స్వధర్మపరినిష్ఠయా |
జన్మలాభః పరః పుంసామంతే నారాయణస్మృతిః | 6

ప్రాయేణ మునయో రాజన్నివృత్తా విధిషేధతః |
నైర్గుణ్యస్థా రమంతే స్మ గుణానుకథనే హరేః | 7

ఇదం భాగవతం నామ పురాణం బ్రహ్మసమ్మితమ్ |
అథీతవాన్ ద్వాపరాదౌ పితుర్ద్వైపాయనాదహమ్ | 8

వరినిష్ఠితోఽపి నైర్గుణ్యే ఉత్తమశ్లోకలీలయా |
గృహీతచేతా రాజర్షే ఆఖ్యానం యదథీతవాన్ | 9

తదహం తేఽభిధాస్యామి మహాపారుషికో భవాన్ |
యస్య శ్రద్ధధతామాశు స్యాన్ముకుందే మతిః సతీ | 10

ఏతన్నిర్విద్యమానానామిచ్ఛతానుకుతోభయమ్ |
యోగినాం నృప నిర్లీతం హరేర్నామానుకీర్తనమ్ | 11

కిం ప్రమత్తస్య బహుభిః పరోక్షైర్హయనైరిహ |
వరం ముహూర్తం విదితం ఘటేత శ్రేయసే యతః | 12

ఖట్వాంగో నామ రాజర్షిః జ్ఞాత్వేయత్తామిహోయుషః |
ముహూర్తాత్సర్వముత్సృజ్య గతవానభయం హరిమ్ | 13

తవాప్యేతర్హి కౌరవ్య సప్తాహం జీవితావధిః |
ఉపకల్పయ తత్సర్వం తావద్యత్సాంపరాయికమ్ | 14

అంతకాలే తు పురుష ఆగతే గతసాధ్వసః |
ఛింద్యాదసంగశస్త్రేణ స్పృహం దేహేఽను యే చ తమ్ | 15

గృహోత్ప్రవ్రజితో ధీరః పుణ్యతీర్థజలాఘ్నతః |
శుచౌ వివిక్త ఆసీనో విధివత్కల్పితాసనే | 16

అభ్యసేన్మనసా శుద్ధం త్రివృద్భ్రహ్మోక్షరం పరమ్ |
మనో యచ్ఛేజ్జితశ్వాసో బ్రహ్మబీజమవిస్మరన్ | 17

నియచ్ఛేద్విషయేభ్యోఽక్షాన్ మనసా బుద్ధిసారధిః |
మనః కర్మభిరాక్షిప్తం శుభార్థే ధారయేద్దియా | 18

తత్రైకావయనం ధ్యాయేదప్యుచ్చిన్నేన చేతసా ।
 మనో నిర్విషయం యుక్త్యా తతః కించన న స్మరేత్ ।
 పదం తత్పరమం విష్ణోర్మనో యత్ర ప్రసీదతి । 19

రజస్తమోభ్యామాక్షిప్తం విమూఢం మన ఆత్మనః ।
 యచ్ఛేద్ధారణయా ధీరో హంతి యా తత్కృతం మలమ్ । 20

యస్యాం సంధార్యమాణాయాం యోగినో భక్తిలక్షణః ।
 ఆశు సంపద్యతే యోగ ఆశ్రయం భద్రమీక్షతః । 21

రాజోవాచ

యథా సంధార్యతే బ్రహ్మాన్ ధారణా యత్ర సమ్మతా ।
 యాదృశీ వా హరేదాశు పురుషస్య మనోమలమ్ । 22

శ్రీ శుక ఉవాచ

జితాసనో జితశ్వాసో జితసంగో జితేంద్రియః ।
 స్థూలే భగవతో రూపే మనః సంధారయేద్ధియా । 23

విశేషస్తస్య దేహోఽయం స్థవిష్టశ్చ స్థవీయసామ్ ।
 యత్రేదం దృశ్యతే విశ్వం భూతం భవ్యం భవచ్చ సత్ । 24

అండకోశే శరీరేఽస్మిన్ సప్తావరణసంయుతే ।
 వైరాజః పురుషో యోఽసౌ భగవాన్ ధారణాశ్రయః । 25

పాతాళమేతస్య హి పాదమూలం
 పఠంతి పార్థివ్రపదే రసాతలమ్ ।
 మహాతలం విశ్వస్యజోఽథ గుల్ఫౌ
 తలాతలం వై పురుషస్య జంఘే । 26

ద్యే జానునీ సుతలం విశ్వమూర్తేః
 ఊరుద్వయం వితలం చాతలం చ ।
 మహీతలం తజ్జఘనం మహీపతే
 నభస్తలం నాభిసరో గృణంతి । 27

ఉరఃస్తలం జ్యోతిరనీకమస్య
 గ్రీవా మహర్వదనం వై జనోఽస్య ।
 తపో రరాటీం విదురాదిపుంసః
 సత్యం తు శీర్షాణి సహస్రశీర్షః । 28

ఇంద్రాదయో బాహవ ఆహురుస్రాః
 కర్ణౌ దిశః శ్రోత్రమముష్య శబ్దః ।
 నాసత్యదస్రా పరమస్య నాసే
 ఘ్రాణోఽస్య గంధో ముఖమగ్నిరిద్ధః । 29

ద్యౌరక్షిణీ చక్షురభూత్పతంగః
 పక్ష్యాణి విష్ణోరహనీ ఉభే చ ।
 తద్ద్రూపిజృంభః పరమేష్ఠిధిష్ఠ్యమ్
 ఆపోఽస్య తాలూ రస ఏవ జిహ్వే । 30

ఛందాంస్యనంతస్య శిరో గృణంతి
 దంష్ట్రా యమః స్నేహకలా ద్విజాని ।
 హాసో జనోన్మాదకరీ చ మాయా
 దురంతస్రో యదపాంగమోక్షః । 31

ద్రీడోత్తరోష్ఠోఽథ ర ఏవ లోభో
 ధర్మః స్తనోఽథర్మపథోఽస్య పృష్ఠమ్ ।
 కస్తస్య మేఢ్రం వృషణౌ చ మిత్రౌ
 కుక్షిః సముద్రా గిరయోఽస్థిసంఘాః । 32

నద్యోఽస్య నాడ్యోఽథ తనూరుహాణి
 మహీరుహా విశ్వతనోర్ఘ్నేంద్ర ।
 అనంతవీర్యః శ్వసితం మాతరిశ్వా
 గతిర్వయః కర్మగుణప్రవాహః । 33

ఈశస్య కేశాన్ విదురంబువాహాన్
 వాసస్తు సంధ్యాం కురువర్య భూమ్నః ।
 అవ్యక్తమాహుర్చ్ఛాదయం మనశ్చ
 సచంద్రమాః సర్వవికారకోశః । 34

విజ్ఞానశక్తిం మహిమామనంతి
 సర్వాత్మనోఽంతఃకరణం గిరిత్రమ్ ।
 అశ్వాశ్వతర్యుష్ట్రగజా నఖాని
 సర్వే మృగాః పశవః శ్రోణిదేశే । 35

వయాంసి తద్వ్యాకరణం విచిత్రం
 మనుర్మనీషా మనుజో నివాసః ।
 గంధర్వవిద్యాధరచారణాపురః
 స్వరస్మతీరసురానీకవీర్యః । 36

బ్రహ్మాననం క్షత్రభుజో మహాత్మా
 విడూరురంఘ్రిశ్రితకృష్ణవర్ణః ।
 నానాభిధాభీజ్యగణోపపన్నో
 ద్రవ్యాత్మకః కర్మ వితానయోగః । 37

ఇయానసావీశ్వరవిగ్రహస్య
 యః సన్నివేశః కథితో మయా తే ।
 సంధార్యతేఽస్మిన్ వపుషి స్థవిష్టే
 మనః స్వబుధ్యా న యతోఽస్తి కించిత్ । 38

స సర్వధీవృత్త్యనుభూతసర్వః
 ఆత్మా యథా స్వప్నజనేక్షితైకః ।
 తం సత్యమానందనిధిం భజేత
 నాన్యత్ర సజ్జేద్యత ఆత్మపాతః । 39

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వితీయస్కంధే ప్రథమోఽధ్యాయః (1)



2 - అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏవం పురా ధారణయాత్మయోనిః
 నష్టాం స్మృతిం ప్రత్యవరుధ్య తుష్టాత్ ।
 తథా ససర్జేదమమోఘదృష్టిః
 యథాప్యయాత్ ప్రాగ్వ్యవసాయబుద్ధిః । 1

శాబ్దస్య హి బ్రహ్మణ ఏష పంథాః
 యన్నామభిర్ద్యాయతి ధీః అపార్తైః ।
 పరిభ్రమంస్తత్ర న విందతేఽర్థాన్
 మాయామయే వాసనయా శయానః । 2

అతః కవిర్నామసు యావదర్థః
 స్యాదప్రమత్తో వ్యవసాయబుద్ధిః ।
 సిద్ధేఽన్యథార్థే న యతేత తత్ర
 పరిశ్రమం తత్ర సమీక్షమాణః । 3

సత్యాం క్షితౌ కిం కశిపోః ప్రయాసైః
 బాహౌ స్వసిద్ధే హ్యపబర్హణైః కిమ్ ।
 సత్యంజలౌ కిం పురుధాన్నపాత్ర్యా
 దిగ్వల్కలాదౌ సతి కిం దుకూలైః । 4

చీరాణి కిం పథి న సంతి దిశంతి భిక్షాం
 నైవాంఘ్రిపాః పరభృతః సరితో ఽప్యశుష్యన్ ।
 రుద్ధా గుహాః కిమజితోఽవతి నోపసన్నాన్
 కస్మాద్భజంతి కవయో ధనదుర్మదాంధాన్ । 5

ఏవం స్వచిత్తే స్వత ఏవ సిద్ధే
 ఆత్మా ప్రియోఽర్థో భగవాననంతః ।
 తం నిర్వుతో నియతార్థో భజేత
 సంసారోహితూపరమశ్చ యత్ర । 6

కస్తాం త్వనాదృత్య పరానుచింతామ్
 ఋతే పశూనసతీం నామ యుంజ్యాత్ ।
 పశ్యన్ జనం పతితం వైతరణ్యాం
 స్వకర్మజాన్ పరితాపాన్ జుషాణమ్ । 7

కేచిత్ప్రదేహాంతర్బదయావకాశే
 ప్రాదేశమాత్రం పురుషం వసంతమ్ ।
 చతుర్బుజం కంజరథాంగశంఖ-
 గదాధరం ధారణయా స్మరంతి । 8

ప్రసన్నవక్త్రం నలినాయతేక్షణం
 కదంబకింజల్కపిశంగవాససమ్ |
 లసన్మహారత్నహిరణ్మయాంగదమ్
 స్ఫురన్మహారత్నకిరీటకుండలమ్ | 9
 ఉన్నిద్రహృత్ప్రకజకర్ణికాలయే
 యోగేశ్వరాస్థాపితపాదపల్లవమ్ |
 శ్రీలక్ష్మణం కౌస్తుభరత్నకంఠరమ్
 అమ్లానలక్ష్మ్యా వనమాలయాఽఽ చితమ్ | 10
 విభూషితం మేఖలయాంగులీయకైః
 మహాధనైర్నూపురకంకణాదిభిః |
 స్నిగ్ధామలాకుంచితనీలకుంతలైః
 విరోచనమానానసహాసపేశలమ్ | 11
 అదీనలీలాహసితేక్షణోల్లసత్
 భ్రూభంగసంసూచితభూర్యనుగ్రహమ్ |
 రఃక్షేత చింతామయమేనమీశ్వరమ్
 యావన్మనోధారణయావతిష్ఠతే | 12
 ఏకైకశోఽంగాని ధియానుభావయేత్
 పాదాది యావద్దసితం గదాభృతః |
 జితం జితం స్థానమపోహ్యా ధారయేత్
 పరం పరం శుభ్యతి ధీర్యథా యథా | 13
 యావన్న జాయేత పరావరేఽస్మిన్
 విశ్వేశ్వరే ద్రష్టరి భక్తియోగః |
 తావత్ స్థవీయః పురుషస్య రూపం
 క్రియావసానే ప్రయతః స్మరేత్ | 14
 స్థిరం సుఖం చాసనమాశ్రితో యతిః
 యదా జిహోసురిమమంగ లోకమ్ |
 దేశే చ కాలే చ మనో న సజ్జయేత్
 ప్రాణాన్ నియచ్ఛేన్ననసా జితాసుః | 15
 మనః స్వబుద్ధ్యామలయా నియమ్య
 క్షేత్రజ్ఞ ఏతాం నినయేత్తమాత్మని |
 ఆత్మానమాత్మన్యవరుద్ధ్య ధీరో
 లబ్ధోపశాంతిర్విరమేత కృత్యాత్ | 16

న యత్ర కాలోఽనిమిషాం పరః ప్రభుః
 కుతో ను దేవా జగతాం య రఃశిరే |
 న యత్ర సత్త్వం న రజస్తమశ్చ
 న వై వికారో న మహాన్ ప్రధానమ్ | 17
 పరం పదం వైష్ణవమామనంతి తద్
 యన్నేతి నేతీత్యతదుత్పిసృక్షవః |
 విసృజ్య దౌరాత్మ్యమనన్యసౌహృదా
 హృదోపగుహ్యోర్హపదం పదే పదే | 18
 ఇత్థం మునిస్తూపరమేద్వ్యవస్థితో
 విజ్ఞానదృగ్విర్యసురంధితాశయః |
 స్వపార్థినాఽఽపీడ్య గుదం తతోఽనిలమ్
 స్థానేషు షట్సూన్నమయేజ్జితక్లమః | 19
 నాభ్యాం స్థితం హృద్యధిరోప్య తస్మాత్
 ఉదానగత్యోరసి తం నయేన్మునిః |
 తతోఽనుసంధాయ ధియా మనస్వీ
 స్వతాలుములం శనకైర్నయేత | 20
 తస్మాద్భ్రువోరంతరమున్నయేత
 నిరుద్ధ సప్తాయతనోఽనపేక్షః |
 స్థిత్యా ముహూర్తార్తమకుంతదృష్టిః
 నిర్భిద్య మూర్ధన్ విసృజేత్పరం గతః | 21
 యది ప్రయాస్యన్ నృప పారమేష్ఠ్యమ్
 వైహాయసానాముత యద్విహారమ్ |
 అష్టాధిపత్యం గుణసన్నివాయే
 సహైవ గచ్ఛేన్ననసేంద్రియైశ్చ | 22
 యోగేశ్వరాణాం గతిమాహురంతః
 బహిస్త్రిలోక్యాః పవనాంతరాత్మనామ్ |
 న కర్మభిస్తాం గతిమాఘ్నవంతి
 విద్యాతపోయోగసమాధిభాజామ్ | 23

వైశ్వానరం యాతి విహాయసా గతః
 సుషుమ్లయా బ్రహ్మపథేన శోచిషా ।
 విధూతకల్కోఽథ హరేరుదస్తాత్
 ప్రయాతి చక్రం నృప శైశుమారమ్ । 24

తద్విశ్వనాభిం త్వతివర్త్య విష్ణోః
 అణీయసా విరజేనాత్మనైకః ।
 నమస్కృతం బ్రహ్మవిదాముపైతి
 కల్పాయుషో యద్విబుధా రమంతే । 25

అథో అనంతస్య ముఖానలేన
 దందహ్యమానం స నిరీక్ష్య విశ్వమ్ ।
 నిర్యాతి సిద్ధేశ్వరజుష్టధిష్ట్యం
 యద్ద్వైపరార్థ్యం తదు పారమేష్ట్యమ్ । 26

న యత్ర శోకో న జరా న మృత్యుః
 నార్తిర్న చోద్వేగ బుతే కుతశ్చిత్ ।
 యచ్ఛిత్తతోదః కృపయాఽనిదంవిదాం
 దురంత దుఃఖప్రభవానుదర్శనాత్ । 27

తతో విశేషం ప్రతిపద్య నిర్భయః
 తేనాత్మనాపోఽనలమూర్తిరత్వరన్ ।
 జ్యోతిర్మయో వాయుముపేత్య కాలే
 వాయ్వాత్మనా ఖం బృహదాత్మలింగమ్ । 28

ఘ్రాణేన గంధం రసనేన వై రసం
 రూపం తు దృష్ట్వా శ్వసనం త్వచైవ ।
 శ్రోత్రేణ చోపేత్య నభోగుణత్వం
 ప్రాణేన చాకూతిముపైతి యోగీ । 29

స భూతసూక్ష్మేంద్రియసన్నికర్షం
 మనోమయం దేవమయం వికార్యమ్ ।

సంసాద్య గత్యా సహ తేన యాతి
 విజ్ఞానతత్త్వం గుణసన్నిరోధమ్ । 30

తేనాత్మనాత్మానముపైతి శాంతం
 ఆనందమానందమయోఽవసానే ।
 ఏతాం గతిం భాగవతిం గతో యః
 స వై పునర్నేహ విషజ్జితేఽంగ । 31

ఏతే సృతీ తే నృప వేదగీతే
 త్వయాభిప్యష్టే చ సనాతనే చ ।
 యే వై పురా బ్రహ్మణ ఆహ పృష్టః
 ఆరాధితో భగవాన్ వాసుదేవః । 32

న హ్యతోఽన్యః శివః పంథా విశతః సంస్మతావిహ ।
 వాసుదేవే భగవతి భక్తియోగో యతో భవేత్ । 33

భగవాన్ బ్రహ్మ కార్త్యేన్విన త్రిరన్వీక్ష్య మనీషయా ।
 తదధ్యవస్యత్ కూటస్థో రతిరాత్మన్ యతో భవేత్ । 34

భగవాన్ సర్వభూతేషు లక్ష్మితః స్వాత్మనా హరిః ।
 దృశ్యైర్బుద్ధ్యాదిభిర్ద్రష్టా లక్షణైరనుమాపకైః । 35

తస్మాత్పర్వాత్మనా రాజన్ హరిః సర్వత్ర సర్వదా ।
 శ్రోతవ్యః కీర్తితవ్యశ్చ స్మర్తవ్యో భగవాన్ నృణామ్ । 36

పిబంతి యే భగవత ఆత్మనస్సతాం
 కథామృతం శ్రవణపుటేషు సంభృతమ్ ।
 పునంతి తే విషయవిదూషితాశయం
 వ్రజంతి తచ్చరణసరోరుహాంతికమ్ । 37

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వితీయస్కంధే ద్వితీయోఽధ్యాయః (2)



3 - అథ తృతీయోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏవమేతన్నిగదితం పృష్టవాన్ యదృవాన్ మమ ।
 సృణాం యన్మియమాణానాం మనుష్యేషు మనీషిణామ్ । 1
 బ్రహ్మవర్చసకామస్తు యజేత బ్రహ్మణస్పతిమ్ ।
 ఇంద్రమింద్రియకామస్తు ప్రజాకామః ప్రజాపతీన్ । 2
 దేవీం మాయాం తు శ్రీకామస్తేజస్కామో విభావసుమ్ ।
 వసుకామో వసున్ రుద్రాన్ వీర్యకామోఽథ వీర్యవాన్ । 3
 అన్నాద్యకామస్త్వదితిం స్వర్గకామోఽదితేః సుతాన్ ।
 విశ్వాన్ దేవాన్ రాజ్యకామః సాధ్యాన్ సంసాధకో విశామ్ । 4
 ఆయుష్కామోఽశ్వినౌ దేవౌ పుష్టికామ ఇలాం యజేత్ ।
 ప్రతిష్ఠాకామః పురుషో రోదసీ లోకమాతరా । 5
 రూపాభికామో గంధర్వాన్ స్త్రీకామోఽప్పర ఊర్వశీమ్ ।
 అధిపత్యకామః సర్వేషాం యజేత పరమేష్ఠినమ్ । 6
 యజ్ఞం యజేద్యశస్కామః కోశకామః ప్రచేతసమ్ ।
 విద్యాకామస్తు గిరిశం దాంపత్యార్థ ఉమాం సతీమ్ । 7
 ధర్మార్థ ఉత్తమశ్లోకం తంతుం తన్వన్ పితౄన్ యజేత్ ।
 రక్షాకామః పుణ్యజనానోజస్కామో మరుద్గణాన్ । 8
 రాజ్యకామో మనున్ దేవాన్ నిర్వతిం త్వభిచరన్ యజేత్ ।
 కామకామో యజేత్సోమమ్ అకామః పురుషం పరమ్ । 9
 అకామః సర్వకామో వా మోక్షకామ ఉదారధీః ।
 తీవ్రేణ భక్తియోగేన యజేత పురుషం పరమ్ । 10
 ఏతావానేవ యజతామిహనిశ్చేయసోదయః ।
 భగవత్యచలో భావో యద్భాగవతసంగతః । 11

జ్ఞానం యదా ప్రతినివృత్తగుణోర్మిచక్రమ్
 ఆత్మప్రసాద ఉత యత్ర గుణోష్యసంగః ।
 కైవల్యసమ్మతపథస్త్వథ భక్తియోగః
 కో నిర్వృతో హరికథాసు రతిం న కుర్యాత్ । 12

శౌనక ఉవాచ

ఇత్యభివ్యాహృతం రాజా నిశమ్య భరతర్షభః ।
 కిమన్యత్ పృష్టవాన్ భూయో వైయాసకిమ్పిషిం కవిమ్ । 13
 ఏతచ్ఛ్రూషతాం విద్యన్ సూత నోఽర్హసి భాషితుమ్ ।
 కథా హరికథోదర్కాః సతాం స్యుః సదసి ధ్రువమ్ । 14
 స వై భాగవతో రాజా సాండవేయో మహారథః ।
 బాలః క్రీడనకైః క్రీడన్ కృష్ణక్రీడాం య ఆదదే । 15
 వైయాసకిశ్చ భగవాన్ వాసుదేవపరాయణః ।
 ఉరుగాయగుణోదారాః సతాం స్యుర్హి సమాగమే । 16
 ఆయుర్లరతి వై పుంసాముద్యన్నస్తం చ యన్నసా ।
 తస్యర్తే యత్ క్షణో నీత ఉత్తమశ్లోకవార్తయా । 17
 తరవః కిం న జీవంతి భస్మాః కిం న శ్వసంతు్యత ।
 న ఖాదంతి న మేహంతి కిం గ్రామపశవోఽపరే । 18
 శ్వవిద్యరాహోష్ఠఖరైః సంస్తుతః పురుషః పశుః ।
 న యత్కర్ణ పథోపేతో జాతు నామ గదాగ్రజః । 19
 బిలే బతోరుక్రమవిక్రమాన్ యే
 న శృణ్వతః కర్ణపుటే నరస్య ।
 జిహ్వసతి దార్పరికేవ సూత
 న చోపగాయత్యురుగాయగాథాః । 20

భారః పరం పట్టకిరీటజుష్టమ్
 అప్యత్తమాంగం న నమేన్ముకుందమ్ ।
 శావౌ కరౌ నో కురుతః సపర్యాం
 హరేర్లసత్కాంచనకంకణౌ వా । 21

బర్హాయితే తే నయనే నరాణామ్
 లింగాని విష్ణోర్న నిరీక్షతో యే ।
 పాదౌ నృణాం తౌ ద్రుమజన్మభాజౌ
 క్షేత్రాణి నానువ్రజతో హరేర్యా । 22

జీవచ్ఛవో భాగవతాంఘ్రిరేణుమ్
 న జాతు మర్త్యోఽభిలభేత యస్తు ।

శ్రీవిష్ణుపద్యా మనుజస్తులస్యాః
 శ్వసన్ శవో యస్తు న వేద గంధమ్ । 23

తదశ్మసారం హృదయం బతేదం
 యద్భుహ్యమాణైర్వరినామధేయైః ।
 న విక్రియేతాథ యదా వికారో
 నేత్రే జలం గాత్రరుహేషు హర్షః । 24

అథాభిధేహ్యంగ మనోఽనుకూలం
 ప్రభాషసే భాగవతప్రధానః ।
 యదాహ వైయాసకిరాత్మవిద్యా-
 విశారదో నృపతిం సాధు పృష్టః । 25

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వితీయస్కంధే తృతీయోఽధ్యాయః (3)



4 - అథ చతుర్థోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ

వైయాసకేరితివచస్తత్త్వనిశ్చయమాత్మనః ।
 ఉపధార్య మతిం కృష్ణే ఔత్తరేయః సతీం వ్యధాత్ । 1

ఆత్మజాయాసుతాగారపశుద్రవిణబంధుషు ।
 రాజ్యే చావికలే నిత్యం విరూఢాం మమతాం జహౌ । 2

పప్రచ్ఛ చేమమేవార్థం యన్మాం పృచ్ఛథ సత్తమాః ।
 కృష్ణాసుభావశ్రవణే శ్రద్ధధానో మహామనాః । 3

సంస్థాం విజ్ఞాయ సంన్యస్య కర్మ త్రైవర్గికం చ యత్ ।
 వాసుదేవే భగవతి ఆత్మభావం దృఢం గతః । 4

రాజోవాచ

సమీచీనం వచో బ్రహ్మాన్ సర్వజ్ఞస్య తవానఘ ।
 తమో విశీర్యతే మహ్యం హరేః కథయతః కథామ్ । 5

భూయ ఏవ వివిత్సామి భగవానాత్మమాయయా ।
 యథేదం సృజతే విశ్వం దుర్విభావ్యమధీశ్వరైః । 6

యథా గోపాయతి విభుర్యథా సంయచ్ఛతే పునః ।
 యాం యాం శక్తిముపాశ్రిత్య పురుశక్తిః పరః పుమాన్ ।
 ఆత్మానం క్రీడయన్ క్రీడన్ కరోతి వికరోతి చ । 7

నూనం భగవతో బ్రహ్మాన్ హరేరద్భుతకర్మణః ।
 దుర్విభావ్యమివాభాతి కవిభిశ్చాపి చేష్టితమ్ । 8

యథా గుణాంస్తు ప్రకృతేర్యుగపత్ర్కమశోఽపి వా ।
 బిభర్తి భూరిశస్త్వేకః కుర్వన్ కర్మాణి జన్మభిః । 9

విచికిత్సితమేతన్నే బ్రవీతు భగవాన్ యథా ।
 శాబ్దే బ్రహ్మాణి నిష్ణాతః పరస్మింశ్చ భవాన్ ఖలు । 10

సూత ఉవాచ

ఇత్యుపామంత్రితో రాజ్ఞా గుణానుకథనే హరేః ।
హృషీకేశమనుస్మృత్య ప్రతివక్తుం ప్రచక్రమే ॥ 11

శ్రీశుక ఉవాచ

నమః పరస్మై పురుషాయ భూయసే
సదుద్యవస్థాననిరోధలీలయా ।
గృహీతశక్తిత్రితయాయ దేహినామ్
అంతర్భవాయానుపలక్ష్యవర్తనే ॥ 12

భూయో నమః సద్వృజినచ్చిదేఽసతామ్
అసమ్భవాయాభిలసత్వమూర్తయే ।
పుంసాం పునః పారమహంస్య ఆశ్రమే
వ్యవస్థితానామనుమ్మగ్యదాశుషే ॥ 13

నమో నమస్తేఽస్త్వృషభాయ సాత్వతామ్
విదూరకాష్ఠాయ ముహుః కుయోగినామ్ ।
నిరస్తసామ్యాతిశయేన రాధసా
స్వధామని బ్రహ్మణి రంస్యతే నమః ॥ 14

యత్కీర్తనం యత్కృరణం యదీక్షణమ్
యద్వందనం యచ్ఛ్రవణం యదర్చణమ్ ।
లోకస్య సద్యో విధునోతి కల్మషమ్
తస్మై సుభద్రశ్రవసే నమో నమః ॥ 15

విచక్షణా యచ్ఛ్రవణోపసాదనాత్
సంగం వ్యుదస్యోభయలోఽంతరాత్మనః ।
విందంతి హి బ్రహ్మగతిం గతక్షమాః
తస్మై సుభద్రశ్రవసే నమో నమః ॥ 16

తపస్వినో దానపరా యశస్వినో
మనస్వినో మంత్రవిదః సుమంగళాః ।
క్షేమం న విందంతి వినా యదర్చణమ్
తస్మై సుభద్రశ్రవసే నమో నమః ॥ 17

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వితీయస్కంధే చతుర్థోఽధ్యాయః (4)

కిరాతహలాణాంధ్రపుళిందపుల్కసా
ఆభీరకంకా యవనాః ఖశాదయః ।
యేఽన్యే చ పాపా యదుపాశ్రయాశ్రయాః
శుభ్యంతి తస్మై ప్రభవిష్ణవే నమః ॥ 18

స ఏష ఆత్మాత్మవతామధీశ్వరః
త్రయీమయో ధర్మమయస్తపోమయః ।
గతవ్యభీకైరజశంకరాదిభిః
వితర్క్యలింగో భగవాన్ ప్రసీదతామ్ ॥ 19

శ్రీయఃపతిర్యజ్ఞపతిః ప్రజాపతిః
ధియాం పతిర్లోకపతిర్దరాపతిః ।
పతిర్గతిశ్చాంధకవృష్ణిసాత్వతామ్
ప్రసీదతాం మే భగవాన్ సతాం పతిః ॥ 20

యదంఘ్రుభిద్వాన సమాధిధౌతయా
ధియానుపశ్యంతి హి తత్త్వమాత్మనః ।
వదంతి చైతత్కవయో యథారుచం
స మే ముకుందో భగవాన్ ప్రసీదతామ్ ॥ 21

ప్రచోదితా యేన పురా సరస్వతీ
వితన్వతాజస్య సతీం స్మృతీం హృది ।
స్వలక్షణా ప్రాదురభూత్కిలాస్యతః
స మే ఋషీణామృషభః ప్రసీదతామ్ ॥ 22

భూతైర్మహద్భిర్య ఇమాః పురో విభుః
నిర్మాయ శేతే యదమూషు పూరుషః ।
భుంక్తే గుణాన్ షోడశ షోడశాత్మకః
సోలంకృషీష్ట భగవాన్ వచాంసి మే ॥ 23

నమస్తస్మై భగవతే వాసుదేవాయ వేధసే ।
పపుర్జ్ఞానమయం సామ్యా యస్మృఖాంబురుహాసవమ్ ॥ 24
ఏతదేవాత్మభూ రాజన్ నారదాయ విప్రచ్ఛతే ।
వేదగర్భోఽభ్యధాత్ సాక్షాద్యదాహ హరిరాత్మనః ॥ 25



5 - అథ పంచమోఽధ్యాయః

నారద ఉవాచ

దేవదేవ నమస్తేఽస్తు భూతభావన పూర్వజ |
తద్విజానీహి యద్జ్ఞానమాతృతత్త్వనిదర్శనమ్ | 1

యద్రూపం యదధిష్ఠానం యతః సృష్టమిదం ప్రభో |
యత్సంస్థం యత్పరం యచ్ఛ తత్తత్త్వం వద తత్త్వతః | 2

సర్వం హ్యేతద్భవాన్ వేద భూతభవ్యభవత్రభుః |
కరామలకవద్విశ్వం విజ్ఞానావసితం తవ | 3

యద్విజ్ఞానో యదాధారో యత్పరస్త్వం యదాత్మకః |
ఏకః సృజసి భూతాని భూతైరేవాత్మమాయయా | 4

ఆత్మన్ భావయసే తాని న పరాభావయన్ స్వయమ్ |
ఆత్మశక్తిమవస్థభ్య ఊర్లనాభిరివాక్లమః | 5

నాహం వేద పరం హ్యస్మిన్నాపరం న సమం విభో |
నామరూపగుణైర్భావ్యం సదసత్ కించిదన్యతః | 6

స భవానచరద్దోరం యత్తపః సుసమాహితః |
తేన భేదయసే నస్త్వం పరాశంకాం ప్రయచ్ఛసి | 7

ఏతన్నే పృచ్ఛతః సర్వం సర్వజ్ఞ సకలేశ్వర |
విజానీహి యథైవేదమహం బుద్ధ్యేఽనుశాసితః | 8

బ్రహ్మోవాచ

సమ్యక్కారుణికోద్యేదం వత్స తే విచికిత్సితమ్ |
యదహం చోదితః సౌమ్య భగవద్వీర్యదర్శనే | 9

నాస్మతం తవ తచ్ఛాపి యథా మాం ప్రబ్రవీషి భో |
అవిజ్ఞాయ పరం మత్త ఏతావత్త్వం యతో హి మే | 10

యేన స్వరోచిషా విశ్వం రోచితం రోచయామ్యహమ్ |
యథార్కోఽగ్నిర్యథా సోమో యథర్క్షగ్రహ తారకాః | 11

తస్మై నమో భగవతే వాసుదేవాయ ధీమహి |
యస్మాయయా దుర్జయయా మాం బ్రువంతి జగద్గురుమ్ | 12

విలజ్జమానయా యస్య స్థాతుమీక్షాపథేఽముయా |
విమోహితా వికత్తంతే మమాహమితి దుర్దియః | 13

ద్రవ్యం కర్మ చ కాలశ్చ స్వభావో జీవ ఏవ చ |
వాసుదేవాత్పరో బ్రహ్మాన్ న చాన్యోఽర్థోఽస్తి తత్త్వతః | 14

నారాయణపరా వేదా దేవా నారాయణాంగజాః |
నారాయణపరా లోకా నారాయణపరా మఖాః | 15

నారాయణపరో యోగో నారాయణపరం తపః |
నారాయణపరం జ్ఞానం నారాయణపరా గతిః | 16

తస్యాపి ద్రష్టురీశస్య కూటస్థస్యాఖిలాత్మనః |
సృజ్యం సృజామి సృష్ట్యోఽహమీక్షయైవాభిచోదితః | 17

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి నిర్గుణస్య గుణాస్తయః |
స్థితిసర్గనిరోధేషు గృహీతా మాయయా విభోః | 18

కార్యకారణకర్తృత్వే ద్రవ్యజ్ఞానక్రియాశ్రయాః |
బద్ధంతి నిత్యదా ముక్తం మాయిసం పురుషం గుణాః | 19

స ఏష భగవాన్ లింగైస్త్రిభిరేభిరథోక్షజః |
స్వలక్షితగతిర్బ్రహ్మాన్ సర్వేషాం మమ చేశ్వరః | 20

కాలం కర్మ స్వభావం చ మాయేశో మాయయా స్వయా |
ఆత్మన్ యదృచ్ఛయా ప్రాప్తం విబుభూషురుపాదదే | 21

కాలాద్గుణవ్యతికరః పరిణామః స్వభావతః |
కర్మణో జన్మ మహతః పురుషాధిష్ఠితాదభూత్ | 22

మహతస్తు వికుర్వాణాద్రజస్సత్వోపబృంహితాత్ |
తమః ప్రధానస్త్వభవద్రవ్యజ్ఞానక్రియాత్మకః | 23

సోఽహంకార ఇతిప్రోక్తో వికుర్వన్ సమభూత్రిధా ।
వైకారికస్తైజనశ్చ తామసశ్చేతి యద్బిదా ।
ద్రవ్యశక్తిః క్రియాశక్తిః జ్ఞానశక్తిరితి ప్రభో । 24

తామసాదపి భూతాదేర్వికుర్వాణాదభూన్నభః ।
తస్య మాత్రాగుణః శబ్దో లింగం యద్రష్ట్యదృశ్యయోః । 25

నభసోఽథ వికుర్వాణాదభూత్ స్పర్శగుణోఽనిలః ।
పరాస్వయాచ్ఛబ్దవాంశ్చ ప్రాణ ఓజః సహోబలమ్ । 26

వాయోరపి వికుర్వాణాత్కాలకర్మస్వభావతః ।
ఉదపద్యత తేజో వై రూపవత్ స్పర్శశబ్దవత్ । 27

తేజసస్తు వికుర్వాణాదాసీదంభో రసాత్మకమ్ ।
రూపవత్ స్పర్శవచ్ఛాంభో ఘోషవచ్ఛ పరాస్వయాత్ । 28

విశేషస్తు వికుర్వాణాదంభసో గంధవానభూత్ ।
పరాస్వయాత్ రసస్పర్శశబ్దరూపగుణాన్వితః । 29

వైకారికాన్మనో జజ్ఞే దేవా వైకారికా దశ ।
దిగ్వాతార్క ప్రచేతోఽశ్వినహ్నిండ్రోపేంద్రమిత్రకాః । 30

తైజసాత్తు వికుర్వాణాదింద్రియాణి దశాభవన్ ।
జ్ఞానశక్తిః క్రియాశక్తిర్బుద్ధిః ప్రాణశ్చ తైజసా ।
శ్రోత్రం త్వక్ఞ్ఘ్రాణద్భ్రూహృద్విహ్యో వాగ్గోర్మేధ్రాంఘ్రిపాయవః । 31

యదైతేఽసంగతా భావా భూతేంద్రియమనోగుణాః ।
యదాయతన నిర్మాణే న శేకుర్బ్రహ్మవిత్తమ । 32

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వితీయస్కంధే పంచమోఽధ్యాయః (5)



6 - అథ షష్ఠోఽధ్యాయః

బ్రహ్మోవాచ

వాచాం వహ్నేర్ముఖం క్షేత్రం ఛందసాం సప్తధాతవః ।
హవ్యకవ్యామ్పితాన్నానాం జిహ్వో సర్వరసస్య చ । 1

తదా సంహత్య చాన్యోన్యం భగవచ్ఛక్తి చోదితాః ।
సదసత్త్వముపాదాయ చోభయం సస్సజుర్వ్యదః । 33

వర్షపూగసహస్రాంతే తదండముదకేశయమ్ ।
కాలకర్మస్వభావస్తో జీవోఽజీవమజీవయత్ । 34

స ఏవ పురుషస్తస్మాదండం నిర్బిద్య నిర్గతః ।
సహస్రోర్వంఘ్రి బాహ్యక్షః సహస్రాననశీర్షవాన్ । 35

యస్యేహావయవైర్లోకాన్ కల్పయంతి మనీషిణః ।
కట్యాదిభిరథః సప్త సప్తోర్వం జఘనాదిభిః । 36

పురుషస్య ముఖం బ్రహ్మ క్షత్రమేతస్య బాహవః ।
ఊర్వోర్వైశ్యో భగవతః పద్భ్యాం శూద్రోఽభ్యజాయత । 37

భూర్లోకః కల్పితః పద్భ్యాం భువర్లోకోఽస్య నాభితః ।
హృదా స్వర్లోక ఉరసా మహర్లోకో మహాత్మనః । 38

గ్రీవాయాం జనలోకశ్చ తపోలోకః స్తనద్వయాత్ ।
మూర్ధభిః సత్యలోకస్తు బ్రహ్మలోకః సనాతనః । 39

తత్కట్యాం చాతలం క్షుప్తమూరుభ్యాం వితలం విభోః ।
జానుభ్యాం సుతలం శుద్ధం జంఘాభ్యాంతు తలాతలమ్ । 40

మహాతలంతు గుల్ఫాభ్యాం ప్రపదాభ్యాం రసాతలమ్ ।
పాతాలం పాదతలత ఇతి లోకమయః పుమాన్ । 41

భూర్లోకః కల్పితః పద్భ్యాం భువర్లోకోఽస్య నాభితః ।
స్వర్లోకః కల్పితో మూర్ధ్నా ఇతి వా లోకకల్పనా । 42

సర్వాసూనాం చ వాయోశ్చ తన్నాసే పరమాయనే ।
అశ్వినోరోషధీనాం చ ఘ్రాణో మోదప్రమోదయోః । 2

రూపాణాం తేజసాం చక్షుర్ద్వివః సూర్యస్య చాక్షిణీ ।
కర్ణౌ దిశాం చ తీర్థానాం శ్రోత్రమాకాశశబ్దయోః ।
తద్గ్రాత్రం వస్తుసారాణాం సౌభగస్య చ భాజనమ్ । 3

త్వగస్య స్పర్శవాయోశ్చ సర్వమేధస్య చైవ హి ।
రోమాణ్యుద్భిజ్జజాతీనాం యోర్వా యజ్ఞస్తు సంభృతః । 4

కేశశ్మశ్రునఖాన్యస్య శిలాలోహాభవిద్యుతామ్ ।
బాహవో లోకపాలానాం ప్రాయశః క్షేమకర్మణామ్ । 5

విక్రమో భూర్భువః స్వశ్చ క్షేమస్య శరణస్య చ ।
సర్వకామవరస్యాపి హరేశ్చరణ ఆస్పదమ్ । 6

అపాం వీర్యస్య సర్గస్య పర్జన్యస్య ప్రజాపతేః ।
పుంసః శిశ్న ఉపస్థస్తు ప్రజాత్యానందనిర్ఘ్రతేః । 7

పాయుర్యమస్య మిత్రస్య పరిమోక్షస్య నారద ।
హింసాయా నిర్భతేర్భుతోర్నిరయస్య గుడః స్పృతః । 8

పరాభూతేరధర్మస్య తమసశ్చాపి పశ్చిమః ।
వాడ్యో నదనదీనాం తు గోత్రాణామస్థిసంహతిః । 9

అవ్యక్తరససింధూనాం భూతానాం నిధనస్య చ ।
ఉదరం విదితం పుంసో హృదయం మనసః పదం । 10

ధర్మస్య మమ తుభ్యం చ కుమారాణాం భవస్య చ ।
విజ్ఞానస్య చ సత్త్వస్య పరస్యాత్మా పరాయణమ్ । 11

అహం భవాన్ భవశ్చైవ త ఇమే మునయోఽగ్రజాః ।
సురాసురనరానాగాః ఐగా మృగసరీస్పషాః । 12

గంధర్వాప్సరసో యక్షా రక్షోభూతగణోరగాః ।
పశవః పితరః సిద్ధా విద్యాధ్రాశ్చారణా ద్రుమాః । 13

అన్యే చ వివిధా జీవా జలస్థలనభౌకసః ।
గ్రహార్క్ష కేతవస్తారాస్తడితః స్తనయిత్నవః । 14

సర్వం పురుష ఏవేదం భూతం భవ్యం భవచ్ఛ యత్ ।
తేనేదమావృతం విశ్వం వితస్తిమధితిష్ఠతి । 15

స్వధిష్ఠ్యం ప్రతపన్ ప్రాణో బహిశ్చ ప్రతపత్యసా ।
ఏవం విరాజం ప్రతపంస్తపత్యంతర్బహిః పుమాన్ । 16

సోఽమృతస్యాభయస్యేశో మర్త్యమన్నం యదత్యగాత్ ।
మహిమైష తతో బ్రహ్మాన్ పురుషస్య దురత్యయః । 17

పాదేషు సర్వభూతాని పుంసః స్థితిపదో విదుః ।
అమృతం క్షేమమభయం త్రిమూర్తోఽథాయి మూర్ధసు । 18

పాదాస్త్రయో బహిశ్చాసన్నప్రజానాం య ఆశ్రమాః ।
అంతస్త్రిలోక్యాస్త్యపరో గృహమేధో ఽబృహద్వృతః । 19

సృతీ విచక్రమే విష్యజ్ సాశనానశనే ఉభే ।
యదవిద్యా చ విద్యా చ పురుషస్తాభయాశ్రయః । 20

యస్మాదండం విరాక్షణ్ణే భూతేంద్రియగుణాత్మకః ।
తద్ధ్రవ్యమత్యగాద్విశ్వం గోభిః సూర్య ఇవాతపన్ । 21

యదాఽస్య నాభ్యాన్నలినాదహమాసం మహాత్మనః ।
నావిదం యజ్ఞసంభారాన్ పురుషావయవాదృతే । 22

తేషు యజ్ఞస్య పశవః సవనస్పృతయః కుశాః ।
ఇదం చ దేవయజనం కాలశ్చోరుగుణాన్వితః । 23

వస్తాన్యోషధయః స్నేహో రసలోహమ్బుదో జలమ్ ।
ఋచో యజ్ఞాంషి సామాని చాతుర్లోత్రం చ సత్తమ । 24

నామధేయాని మంత్రాశ్చ దక్షిణాశ్చ వ్రతాని చ ।
దేవతానుక్రమః కల్పః సంకల్పస్తంత్రమేవ చ । 25

గతయో మతయః శ్రద్ధా ప్రాయశ్చిత్తం సమర్పణమ్ ।
పురుషావయవైరేతే సంభారాః సంభృతా మయా । 26

ఇతి సంభృతసంభారః పురుషావయవైరహమ్ ।
తమేవ పురుషం యజ్ఞం తేనైవాయజమీశ్వరమ్ । 27

తతస్తి భ్రాతర ఇమే ప్రజానాం పతయో నవ ।
అయజన్ వ్యక్తమవ్యక్తం పురుషం సుసమాహితాః । 28

తతశ్చ మనవః కాలే ఈజిరే ఋషయోఽపరే ।
పితరో విబుధా దైత్యా మనుష్యాః క్రతుభిర్విభుమ్ । 29

నారాయణే భగవతి తదిదం విశ్వమహాతమ్ ।
గృహీతమాయోరుగుణః సర్గాదాపి మయాః స్వతః । 30

సృజామి తన్నియుక్తోఽహం హరో హంతి తద్వశః ।
విశ్వం పురుషరూపేణ పరిషాణి త్రిశక్తిధృత్ । 31

ఇతి తేఽభిహితం తాత యథేదమనుపృచ్ఛసి ।
నాన్యద్భగవతః కించిద్భావ్యం సదసదాత్మకమ్ । 32

స భారతీ మేఽంగ మృషోపలక్ష్యతే
స వై క్వచిన్నే మనసో మృషా గతిః ।
స మే హృషీకాని పతంత్యసత్పథే
యన్నే హృదౌత్కంఠ్యవతా ధృతో హరిః । 33

సోఽహం సమామ్నాయమయస్తపోమయః
ప్రజాపతీనామభివందితః పతిః ।
అస్థాయ యోగం నిపుణం సమాహితః
తం నాధ్యగచ్ఛం యత ఆత్మసంభవః । 34

సతోఽస్త్వహం తచ్చరణం సమీయుషాం
భవచ్ఛిదం స్వస్త్వయనం సుమంగళమ్ ।
యో హ్యోత్మమాయావిభవం స్మ పర్యగాత్
యథా నభః స్వాంతమథాపరే కుతః । 35

నాహం న యూయం యదృతాం గతిం విదుః
న వామదేవః కిముతాపరే సురాః ।
తస్మాయయా మోహితబుద్ధయస్త్విదం
వినిర్మితం చాత్మసమం విచక్ష్మహే । 36

యస్యావతారకర్మాణి గాయంతి హ్యస్మదాదయః ।
స యం విందంతి తత్తేన తస్మై భగవతే నమః । 37

స ఏష ఆద్యః పురుషః కల్పే కల్పే సృజత్యజః ।
ఆత్మాత్మన్యాత్మనాఽఽత్మానం సంయచ్ఛతి చ పాతి చ । 38

విశుద్ధం కేవలం జ్ఞానం ప్రత్యక్ సమ్యగవస్థితమ్ ।
సత్యం పూర్ణమనాద్యంతం నిర్గుణం నిత్యమద్వయమ్ । 39

ఋషే విదంతి మునయః ప్రశాంతాత్మేంద్రియాశయాః ।
యదా తదేవాసత్తర్కైః తిరోధీయేత విఘ్నతమ్ । 40

ఆద్యోఽవతారః పురుషః పరస్య
కాలః స్వభావః సదసన్మనశ్చ ।
ద్రవ్యం వికారో గుణ ఇంద్రియాణి
విరాట్ స్వరాట్ స్థాస్సు చరిష్ణు భూమ్నః । 41

అహం భవో యజ్ఞ ఇమే ప్రజేశాః
దక్షాదయో యే భవదాదయశ్చ ।
స్వర్లోకపాలాః భగలోకపాలాః
స్వలోకపాలాస్తలలోకపాలాః । 42

గంధర్వవిద్యాధరచారణేశా
యే యక్షరక్షోరగానాగనాథాః ।
యే వా ఋషీణామృషభాః పితౄణాం
దైత్యేంద్రసిద్ధేశ్వరదానవేంద్రాః ।
అన్యే చ యే ప్రేతపిశాచభూత-
కూష్మాండయాదో మృగపక్ష్యధీశాః । 43

యత్కించ లోకే భగవన్మహాస్వత్
ఓజః సహస్వద్బలవత్ క్షమావత్ ।
శ్రీ హ్రీ విభూత్యాత్మవదద్భుతార్ణం
తత్త్వం పరం రూపవదస్వరూపమ్ । 44

ప్రాధాన్యతో యాన్యష ఆమనంతి
లీలావతారాన్ పురుషస్య భూమ్నః ।
ఆపీయతాం కర్ణకషాయశోషాన్
అనుక్రమిష్యే త ఇమాన్ సుపేశాన్ । 45

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వితీయస్కంధే షష్ఠోఽధ్యాయః (6)



7 - అథ సప్తమోఽధ్యాయః

బ్రహ్మోవాచ

యత్రోద్యతః క్షితితలోద్ధరణాయ బిభ్రత్
 క్రౌడీం తనుం సకలయజ్ఞమయీమనంతః ।
 అంతర్మహార్ణవ ఉపాగతమాదిదైత్యమ్
 తం దంష్ట్రయాద్రిమివ వజ్రధరో దదార । 1

జాతో రుచేరజనయత్సుయమాన్ సుయజ్ఞః
 ఆకూతిసూనురమరానథ దక్షిణాయామ్ ।
 లోకత్రయస్య మహతీమహారద్యదార్తిమ్
 స్వాయంభువేన మనునా హరిరిత్యనూక్తః । 2

జ్ఞే చ కర్తమగృహే ద్విజ దేవహూత్యామ్
 స్త్రీభిః సమం నవభిరాత్మగతిం స్వమాత్రే ।
 ఊచే యయాత్మశమలం గుణసంగపంకమ్
 అస్మిన్ విధూయ కపిలస్య గతిం ప్రపేదే । 3

అత్రైరపత్యమభికాంక్షత ఆహ తుష్టో
 దత్తో మయాహమితి యదృగవాన్ స దత్తః ।
 యత్పాదపంకజ పరాగపవిత్రదేహాః
 యోగర్థిమాపురుభయీం యదుహైహయాద్యాః । 4

తప్తం తపో వివిధలోకసిస్పక్షయా మే
 ఆదౌ సనాత్ స్వతపసః స చతుస్సనోఽభూత్ ।
 ప్రాక్కల్పసంప్లవవినష్టమిహోత్మతత్త్వం
 సమ్యగ్గాద మునయో యదచక్షతాత్మన్ । 5

ధర్మస్య దక్షదుహితర్యజనిష్ట మూర్త్యాం
 నారాయణో నర ఇతి స్వతపఃప్రభావః ।
 దృష్ట్వాత్మనో భగవతో నియామావలోపం
 దేవ్యష్టనంగపుతనా ఘటితుం న శేకుః । 6

కామం దహంతి కృతినో నను రోషదృష్ట్వా
 రోషం దహంతముత తేన దహంత్యసహ్యామ్ ।
 సోఽయం యదంతరమలం ప్రవిశన్ బిభేతి
 కామః కథం ను పునరస్య మనః శ్రయేత । 7

విద్ధః సపత్న్యుదితపత్రిభిరంతి రాజ్ఞో
 బాలోఽపి సన్నపగతస్తపసే వనాని ।
 తస్మా అదాద్్రువగతిం గృణతే ప్రసన్నో
 దివ్యాః స్తువంతి మునయో యదుపర్యధస్తాత్ । 8

యద్వేనముత్పథగతం ద్విజవాక్యవజ్ర-
 విఘ్నష్టపారుషభగం నిరయే పతంతమ్ ।
 త్రాత్వార్తితో జగతి పుత్రపదం చ లేభే
 దుగ్ధా వసూని వసుధా సకలాని యేన । 9

నాభేరసావృషభ ఆస సుదేవిసూనుః
 యో వై చచార సమదృగ్జడయోగచర్యామ్ ।
 యత్పారమహంస్యమృషయః పదమామనంతి
 స్వస్థః ప్రశాంతకరణః పరిముక్తసంగః । 10

సత్రే మమాస భగవాన్ హయశీరషాథో
 సాక్షాత్ స యజ్ఞపురుషస్తపనీయవర్ణః ।
 ఛందోమయో మఖమయోఽఖిల దేవతాత్మా
 వాచో బభూవురుశతీః శ్వసతోఽస్య నస్తః । 11

మత్స్యో యుగాంతసమయే మనునోపలబ్ధః
 క్షౌణీమయో నిఖిలజీవనికాయకేతః ।
 విస్రంసితానురుభయే సలిలే ముఖాన్మే
 ఆదాయ తత్ర విజహార హ వేదమార్గాన్ । 12

క్షీరోదధావమరదానవయూథపానామ్
 ఉన్మథ్నతామమృతలబ్ధ య ఆదిదేవః ।
 పృష్ఠేన కచ్చపవపుర్విదధార గోత్రం
 నిద్రాక్షణోఽద్రిపరివర్తకషోణకండూః । 13

త్రైవిష్టపోరుభయహో స నృసింహరూపమ్
 కృత్యా భ్రమద్రుకుటిదంష్ట్రకరాలవక్త్రమ్ ।
 దైత్యేంద్రమాశు గదయాభిపతంతమారాత్
 ఊరౌ నిపాత్య విదదార నఖైః స్ఫురంతమ్ । 14

అంతః సరస్యురుబలేన పదే గృహీతో
 గ్రాహేణ యూథపతిరంబుజహస్త ఆర్తుః ।
 ఆహేదమాదిపురుషాఖిలలోకనాథ
 తీర్థశ్రవః శ్రవణమంగళనామధేయ । 15

శ్రుత్వా హరిస్తమరణార్థినమప్రమేయః
 చక్రాయుధః పతగరాజభుజాధిరూఢః ।
 చక్రేణ నక్రవదనం వినిపాట్య తస్మాత్
 హస్తే ప్రగృహ్య భగవాన్ కృపయోజ్జహార । 16

జ్యాయాన్ గుణైరవరజోఽప్యదితేః సుతానామ్
 లోకాన్ విచక్రమ ఇమాన్ యదథాధియజ్ఞః ।
 క్షాం వామనేన జగృహే త్రిపదచ్ఛలేన
 యాచ్ఛామ్యుతే పథి చరన్ ప్రభుభిర్న చాల్యః । 17

నార్థో బలేరయమురుక్రమపాదశౌచమ్
 ఆపః శిఖాధృతవతో విబుధాధిపత్యమ్ ।
 యో వై ప్రతిశ్రుతమృతేన చిక్రీర్షదన్యత్
 అత్మాసమంగళిరసా హరయేఽభిమేనే । 18

తుభ్యం చ నారద భృశం భగవాన్ వివృద్ధ-
 భావేన సాధు పరితుష్ట ఉవాచ యోగమ్ ।
 జ్ఞానం చ భాగవతమాత్మసతత్వదీపమ్
 యద్వాసుదేవశరణా విదురంజసైవ । 19

చక్రం చ దిక్ష్యవిహతం దశసు స్వతేజో
 మన్వంతరేషు మనువంశధరో బిభర్తి ।
 దుష్టేషు రాజసు దమం వ్యదధాత్ స్వకీర్తిం
 సత్యే త్రిపుష్ట ఉశతీం ప్రథయంశ్చరితైః । 20

ధన్వంతరిశ్చ భగవాన్ స్వయమేవకీర్తిః
 నామ్నా స్మణాం పురురుజాం రుజ ఆశు హంతి ।
 యజ్ఞే చ భాగమమృతాయురవావరుంధ
 ఆయుశ్చ వేదమనుశాస్త్యవతీర్య లోకే । 21

క్షత్రం క్షయాయ విధినోపభృతం మహాత్మా
 బ్రహ్మధ్రుగుజ్జితపథం నరకార్తిలిప్సు ।
 ఉద్దంత్యసావవనికంటకముగ్రవీర్యః
 త్రిస్సప్తకృత్వ ఉరుధారపరశ్యధేన । 22

అస్మత్ప్రసాదసుముఖః కలయా కలేశః
 ఇక్ష్యాకువంశ అవతీర్య గురోర్నిదేశే ।
 తిష్ఠన్ వనం సదయితానుజ ఆవివేశ
 యస్మిన్ విరుధ్య దశకంధర ఆర్తిమార్చత్ । 23

యస్మాఅదాదుదధిరూఢభయాంగవేషో
 మార్గం సపద్యరిపురం హరవద్దిధక్షోః ।
 దూరే సుహృన్మథితరోషసుశోణదృష్ట్యా
 తాతప్యమానమకరోరగనక్రచక్రః । 24

వక్షఃస్థలస్పర్శరుగ్లమహేంద్రవాహ-
 దంతైర్విడంచిత కకుబ్జుష ఊఢహోసమ్ ।
 సద్యోఽసుభిః సహ వినేశ్యతి దారహర్తుః
 విస్ఫూర్జితైర్తనుష ఉచ్చరతోఽధిసైన్యే । 25

భూమేః సురేతరవరూఢవిమర్దితాయాః
 క్లేశవ్యయాయ కలయా సితకృష్ణకేశః ।
 జాతః కరిష్యతి జనానుపలక్ష్యమార్గః
 కర్మాణి చాత్మమహిమోపనిబంధనాని । 26

లోకేన జీవహరణం యదులూకికాయాః
 త్రైమాసికస్య చ పదా శకటోఽపవృత్తః ।
 యద్రింగతాంతరగతేన దివిస్పృశోర్వా
 ఉన్మూలనంత్వితరథార్జునయోర్న భావ్యమ్ । 27

యద్వై వ్రజే వ్రజపశూన్ విషలోయపీథాన్
 పాలాంస్త్వజీవయదనుగ్రహదృష్టివృష్ట్యా ।
 తచ్చుద్దయేఽతి విషవీర్యవిలోలజిహ్వమ్
 ఉచ్ఛాటయిష్యదురగం విహరన్ ప్రాదిన్యామ్ । 28

తత్కర్మ దివ్యమివ యన్నిశి నిశ్చయానమ్
 దావాగ్నినా శుచివనే పరిదహ్యామానే ।
 ఉన్నేష్యతి వ్రజమతోఽవసితాంతకాలమ్
 నేత్రే పిథాయ్య సబలోఽనధిగమ్య వీర్యః । 29

గృహ్ణీత యద్యదుపబంధనుముష్య మాతా
 శుల్బం సుతస్య న తు తత్తదముష్య మాతి ।
 యజ్ఞంభతోఽస్య వదనే భువనాని గోపీ
 సంవీక్ష్య శంకితమనాః ప్రతిబోధితాఽఽ సీత్ । 30

నందం చ మోక్ష్యతి భయాద్వరుణస్య పాశాత్
 గోపాన్ బిలేషు పిహితాన్ మయసునాను చ ।
 అప్యోప్యతం నిశి శయానమతిశ్రమేణ
 లోకం వికుంతముపనేష్యతి గోకులం స్మ । 31

గోపైర్మఖే ప్రతిహతే వ్రజవిప్లవాయ
 దేవేఽభివర్షతి పశూన్ కృపయా రిరక్షుః ।
 ధర్తోచ్చిలీంధ్రమివ సప్తదినాని సప్త-
 వర్షో మహీధ్రమనఘైకకరే సలీలమ్ । 32

శ్రీడన్ వనే నిశి నిశాకరరశ్మిగౌర్యాం
 రాసోన్ముఖః కలపదాయతమూర్చితేన ।
 ఉద్దీపితస్మరరుజాం వ్రజభృద్వధూనాం
 హర్తుర్హరిష్యతి శిరో ధనదానుగస్య । 33

యే చ ప్రలంబఖరదర్దురకేశ్యరిష్ట-
 మల్లేభకంసయవనాః కుజపౌండ్రకాద్యాః ।
 అన్యే చ శాల్య కపిబల్వలదంతవక్త్ర-
 సప్తోక్షశంబరవిదూరధరుక్మిముఖ్యాః । 34

యే వా మృధే సమితిశాలిన ఆత్తచాపాః
 కాంభోజమత్స్యకురుకైకయ స్సంజయాద్యాః ।
 యాస్యంత్యదర్శనమలం బలపార్థభీమ-
 వ్యాజాహ్వాయేన హరిణా నిలయం తదీయమ్ । 35

కాలేన మీలితధియామవమృశ్య నృణాం
 స్తోకాయుషాం స్వనిగమో బత దూరపారః ।
 అవిర్జితస్త్వనుయుగం స హి సత్యవత్యాం
 వేదద్రుమం విటపశో విభజిష్యతి స్మ । 36

దేవద్విషాం నిగమవర్తూని నిష్ఠితానాం
 పూర్చిర్మయేన విహితాభిరదృశ్యతూర్చిః ।
 లోకాన్ ఘ్నతాం మతివిమోహమతిప్రలోభం
 వేషం విధాయ బహు భాష్యత ఔపధర్మమ్ । 37

యర్వాలయేష్యపి సతాం న కథా హరేః స్యుః
 పాషండినో ద్విజజనా వృషలా నృదేవాః ।
 స్వాహా స్వధా వషడితి స్మ గిరో న యత్ర
 శాస్తా భవిష్యతి కలేర్భగవాన్ యుగాంతే । 38

సర్గే తపోఽహమ్మృషయో నవ యే ప్రజేశాః
 స్థానే చ ధర్మమఖమన్వమరావనీశాః ।
 అంతే త్వధర్మహరమన్యవశాసురాద్యాః
 మాయావిభూతయ ఇమాః పురుశక్తిభాజః । 39

విష్ణోర్ను వీర్యగణనాం కతమోఽర్హతీహ
 యః పార్థివాన్యపి కవిర్విమమే రజాంసి ।
 చస్కంభ యః స్వరంహసాస్థలతా త్రిపుష్టం
 యస్మాత్ త్రిసామ్యసదనాదురుకంపయానమ్ । 40

నాంతం విదామ్యహమమీ మునయోఽగ్రజాస్తే
 మాయాబలస్య పురుషస్య కులోఽపరే యే ।
 గాయన్ గుణాన్ దశశతానన ఆదిదేవః
 శేషోఽధునాపి సమవస్యతి నాస్య పారమ్ । 41

యేషాం స వీవ భగవాన్ దయయేదనంతః
 సర్వాత్మనాఽఽఽ శ్రితపదో యది నిర్వృలీకమ్ ।
 తే దుస్తరామతితరంతి చ దేవమాయాం
 నైషాం మమాహమితి ధీః శ్వశృగాలభక్త్యే । 42

వేదాహమంగ పరమస్య హి యోగమాయాం
 యూయం భవశ్చ భగవానథ ధైత్యవర్యః ।
 పత్నీ మనోః స చ మనుశ్చ తదాత్మజాశ్చ
 ప్రాచీనబర్హి ఋభురంగ ఉత ధ్రువశ్చ । 43

ఇక్ష్యాకురైల ముచుకుందవిదేహగాధి-
 రఘ్వంబరీషసగరా గయనాహుషాద్యాః ।
 మాంధాత్రలర్కశతధన్వసురంతిదేవా
 దేవవ్రతో బలిరమూర్తరయో దిలీపః । 44

సౌభర్యుతంకశిబిదేవలపిప్పలాద-
 సారస్వతోద్ధవపరాశరభూరిషేణాః ।
 యేఽన్యే విభీషణహనూమదుపేంద్రదత్త-
 పార్థార్హిషేణ విదురశ్రుత దేవవర్యాః । 45

తే వై విదంత్యతితరంతి చ దేవమాయామ్
 స్త్రీశూద్రహలాణశబరా అపి పాపజీవాః |
 యద్యద్భుతక్రమపరాయణశీలశిక్షాః
 తిర్యగ్జనా అపి కిము శ్రుతధారణా యే | 46

శశ్వత్ప్రశాంతమభయం ప్రతిబోధమాత్రం
 శుద్ధం సమం సదసతః పరమాత్మతత్త్వమ్ |
 శబ్దో న యత్ర పురుకారకవాన్ క్రియార్థో
 మాయా పరైత్యభిముఖే చ విలజ్జమానా | 47

తద్వై పదం భగవతః పరమస్య పుంసో
 బ్రహ్మేతి యద్విదురజస్రసుఖం విశోకమ్ |
 సద్ర్యజ్నియమ్య యతయో యమకర్తృహేతిం
 జహల్యః స్వరాడివ నిపాన ఖనిత్రమింద్రః | 48

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వితీయస్కంధే సప్తమోఽధ్యాయః (7)



8 - అథ అష్టమోఽధ్యాయః

రాజోవాచ

బ్రహ్మణా చోదితో బ్రహ్మాన్ గుణాభ్యానేఽగుణస్య చ |
 యస్మై యస్మై యథా ప్రాహ నారదో దేవదర్శనః | 1
 వీతద్వేదితుమిచ్ఛామి తత్త్వం తత్త్వవిదాంవర |
 హరేరద్భుతవీర్యస్య కథా లోకసుమంగాళాః | 2
 కథయస్య మహాభాగ యథాహమఖిలాత్మని |
 కృష్ణే నివేశ్య నిస్సంగం మనస్త్యక్త్యే కలేవరమ్ | 3
 శృణ్వతః శ్రద్ధయా నిత్యం గృణతశ్చ స్వచేష్టితమ్ |
 కాలేన నాతిదీర్ఘేణ భగవాన్ విశతే హృది | 4
 ప్రవిష్టః కర్లరంధ్రేణ స్వానాం భావసరోరుహమ్ |
 ధునోతి శమలం కృష్ణః సలిలస్య యథా శరత్ | 5

స శ్రేయసామపి విభుర్భగవాన్ యతోఽస్య
 భావస్వభావవిహితస్య సతః ప్రసిద్ధిః |
 దేహీ స్వధాతువిగమేఽనువిశీర్యమాణే
 వ్యోమేవ తత్ర పురుషో న విశీర్యతేఽజః | 49

సోఽయం తేఽభిహితస్తాత భగవాన్ విశ్వభావనః |
 సమాసేన హరేర్నాన్యదన్యస్మాత్పదసచ్చ యత్ | 50

ఇదం భాగవతం నామ యన్మే భగవతోదితమ్ |
 సంగ్రహోఽయం విభూతీనాం త్వమేతద్విపులీకురు | 51

యథా హరా భగవతి నృణాం భక్తిర్భవిష్యతి |
 సర్వాత్మన్యఖిలాధారే ఇతి సంకల్ప్య వర్ణయ | 52

మాయాం వర్ణయతోఽముష్య ఈశ్వరస్యానుమోదతః |
 శృణ్వతః శ్రద్ధయా నిత్యం మాయయాత్మా న ముహ్యతి | 53

ధౌతాత్మా పురుషః కృష్ణపాదమూలం న ముంచతి |
 ముక్తసర్వపరిక్లేశః పాంథః స్వశరణం యథా | 6

యదథాతుమతో బ్రహ్మాన్ దేహోరంభోఽస్య ధాతుభిః |
 యదృచ్ఛయా హేతునా వా భవంతో జానతే యథా | 7

అసీద్యదుదరాత్పద్మం లోకసంస్థానలక్షణమ్ |
 యావానయం వై పురుష ఇయత్తావయవైః పృథక్ |
 తావానసావితి ప్రోక్తః సంస్థావయవవానివ | 8

అజః సృజతి భూతాని భూతాత్మా యదనుగ్రహత్ |
 దదృశే యేన తద్రూపం నాభిపద్మసముద్భవః | 9

స చాపి యత్ర పురుషో విశ్వస్థితు్యద్భవాప్యయః |
 ముక్త్యాత్మమాయాం మాయేశః శేతే సర్వగుహేశయః | 10

పురుషోవయవైర్లోకాః సపాలాః పూర్వకల్పితాః ।
 లోకైరముష్యోవయవాః సపాలైరితి శుశ్రుమ ॥ 11

యావాన్ కల్పో వికల్పో వా యథా కాలోఽనుమీయతే ।
 భూతభవ్యభవచ్ఛబ్దః ఆయుర్మానం చ యత్సతః ॥ 12

కాలస్యానుగతిర్యా తు లక్ష్యతేఽణ్వీ బృహత్యపి ।
 యావత్యః కర్మగతయో యాదృశీర్ద్విజసత్తమ ॥ 13

యస్మిన్ కర్మ సమావాయో యథా యేనోపగృహ్యతే ।
 గుణానాం గుణీనాం చైవ పరిణామమభీష్పతామ్ ॥ 14

భూపాలాళకకుబ్ధ్యోమగ్రహనక్షత్రభూభృతామ్ ।
 సరిత్యముద్రద్వీపానాం సంభవశ్చైతదోకసామ్ ॥ 15

ప్రమాణమండకోశస్య బాహ్యోభ్యంతరభేదతః ।
 మహతాం చానుచరితం వర్ణాశ్రమవినిశ్చయః ॥ 16

యుగాని యుగమానం చ ధర్మో యశ్చ యుగే యుగే ।
 అవతారానుచరితం యదాశ్చర్యతమం హరేః ॥ 17

నృణాం సాధారణో ధర్మః సవిశేషశ్చ యాదృశః ।
 శ్రేణీనాం రాజర్షీణాం చ ధర్మః కృచ్ఛేషు జీవతామ్ ॥ 18

తత్త్వానాం పరిసంఖ్యానం లక్షణం హేతులక్షణమ్ ।
 పురుషోరాధనవిధిర్యోగస్యాధ్యాత్మికస్య చ ॥ 19

యోగేశ్వరైశ్వర్యగతిర్లింగభంగస్తూ యోగినామ్ ।
 వేదోపవేదధర్మాణామితిహాసపురాణయోః ॥ 20

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వితీయస్కంధే అష్టమోఽధ్యాయః (8)



9 - అథ నవమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

ఆత్మమాయామృతే రాజన్ పరస్యానుభవాత్మనః ।
 న ఘటేతార్థసంబంధః స్వప్నద్రష్టురివాంజసా ॥ 1

సంప్లవః సర్వభూతానాం విక్రమః ప్రతిసంక్రమః ।
 ఇష్టాపూర్తస్య కామ్యానాం త్రివర్గస్య చ యో విధిః ॥ 21

యశ్చానుశాయినాం సర్గః పాషండస్య చ సంభవః ।
 ఆత్మనో బంధమోక్షౌ చ వ్యవస్థానం స్వరూపతః ॥ 22

యథాత్మతంత్రో భగవాన్ విక్రీడత్యాత్మమాయయా ।
 విస్ఫుజ్య వా యథా మాయాముదాస్తే సాక్షీవద్విభుః ॥ 23

సర్వమేతచ్చ భగవన్ పృచ్ఛతే మేఽనుపూర్వశః ।
 తత్త్వతోఽర్హస్యదాహర్తుం ప్రపన్నాయ మహామునే ॥ 24

అత్ర ప్రమాణం హి భవాన్ పరమేష్ఠీ యథాఽఽత్మభూః ।
 పరే చేహానుతిష్ఠంతి పూర్వేషాం పూర్వజైః కృతమ్ ॥ 25

న మేఽసవః పరాయంతి బ్రహ్మన్ననశనాదమీ ।
 పిబతోఽచ్యుతపీయూషమన్యత్ర కుపితాద్విజాత్ ॥ 26

సూత ఉవాచ

స ఉపామంత్రితో రాజ్ఞా కథాయామితి సత్సతేః ।
 బ్రహ్మరాతో భృశం ప్రీతో విష్ణురాలేన సంసది ॥ 27

ప్రాహ భాగవతం నామ పురాణం బ్రహ్మసమ్మితమ్ ।
 బ్రహ్మణే భగవత్ప్రోక్తం బ్రహ్మకల్ప ఉపాగతే ॥ 28

యద్యత్పరీక్షిదృషభః పాండూనామనుపృచ్ఛతి ।
 ఆనుపూర్వేణ తత్సర్వమాఖ్యాతుముపచక్రమే ॥ 29

బహురూప ఇవాభాతి మాయయా బహురూపయా ।
 రమమాణో గుణేశ్వస్యా మమాహమితి మన్యతే ॥ 2
 యర్హి వావ మహిమ్ని స్వే పరస్మిన్ కాలమాయయోః ।
 రమేత గతసమ్మోహస్త్యక్ష్మోదాస్తే తదోభయమ్ ॥ 3

అత్మతత్త్వవిశుద్ధ్యర్థం యదాహ భగవాన్పతమ్ ।
బ్రహ్మణే దర్శయన్ రూపమవ్యలీకవ్రతాదృతః । 4

స ఆదిదేవో జగతాం పరో గురుః
స్వధిష్ణ్యమాస్థాయ సిస్సక్షయైక్షత ।
తాం నాధ్యగచ్ఛద్బ్రహ్మత్ర సమ్మతామ్
ప్రపంచనిర్మాణవిధిర్యయా భవేత్ । 5

స చింతయన్ ద్వ్యక్షరమేకదాంభసి
ఉపాశృణోద్ద్విర్గదితం వచో విభుః ।
స్పర్శేషు యత్ షోడశమేకవింశమ్
నిష్కించనానాం నృప యద్దనం విదుః । 6

నిశమ్య తద్వక్తృదిదృక్షయా దిశో
విలోక్య తత్రాన్యదపశ్యమానః ।
స్వధిష్ణ్యమాస్థాయ విమృశ్య తద్దితమ్
తపస్యపాదిష్ట ఇవాదధే మనః । 7

దివ్యం సహస్రాబ్జమమోఘదర్శనో
జితానిలాత్మా విజితోభయేంద్రియః ।
అతప్యత స్మాఖిలలోకతాపనమ్
తపస్తపీయాంస్తపతాం సమాహితః । 8

తస్మై స్వలోకం భగవాన్ సభాజితః
సందర్శయామాస పరం న యత్పరమ్ ।
వ్యపేత సంక్షేశవిమోహసాధ్వసమ్
స్వద్భ్రష్టవద్భిర్విబుధైరభిష్టుతమ్ । 9

ప్రవర్తతే యత్ర రజస్తమస్తయోః
సత్త్వం చ మిశ్రం న చ కాలవిక్రమః ।
స యత్ర మాయా కిముతాపరే హరేః
అనువ్రతా యత్ర సురాసురాధ్పితాః । 10

శ్యామావదాలాః శతపత్రలోచనాః
పిశంగవస్త్రాః సురుచః సుపేశసః ।
సర్వే చతుర్బాహవ ఉన్మిషన్మణి-
ప్రవేకనిష్కాభరణాః సువర్చసః ।

ప్రవాళవైడూర్యమృణాలవర్చసః
పరిస్ఫురత్కుండల మౌళిమాలినః । 11

భ్రాజిష్ణుభిర్యః పరితో విరాజతే
లసద్విమానావలిభిర్మహాత్మనామ్ ।
విద్యోతమానః ప్రమదోత్తమాద్యుభిః
సవిద్యుదభ్రావళిభిర్యథా నభః । 12

శ్రీర్యత్ర రూపిణ్యురుగాయపాదయోః
కరోతి మానం బహుథా విభూతిభిః ।
ప్రేంఖం శ్రితా యా కుసుమాకరాసుగైః
విగీయమానా ప్రియకర్మ గాయతీ । 13

దదర్శ తత్రాఖిలసాత్వతాం పతిమ్
శ్రియఃపతిం యజ్ఞపతిం జగత్పతిమ్ ।
సునందనంద ప్రబలార్హణాదిభిః
స్వపార్షదాగైః పరిసేవితం విభుమ్ । 14

భృత్యప్రసాదాభిముఖం దృగాసవమ్
ప్రసన్నహాసారుణలోచనానమ్ ।
కిరీటినం కుండలినం చతుర్బుజమ్
పీతాంశుకం వక్షసి లక్ష్మితం శ్రియా । 15

అధ్యర్షణీయాసనమాస్థితం పరమ్
వృతం చతుః షోడశ పంచ శక్తిభిః ।
యుక్తం భగైః స్వైరితరత్ర చాధ్రువైః
స్వ వీవ ధామన్ రమమాణమీశ్వరమ్ । 16

తద్దర్శనాహ్లాదపరిఘ్నతాంతరో
హృష్యత్తనుః ప్రేమభరాశ్రులోచనః ।
ననామ పాదాంబుజమస్య విశ్వస్పృక్
యత్ పారమహంస్యేన పథాధిగమ్యతే । 17

తం ప్రీయమాణం సముపస్థితం తదా
ప్రజావిసర్గే నిజశాసనార్హణమ్ ।
బభాష ఈషత్ స్మితశోచిషా గిరా
ప్రియః ప్రియం ప్రీతమనాః కరే స్పృశన్ । 18

శ్రీభగవానువాచ

త్వయాహం తోషితః సమ్యగ్దేవగర్భ సేసృక్షయా ।
చిరం భృతేన తపసా దుస్తోషః కూటయోగినామ్ । 19

వరం వరయ భద్రం తే వరేశం నూఽభివాంఛితమ్ ।
బ్రహ్మాన్ శ్రేయః పరిశ్రామః పుంసాం మద్దర్శనావధిః । 20

మనీషితానుభావోఽయం మమ లోకావలోకనమ్ ।
యదుపశ్రుత్య రహసి చకర్థ పరమం తపః । 21

సైల్యాదిష్టం మయా తత్ర త్వయి కర్మవిమోహితే ।
తపో మే హృదయం సాక్షాదాత్మాహం తపసోఽనఘ । 22

సృజామి తపసైవేదం గ్రసామి తపసా పునః ।
దిభర్మి తపసా విశ్వం వీర్యం మే దుశ్చరం తపః । 23

బ్రహ్మోవాచ

భగవన్ సర్వభూతానామధ్యక్షోఽవస్థితో గుహామ్ ।
దేవ హ్యప్రతిరుద్ధేన ప్రజ్ఞావేన చికిర్షితమ్ । 24

తథాపి నాథమానస్య నాథ నాథయ నాథితమ్ ।
పరావరే యథా రూపే జానీయాం తే త్వరూపిణః । 25

యథాఽఽత్మమాయాయోగేన నానాశక్తుపబృంహితమ్ ।
విలుంపన్ విస్ఫుజన్ గృహ్లాన్ బిభ్రదాత్మానమాత్మనా । 26

క్షేదస్యమోఘసంకల్ప క్షుల్లనాభిర్యథోర్లుతే ।
తథా తద్విషయాం ధేహి మనీషాం మయి మాధవ । 27

భగవచ్చిక్షీతమహం కరవాణి హ్యతంద్రితః ।
వేదామానః ప్రజాసర్గం బద్ధ్యేయం యదనుగ్రహాత్ । 28

యావత్సఖా సఖ్యురివేశ తే కృతః
ప్రజావిసర్గే విభజామి భో జనమ్ ।
అవిక్లవస్తే పరికర్మణి స్థితో
మా మే సమున్నద్దమదోఽజమానినః । 29

శ్రీభగవానువాచ

జ్ఞానం పరమగుహ్యం మే యద్విజ్ఞాన సమన్వితమ్ ।
సరహస్యం తదంగం చ గృహాణ గదితం మయా । 30

యావానహం యథా భావో యద్రూపగుణకర్మకః ।
తలైవ తత్త్వవిజ్ఞానమస్తు తే మదనుగ్రహాత్ । 31

అహమేనాసమేవాగ్రే నాన్యద్యత్ సదనత్పరమ్ ।
సశ్చాదహం యదేతచ్చ యోఽవశిష్యేత సోఽస్త్విహమ్ । 32

ఋతేఽర్థం యత్రప్రతీయేత న ప్రతీయేత చాత్మని ।
తద్విద్యాదాత్మనో మాయాం యథాఽఽ భాసో యథా తమః । 33

యథా మహాంతి భూతాని భూతేషూచ్ఛావచేష్వను ।
ప్రవిష్టాన్యప్రవిష్టాని తథా తేషు న తేష్వహమ్ । 34

వీతావదేవ జిజ్ఞాస్యం తత్త్వజిజ్ఞాసునాత్మనః ।
అన్వయవ్యతిరేకాభ్యాం యత్యాత్పర్వత్ర సర్వదా । 35

వీతన్మతం సమాతిష్ఠ పరమేణ సమాధినా ।
భవాన్ కల్పవికల్పేషు న విముహ్యతి కర్షిచిత్ । 36

శ్రీశుక ఉవాచ

సంప్రదిశ్యైవమజనో జనానాం పరమేష్ఠినమ్ ।
పశ్యతస్తస్య తద్రూపమాత్మనో న్యరుణద్దరిః । 37

అంతర్లితేంద్రియార్థాయ హరయే విహితాంజలిః ।
సర్వభూతమయో విశ్వం ససర్జేదం స పూర్వవత్ । 38

ప్రజాపతిర్థర్మపతిరేకదా నియమాన్ యమాన్ ।
భద్రం ప్రజానామన్విచ్ఛన్నాతిష్ఠత్ స్వార్థకామ్యయా । 39

తం నారదః ప్రియతమో రిక్తాదానామనుశ్రవః
శుశ్రూషమాణః శీలేన ప్రశ్రయేణ దమేన చ 40

మాయాం వివిదిషన్ విష్ణోర్మాయేశస్య మహామునిః
మహాభాగవతో రాజన్ పితరం పర్యులోషయత్ 41

తుష్టం నిశామ్య పితరం లోకానాం ప్రపితామహమ్ ।
దేవర్షిః పరిపప్రచ్చ భవాన్ యన్మాఽనుపృచ్ఛతి । 42

తస్మా ఇదం భాగవతం పురాణం దశలక్షణమ్ ।
ప్రోక్తం భగవతా ప్రాహ ప్రీతః పుత్రాయ భూతకృత్ । 43

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వితీయస్కంధే నవమోఽధ్యాయః (9)



10 - అథ దశమోఽధ్యాయః

శ్రీ శుక ఉవాచ

అత్ర సర్గో విసర్గశ్చ స్థానం పోషణమూతయః ।
మన్వంతరేశానుకథా నిరోధో ముక్తిరాశ్రయః । 1

దశమస్య విశుద్ధ్యర్థం నవానామిహలక్షణమ్ ।
వర్ణయంతి మహాత్మానః శ్రుతేనార్దేన చాంజసా । 2

భూతమాత్రేంద్రియధియాం జన్మసర్గ ఉదాహృతః ।
బ్రహ్మణో గుణవైషమ్యాద్విసర్గః పౌరుషః స్మృతః । 3

స్థితిర్వైకుంఠవిజయః పోషణం తదనుగ్రహః ।
మన్వంతరాణి సద్దర్మ ఊతయః కర్మవాసనాః । 4

అవతారానుచరితం హరేశ్చాస్యానువర్తినామ్ ।
సతామీశకథాః ప్రోక్తాః నానాభ్యానోపబృంహితాః । 5

నిరోధోఽస్యానుశయనమాత్మనః సహ శక్తిభిః ।
ముక్తిర్నిత్యాన్యథారూపం స్వరూపేణ వ్యవస్థితిః । 6

ఆభాసశ్చ నిరోధశ్చ యతశ్చాధ్యవసీయతే ।
స ఆశ్రయః పరం బ్రహ్మ పరమాత్మేతి శబ్ద్యతే । 7

యోఽధ్యాయోఽయం పురుషః సోఽసావేవాధిదైవికః ।
యస్తత్రోభయవిచ్ఛేదః పురుషో హ్యధిభౌతికః । 8

నారదః ప్రాహ మునయే సరస్వత్యాస్తదే నృప ।
ధ్యాయతే బ్రహ్మ పరమం వ్యాసాయామితలేజసే । 44

యదుతాహం త్వయా పృష్టో వైరాజాత్ పురుషోదిదమ్ ।
యథాఽఽసీత్తదుపాఖ్యాస్యే ప్రశ్నానాన్యాంశ్చ కృత్యశః । 45

ఏకమేకతరాభావే యదా నోపలభామహే ।
త్రితయం తత్ర యో వేద స ఆత్మా స్వాశ్రయాశ్రయః । 9

పురుషోఽండం వినిర్భిద్య యదాసౌ స వినిర్గతః ।
ఆత్మనోఽయనమన్విచ్ఛన్నపోఽప్రాక్షీచ్ఛుచిః శుచీః । 10

తాస్వవాత్పీల్ స్వస్పష్టాసు సహస్రపరివత్పరాన్ ।
తేన నారాయణో నామ యదాపః పురుషోద్భవాః । 11

ద్రవ్యం కర్మ చ కాలశ్చ స్వభావో జీవ ఏవ చ ।
యదనుగ్రహతః సంతి న సంతి యదుపేక్షయా । 12

ఏకో నానాత్వమన్విచ్ఛన్ యోగతల్పాత్పముత్తితః ।
వీర్యం హిరణ్మయం దేవో మాయయా వ్యస్పజత్రిధా । 13

అధిదైవమథాధ్యాత్మమధిభూతమితి ప్రభుః ।
యథైకం పౌరుషం వీర్యం త్రిధాభిద్యత తచ్ఛృణు । 14

అంతఃశరీర ఆకాశాత్ పురుషస్య విచేష్టతః ।
ఓజః సహో బలం జజ్ఞే తతః ప్రాణో మహానసుః । 15

అనుప్రాణంతి యం ప్రాణాః ప్రాణంతం సర్వజంతుషు ।
అపానం తమపానంతి నరదేవమివానుగాః । 16

ప్రాణేన క్షిపతా క్షుత్పడంతరా జాయతే ప్రభోః ।
పిపాసతో జక్షతశ్చ ప్రాజ్ఞుణం నిరభిద్యత । 17

ముఖతస్తాలునిర్చిన్నం జిహ్వ తత్రోపజాయతే ।
తతో నానారసో జజ్ఞే జిహ్వయా యోఽధిగమ్యతే । 18

వివక్షోర్ముఖతో భూమ్నో వహ్నిర్యాగ్వాహృతం తయోః ।
జలే వై తస్య సుచిరం నిరోధః సమజాయత । 19

నాసికే నిరభిద్యేతాం దోధూయతి నభస్వతి ।
తత్ర వాయుర్గంధవహో ఘ్రాణో నసి జిఘ్నుక్షతః । 20

యదాఽఽత్మని నిరాలోకమాత్మానం చ దిద్భుక్షతః ।
నిర్చిన్నే అక్షిణీ తస్య జ్యోతిశ్చక్షుర్గుణగ్రహః । 21

బోధ్యమానస్య ఋషిభిరాత్మనస్తజ్జిఘ్నుక్షతః ।
కర్ణా చ నిరభిద్యేతాం దిశః శ్రోత్రం గుణగ్రహః । 22

వస్తునో మృదుకాతిన్యలఘుగుర్వోష్ణశీతతామ్ ।
జిఘ్నుక్షతస్త్యజ్ఞేనిర్చిన్నా తస్యాం రోమమహీరుహాః ।
తత్ర చాంతర్చహిర్వాతస్త్యచా లబ్ధగుణో వృతః । 23

హస్తా రురుహతుస్తస్య నానాకర్మచిక్తిర్షయా ।
తయోస్తు బలమింద్రశ్చ ఆదానముభయాశ్రయమ్ । 24

గతిం జిగీషతః పాదౌ రురుహతోఽధికామికామ్ ।
షడ్భ్యం యజ్ఞః స్వయం హవ్యం కర్మభిః క్రియతే నృభిః । 25

నిరభిద్యత శిశ్నో వై ప్రజానందామృతార్థినః ।
ఉపస్థ ఆసీత్కామానాం ప్రియం తదుభయాశ్రయమ్ । 26

ఉత్పిస్పక్షోర్దాతుమలం నిరభిద్యత వై గుదమ్ ।
తతః పాయుస్తతో మిత్ర ఉత్సర్గ ఉభయాశ్రయః । 27

ఆసిస్పష్పోః పురః పూర్యా నాభిద్వారమపానతః ।
తత్రాపానస్తతో మృత్యుః పృథక్ష్వముభయాశ్రయమ్ । 28

అథిత్సోరన్నపానానామాసన్ కుక్ష్యంత్రనాడయః ।
నద్యః సముద్రాశ్చ తయోః తుష్టిః పుష్టిస్తదాశ్రయే । 29

నిదిధ్యాసోరాత్మమాయాం హృదయం నిరభిద్యత ।
తతో మనస్తతశ్చంద్రః సంకల్పః కామ ఏవ చ । 30

త్వక్చర్మమాంసరుధిరమేదోమజ్జా ఽస్తిధాతవః ।
భూమ్యప్తేజోమయాః సప్త ప్రాణో వ్యోమాంబువాయుభిః । 31

గుణాత్మకానీంద్రియాణి భూతాదిప్రభవా గుణాః ।
మనః సర్వవికారాత్మా బుద్ధిర్విజ్ఞానరూపిణీ । 32

ఏతద్భగవతో రూపం స్థూలం తే వ్యాహృతం మయా ।
మహ్యోదిభిశ్చావరణైరష్టభిర్బహిరావృతమ్ । 33

అతః పరం సూక్ష్మతమమవ్యక్తం నిర్విశేషణమ్ ।
అనాదిమధ్యనిధనం నిత్యం వాఙ్మనసః పరమ్ । 34

అమునీ భగవద్రూపే మయా తే అనువర్ణితే ।
ఉభే అపి న గృహ్లాంతి మాయా సృష్టే విపశ్చితః । 35

స వాచ్యవాచకతయా భగవాన్ బ్రహ్మరూపధృత్ ।
నామరూపక్రియా ధత్తే సకర్మాకర్మకః పరః । 36

ప్రజాపతీన్ మనూన్ దేవాన్ ఋషీన్ పితృగణాన్ పృథక్ ।
సిద్ధచారణగంధర్వాన్ విద్యాధ్రాసురగుహ్యకాన్ । 37

కిన్నరాపురసో నాగాన్ సర్పాన్ కింపురుషోరగాన్ ।
మాతృా రక్షః పిశాచాంశ్చ ప్రేతభూతవినాయకాన్ । 38

కూష్మాండోన్మాదభేతాళాన్ యాతుధానాన్ గ్రహానపి ।
ఖగాన్ మృగాన్ పశూన్ వృక్షాన్ గిరీన్ నృప సరీస్పషాన్ । 39

ద్వివిధాశ్చతుర్విధా యేఽన్యే జలస్తలనభౌకసః ।
కుశలాకుశలా మిశ్రాః కర్మణాం గతయస్త్రిమాః । 40

సత్వం రజస్తమ ఇతి తిస్రః సురస్సనారకాః ।
తత్రాప్యేకైకశో రాజన్ భిద్యంతే గతయస్త్రిధా ।
యద్దైకైకతరోఽన్యాభ్యాం స్వభావ ఉపహస్యతే । 41

స ఏవేదం జగద్దాతా భగవాన్ ధర్మరూపధృక్ ।
పుష్లాతి స్థాపయన్ విశ్వం తిర్యజ్నరసురాదిభిః । 42

తతః కాలాగ్నిరుద్రాత్మా యత్పుష్టమిదమాత్మనః ।
సన్నియచ్ఛతి కాలేన ఘనానీకమివానిలః । 43